NÉPSZAVA

Szociáldemokrata napilap

2024. október 1., kedd | 152. évfolyam, 229. szám | Ára: 540 forint

AJÁNLÓ

Magán-Balaton

Visszakapta a zánkai önkormányzat azt a Balaton-parti telket, amelyet a szomszédos ingatlan gazdája megpróbált elbirtokolni. A telekre egyelőre nem léphetünk száraz lábbal, a tulajdonos ugyanis bevezette oda a Balatont. **5. oldal**

Osztrák kérdőjelek

Megakadályozható-e az Osztrák Szabadságpárt (FPÖ) hatalomra kerülése akár azután is, hogy a párt 28,8 százalékos eredménnyel megnyerte az osztrák parlamenti választást, s 2,5 százalékponttal megelőzte a kormányzó Osztrák Néppártot (ÖVP)? Ezek a kérdések foglalkoztatják az osztrákokat, de Európát is. **7. oldal**

Nincs rossz

„Nem tűnt fel neked, hogy már órák óta semmi rossz nem jutott az eszünkbe?", mire ez válasz érkezik: „De igen! Aggódom is emiatt!" – egy szöveg Szerényi Gábor grafikus egyik képéhez; a kiállítás a Műcsarnokban látható. **12. oldal**

Ártalmas?

A brit triatlonosoktól a youtuberekig a szuperhidratáló ásványi adalék anyagokról zengenek dicshimnuszokat. Megint egy üzleti fogás, vagy valóban érdemes elektrolitos italokat fogyasztani? Ártani nem árt, mondja a szakértő, de... **16. oldal**

Kifeszített ügyeleti rajt

ALAPELLÁTÁS

Nem az ideális orvosi létszámmal, de elindul mától a fővárosban az új ügyeleti rendszer. Vidéki rásegítésre is szükség lehet.

DANÓ ANNA

„A fővárosi ügyelet indításával kapcsolatban mára világossá vált, hogy országosan minden vármegyének szükséges lesz rásegítő munkaerőt delegálni." Jelenleg október 1. és 6. között este tíz és reggel nyolc között „megyénként naponta 1 mentőtisztet kell Budapestre vezényelnünk" – a többi között ez áll a mentőszolgálat regionális igazgatójának minapi levelében, amit Kunetz Zsombor tett közzé, és ami jelzi: nem lesz egyszerű a rajt. Mától indul az utolsó régióban, Budapesten is az új, egységes alapellátási ügyelet, amelyet az Országos Mentőszolgálat irányít. A fővárosban 15 helyszínen lesznek felnőttellátó helyek, továbbá lesz 3 speciális gyermekellátó hely. Kiderült: a start napján nem áll rendelkezésre annyi orvos, mint amennyi ideális lenne. A Magyar Orvosi Kamara titkára, Keczéry Attila korábban azt mondta lapunknak, hogy az új rendszer zavartalan működtetéséhez minimálisan 675, felnőttet ellátó és 135 gyermekorvosra volna szükség, de eddig csak közel 400 orvossal szerződtek.

CIKKÜNK A 3. OLDALON

Naponta megyénként egy mentőtisztet kell a fővárosba vezényelni.

Három speciális gyermekellátó hely lesz Budapesten

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Kitérő manőverek Orbán Balázs ügyében

SZEZON A parlamentben az őszi nyitónapon árulózással és a fideszesek „kitérő manővereivel", míg a fővárosban a péntekre tervezett közgyűlés alakuló ülése előtti éles szóváltással robbant be a politikai szezon. Orbán Balázsnak, a kormányfő politikai igazgatójának botrányt okozó kijelentéseire a kormánypártiak igyekeztek nem válaszolni a Házban, de Kövér László később kiosztotta Orbánt, mondván: aki államtitkár, az ne kezdjen értelmiségi módra viselkedni. Új ciklus indult mától az önkormányzatokban, hiszen hivatalba lépnek a júniusban megválasztott új polgármesterek, képviselők, és ahol váltás van, ott most szembesülnek a település valós anyagi helyzetével.

Gyurcsánytól elvette a szót a házelnök – a DK kivonult a parlamentből

FOTÓ: TÓTH ÁDÁM

Árulózás a parlamentben, éles szóváltás a fővárosban – elindult az őszi szezon.

CIKKEINK A 3. ÉS 4. OLDALON

Arcpirító egyetemi bérek

MINDENKI ÉRDEKE Egy docens nettó 341 ezer forintot keres – állítja Tóth Balázs, aki a Zeneakadémia szakszervezete nevében küzd a béremelésért. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem a három másik állami fenntartású egyetemmel szövetségben fogalmazta meg követeléseit. Tavasz óta nem kaptak érdemi választ, a kormány külön-külön tárgyal a négy intézmény képviselőivel. „Gyanítom, hogy a külön-külön meghívások legfőbb oka, hogy roncsolja és megbontsa a négy egyetem összefogását. Innen üzenem, nem fog sikerülni, nem térünk el a követeléseinktől" – nyilatkozta a Népszavának Tóth Balázs, aki úgy sejti, hogy az intézmény potenciális régi tanszékvezetőit győzködik a modellváltásról, amelynek eddig ellenálltak éppúgy, ahogy az ELTE, a Képző és – eddig – a BME is.

INTERJÚ AZ 5. OLDALON

Törékeny Karsai-örökség

MÉLTÓSÁG – A lappangó dilemma az eutanáziáról most bekerült a közbeszédbe – ezt köszönheti Karsai Dánielnek a magyar társadalom Síklaki István szociálpszichológus szerint, aki azonban úgy látja, kétséges, lesz-e kibontakozás. Karsai Dániel testvére viszont lapunknak leszögezte: folytatják a küzdelmét. Amiből Sándor Judit bioetikus szerint nem is egy volt: egyszerre harcolt az életvégi önrendelkezés elfogadtatásáért és az emberi jogi kiállás meghonosításáért. Kevésbé kifinomult Kövér László fideszes házelnök véleménye: ízléstelen provokációnak, a „halál kultúrája melletti" kiállásnak minősítette, hogy képviselők Karsai Dánielre emlékeztek.

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Valódi vitát generált és – Kövér László kívül – méltóságot is

REFLEKTOR A 2–3. OLDALON

Két vállon a Packeta

FOTÓ: CSIKI

Addig kell várni, amíg meg nem érkezik a csomag – adott felvilágosítást az ügyfélszolgálat

A Packeta elismerte, hogy a Temutól érkező csomagdömping megakasztotta a rendszerét.

CSOMAGKÜLDÉS A „sok hülye most rendel, egyesével a Temuról", ezért túlterhelt a logisztikai rendszerük – mondta a Packeta csomagküldő szolgáltatócég egyik ügyfélszolgálatosa a hozzájuk telefonáló vevőnek, aki jó ideje nem kapta meg a kínai cégtől rendelt termékeket. Egy másik panaszost, aki a szállítás idejét kérdezte, azzal rázta le az ügyfélszolgálat, hogy addig kell várnia, amíg meg nem kapja a küldeményét. Ömlenek a reklamációk a cégre. A Packeta elismerte lapunknak, hogy a Temutól érkező csomagdömping megakasztotta a rendszerét. Nem készültek fel ekkora forgalomra, most viszont hétvégén is dolgoznak, pluszraktárt béreltek és embereket vettek fel. Fogyasztóvédelmi szempontból alig lehet valamit tenni, így az ügyfeleknek marad a csalódottság, a türelmes várakozás.

CIKKÜNK A 6. OLDALON

Törékeny Karsai-örökség

EUTANÁZIA A lappangó dilemma bekerült a közbeszédbe – Síklaki István szociálpszichológus szerint ezt köszönheti a társadalom Karsai Dánielnek. De úgy látja, kétséges, lesz-e kibontakozás.

CZENE GÁBOR

– Nagyon következetesen és céltudatosan kereste a nyilvánosságot, hogy az eutanáziával kapcsolatos álláspontját érvényesíteni tudja. Mivel ő maga is gyógyíthatatlan betegségben szenvedett, a fellépése hiteles volt – nyilatkozta lapunknak Síklaki István szociálpszichológus arról, mi lehet az oka annak, hogy a 47 éves korában, szombaton elhunyt Karsai Dániel alkotmányjogász ügye országos feltűnést keltett és általános beszédtémává vált.

A szociálpszichológus felidézte: az eutanázia körüli viták régóta velünk vannak. Síklaki István még a nyolcvanas években könyvet szerkesztett, amely sorra vette a pró és kontra érveket. A nagypolitika azonban valamiért nem nagyon akart foglalkozni ezzel a kérdéssel. A hallgatást sikerült áttörnie a gyógyíthatatlan ALS-betegséggel küzdő Karsai Dánielnek. (Az ALS, vagyis az amiotrófiás laterálszklerózis az izmokat mozgató idegsejtek elsorvadásával jár, ami teljes bénuláshoz vezet. A betegség a mentális képességeket nem befolyásolja.)

A Magyar Orvosi Kamara Karsai Dániel előtt tisztelegve emlékdíjat alapít, mellyel az élet végi méltóságért küzdő személyek, szervezetek céljait segíti.

Karsai Dániel nagy hatást gyakorolt, a személyisége minden épelméjű emberben rokonszenvet váltott ki – hangsúlyozta Síklaki István. A lappangó, asztaltársaságokban vagy szakmai körökben szóba kerülő dilemma az eutanáziáról most bekerült a közbeszédbe. Az biztos, hogy Karsai Dániel markáns nyomot hagyott a köztudatban. Ez mindenképpen jó – jelentette ki a szociálpszichológus. Azt már nehéz megítélni, hogy ebből lesz-e valamilyen további kibontakozás, vagy sem. A jelenlegi politikai rezsim berendezkedését látva Síklaki István nem sok esélyt lát arra, hogy a kormány közreműködésével érdemi vita kialakulhat az eutanáziáról.

Márpedig Gulyás Gergely miniszter, aki feltétlen tisztelettel emlékezett meg Karsai Dánielről, éppen azt ígérte, hogy „a vita, amit Magyarországon elindított az emberi méltóság tartalmáról, kereteiről és korlátairól – többek között az ő fellépésének következményeként –, halálával nem ér véget”.

Latorcai Csaba KDNP-s államtitkár is tisztelettel írt Karsai Dánielről, de nem adta jelét annak, hogy a kormány napirendre szeretné tűzni az eutanázia ügyét: „Nem titok, hogy mi, kereszténydemokraták a teremtett világ talaján állva életpártiak vagyunk minden kérdésben.” A parlament hétfői ülésén a momentumos Bedő Dávid kezdeményezésére a képviselők egyperces néma felállással adóztak Karsai Dániel emlékének. Kövér László fideszes házelnök ugyanakkor ízléstelen provokációnak minősítette a történteket, az ellenzéki párt szerinte politikai propagandát fejtett ki „a halál kultúrája mellett”.

Síklaki István hangsúlyozta, hogy több külföldi országban megvannak a kidolgozott módszerek, tehát azok a szabályok, amelyek meghatározzák, milyen feltételek mellett, milyen etikai normákat figyelembe véve, adott esetben milyen orvostechnikai eljárásokkal lehet végrehajtani humánus, emberséges módon az eutanáziát. Más kérdés, hogy a szociálpszichológus egyelőre nem tudja, ki folytatja majd azt a küzdelmet, amit Karsai Dániel elkezdett.

A jelek szerint nincsenek olyan nemzetközi elvárások, amelyek miatt a magyar kormánynak hozzá kellene nyúlnia a jelenlegi szabályozáshoz. Az Emberi Jogok Európai Bírósága korábban Karsai Dániel beadványára úgy döntött, hogy az eutanázia lehetetlenné tételével nem sérülnek az ALS-betegségben szenvedő alkotmányjogász emberi jogai. A testület szeptember elején Karsai Dániel fellebbezését is elutasította, ezzel a döntés jogerőssé vált.

A Publicus Intézet a Népszava megbízásából ez év elején felmérést készített az eutanáziáról. Tízből nyolc megkérdezett hallott arról, hogy Karsai Dániel beperelte a magyar államot Strasbourgban. Tízből hét válaszadó úgy ítélte meg, a hasonló gyógyíthatatlan, sok szenvedéssel járó betegséggel élő embereknek meg kell adni a jogot, hogy az életük befejezéséről dönthessenek. A válaszolók negyede szerint az eutanázia aktív formája fogadható el, amikor a beteg orvosi segítséggel vethet véget életének. Minden hatodik megkérdezett az eutanáziának csak a passzív formáját tartja elfogadhatónak, amikor a beteg lemond azokról a kezelésekről, amelyek meghosszabbíthatnák életét. A válaszadók harmada szerint az eutanázia mindkét formája elfogadható.

Karsai Dániel halálhíre megrázta az országot. Sorra búcsúztak tőle politikusok és magánszemélyek, barátok és kollégák. „Daninak nem adatott meg a szenvedéstől mentes meghalás lehetősége. Mégis úgy halt meg, ahogyan csak a legnagyobbak: méltósággal, állva, mint a fák” – emlékezett rá Ligeti Miklós, a Transparency International Magyarország jogi igazgatója, aki kitért arra is, hogy „Karsai Dániel és kollégái munkája nélkül nem tudtuk volna leleplezni a NER számos kiemelten súlyos visszaélését”. Kedvenc fociklubja, a Vasas is megrendülten értesült „egyik legnagyobb szurkolójuk” haláláról.

„Az ALS-betegséggel küzdő jogász hatalmas erőről tesz tanúbizonyságot azzal, hogy az élethelyzetét és személyes tragédiáját képes társadalmi változás katalizátoraként használni” – ezt a Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) írta a közelmúltban, amikor hírül adta, hogy a SZABAD-díj közönségdíját az idén Karsai Dániel kapta.

FOTÓ: CSOMOR ÁDÁM

Karsai Dániel halálhíre megrázta az országot. Sorra búcsúztak tőle politikusok és magánszemélyek, barátok és kollégák

ÁTTÖRÉS

SÍKLAKI ISTVÁN: A hallgatást sikerült áttörnie a gyógyíthatatlan ALS-betegséggel küzdő Karsai Dánielnek

„Drukkoltak Daniért és azért, hogy egy kicsit élhetőbb legyen Magyarország”

KÖZÖS ÜGY – Az élet végi döntések ügye már önállóan is képes továbbélni – fogalmazott lapunknak megrendülten Karsai Dániel testvére, Karsai Péter, ám megjegyezte: ez véletlenül sem azt jelenti, hogy nekik már ne lenne dolguk vele. Olyannyira, hogy – a parlamentben hétfőn történtek, a Karsai-megemlékezést elítélő házelnöki szavak ellenére – Karsai Péter hisz abban, hogy hidat verhet ezzel a témával a különbözőképpen gondolkozó emberek, baloldaliak és jobboldaliak, konzervatívok és liberálisok közé. Az szeretném – mondta –, hogy ez legyen a palló, ami összeköti őket. – Dani mindig azt hangsúlyozta: az az egyik legnagyobb sikere az életében, hogy erről a témáról kulturált, egymást kölcsönösen tiszteletben tartó párbeszéd alakult ki – fogalmazott az alkotmányjogász testvére.

Frank Evelyn, a Karsai Dániel Ügyvédi Iroda vezetője is úgy véli, hogy nem szűnik meg az a társadalmi párbeszéd, amit az alkotmányjogász indított el:

– Dani egy évvel és egy nappal azután hagyott itt minket, hogy a nyilvánosság elé állt a betegségével. Akkor ő maga sem sejtette, hogy ezzel mekkora társadalmi aktivitást vált ki. Nyilván az ő személye, sorsa nagyon sokban segítette ezt az ügyet, mert mindig is hihetetlenül jól tudott bánni a szavakkal és az emberekkel. Mára viszont függetlenné is vált tőle ez a kérdés. Az emberek a saját életükkel kapcsolatban is elkezdtek ezen gondolkozni. Ez a fajta közös gondolkodás az, ami Dani halálát követően is velünk tud maradni. Az emberek Magyarországon több mint egy éven át együtt drukkoltak Daniért és azért, hogy egy kicsit élhetőbb legyen Magyarország. Ha máskor nem is, legalább az utolsó pillanatokban.

Az ügyvédnő megerősítette: tovább dolgoznak, hogy amit jogilag meg lehet tenni az élet végi döntések legalizálásáért, azt megtegyék. A strasbourgi bíróságon továbbra is ott van négy panaszosuk ügye, nem feledik a Karsai Dániel által vizionált állampolgári gyűlés ötletét, és bár a népszavazási kezdeményezésük nem járt sikerrel, erről sem tettek le végleg. KUKLAI KATALIN

Strasbourgi professzionalizmus és méltóság

EMLÉK „Példát mutatott, hogy az egyéni testi és lelki szenvedés hogyan fordítható az emberi méltóságról folyó erkölcsi és intellektuális párbeszéddé, értelmes, méltányos vitává” – írta Pálinkás József korábbi MTA-elnök a Facebookon, amit azzal egészített ki a Népszavának: „A méltóság szó jut eszembe legtöbbször, ha Karsai Dánielre gondolok. Úgy tudta felmutatni a személyes tragédiáját, hogy közben nem az ő szenvedésén volt a hangsúly, hanem azon, hogy itt van egy jelentős emberi jogi probléma, amihez jogászként ő egyébként jól ért. Számomra megrázó volt, amikor Strasbourgban a meghallgatást olyan professzionalizmussal csinálta végig, mintha egy normál peres ügyben járt volna el ügyvédként. Nem a saját tragédiáját emelte ki, hanem azért küzdött, hogy az emberek beszéljenek erről a társadalmi problémáról, legyen egy közmegegyezés, majd egy megnyugtató jogi szabályozás. Az utolsó napjáig ezen dolgozott, elsősorban nem magáért, hanem a többi emberért, ami egy példaértékű tulajdonság, és nagyon kevés emberben van meg, különösen a magyar közéletben.”

Pálinkás József szerint Karsai Dániel küzdelme biztosan nem volt hiábavaló, mert rámutatott, hogy az eutanázia kérdésének a jogi kereteit egy jól körülhatárolt, jól megfogalmazott, konszenzussal létrehozott törvény keretében mindenképpen meg kell teremteni valamilyen módon, legyen ez bármilyen bonyolult kérdés is. „Karsai az utolsó pillanatig méltósággal és példaértékűen élte az életét. Remélem, hogy lesznek olyanok, akik továbbviszik ezt a munkát, és eljöhet az az idő, amikor a magyar törvényhozásban hozzáértő szakemberek együtt munkálkodása révén egy valóban jó szabályozást hoznak létre.”

F. SZABÓ KATA

Pálinkás József szerint Karsai Dániel küzdelme biztosan nem volt hiábavaló

Érzelmek helyett kristálytiszta jogi érvek

BIOETIKA – Karsai Dániel küzdelme a méltó halál elfogadásáért egyedülálló a magyar bioetika történetében – fogalmazott lapunk érdeklődésére Sándor Judit bioetikus, jogász, a CEU tanára.

Mint mondta, az életvégi döntések, az eutanázia témája ugyan sokszor megjelent már a hazai vitákban, de általában elszigetelten, és csupán néhány napig vagy hétig voltak napirenden. Szerinte a Karsai Dániel felé áradó figyelem nemcsak annak tudható be, hogy maga is gyógyíthatatlan, fokozatosan romló, súlyos betegségben szenvedett, hanem annak is, hogy sikerült a nálunk nem túl népszerű emberi jogi érvelést is népszerűsítenie. „Maga a betegség sem volt közismert, és a hazai vitákban még sosem történt olyan, hogy valaki, vállalva a betegsége tüneteit, a nehezebben formálódó szavakat, a kerekesszéket, a nyilvánosság előtt szabatos jogi és etikai érveket hoz fel az önkéntes eutanázia elfogadása mellett. Mindezt nem az érzelmekre apellálva, hanem kristálytiszta jogi érvek mentén tette. Talán ez a fajta közlésmód, ami megtörte a csendet az életvégi döntések körül."

Sándor Judit felelevenítette, hogy két alkalommal találkozott vele, de mindkét alkalom örökké emlékezetes marad számára. „Az első találkozásra Strasbourgban, 2023. november 28-án került sor.

Sándor Judit szerint Karsai Dániel küzdelme egyedülálló a magyar bioetika történetében

Azon a nevezetes tárgyalási napon, az Emberi Jogok Európai Bíróságán jogi képviselői mellett ő maga is felszólalt, nehezen, de világosan formálva a szavakat. Mind retorikailag, mind a jogi érvelések minőségét tekintve felejthetetlen volt ez a felszólás. Én a hallgatóság soraiból figyeltem a nyilvános meghallgatást. A teremben sok diák is ült, akik nyilván tanulmányúton voltak. Kicsit aggódtam, hogy miként reagálnak egy súlyos betegséggel küszködő jogász előadására. Félelmem azonban alaptalannak bizonyult. Az addig izgő-mozgó diákok csendben, odaadással figyelték minden szavát" – emlékezett vissza lapunknak Sándor Judit, akit az ügyben egy nappal korábban szakértőként hallgatott meg a bíróság egy zárt tárgyaláson. „Nem tekintem kudarcnak, hogy a bíróság végül nem állapította meg a jogsértést. Karsai küzdelme ugyanis számomra túlmutatott és ma is túlmutat a bíróság falain. Napirendre emelt egy addig elhallgatott témát; bemutatta az önrendelkezés lelki és jogi aspektusait egy gyógyíthatatlan betegség esetében, és közelebb hozta a sokak által idegennek tekintett jogászi érvelést is. Elmondható, hogy kettős küzdelmet folytatott, egyrészt az életvégi önrendelkezés elfogadtatásáért, másrészt – talán sokak számára nem nyilvánvaló a mögöttes küzdelem – az emberi jogi kiállás meghonosításáért" – mondja Sándor Judit, aki második alkalommal szeptember elején találkozott Karsai Dániellel a betegségével való küzdelemről szóló Egy tökéletes nap című előadáson. „Mögötte ültem a nézőtéren, és a darab közben örömmel láttam, hogy mosolyog. Az előadás végén a közönség állva tapsolt, hosszú, hosszú percekig nemcsak a színészek, de Karsai Dániel felé is fordulva."

F. SZABÓ KATA

Kifeszített ügyeleti rajt

1830 Mától indul Budapesten az új, már a mentőszolgálat által irányított alapellátási ügyeleti rendszer, ám egyelőre nem ideális méretű orvosi létszámmal. Vidéki rásegítésre is szükség lehet a működtetéshez.

DANÓ ANNA

Hétfő éjféltől az utolsó régióban, Budapesten is az Országos Mentőszolgálat vette át az új, egységes alapellátási ügyelet működtetését. A rendszer előnye az OMSZ szerint, hogy a nap 24 órájában hívható az 1830-as központi ügyeleti szám. Ide a háziorvos rendelési idején kívül, a nem halasztható panaszok miatti hívásokat várják. A vonal végén szakember segít eldönteni, hogy mi a további teendő: a hívó várja-e meg a következő háziorvosi rendelést, menjen-e be az ügyleti pontra, vagy küldenek hozzá ügyeleti autót. Az OMSZ tájékoztatója szerint az életveszélyt jelző tünetekkel továbbra is a 112 hívása jelenti a legjobb megoldást. Az új ügyeleti rendszerben eltűnnek a kerület-, illetve városhatárok: a betegeket a hozzájuk legközelebbi ellátóhelyre irányítják az 1830-as számon. Budapesten október elsejétől 15 helyszínen lesznek felnőttellátó helyek, továbbá lesz 3 speciális gyermekellátó hely (a Heim Pál Gyermekkórház, a Szent János Kórház és a XIII. kerületi Révész utcai rendelő). A fix ügyeleti pontokat kiegészíti további 14 mobil ügyeleti egység, ezek az orvosi műszerekkel felszerelt autók a kizárólag az otthonukban kezelhető páciensek ellátását végzik.

Hétköznap délután 16 órától este 22 óráig, hétvégén és ünnepnapokon pedig reggel 8 óra és délután 14 óra között az ügyeleti pontokon háziorvosok fogadják a betegeket, utána pedig a mentők biztosítják a sürgősségi ügyeletet. Éjszaka nem mindig orvos érkezik a segítségre szorulókhoz, a doktorok mellett a feladat ellátására egyetemi végzettségű ápolókat, mentőápolókat, mentőtiszteket is beosztanak.

– Minden tárgyi és személyi feltétel adott az új fővárosi alapellátási ügyelet október elsejei indításához – közölte lapunkkal az Országos Mentőszolgálat (OMSZ). Ugyanakkor a számok azt jelzik, hogy a vártnál lassabban bővült az ügyeletet vállaló doktorok száma, ezért bár el tudják indítani az új rendszert, a start napján nem állt rendelkezésre annyi orvos, mint amennyi ideális lenne. A Magyar Orvosi Kamara (MOK) titkára, Keczéry Attila korábban azt mondta lapunknak – és ezt nem igazította ki az OMSZ –, hogy az új rendszer zavartalan működtetéséhez minimálisan 675 felnőtteket ellátó és 135 gyermekorvosra volna szükség. Az OMSZ tegnap arról számolt be lapunknak, hogy csaknem 400 orvossal szerződtek – ráadásul azt nem részletezték, hogy ez a felnőtteket ellátó orvosok száma, vagy a gyerekeket gyógyítókkal együtt vannak ennyien. Érdemes felidézni, hogy az OMSZ a múlt héten – amikor még csak 339 orvossal szerződtek – azt írta lapunknak: „Azért van szükség valamennyi háziorvos szerepvállalására, hogy így az egy főre jutó »terhelés« a lehető legkisebb legyen, vagyis a feladat igazságosan és egyenlően kerüljön elosztásra az orvosok, de legfőképpen a betegek érdekében."

1. számú	Szent Imre Ügyeleti Központ	XI. kerület, Tétényi út 12–16.
2. számú	Csobánka téri Ügyeleti központ	III. kerület, Csobánka tér 6.
3. számú	Szent János Ügyeleti Központ	XII. kerület, Diós árok 1–3. 8. épület
4. számú	Péterfy Sándor Ügyeleti Központ	VII. kerület, Alsóerdősor utca 7.
5. számú	Révész utcai Ügyeleti Központ	XIII. kerület, Révész utca 10–12.
6. számú	Berda József utcai Ügyeleti központ	IV. kerület, Berda József utca 48/c.
7. számú	Bajcsy-Zsilinszky Ügyeleti Központ	X. kerület, Maglódi út 89–91.
8. számú	Hermina úti Ügyeleti Központ	XIV. kerület, Hermina út 7.
9. számú	Jahn Ferenc Ügyeleti Központ	XX. kerület, Köves út 1.
10. számú	Póth Irén utcai Ügyeleti Központ	XVIII. kerület, Póth Irén utca 80.
11. számú	Auróra utcai Ügyeleti Központ	VIII. kerület, Auróra utca 22–28.
12. számú	Görgey Artúr téri Ügyeleti Központ	XXI. kerület, Görgey Artúr tér 8.
13. számú	Péceli úti Ügyeleti Központ	XVII. kerület, Péceli út 190.
14. számú	Pesti Hétköznap 8–16 óráig Ügyelet	IX. kerület, Haller utca 29.
15. számú	Budai Hétköznap 8–16 óráig Ügyelet	II. kerület, Rét utca 3.
16. számú	Szent János Gyermekügyelet	XII. kerület, Diós árok 1–3. 24. épület
17. számú	Révész utcai Gyermekügyelet	XIII. kerület, Révész utca 10–12.
18. számú	Heim Pál Gyermekügyelet	VIII. kerület, Üllői út 86.

14 MOBIL ÜGYELETI EGYSÉG,
hogy a beteg szükség esetén otthonában kaphasson ellátást

A mentőszolgálat tájékoztatása az új ügyeleti helyekről

400 orvossal
szerződtek az ügyeletre, kérdés, ez mire lesz elég

A „valamennyi háziorvos" fordulatnál az OMSZ nem közölt számokat, de tudható: Budapesten jelenleg 906 felnőttpraxis van, ezekből 100 orvos hiányzik, a gyermekeket ellátó 297 körzetből 28 betöltetlen. Bár a rendszert irányító OMSZ szerint az ügyeleti sorok kiállíthatók, a jelek szerint a szervezet semmit nem bízott a véletlenre. Kunetz Zsombor egészségügyi szakértő a közösségi portálon hétfőn tette közzé a mentőszolgálat regionális igazgatójának minapi levelét, amelyben azt írja: „A fővárosi ügyelet indításával kapcsolatban mára világossá vált, hogy országosan minden vármegyének szükséges lesz rásegítő munkaerőt delegálni. Jelenleg október 1. és 6. között este tíz és reggel nyolc órás idő-vallumban vármegyénként naponta 1 mentőtisztet kell Budapestre vezényelnünk. … „A regionális igazgató úr hosszabb tvú terve szerint fel kell állítanunk egy mentőtiszti/orvosi úgynevezett készenléti sort, addig mindenképpen, amíg a fővárosi bajtársaknak szüksége van a segítségünkre, de a biztonság kedvéért és a stabilitásért azt követően is." A levél szerint havi egy szolgálatról van szó, amelyet elsősorban a fővárosban kell teljesíteni, de szükség esetén a nyugat-dunántúli régióba is vezényelhetik a „készenléti sorba" beosztottakat. Szintén szeptember végén a budaörsi mentők is kaptak utasítást – ezt szintén Kunetz Zsombor hozta nyilvánosságra –, hogy októberben hét napra biztosítsanak egy pluszautót a fővárosi alapellátási ügyeletek működtetéséhez.

Budapesten jelenleg 906 felnőttpraxis van, ezekből 100 orvos hiányzik, a gyermekeket ellátó 297 körzetből 28 betöltetlen.

Míg a mentőszolgálatnak az ügyeletet ellátó szakemberek biztosítása okoz gondot, az ügyeletet vállaló háziorvosok is tele vannak panasszal. Lapunknak egy fiatal háziorvos arról beszélt, hogy míg korábban önként is vállalt ügyeletet, mert maga oszthatta be magát, és ismerte a vele dolgozó kollégákat is, most csak meg kellett jelölni a feladat ellátására időpontokat, amelyekből az OMSZ válogatja ki az ő beosztását. Ha pedig közbejönne valami, akkor helyettest kell maga helyett állítania. Az orvos szerint ő bruttó 9000 forintot kap a munkájáért óránként. Ha ezt az összeget a vállalkozásán keresztül veszi fel, akkor a 9 ezerből már csak nettó 4 ezer forint marad. A helyettesítést vállalók viszont tőle nettó 10-15-20 ezer forintot is elkérnek, azaz a nettó 4 ezrét zsebből, azaz adózott pénzből ki kell egészítenie.

Kitérő manőverek Orbán Balázs ügyében

PARLAMENT Szinte a teljes Fidesz–KDNP-frakció olyan útvonalon jutott be tegnap, az őszi ülésszak kezdetén is a parlament üléstermébe, ahol a sajtó nem tehetett fel kérdéseket nekik; így lapunk sem tudhatta meg, mit gondolnak Orbán Balázsnak, a kormányfő politikai igazgatójának kijelentéseiről. A kormányfrakcióból csak elvétve volt egy-két honatya, aki a szűkre szabott sajtórészleg felől közelítette meg az üléstermet, ám ők sem nyilatkoztak.

Az egyetlen kivétel Pesti Imre volt, aki arra a kérdésre, hogy le kell-e mondania Orbán Balázsnak – aki lényegében az 1956-os forradalom és szabadságharccal indokolta, hogy miért nem védekezne egy orosz katonai agresszióval szemben –, úgy reagált, hogy szerinte a politikai igazgató egy félreérthető állítást tett, ám ezt ő utána „európai módon tisztázta". A többi képviselő annyira sem volt bátor, hogy felmondja a Rogán-féle propaganda egyenválaszát; így Halász János, Harrach Péter vagy Tuzson Bence igazságügyi miniszter is szó nélkül suhant el az újságírók előtt. A legtrükkösebb Lantos Csaba miniszter volt, aki eredetileg a sajtórészleg felé közeledett, ám végül jókora kerülő úton jutott be az ülésterembe, ahol egyébként Orbán Balázs is jelen volt.

FOTÓ: TÓTH ÁDÁM

Botrányos kijelentés után a parlamentben a politikai igazgató

A kormányfő napirend előtti felszólalására reagálva a párbeszédes Tordai Bence megkülönböztetett figyelemmel köszöntötte Orbán Balázst, akinek – állapította meg – ezek szerint még megvan az állása, mert még nem derült ki a mérésekből, erről mit kell gondolnia a Fidesznek. (Ezzel arra utalt, hogy mérni kezdte egy közvélemény-kutató a Fidesznek kínos ügy fogadtatását.) Tordai azt mondta, Orbán Balázs kijelentése nem elszólás volt, hanem Orbán Viktor gondolatainak logikus meghosszabbítása. A DK elnöke, Gyurcsány Ferenc Júdás árulásához hasonlította a kormány árulását, majd amikor Kövér László elvette tőle a szót, a DK-frakcióval együtt kivonult a teremből.

„Aki államtitkári pozíciót tölt be, az ne kezdjen el értelmiségi módra viselkedni és okoskodni, mert hibát követ el. Vagy hogy ha nem is követ el hibát, de megkeresik azt a lehetőséget, hogy ellene fordítsák azt, amit mondott" – üzente Orbán Balázsnak Kövér László később az InfoRádióban. A fideszes politikus szerint az 56-os történelmi párhuzam felidézése mellett abban is hibázott a miniszterelnök politikai igazgatója, hogy kormányzati tisztviselőként egy másik ország vezetőjének osztogatott tanácsot.

BATKA ZOLTÁN

LAPSZÉL

Üzenetváltásban Magyar és Karácsony

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

„Jó lett volna, ha főpolgármester úr a választások óta eltelt három hónap alatt különböző személyi és szakmai javaslatokkal bombázta volna a frakciókat, hogy az alakuló ülésig sikerüljön elérni a törvényes működéshez szükséges kompromisszumot. Nem így történt, de sosem késő elkezdeni a munkát.” A többi között ezt írta Facebook-oldalán Magyar Péter, miután a Fővárosi Közgyűlés péntekre tervezett alakuló ülése előtt több körben is éles üzenetváltás volt közte, illetve Karácsony Gergely között, amibe Vitézy Dávid is beszállt. A főpolgármester a Telexnek arról beszélt, hogy nem volt különösebben sikeres a Magyar Péterrel folytatott múlt heti megbeszélése, és azzal vádolta a tiszásokat, hogy „Vitézy Dávidba lettek szerelmesek”, akit ő továbbra is a Fidesz jelöltjének tart. Vitézy is reagált. Szerinte „Karácsony kizárólag panaszkodik, másokra mutogat, valótlanságokat állít, s persze a Gyurcsány-kormányból hozott szövetségeseinek átmentéséhez ragaszkodik”. NÉPSZAVA

Kirúgták a tankerület vezetőjét

Szűkszavú közleményben jelentette be tegnap a Belügyminisztérium: Pintér Sándor megszüntette a Mátészalkai Tankerületi Központ igazgatójának a jogviszonyát. A tárca azt írta, a volt vezetőt különösen nagy vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés bűntettének megalapozott gyanúja miatt gyanúsítottként hallgatta ki a rendőrség. Hogy konkrétan milyen ügyben lett gyanúsított a kirúgott igazgató, arra nem tértek ki. NÉPSZAVA

Búcsúzott Bősz és Horváth is

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Visszavonul a politikától Horváth Csaba és Bősz Anett is – ezt mindkét politikus tegnap közölte, még az új önkormányzati ciklus kezdete előtt. A szocialista Horváth Csaba eddig Zuglót vezette, a júniusi választáson azonban csak harmadik lett a momentumos Rózsa András és a fideszes Borbély Ádám mögött. A távozó zuglói polgármestert nemrég korrupciós bűncselekménnyel vádolta meg az ügyészség. Bősz Anett, aki eddig főpolgármester-helyettes volt, bejegyzésében úgy fogalmazott: „Ma nem csak a fővárostól, a politikai pályafutásomtól is búcsúzom. A Pest vármegyei közgyűlésben szerzett mandátumomról lemondtam, a DK-s tagságom a mai nappal megszűnik.” NÉPSZAVA

Találkozás a kasszakulccsal

VÁLTÁS Új ciklus indul mától az önkormányzatokban, de a képviselő-testületek megalakítására még két hét van. Kérdés, hol lesz zajos az átadás-átvétel, illetve ahol váltás van, mit találnak majd az új polgármesterek.

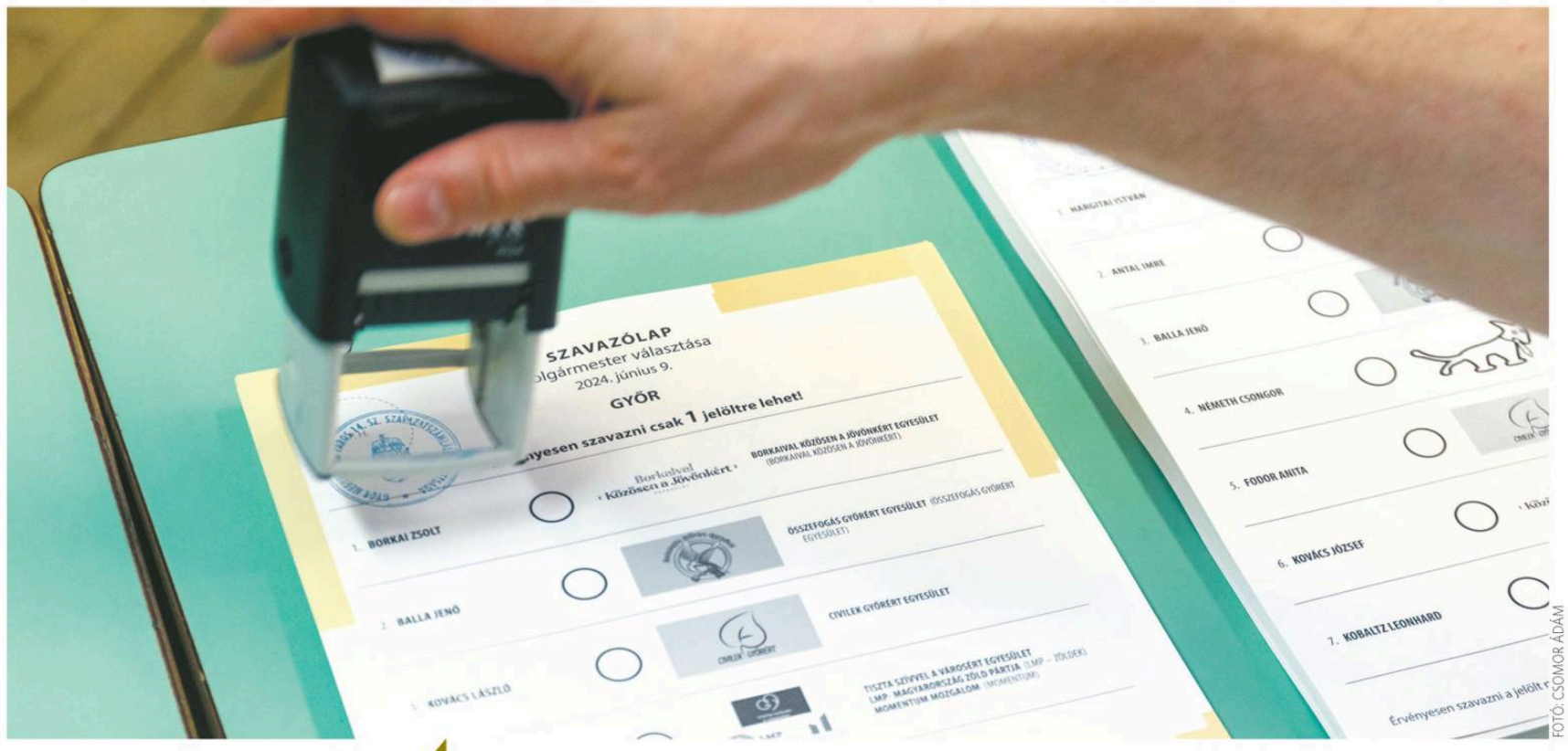

FOTÓ: CSOMOR ÁDÁM

A választás kijelölte az erősorrendet, most az alkudozás ideje érkezett el több önkormányzatnál is

VAS ANDRÁS

Tegnap éjfélkor lejárt a 2019 októberében – vagy az ezt követő időközi voksolásokon – megválasztott polgármesterek, közgyűlések, képviselő-testületek mandátuma, s hivatalosan mától már a júniusi, az EP-választással együtt megtartott helyhatósági szavazásokon győztes településvezetők és képviselők kezébe kerül az irányítás az önkormányzatokban. Az új közgyűlések, képviselő-testületek megalakulásáig ugyanakkor afféle köztes állapot áll majd fenn: a régiek már, az újak még nem hozhatnak döntéseket, nem írhatnak alá szerződéseket, rendeleteket. A települések folyamatos működését ez idő alatt a jegyzők vezetésével a hivatalok biztosítják.

– Hivatalosan kedden zajlik le az átadás-átvétel, utána a törvény szerint két hete lesz az új településvezetésnek, hogy megtartsa az alakuló testületi ülést, vagy nagyváros esetében a közgyűlést – magyarázta lapunknak Schmidt Jenő, a Települési Önkormányzatok Országos Szövetségének (TÖOSZ) elnöke. – Az alakuló ülésen tesznek esküt az új polgármesterek és képviselők, kialakítják a működési rendet, megszavazzák az új szervezeti és működési szabályzatot, megalakítják a szükséges bizottságokat, megszavazzák azok tagjait, vezetőit, adott esetben döntenek az alpolgármesterről.

A TÖOSZ elnöke megjegyezte: a legtöbb hazai településen jellemzően már a jövő hét közepére ismét teljesen működőképes lesz az önkormányzat, ugyanis a falvakban, kisvárosokban, nagyjából 2500 helységben mindez gyorsan lezajlik. Általában ott hosszabb az egyeztetési idő, ahol politikai pártok kapnak nagyobb vagy döntő szerepet, vagyis Budapesten és a nagyobb városokban.

– Természetesen ezekben sem most kezdődnek meg az egyeztetések a felek között; a választások óta szűk négy hónap telt el, azaz volt idő felkészülni – folytatta Schmidt Jenő. – Persze a legtöbb helyen szeptemberben gyorsultak fel az események, de az alakuló ülést általában már úgy hívják össze, hogy megköttettek a szükséges alkuk.

4 HÓNAP

SCHMIDT JENŐ:

A választások óta szűk négy hónap telt el, azaz volt idő felkészülni

Előbb persze le kell zajlania az átadás-átvételnek: a leköszönő településvezetés átadja a pénztárt – vagyis az új vezetés legkésőbb kedden szembesül települése valós anyagi helyzetével –, a folyamatban lévő ügyeket, a banki jogosultságot, minden, a működéshez és a fejlesztésekhez szükséges papírt, s természetesen mindenről jegyzőkönyv készül.

Ezzel a régi vezetés aláírási joga megszűnik, az újé viszont csak az alakuló ülés után lép érvénybe, így az első testületi ülésig senkinek sincs aláírási joga. Az új vezetésnek közjegyzőnél hitelesített aláírási címpéldányra lesz szüksége, s mindenkinek, akinek joga lesz a banki ügyintézéshez, be kell mennie az adott pénzintézethez ennek elintézésére.

– Elvileg ez a néhány nap nem okozhat fennakadást, hiszen nehéz elképzelni, hogy éppen ebben az időszakban kelljen aláírni valamilyen közbeszerzést vagy hitellel kapcsolatos iratot, az viszont bizonyos: ez az időszak komoly megterhelés a hivatali apparátus számára – jegyezte meg Schmidt Jenő. – Ha mégis szignózni kell valamit, a jegyző mint a törvényesség őre megteheti, de munkáltatói szerződéseket, utalásokat, kötelezettségvállalásokat ő sem ellenjegyezhet. Az alakuló üléseket követően pedig már jogilag is az új vezetés irányítja majd a településeket.

240 milliós kísérlet

Pest vármegyében a ciklus utolsó napján 240 millió forintot akart szétosztani a fideszes többség egy rendkívüli bizottsági ülésen, azonban ezt két ellenzéki képviselő megakadályozta. Szemző Áron momentumos és Fehér Zsolt jobbikos képviselő ugyanis kivonult az ülésről, így az nem maradt határozatképes. Szemző Áron a Facebookon azt írta, a megyei önkormányzat álcivil, Fidesz-barát egyesületeknek akart kiszórni pénzt. A tervezett gyors költekezés oka, hogy az új megyei közgyűlésben a Fidesznek már nincs meg a többsége (a megyei közgyűlések között egyedüliként), a 46 mandátumból ugyanis 21-et szerzett a párt. A Momentum 10, a Mi Hazánk 8, a DK 7 képviselőt juttatott be. Ma lesz az alakuló ülés, és a Fidesznek csak úgy lehet többsége, ha valaki vele szavaz. Ez a momentumos politikus szerint a Mi Hazánk lehet.

Úgy néz ki, visszatáncoltak a hevesi oldószergyár építésétől

AKKU Mégsem épül az akkumulátorgyártáshoz kapcsolódó oldószerüzem Hevesen – legalábbis erre utal a város fideszes polgármestere, Sveiczer Sándor bejelentése, miszerint indítványozta a kínai BYN Hungary Kft.-vel korábban megkötött előszerződés egyoldalú felmondását és visszavonását. A befektető N-metil-pirrolidon nevű oldószert állított volna elő a város határában, amit kifejezetten az akkumulátorgyártáshoz használnak: a vegyület nemcsak szem- és bőrirritációt okozhat, de magzatkárosító és vetélést előidéző hatásáról is ismert.

Sveiczer Sándor polgármester Facebook-posztjában „külső bérencekről” írt

Lapunkban korábban helyszíni riportban számoltunk be a botrányba fulladt közmeghallgatásról, amelyet a beruházásról szeptember elején kezdeményezett a város vezetője. Mind az ő, mind a meghívott környezetmérnök szakértő mondandóját gyakorlatilag elfojtották a tiltakozó helybéliek, akik az ülés végeztével a polgármestert még több órán át skandálva várták a kijáratnál. Sveiczer Sándor a mostani közleményében azt írta: „A zavart és a támadásokat olyan, az ellenzékhez köthető, külföldön kiképzett csoportok szervezték, melyek Heveshez és a térséghez szinte semmilyen módon nem kapcsolódnak. Ezek a külső bérencek órákra sakkban tartották a lakossági tájékoztató résztvevőit, akadályozva a nyugodt, békés kommunikációt és a város lakosságának tájékoztatását.” Nemrégiben népszavazást is kezdeményeztek a helyi fideszes politikusok arról, akarják-e a hevesiek, hogy megvalósuljon a városban a BYN Hungary Kft. 40 milliárd forintos beruházása, ám ez a kérdés az előszerződés felmondásával vélhetőleg okafogyottá válik. D. J.

Kétszáz százalék sem lenne sok

KÖVETELÉS A megalázóan alacsony fizetések rendezéséért a Zeneakadémia küldöttsége jövő pénteken tárgyal a kormánnyal. Tóth Balázs szakszervezeti küldött küzd a béremelésért.

HOMPOLA KRISZTINA

FOTÓ: TÓTH ÁDÁM

Legutóbbi sajtóközleményükben tarthatatlan helyzetről írnak. Miért?

Az ELTE-n Tátrai Annamária statisztikusként készített vizsgálatának metodikája szerint mi is összeállítottuk a magunk bértábláját. A Zeneakadémián két bértábla érvényes: a tanársegédek, adjunktusok, docensek, professzorok a felsőoktatási bértábla, míg a támogatói kör, vagyis az adminisztráció, a gazdasági munkatársak, a hangszerészek és karbantartó kollégák a közalkalmazotti bértábla szerint kapnak fizetést. Mindkettő hihetetlenül elavult. Kiderült, hogy bár a QS egyetemi világranglistán a Zeneakadémia a rendkívül előkelő 22. helyet tudhatja magáénak, a béreket tekintve sereghajtó még a négy állami fenntartású magyar egyetem között is. Egy docens nettó 341 ezer, egy professzor nettó 510 ezer forintot kap. Ez arcpirító.

Mi a követelésük?

A munkáltatói döntésen alapuló, 2021-22-ben bevezetett 15+15 százalék beépítése az alapbérbe, és ezt beépítve azonnal 50 százalékos emelés. Ez első hallásra magasnak tűnhet, de olyan szinten van kivéreztetve ez a négy egyetem, hogy nem szálltunk volna el 200 százalékos követeléssel sem. A nemzetgazdasági átlagnak megfelelő garantált tanársegédi minimumbér bevezetését is követeljük, ez 636 ezer forint. Kirívó az is, hogy a doktori ösztöndíjból nem lehet ma már megélni, tehát ott is nagyon komoly emelést szeretnénk elérni. Az egész kulcsa egyébként a képzési normatíva jelentős, 50 százalékos emelése lehetne.

Mit tettek eddig?

Januárban elkezdtük gyűjteni az aláírásokat az Eötvös Loránd Tudományegyetemen (ELTE), majd ehhez kapcsolódott a Budapesti Műszaki Egyetem (BME), nem sokkal később a Zeneakadémia, végül a Képzőművészeti Egyetem is. Addig nem volt még példa arra, hogy a négy állami egyetem összefogjon, és hogy több mint háromezer aláírás összegyűljön. Ez nagyon nagy szó. Levélben küldött követeléseinkre nem kaptunk választ, ezért demonstratívan személyesen adtuk át az aláírásokat. És hát mit ad isten, ahogy összegyűltünk a minisztérium előtt, kijött Hankó Balázs – akkor még államtitkárként –, és szívélyesen fogadott bennünket, betessékelt, hogy beszélgessünk. Készültek fotók is erről, amelyek Hankó Balázs Facebook-oldalán nagyon jól mutatnak. Akkor megígérte, hogy a kétszer 15 százalék – amit eddig is kaptunk – alapbérbe emelésének akadálya nem lehet, a többiről azóta – több mint 80 napja – nem esett szó.

> Egyre inkább arra játszik a fenntartó, hogy eljussunk abba az állapotba, amikor a szenátus könyörög, hogy modellváltott egyetem lehessünk.

Kiadtak szeptember 12-én egy sajtónyilatkozatot. Erre született válasz?

Az Index feltett a felsőoktatási dolgozók béremelése kapcsán egy kérdést Gulyás Gergelynek, aki annyit mondott, hogy a Kulturális és Innovációs Minisztérium (KIM) kevésbé illetékes. Meglepő válasz volt: a KIM-hez tartozik a négy állami egyetem, illetve az összes többi is bizonyos értelemben. Nem sokkal ezután az államtitkár meghívta először a BME-t, aztán az ELTE-t, majd minket, végül pedig a Képzőt is. Gyanítom, hogy a külön-külön meghívások legfőbb oka, hogy roncsolja és megbontsa a négy egyetem összefogását. Innen üzenem, nem fog sikerülni, nem térünk el a követeléseinktől.

> Gyanítom, hogy a külön-külön meghívások legfőbb oka, hogy roncsolja és megbontsa a négy egyetem összefogását. Innen üzenem, nem fog sikerülni, nem térünk el a követeléseinktől

A négy egyetem helyzete különbözik.

Persze. És nem tudjuk, hogy a Budapesti Műszaki Egyetem, ahol új rektor van, melyik irányba indul el, kitart-e továbbra is az állami finanszírozás mellett, vagy a modellváltást választja. Az ELTE-n alapítványellenes a légkör, ilyen itt is, és ilyen a Képzőn is, ahol a rektort felhatalmazták a tájékozódásra, de több ennél nem történt.

Az LFZE-t megbízott rektor vezeti. Ez mennyiben befolyásolja a helyzetet?

Semmilyen szinten. Azt sejtjük, hogy a háttérben győzködnek a modellváltásról régi tanszékvezetőket, akiknek van még szavuk, közülük van, aki ki is jelentette, hogy jobbnak tartja az alapítványi működést, például az ötéves tervezhetőség miatt. Egyre inkább arra játszik a fenntartó, hogy eljussunk abba az állapotba, amikor a szenátus könyörög, hogy modellváltott egyetem lehessünk.

Van elvándorlás az alacsony bérek miatt a Zeneakadémiáról?

Folyamatosan érzékelhető. De a tanári szakma speciális szakma. Irgalmatlan nagy felelősségérzet van az oktatókban a növendékeik felé, erre tették fel az életüket. Ugyanakkor ezzel az elhivatottsággal nagymértékben visszaél a fenntartó. A fiatalabb tanárok rendszeresen kipróbálják magukat külföldön. Van, aki kétlaki, ott is, itt is tanít. Sokuk életében eljön azonban majd a pillanat, amikor választaniuk kell. És a tehetségesebbje megy el, bár ez általában igaz az országra is. Nem tudom, mi fog történni 20-30 év múlva, de az az érzésem, hogy a hazai felsőoktatás olyan gellert kapott, amit nem fogunk tudni helyrehozni. A támogatói területen is egyre komolyabb a lemorzsolódás, ez is mindent visszavet.

Tud konkrét példát hozni erre?

Nincs karbantartás, mert nincs miből, két lift a főépületben például többet volt rossz idén, mint jó. Nemhogy új hangszereket nem tudunk venni, de javítani is alig.

Mit tudnak tenni a tárgyaláson kívül?

Minden alkalommal ugyanazt fogjuk képviselni, amiben megállapodtunk a többi intézményi szakszervezettel. Október 11-ére van időpontunk, akkor a rektor, a kancellár és én tárgyalunk az államtitkárral. Kezdeményeztem, hogy előtte hívjunk össze érdekegyeztető tanácsot annak érdekében, hogy ugyanazt képviseljük. Bármennyire is tisztelem a most regnáló kancellárunkat, mégiscsak az állam képviselője. Most majd kiderül, hogy mennyire képes beleállni ebbe a harcba.

Ami eddig történt, arról tanúskodik, a tárgyalással nem sokat érnek el.

Annyit látunk, hogy nem vet jó fényt az adott minisztériumra vagy államtitkárra, miniszterre, ha mozgolódás, tüntetés van. Az összefogás olyan reakciót váltott ki, ami, úgy tűnik, kényelmetlen helyzetbe hozta a területért felelős ágazati személyeket. A legvégső esély persze a sztrájk, de ez egy oktatási intézményben az elhivatottság okán nagyon nehéz. Erre példa volt a tanárok demonstrációja is, köztük is meghasonlást eredményezett.

Végül ők mégis elértek valamit.

Igen. Melléjük álltak a diákok.

Önök ezt nem tapasztalják?

Nemigen. Ehhez be kellene látniuk, hogy mindez őket is érinti, mert most azt mondják, hogy távol van tőlük. Meg kell érteniük, hogy pillanatokon belül keveredhetnek olyan helyzetbe, mint az oktatók, hiszen a jelenlegi zeneakadémisták egy része maga is tanár lesz. De remélem, hogy egyszer Magyarországon lesz egy olyan generáció, amelyik meghallja, hogy szükség van a kiállásukra.

Nem jött be Zánkán a telekelbirtokló csel

VÍZ Visszakapta a zánkai önkormányzat azt a Balaton-parti telkét, amit a szomszédos ingatlan gazdája megpróbált elbirtokolni. A telekre egyelőre nem léphetünk száraz lábbal, hisz az elbirtoklást tervező férfi kitermelte onnan a földet, így az ingatlant 30-40 centis víz borítja.

A múlt év tavaszán 180 négyzetméterrel nagyobbodott meg a Balaton a zánkai partszakaszon. A lapunk által is megírt eset úgy történt, hogy az egyik partközeli nyaralótelek gazdája, egy ercsi férfi a telke és a tó közötti 13 méteres sávban kotróval kiemelte a földet, és így a Balaton hullámai immár az ő ingatlanjának szélét nyaldosták. Az önkormányzat felszólította a férfit, állítsa vissza az eredeti állapotot, ám ő erre nem volt hajlandó, és azt állította, hogy a földhivatalban önkormányzati vagyonként szereplő telket elbirtokolta, mivel azt több mint 10 éve a sajátjaként használja. A férfi pert indított az elbirtoklás megállapításáért, Zánka önkormányzata pedig a kérelem elutasításáért szállt jogi harcba.

A Veszprémi Járásbíróság a nyáron ítéletet hozott az ügyben, és elutasította a felperes keresetét, mivel – indoklása szerint – az önkormányzati tulajdonban lévő közcélú létesítmények a települések törzsvagyonába tartoznak, így azok forgalomképtelenek és elbirtokolhatatlanok. A végzés ellen az ercsi férfi nem fellebbezett, így az a napokban jogerőssé vált. A per 508 ezer forintos költségét a vesztesnek kell állnia.

Zánkát az elmúlt 29 évben Filep Miklós független polgármester irányította, társadalmi állásban. A vízügyi mérnök végzettségű faluvezető a legutóbbi választáson nem indult, és visszavonult hivatalától. A posztjától pernyertesként búcsúzó Filep Miklós megkeresésünkre elmondta: a telek egy sétány része lesz, és ezen a partszakaszon 25 csónak befogadására szolgáló kikötőt épít az ezerlelkes falu önkormányzata. Ezt a tervet támogatja a település új képviselő-testülete is.

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Jogi viták után visszatér a Balaton az önkormányzathoz

A történethez tartozik, hogy az említett telekre egyelőre nem léphetünk száraz lábbal, így sétányként sem vehető igénybe, hisz az elbirtoklást kitervelő ingatlantulajdonos nem szállította vissza a kitermelt és a saját telkén deponált 150 köbméter földet. Az önkormányzat az ítéletre hivatkozva újra felszólítja majd, hogy állítsa vissza az eredeti állapotot. Amúgy az önkormányzat büntetőfeljelentést is tett a föld kitermelése miatt, a rendőrség pedig a hulladékgazdálkodás rendjének megsértésével gyanúsította meg az ercsi férfit, mivel nem lett volna joga a telkén lerakni a Balatonból kikotrózott földet.

A nyomozás befejeződött, és elkészült a vádemelési javaslat, így hamarosan büntetőper indul ebben az ügyben.

UNGÁR TAMÁS

€/HUF 397,28 ↑ +0,11% | $/HUF 356,67 ↑ +0,34% | CHF/HUF 422,03 ↓ -0,21%

LAPSZÉL

Rekordmagasságban az aranytartalék

FORRÁS: MNB

A Magyar Nemzeti Bank 94,5 tonnáról 110 tonnára növelte az aranytartalékot – közölte a jegybank. Ezzel a kelet-közép-európai régióban Magyarország rendelkezik a legnagyobb egy főre jutó aranytartalékkal. A döntés mögött a többi között az áll, hogy tovább erősödtek azok a világgazdasági, geopolitikai és tőkepiaci folyamatok, amelyek az utóbbi években az arany szerepének a felértékelődéséhez vezettek. Az arany menedékeszköz, és értékmegőrző funkciójának kiemelt jelentősége van, mert erősíti az országgal szembeni bizalmat és támogatja a pénzügyi stabilitást. NÉPSZAVA

Sokan nyaraltak, örül a minisztérium

Augusztusban a turisztikai szálláshelyeken 2,6 millió vendég 7 millió vendégéjszakát töltött el – közölte a Központi Statisztikai Hivatal. A turisták száma 11, a vendégéjszakáké 3,6 százalékkal volt nagyobb az egy évvel korábbinál. A belföldi turisták továbbra is meghatározók, számuk 9,2 százalékkal növekedett. A Nemzetgazdasági Minisztérium szerint a lakosság többletfogyasztásának egy meghatározó része a turizmusban csapódik le. NÉPSZAVA

Nagyon bejött a Mohu-applikáció

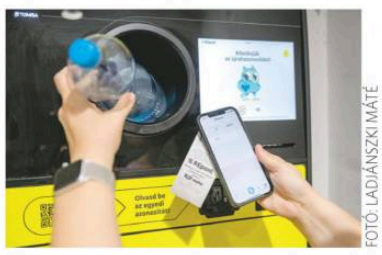

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

A Mohu által fejlesztett REpont applikáció elérte az egymilliós felhasználói számot – közölte a cég. A visszaváltások kb. 10-15 százalékánál alkalmazzák ezt a megoldást a vásárlók a boltokban beváltható papírutalványok helyett, emellett jótékony célra is felajánlhatják az összeget a fogyasztók. Az elmúlt hónapokban több mint 400 millió palackot, üveget, dobozt váltottak vissza, ebből az applikáció felhasználói eddig összesen több mint 65 milliót, így ők közel hárommilliárd forintot kaptak a bankszámlájukra. NÉPSZAVA

RÉSZVÉNYEK

BUX		
73 869,18	↓	-0,82%
Mol		
2668 Ft	↓	-0,52%
MTelekom		
1050 Ft	↑	+0,19%
OTP		
18 660 Ft	↓	-1,79%
Richter		
10 990 Ft	↑	+0,18%

Két vállon a Packeta

DÖMPING Packeta-ügyfelek sora fakadt panaszra, hogy nem kapta meg a csomagját, vagy az nagyot késett. A fejlemények mögött a Temu online piactérről rendeltek állhatnak, amelyek logisztikai zűrzavart okoztak.

ÁBRAHÁM AMBRUS

A reméltnél jóval később vagy egyelőre meg sem érkező csomagok, magukat tehetetlennek érző ügyfelek és cinikus ügyfélszolgálat; nagyjából így foglalható össze a Packeta csomagautomata-hálózatának elmúlt néhány hete. A vállalat Facebook-oldalán szinte végeláthatatlan hosszúságban hömpölyögnek a panaszos kommentek, amelyek lényegében kivétel nélkül kallódó csomagokról szólnak. A probléma sokaknál egykét hetes, de szép számmal akadnak, akik már egy hónapja várják, hogy megérkezzen feladott vagy várt küldeményük. A panaszok nagy számban előforduló közös eleme, hogy az érintettek sok segítséget nem igazán kapnak, mert mint megjegyzik: az ügyfélszolgálat lényegében elérhetetlen. Ezzel együtt akad olyan, akinek ez sikerült, de abban sem volt sok köszönet. Lapunknak válaszolva egyikük azt mondta, mintegy 40 perces várakozás után sikerült beszélnie az ügyfélszolgálattal. A válaszok viszont nem nyugtatták meg, sőt, sokkal inkább felháborították. Arra a felvetésre, hogy tehet-e bármi jogi lépést, valamilyen kárrendezést kérhet-e, vagy nyújthat-e be panaszt a kialakult helyzet miatt, igen rövid választ kapott: „nem". Ezek után arra a felvetésére, hogy meddig kell várni a küldeményére, a vállalat munkatársa igen „sztoikusan" reagált: „Addig, amíg ki nem szállítják." Ehhez később még azt tették hozzá, hogy valójában nincs is kiszállítási idejük, vagyis nincs céges időintervallum, amíg a küldeménynek meg kell érkeznie.

Egy kollégánk is a várakozók listáját gyarapította. Ő az említetteknél még „keményebb" válaszokat hallgathatott végig, miután az ügyfélszolgálatot elérve rákérdezett, hogy az átvételi pontra ígért időpont után hat nappal miért nem tudja átvenni a csomagját. Magyarázatként annyit mondtak, hogy „sok hülye most rendel, egyesével a Temuról", ezért túlterhelt a logisztikai rendszerük. Ezek után bontotta a vonalat, viszont a folyamat legalább felgyorsult, s komoly késéssel, de a küldemény befutott. A csomagkövetés szerint egyébként a Kínából feladott küldemény 6 nap múlva Magyarországon volt, további 18 napig tartott a kézbesítés, amelyben a 7 napos vámolási folyamat is benne volt. A harmadik általunk elért ügyfélnek egyszerűen csak azt mondták a telefonba: legyen türelemmel, a csomag érkezik, de hogy mikor, arra csak azt mondták, „amikor utolérjük magunkat".

A piacra rálátó forrásaink a Népszavát úgy tájékoztatták, hogy a kínai hátterű online piactér, a Temu és a használt ruhák eladását segítő s az eladókat és a vevőket összekötő Vinted alkalmazás felől érkező megbízásdömping okozta a logisztikai gondokat a Packetánál. A társaság ugyanis „közvetlen kapcsolatban áll a Temuval".

Jó sok szerencse is kell hozzá, hogy a vásárlók ne túl nagy késéssel kapják meg a Temuról rendelt termékeket

FORRÁS: PACKETA

Megszólalónk szerint utóbbi vállalat szállításaival az a legnagyobb gond, hogy a kínai cégtől átveendő csomagok számát illetően nincs felső határ. A Packetának mindent át kell vennie, míg más csomagautomatás társaság esetében létezik ilyen plafon, amennyiben a kapacitásuk nem bírná a beérkező megbízásokat. (Ezt nem erősítették meg a cégnél.)

A csomagdömpinget nevezte meg problémaként a Packeta lapunknak küldött válasza is. Megjegyzik: az elmúlt néhány hónapban szorosabbra fűzték együttműködésüket egy ismert, nagy távol-keleti webáruházzal – a Temut nem nevesítették –, ezáltal pedig a drasztikusan megnövekedett kezelendő csomagmennyiség új kihívásokat hozott. A helyzetet – mondják – felismerték, és mindent megtesznek annak érdekében, hogy helyreállítsák a megszokott szolgáltatásminőséget. Ez a folyamat – a hálózatuk és az emberi erőforrások fejlesztése – azonban időigényes. Mindenesetre a helyreállítás érdekében pluszban kibéreltek egy 3000 négyzetméteres raktárhelyiséget, megkezdték együttműködésüket egy új alvállalkozóval, melynek értelmében további 12 futár segíti a csomagok kiszállítását, valamint 75 új Z-BOX-ot telepítettek az elmúlt hetek során, ideiglenes hétvégi kiszállítást vezettek be, s a csomagautomatákat felszerelték kezelőpanellel a csomagátvétel megkönnyítése érdekében.

> Magyarázatként annyit mondtak, hogy „sok hülye most rendel, egyesével a Temuról", ezért túlterhelt a logisztikai rendszerük.

A cinikus ügyfélszolgálati hangvétellel kapcsolatban kifejtették, hogy kollégáik igyekeznek minden esetet nemcsak szakmai hozzáértéssel, de empátiával is kezelni. Hozzátették: ha mindezek mellett bármelyik ügyfél úgy érzékelné, hogy kollégájuk nem kezelte ügyét megfelelően, úgy kérik, jelezze ezt feléjük reklamációs felületükön. Az esetet kivizsgálják, legyen szó telefonos vagy írásos formában folyt kommunikációról. Felvetésünkre, hogy a társaságnak akadnak-e anyagi problémái, egyértelmű nemmel válaszoltak. Ahogy fogalmaztak: „Nem küzd anyagi nehézséggel a cégünk."

Szeptember eleje után aligha ilyen hírekkel akarta a figyelmet magára vonni a Packeta. Akkor ugyanis még arról tájékoztattak, hogy a vállalatot is birtokló befektetői csoport, a CVC Capital Partners és az EMMA Capital Group lezárta a Foxpost felvásárlását. Ezzel pedig létrejött Magyarország legnagyobb csomagautomata-hálózata. Az ügyfelek 2700 csomagautomatát és 1800 csomagátvételi pontot használhatnak.

Kiszolgáltatottság és türelem

Egy a fogyasztóvédelmi ügyekben járatos ügyvédi iroda vezetője szerint – neve mellőzését kérve, mert mint jelezte, a pontos válaszhoz az eseteket teljes mélységében kellene ismernie – valóban nincs könnyű helyzetben, aki egy ilyen ügyből szabadulni akar. Ahogy mondta, ha valaki megteheti, az hozhat a leggyorsabban eredményt, ha vár, majd megkapja a csomagját. Ha nagyon elege lett, azt teheti, hogy eláll a megrendelésétől, amit viszont nem a csomagküldő, hanem a webshop felé kell jeleznie. Ilyenkor kérheti a megrendelt áru értékének a visszautalását. Ha csomagot feladó ügyfélként jelenik meg valaki, akkor kell ezt a szolgáltatásmegrendelést a Packeta felé tennie, s akkor kérheti a cégtől a díjak – a kézbesítés költségeinek – kifizetését. A helyzet semmiképpen sem egyszerű, mert jellemzően a webshop és a megrendelő között van szerződéses kapcsolat. Békéltető testülethez is lehet fordulni, de annak feltétele, hogy egy panaszlevelet küldjön az ügyfél a vállalatnak. Ha arra 30 napig nem kap reakciót, akkor indulhat eljárás. A gond az – folytatta az iroda vezetője –, hogy ezek a csomagok jellemzően nem akkora értékűek, amelyek mellett egy költséges jogi vagy egyéb eljárást bárki szeretne a nyakába venni. Éppen ezért egy ilyen szituációban valóban kiszolgáltatottá tud válni egy-egy megrendelő, s nem marad más számára, hogy vár ügye jobbra fordulására.

Az ÖVP dönt Bécs jövőjéről

AUSZTRIA Bár a választást a szélsőjobboldali FPÖ nyerte meg, az Osztrák Néppárton Európa szeme. Karl Nehammer kancellár határozhat arról, populista kormány jöjjön-e létre.

RÓNAY TAMÁS

Megakadályozható-e az Osztrák Szabadságpárt (FPÖ) hatalomra kerülése akár azután is, hogy a párt 28,8 százalékos eredménnyel megnyerte az osztrák parlamenti választást, s 2,5 százalékponttal megelőzte a kormányzó Osztrák Néppártot (ÖVP)? Ezek a kérdések foglalkoztatják az osztrákokat, de a választ nem lesz könnyű megadni.

Nehézkes és bonyolult kormányalakítási tárgyalások várhatók. Az ország történetének eddigi leghosszabb ideig tartó kormányalakítási megbeszélései 129 napig tartottak még a hatvanas évek első felében, kérdés, hogy most ezt túllépik-e.

Matematikai szempontból a legstabilabb az FPÖ és az ÖVP koalíciója lenne. A 183 tagú törvényhozásban e két párt 56 szabadságpárti és 52 néppárti mandátumra, tehát összesen 108 képviselő támogatására számíthatna. Ha az ÖVP a 41 mandátumot szerzett szociáldemokratákkal szövetkezne, az 93 képviselői helyet jelentene, ami mindössze eggyel lenne több az abszolút többségnél. E két párt eleve nehézkesnek tűnő koalíciója elvileg még kiegészülhet vagy a liberális NEOS 18, vagy a Zöldek 16 helyével, de azért tűnik nehézkesnek egy ilyen szélesebb körű koalíciós együttműködés, mert aligha lesz könnyű programjukat átfedésbe hozni. Karl Nehammer kancellár pártja eleve deklarálta, az eddigi koalíciót nem kívánják folytatni a Zöldekkel, igaz, ez matematikailag sem lenne lehetséges.

Az ÖVP ugyan a királycsináló szerepében találta magát, de a pártnak előbb-utóbb szembe kell néznie a kellemetlen valósággal: a 2019-es választáshoz képest 19 mandátumot veszített. Ezt igazságtalan lenne Nehammer nyakába varrni, hiszen a pártnak át kellett élnie a csodagyereknek kikiáltott Sebastian Kurz tündöklését és bukását. Ahhoz képest a 26,3 százalékos eredmény nem is rossz, különösen annak fényében, hogy néhány hónapja a közvélemény-kutatások szerint még tíz százalékkal állt az FPÖ az ÖVP előtt. A reménysugarat az ÖVP számára a júniusi európai parlamenti választás jelentette, ahol az FPÖ előnye az egy százalékot sem érte el. Most azonban felmérések szerint az ÖVP minden választókörzetben rosszabbul szerepelt, mint öt éve. S ami különösen drámai adat az Osztrák Néppárt szempontjából, hogy azon 1,41 millió emberből, akik vasárnap az FPÖ mellé tették az X-et, 2019-ben csak 589 ezren voksoltak szintén az FPÖ-re. A nagy szavazói vándorlás legnagyobb kárvallottja a kancellár pártja lett.

> Van der Bellen elnök jelezte, a héten tárgyalásokat folytat minden parlamenti párttal.

FOTÓ: AFP/ROLAND SCHLAGER

Karl Nehammer kancellártól függ, erőteljesen jobbra fordul-e Ausztria

A legnagyobb kérdés azonban, kit választ az ÖVP. A néppárt a jobbközép európai pártok jobbszárnyához sorolható, több tartalmi átfedés is van a Szabadságpárt és Nehammer tömörülése között. S ne feledjük, hogy kétszer már együttműködtek egymással kormányzati szinten. Európa-szerte is hatalmas botrányt keltett, amikor 2000 februárjában az akkori osztrák kancellár nem az élen végzett szociáldemokratákkal lépett koalícióra – holott a nagykoalíciónak komoly hagyományai vannak Ausztriában –, hanem az akkori, időközben elhunyt FPÖ-vezér, Jörg Haider Szabadságpártjával. Ez volt az első alkalom 1945 után, hogy egy szélsőjobboldali, antiszemita húrokat pengető párt bekerült egy európai kormányba. Európa jobbratolódását jelzi, hogy ma már egy újabb FPÖ–ÖVP-frigyen senki sem lepődne meg. Az azonban mindenképpen új helyzet, hogy ezúttal, először az osztrák történelemben, az FPÖ végzett az élen, így elvileg a szélsőjobb párt kerülhet előnyösebb pozícióba a következő kormányban.

Nehammer eleve kikötötte, hogy az FPÖ-vel nem hajlandó koalícióra lépni, ha az új kancellárt Herbert Kicklnek hívják. E tekintetben az ÖVP szavazói felmérések szerint szinte egységesen állnak Nehammer mögött. A kancellár ezt a feltételét megerősítette a pártvezetők választás utáni kerekasztal-beszélgetésén is. „Amit a választások előtt mondok, azt mondom a választások után is” – magyarázta.

Nyilván lehetséges egy olyan eshetőség, hogy az FPÖ végül mást jelöl a kancellári tisztségre, de ez nem olyan egyszerű. Az FPÖ előretörése Kicklnek köszönhető, a párt ma elsősorban az ő személye köré szerveződik. Ha az FPÖ másik kancellárt jelölne, az Kickltől függne, tehát csak a körítés lenne más. Ezt a gordiuszi csomót tehát nem lesz könnyű átvágni.

A kormány megalakításával hivatalosan Alexander van der Bellennek kell megbíznia valakit. Vasárnap a szövetségi elnök még nem akarta elárulni, hogy ezt a feladatot valóban az FPÖ vezetőjére, Kicklre bízza-e. Kathrin Stainer-Hämmerle osztrák politológus az ORF közszolgálati televízióban elképzelhetőnek nevezte, hogy Van der Bellen Karl Nehammer (ÖVP) kancellár véleményét is kikéri, vagy neki ad megbízást. A politológus ugyanakkor rámutat, ha Kickl és Nehammer megállapodik egymással a következő kormányról, akkor „még a szövetségi elnök sem tehet semmit, ha nem tud alternatívát kínálni”.

> Az FPÖ előretörése Kicklnek köszönhető, a párt ma elsősorban az ő személye köré szerveződik.

Van der Bellen jelezte, a héten tárgyalásokat folytat minden parlamenti párttal. „Most arról van szó, hogy közeledjünk egymáshoz, találjunk megoldásokat és kompromisszumokat. Ez eltarthat egy ideig” – mondta az államfő. Hozzátette ugyanakkor, „legjobb tudása és meggyőződése szerint” biztosítani fogja, hogy csak olyan kormányt nevezzenek ki, amely nem ingatja meg azokat az „alapokat, amelyekre jólétünket építettük”. Ez a kijelentése értelmezhető akár úgy is, hogy a maga részéről igyekszik mindent elkövetni az FPÖ kormányon kívül tartásáért, de hangsúlyozzuk: az államfőnek korlátozottak a lehetőségei erre.

Van der Bellen és Kickl kapcsolata feszült. Az elnök már a választás előtt kijelentette: Kickl, akit 2019-ben a kormány javaslatára ő menesztett a belügyminiszteri tisztségből, nem kap automatikusan kormányalakítási megbízást választási győzelme esetén. Van der Bellen az ORF-nek januárban adott interjújában hangsúlyozta, az alkotmány nem írja elő, hogy a legtöbb szavazatot kapott pártnak kell megkapnia a megbízást. Kickl erre a kijelentésére reagált azon vasárnap esti megjegyzésével, amely szerint „ha az alkotmány szépsége jelent neki valamit”, akkor az FPÖ első emberét, tehát őt magát kellene megbíznia. Egyúttal azt is mondta, „minden irányba” kinyújtják a kezüket. Elvileg az FPÖ és a szociáldemokraták is alakíthatnának kormányt, de az SPÖ eleve kijelentette, nem lép koalícióra a szélsőségesekkel.

Az osztrák kommentátorok megosztottak a jövőbeni koalíció színezetét illetően. A szociáldemokraták és a liberálisok az FPÖ kormányzásból való kizárását és egy háromparti kormányt preferálnának. Andreas Babler, az SPÖ vezetője „egy út kezdetéről” beszélt, amikor egy esetleges koalícióról kérdezték: „A kéz kinyújtva” – hangoztatta. Beate Meinl-Reisinger, a NEOS vezetője pedig azt mondta: „A hajlandóság a felelősségvállalásra és az FPÖ–ÖVP-koalíció megakadályozására még mindig megvan.” Werner Kogler, a voksoláson súlyos visszaesést elszenvedő Zöldek frakcióvezetője már óvatosabban nyilatkozott: „Lehetnék ellenzékben” – mondta.

Hamarosan két választás is várható. Vorarlbergben október 13-án, Stájerországban pedig november 24-én voksolnak. Ezeken szintén az FPÖ megerősödésére lehet számítani, s ez is befolyásolhatja a kormányalakításra vonatkozó tárgyalásokat is.

Ezért szavaztak az FPÖ-re

Az Osztrák Szabadságpárt szavazóinak 33 százaléka azt közölte, hogy kemény menekültpolitikája miatt voksolt a pártra. 29 százalék ugyanakkor azért voksolt az FPÖ-re, mert „olyan témákat, értékeket képvisel, amilyeneket én is”. 16 százalék a koronavírus-járványt követő intézkedések (a lezárások és kötelező oltások elleni támadások) miatt tartotta vonzónak a pártot.

Nem riad vissza a náci nyelvezettől

PORTRÉ Az FPÖ kormányra kerülése esetén Herbert Kickl akkor is a párt erős embere maradna, ha nem őt jelölik kancellárnak. A politikusnak Jörg Haider, az FPÖ néhai vezetője a példaképe. A szélsőjobb párt régi motorosa, már diákkorában ott tevékenykedett, s a történelem–filozófia szakot azért hagyta abba az egyetemen, hogy több ideje legyen a politikai erő ügyeivel foglalkozni.

Sokáig úgy gondolták Kicklről, tipikus második vonalbeli politikus, aki szövegírónak jó, de arra nem, hogy vezető pozícióban legyen. Állítólag azután kedvelte meg a reflektorfényt, hogy 2017-ben az FPÖ akkori főtitkáraként rábeszélték arra, vállalja el a belügyminiszteri posztot. Belügyi tárcavezetőként több botrányt is okozott. Az Ibiza-ügy, Heinz-Christian Strache akkori FPÖ-elnök botránya nyomán az államfő 2019-ben elbocsátotta tisztségéből.

Norbert Hofernek 2021-ben mennie kellett az FPÖ éléről, így a szenvedélyes hegymászóként ismert Kicklt választották meg utódául. Az aszkétaként ismert Kickl tökéletesen ki tudta használni az olyan válsághelyzeteket, mint a koronavírus-járvány, így a bezárások és a kötelező oltások ellenzőinek vezéralakjává vált. Pedig kezdetben ő maga is ragaszkodott az országos zárlathoz, de később az oltással kapcsolatos összeesküvés-mítoszokat táplálta, különféle tüntetéseken is. Állhatatosan elutasította, hogy maszkot viseljen a parlamentben. Verbálisan gyakran – s minden bizonnyal tudatosan – túllőtt a célon, néha még náci zsargont is használt, írják életrajzírói. Van der Bellen elnököt – Donald Trump verbális fordulatait kölcsönözve – például „múmiának” minősítette. Célkeresztjében gyakorta szerepelnek az illegális bevándorlók, a „politikai elit” és a „rendszermédia”, tehát részben olyan ügyekre koncentrál, amelyek a nemzetiszocialisták ideológiájában is előkerültek.

R. T.

FOTÓ: AFP/ALEX HALADA

Kickl Donald Trumptól is kölcsönöz nem túl emelkedett fordulatokat

FOTÓ: MTI/HEGEDÜS RÓBERT

A magyar kisebbség „a mi Erős Pistánk" – mondta tárgyalásai után Andrij Szibiha ukrán külügyminiszter

Budapesten járt az új ukrán külügyér

DIPLOMÁCIA Magyarország érdekelt a szomszédsági kapcsolatok fejlesztésében, de elvárja Kijevtől a magyar közösség jogainak helyreállítását – közölte Szijjártó Péter külügyminiszter tegnap, miután új ukrán kollégájával, Andrij Szibihával tárgyalt Budapesten. Elismételte, hogy a magyar kormány az ukrajnai háború mielőbbi diplomáciai lezárását támogatja. Arra kérte Szibihát, hogy ahogy Magyarország „fenntartja az ukrán energiaellátás biztonságához szükséges szállítási kapacitásait", úgy Kijev is tartózkodjon a jövőben az egyoldalú, hirtelen lépésektől, amelyek veszélybe sodorhatják hazánk ellátását.

Ukrán tárgyalópartnere háláját fejezte ki szuverenitásuk támogatásáért és a 14 (uniós) szankciós csomag jóváhagyásáért. Megköszönte az ukrán EU-integrációhoz nyújtott magyar támogatást, a részvételt hazája aknamentesítésében és az első budapesti ukrán–magyar iskola megnyitását. Szibiha közölte: „Ukrajna kötelezettséget vállalt a magyar kisebbség jogainak biztosítására." Ez azért is fontos, mondta, mert a magyar kisebbség is „védi fegyverrel a kezében Ukrajnát".

NÉPSZAVA

Le Pen semmit sem ismer el

FOTÓ: AFP/DIMITAR DILKOFF

Marine Le Pen 3 millió eurós kárt okozhatott

ELJÁRÁS A francia jobboldali populista Marine Le Pen visszautasított minden vádat az uniós pénzek elsikkasztása miatt indított párizsi per hétfői megkezdése előtt. Állítása szerint „nem szegett meg semmilyen szabályt". Mint fogalmazott, a „parlamenti szabadságot" akarta megvédeni. „Semmilyen módon nem sértettük meg sem a politikai, sem az Európai Parlamentet érintő előírásokat" – hangoztatta a populista Nemzeti Tömörülés (RN) frakcióvezetője. Az eljárás során azzal vádolják, hogy európai parlamenti képviselőként fiktív munkatársaknak folyósított pénzt. Az uniós parlament hárommillió euróra becsüli a kárt. Ebből az összegből az RN már egymillió eurót visszafizetett. Ha bűnösnek találják, Le Pent akár tíz év börtönbüntetéssel és a választásokon való indulástól való eltiltással is sújthatják. A per a 2027-es francia elnökválasztáson való tervezett indulását is veszélyezteti. Le Pen személyesen kíván részt venni a tárgyaláson.

NÉPSZAVA

Küszöbön az offenzíva

360. NAP Hosszú háborúra készül a Hezbollah, Izrael a libanoni szárazföldi offenzívát lebegteti. A bejrúti kormány is lépne a terrorcsoport ellen.

GÁL MÁRIA

Súlyos veszteségeket szenvedett el a Hezbollah, de talpon maradt, újra fog szerveződni, és folytatja a harcot Izrael ellen – mondta egy előre rögzített televíziós beszédben a libanoni terrorcsoport helyettes vezetője, Naim Kasszem hétfőn. Hasszán Naszrallah Hezbollah-vezér pénteki, és a szinte teljes vezérkar hétvégi izraeli likvidálása után ez volt az első nyilvános megszólalás a síita milícia részéről. Az ideiglenes vezetővé előlépett korábbi helyettes azzal bizonyította a terrorcsoport élet- és harcképességét, hogy a kommunikációs rendszerük lerombolása, a súlyos emberveszteségek és a heves izraeli légicsapások ellenére a Hezbollah az elmúlt napokban is képes volt rakéták sokaságát kilőni Izrael területére, akár 150 km-es mélységben is. Azt állította, hogy amit most a terrorcsoport tesz, azt a „minimumtervek" alapján teszi, és készen áll az izraeli szárazföldi invázióra. Hangsúlyozta: továbbra is „ugyanolyan mértékben segítik Gázát és Palesztinát", mint korábban. „Folytatjuk Naszrallah útját" – ígérte Kasszem. „Tudatában vagyunk, hogy ez a harc hosszú lehet, de győzni fogunk, ahogyan 2006-ban is győztünk az izraeli ellenséggel szemben" – üzente, jelezve azt is, hogy „a legközelebbi alkalmas időpontban megválasztják a Hezbollah új főtitkárát". A BBC által ismertetett diskurzusban Kasszem köszönetet mondott az egész libanoni népnek, valamint a bejrúti kormánynak.

A bejrúti kormány azonban, úgy tűnik, megpróbálja kihasználni az ország déli részét mindeddig uraló terrorcsoport megroggyanását. A Reuters hírügynökség jelentése szerint Nadzsíb Míkáti miniszterelnök hétfőn is megismételte a már vasárnap is hangoztatott állítását, miszerint a kabinet kész teljes mértékben végrehajtani az ENSZ Biztonsági Tanácsának 1701. számú határozatát. Ez a 2006-os Izrael–Hezbollah-háborúnak véget vető határozat felszólította Izraelt a teljes kivonulásra Dél-Libanonból, ugyanakkor arról is rendelkezik, hogy a Hezbollah vonuljon ki a Litáni folyótól délre fekvő országrészből, helyét a libanoni hadsereg és az ENSZ békefenntartói vegyék át. Utóbbi nem történt meg, a libanoni hadseregnek esélye sem volt a nála katonailag erősebb terrorcsoporttal szemben érvényesíteni a határozatot. Míkáti ugyanakkor azt is hangsúlyozta, hogy a libanoni hadsereg csak egy azonnali tűzszünet végrehajtása esetén tudna eleget tenni feladatának. A tűzszünetre még várni kell. Az izraeli politikai és katonai vezetők egybehangzóan állítják, hogy a Hezbollah elleni háború a terrorcsoport megsemmisítéséig folytatódik. A hadsereg (IDF) vezérkari főnöke már a múlt héten bejelentette: a libanoni szárazföldi offenzíva tervei készen állnak, és ha szükséges a Hezbollah legyőzéséhez, a gyakorlatba is átültetik.

Hétfőn Joáv Galant védelmi miniszter tett utalást az offenzívára, hangsúlyozva, hogy a Hezbollah tavaly október 8-a óta tartó rakétatámadásai miatt kitelepített mintegy százezer észak-izraeli lakos hazatérése érdekében az IDF „minden képességét" beveti. A The Wall Street Journal hétfőn azt közölte, hogy az izraeli különleges alakulatok már részt is vettek libanoni szárazföldi bevetéseken, tesztelve a terepet és információkat gyűjtve egy esetleges szárazföldi támadás előtt.

Bár sajtójelentések szerint a háttérben folynak a potenciális tűzszüneti tárgyalások, amelyeken az izraeli kormány képviselői is részt vesznek, Iszrael Katz külügyminiszter azt az üzenetet továbbította a partnerországok felé, hogy csak az ENSZ BT határozatának maradéktalan végrehajtása vezethet tűzszünethez. Vagyis: Izrael számára csak abban az esetben fogadható el a tűzszünet, ha a Hezbollah kivonul Dél-Libanonból, azaz kellő távolságban, a Litáni folyó északi oldalán marad lefegyverezve.

FOTÓ: AFP/ANADOLU/ABED RAHIM KHATIB

Gázában is folytatódott az izraeli offenzíva, ismét több palesztin vesztette életét és sérült meg

Izrael számára csak abban az esetben fogadható el a tűzszünet, ha a Hezbollah kivonul Dél-Libanonból.

Gyűlnek az áldozatok

Az elmúlt két hét izraeli légicsapásai miatt százezer libanoni menekült Szíriába – közölte az ENSZ. A libanoni egészségügyi minisztérium adatai szerint több mint ezer ember vesztette életét, és legalább hatezren sérültek meg. A bejrúti kormány nem pontosította, hogy közülük hányan voltak a Hezbollah harcosai.

150 km
Ilyen mélységben is eljutottak Izrael területére a Hezbollah rakétái

Kezdeményezik az AfD betiltását

SZAVAZNAK Betiltható-e a szélsőjobboldali Alternatíva Németországért (AfD)? Ez a kérdés foglalkoztatja a német pártokat, különösen azt követően, hogy a szociáldemokraták, a Zöldek, valamint a szövetségi szinten ellenzékinek számító keresztény uniópártok és a Balpárt legalább 37 képviselője olyan indítványt nyújt be a Bundestagban, amely felszólítja a szövetségi alkotmánybíróságot, minősítse alkotmányellenesnek az AfD-t – és ezért tiltsa be.

A német parlament hamarosan szavaz is a frakcióközi indítványról. A betiltásra vonatkozó szöveg előkészítése hónapokig tartott, és a múlt héten véglegesítették. Az indítvány tartalmaz egy kiegészítő szöveget is, amely a párt állami finanszírozásának a megvonását szorgalmazza. Az elfogadásához a Bundestag egyszerű többsége szükséges. Az alkotmánybíróságnak ezt követően meg kellene vizsgálnia, hogy a tiltási kérelem indokolt-e. Az Alaptörvény 21. cikke szerint egy párt akkor alkotmányellenes, ha „a szabad demokratikus rend megzavarására vagy megszüntetésére törekszik".

Az AfD betiltására vonatkozó felhívást az egyes frakciókon belül is vitatják. Különösen a CDU/CSU és az SPD képviselőcsoportjában kételkednek többen, de a Zöldek és a Balpárt körében sem egységes az indítvány támogatása. Ezért egyelőre az is kérdés, hogy a szöveg megkapja-e a Bundestag egyszerű többségének jóváhagyását.

FOTÓ: AFP/DPA/MARTIN SCHUTT

Björn Höcke, az AfD türingiai vezetője: a párt miatt fulladt kudarcba a tartományi parlament alakuló ülése

Kritikusok arra is figyelmeztetnek, hogy a betiltásra vonatkozó eljárás kimenetele nyílt és hosszadalmas lenne – és esetleges sikertelensége esetén még az AfD-nek is kedvezhet. Az indítvány ellenzői többször hangoztatták, hogy az AfD-vel „demokratikus versenyben" kell szembeszállni. Olaf Scholz kancellár sem hisz a párt betiltásában. Úgy véli, ez „rendkívül nehéz folyamat egy demokráciában". 2017-ben például már a második betiltási kezdeményezés fulladt kudarcba az antiszemita és revizionista NDP-vel szemben.

Az indítványt támogatók azzal vádolják az AfD-t, hogy meg akarja szüntetni a szabad és demokratikus rendszert, „harcias-agresszív álláspontot" képvisel a demokratikus alaprenddel szemben. A betiltást szorgalmazók számára érvet hozhatott a türingiai tartományi parlament múlt heti nyitóülése, amelyen az AfD-s korelnök megakadályozta az esemény megkezdését.

R. T.

Putyin bécsi falova

RÓNAY TAMÁS

Orbán Viktor kormányfő és Szijjártó Péter külügyminiszter ünnepel, végre egy külpolitikai siker: a bevándorláselenes és szélsőjobboldali Osztrák Szabadságpárt nyerte meg az osztrák parlamenti választást, majdnem 29 százalékos eredménnyel. Az a politikai erő, amely a Fidesz párttársa a Patrióták Európáért európai parlamenti képviselőcsoportjában. Megy előre a populista úthenger, tavaly Hollandiában győzött a szélsőjobb egy másik „patriótával", Geert Wildersszel a fedélzetén. Ez a két eredmény azt jelzi: az európai választók figyelmének középpontjába ismét a menekültkérdés került.

Orbán Balázs politikai igazgató múlt heti megnyilatkozása óta azonban erős a gyanúnk: a „patrióták" valójában csak addig nevezhetik magukat hazafiaknak, szuveréneknek, amíg az európai, nyugati értékrenddel szemben kell meghatározniuk magukat. Egyes pártjaik már kevésbé szigorúak, ha Putyin rezsimjének túlkapásairól van szó, az Ukrajna elleni háború kapcsán sokszor elfelejtkeznek megemlékezni arról, ki volt az agresszor. Nem kívánjuk a patrióták összes pártját leplezetlen oroszbarátsággal vádolni, üdítő volt például júliusban Jordan Bardella, a patrióták frakcióelnökének szavait hallani, aki úgy fogalmazott, „nem hagyhatjuk, hogy az orosz imperializmus feleméssze Ukrajnát". Igaz, annak a francia Nemzeti Tömörülésnek az elnökéről van szó, amelyiknek az előző vezetője, Marine Le Pen egykor épp Oroszországtól, majd Magyarországtól kapott pénzt a kampányához. Az osztrák FPÖ azonban a Fidesz mellett a képviselőcsoport leginkább oroszbarát tömörüléseihez sorolható. Amikor még Herbert Kickl, az FPÖ jelenlegi vezetője belügyminiszter volt, egy árnyék hírszerző szolgálatot akart létrehozni. Utóbb derült fény arra: a szervezet élére egy olyan személy került volna, aki Oroszországnak kémkedett.

Egész Európára nézve biztonsági kockázatot jelentene, ha Kickl lenne a következő osztrák kancellár. Az FPÖ elnöke rendre visszautasította a Putyin autoriter politikájával kapcsolatos bírálatokat, bírálta az Oroszország elleni szankciókat. A FPÖ elnöke Orbán Viktor politikáját tartja példának. Voltaképpen nincs ebben semmi meglepő: egyik elődje, Heinz-Christian Strache a világhírűvé vált, s a bukását előidéző Ibiza-videóban elismerte: a magyar, pontosabban az Orbán-féle médiaviszonyokat akarja megvalósítani hazájában.

Az FPÖ tehát távol áll attól, hogy demokratikus pártnak nevezhessük. Egyelőre korai lenne kijelenteni, hogy az FPÖ a következő osztrák kormány tagja lesz, de jó esély van rá. Minden a második helyen végzett, Karl Nehammer vezette Osztrák Néppárt (ÖVP) további magatartásától függ. Az osztrák kancellár jelezte: egy olyan kormányban nem venne részt, amit Kickl vezet, de ha más személyt találna az FPÖ a kabinet irányítására, arra valószínűleg már nem mondana nemet. Elképzelhető lenne ugyan, hogy az ÖVP a szociáldemokratákkal, továbbá a liberálisokkal lépjen koalícióra, de az FPÖ és az ÖVP programjában több az átfedés. Nehéz kormányalakítás lesz, de nagy összegben nem fogadnánk arra, hogy az alkudozás végén Európa szempontjából minden jóra fordul majd.

BONTA MIKLÓS

A bölcsesség hiánya

Az MNB negyedévente megjelenő Inflációs jelentéseinek állandó mottója – „... nagy bölcsesség az, ki célt tud tenni a maga kívánságainak" – időszerűségét aligha érdemes kétségbe vonni. A 2024-es költségvetésünk fényes bizonyítéka annak, hogy a NER működése híján van ennek a bölcsességnek. Még a büdzsé korrigált makrogazdasági számai is eltévesztették a céltáblát, újabb adalékot szolgáltatva ahhoz, hogy a gazdaság szereplőinek – a vállalkozásoknak és a háztartásoknak – már korábban megrendült bizalma miatt még úgy-ahogy elfogadható az idei, átlagosan 3,9 százalékos fogyasztói áremelkedés mértéke. A szakértői várakozások szerint jövőre is hasonlóra számíthatunk. De ennek a fenntarthatóságában sem hisznek a vállalkozások, aminek fényes bizonyítéka, hogy egy banki felmérés szerint az inflációs nyomás továbbra sem ereszti el a cégeket, pedig a KSH mostani adatai akár némi optimizmust is sugallhatnának. A következetlen gazdaságpolitika következménye: a hazai nagyvállalatok egyre kevésbé tudják beépíteni az áraikba a drágulást. Elgondolkodtatónak tartják, hogy 2021 óta kisebb az áremeléseik mértéke az inflációnál. A mindennapi tapasztalatok ugyan ennek némileg ellentmondanak, de némi igazság azért lehet ebben a vélekedésben. Feltehetően a különadókkal sújtott kiskereskedelem, valamint a pénzügyi és telekommunikációs szolgáltatók „tartják karban" az aktuális inflációt.

> A következetlen gazdaságpolitika következménye: a hazai nagyvállalatok egyre kevésbé tudják beépíteni az áraikba a drágulást.

Az viszont nehezen érthetőnek tűnik, hogy az emelkedő reálbérnek miért csekély a hatása a lakossági fogyasztás növekedésére. Bár pillanatnyilag még csak csekély, de egyre növekvő mértékben terjed a határokhoz közel fekvő településeken, hogy az országhatárokon túlra, elsősorban Ausztriába és Szlovákiába járnak át élelmiszert vásárolni a családok. Mert ott olcsóbb! S az is meglepő, hogy a családok nem pénzügyi vagyona kisebb napjainkban, mint 2021-ben volt. Mindennapos dilemma, hogy az idei magasabb jövedelemből mennyit költsenek el az emberek, s mennyit takarítsanak meg. Üdvözítő válasz erre ma még nincs!

JEGYZET

Kuklai Katalin

Én, nő

Az újságíró-iskolában sok mindent tanultunk, egyebek mellett azt is, hogy felejtsük el az olyan vérszegény bemutatkozásokat, mint „X. Y. vagyok, szabadidőmben szeretek olvasni meg túrázni". Nekem szerencsém volt, a sors a kezemre játszott, hogy viszonylag könnyen megtaláljam azt a két mondatot, amit aki hall, garantáltan megjegyez velem kapcsolatban: „Kuklai Katalin vagyok, egy napon születtem Kovács Kokó Istvánnal. Egyelőre ő a híresebb."

Az évek során a második mondat igazságtartalma mit sem változott, Kokó még mindig erősebb tényező a médiában, mint én. Nem is lenne ezzel nagy baj, ha nem hagynák el a száját egészen elképesztő mondatok: a véleményét talán nem kellene úgy tálalni, hogy „mi, férfiak" ezt gondoljuk. Mert így fogalmazott a XXI. Század Intézet által rendezett egyik konferencián. Mert, kedves Kokó, sajnálom, hogy tőlem kell megtudnod, de nincs olyan, hogy mi, férfiak, ahogy olyan sem, hogy mi, nők, meg mi, magyarok, meg mi, kutyások... Kokó szerint ha mi, nők tetszeni akarunk nekik, férfiaknak, nincs más dolgunk, mint gyereket szülni. Akiről aztán majd ők gondoskodnak. És az a nő, aki nem szül gyereket, minden karácsonyt sírva tölt, mert nincs kivel kézen fogva énekelni.

Kedves Kokó, el kell, hogy keserítselek. Nagyon sajnálom, hogy tőlem kell megtudnod, de én, Kuklai A Nő, Aki Nem Szült Gyereket Kata, imádom a karácsonyt. Nekem a legcsodálatosabb ünnep az évben, kicsi korom óta. Imádom már az adventi készülődést is, feldíszítem az otthonomat girlandokkal, mécsest gyújtok esténként, illóolajat párologtatok, és magát az ünnepet a családommal töltöm. Egy dolgot nem szoktam karácsonykor: sírni azért, mert nincs kivel kézen fogva énekelni. Amit amúgy a családom is díjaz (mármint hogy nem énekelek), ugyanis rettenetesen hamis a hangom. De ez kizárólag az ÉN hangom, nem miénk, nőké, akik nem szültek gyereket.

PÁPAI GÁBOR RAJZA

FŐ A VÁROS

Színház tankokkal

BEUGRÓ

PAPP SÁNDOR ZSIGMOND

Most, hogy már tudjuk, ki védené a hazát a Corvin közben a baráti orosz támadás ellen, akár hátra is dőlhetnénk: ez a tragikomédia nem tartogat ennél többet. Azt már csak zárójelben jegyzem meg, hogy nehezen tudom elképzelni – bár íróemberként elég színes fantáziával rendelkezem – azt a szereposztást, amelyben Orbán Balázs önfeláldozó hősként lép színre Molotov-koktéllal a kezében, de attól ez még lehet egy Oscar-díjas alakítás, ha apait-anyait belead.

Sokkal inkább izgat egy másik, rejtettebb előadás. A napokban derült ki: több mint harminc független színház (többek között Pintér Béla és Társulata) egy fillér támogatást sem kap a Nemzeti Kulturális Alaptól. Hankó Balázs, az új kultúráért és innovációért felelős miniszter belenyúlt az NKA-kollégium megszavazott döntéseibe, s önhatalmúlag 50-60 pályázatot dobott vissza, hogy a kuratórium tagjai „nézzék át" újra. Ők persze engedtek a nyomásnak, mire két tag lemondott, a független színházak pedig, holott nekik minden megítélt összeg nagy segítséget jelentene, hoppon maradtak. Az eset szakmai berkekben ugyan nagy felhördülést váltott ki, ám a sajtó híreibe alig került be, érthetően: ennek lassan már hírértéke sincs.

> Az elv világos: ami a színházi világban nem Vidnyánszky, az nincs és nem is lesz.

Az már világosan látszik, hogy ülhet bárki a miniszteri székben, az elvhez varrják a bábut, és ez az elv világos: ami a színházi világban nem Vidnyánszky, az nincs és nem is lesz. Már támogatás szempontjából. Természetesen mindezt bármiféle indoklás nélkül. Pedig akár azt is mondhatnák, hogy mindenki éljen meg a piacról, vagyis a nézőiből, csakhogy pontosan tudjuk, hogy a Vidnyánszky delegálta Nemzeti Színház tavaly 2,9 milliárd forint állami támogatást kapott (ahogy a Telex kiszámolta, minden egyes előadásra tízmillió forintnyi közpénz jutott!), miközben a nézőteret rendszerint különféle trükkökkel töltik fel. De legyen: még ezt az irreális mértékű állami háttérszelet is el lehetne könyvelni valahogy (nehogy már bukásnak tűnjön Vidnyánszky bármilyen víziója), ha ezzel arányos mértékben segítenék azokat, akikre valóban kíváncsiak a nézők. Azt hiszem, arról különösebben nem lehet vita, hogy a függetlenek nem csupán sajátos színfoltjai a hazai szcénának, hanem évek óta a legizgalmasabb és legeredetibb hangú előadások létrehozói. Az pedig egyenesen felfoghatatlan, hogy Pintér Béla színházára ne jusson az adóforintokból. Nem tudok elképzelni olyan védhető értékrendet, amelyből ez a társulat kilógna. Olyan valós nemzeti érdeket, amely az ellehetetlenítésüket kívánná. De talán Hankó Balázs gesztusában is van valamilyen hőstett. Ő talán ezzel védi a Corvin közt, a maga kulturális Molotov-koktéljaival. Mert semmi nem juthat át ezen a képzeletbeli barikádon: semmi, ami veszélyezteti az általuk képviselt narratívát. Az egyre abszurdabbá váló színházat. Amelyben a béke az agresszornak jár, a szuverenitás meg azt jelenti, hogy tágra nyitjuk a kapukat, ha bárki is dörömböl a maga tankjaival. Talán már Pintér sem kell ahhoz, hogy nevetségesnek lássuk mindezt. De ő legalább segítene elviselni.

A jobbkéz esete a múltátírással

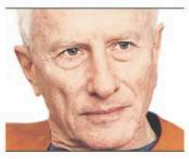

UNGVÁRY RUDOLF
író

A politikai jobbkéz szavainak egyetlen értelme van: a kormányzat sem most, sem a jövőben nem fog az Orosz Birodalom nagyhatalmi törekvéseinek ellenállni. Akármit tesz az Unió és a NATO.

Zelenszkij elnök belevitte egy háborús védekezésbe az országát, [...], de ha minket megkérdeztek volna, akkor mi nem tanácsoltuk volna, azért, mert 56-ban az lett, ami lett – a miniszterelnök politikai igazgatója, Orbán Balázs szeptember 27-én tett nyilatkozata végigfutott a magyar politikai világon, és mára kilépett a nemzetközi nyilvánosságba.

Arra az 1956-os szembeszegülésre mondta ezt, amely valóban vereséggel járt. Holott arra a forradalomra azért volt szükség, hogy a nemzetnek legyen mára vállalható múltja. Ezért alakítottuk meg már a Kádár-világ 80-as éveiben a Történelmi Igazságtétel Bizottságot is. Hogy feltámasszuk a tettet. Hogy világos legyen: „nem csak a szemetek tudnak magyarul”.

Ahogy ma is azért kell még reménytelenül is ellenszegülni, hogy mostani jelenünknek is legyen olyan múltja, melyet nem szégyellni kell.

1989-ben az ’56-ban levert forradalom emléke szentesítette, hogy vissza akarunk találni az euroatlanti demokrácia világába. Később pedig az Európai Unióba. A valóságos politikai és kulturális otthonunkba. A mostani Alaptörvény már a legelején ezt rögzíti. Magyarország mai szabadsága az 1956-os forradalmunkból eredeztethető. Lehet, hogy egyszer majd ezt a passzust törlik.

Az orbáni politikai jobbkéz szavai szükségszerűen következnek a fideszes fasisztoid rendszer (NER) természetéből. Vele még világosabban lett kimondva, hogy ki akarják vezetni a nemzetet ebből az euroatlanti világból.

Az idő ugyanis még a legszilárdabb, még a legláthatatlanabb, demokráciának álcázott diktatúrát is koptatja. Előbb-utóbb újra meg újra támadnak belső ellenfelek. A patriótának álcázott mai magyar nemzetvezérnek mindenképpen kell, hogy hosszabb távon egy nagyhatalom szavatolja az uralmát. Ahogy Kádár bolsevista rendszere is csak addig maradt fenn, ameddig a szovjet fegyveres erő állt a háta mögött. Ezért Orbán biztosan nem fog ellenállni annak, hogy újra az Orosz Birodalom csatlósa legyünk. Neki tökéletesen megfelel, ha helytartó marad. Ennyit jelent a magyar szuverenitás. Az uralkodó magyar politikai elit mindig is kiváló utolsó csatlósnak bizonyult.

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Kétségtelen, hogy Ukrajna ellenállása irtózatos áldozatokkal jár. És hogy igenis: helyettünk is véreznek. És nem tudjuk még igazán, mi lesz a végkifejlet.

És igen: kell mérlegelni is. Előfordulhat, hogy egy támadás esetén le kell mondani a fegyveres ellenállásról. Dánia például nem állt ellen, amikor a németek azt követelték, hogy megszállva az országot, akadálytalanul vonulhassanak át a területükön Norvégia megtámadására.

De a politikai jobbkéz idézett szavainak semmiféle ilyen értelme nincs. Egyetlen értelme van: a kormányzat sem most, sem a jövőben nem fog az Orosz Birodalom nagyhatalmi törekvéseinek ellenállni. Akármit tesz az Unió és a NATO. És ezzel járt jól, hogy nem vitte bele a kormányzó egy háborús védekezésbe a nemzetet. Holott a történelmi kutatás kimutatta, hogy ha Horthy csak annyit tesz a kiugrási proklamációja után, hogy nem vonja vissza, hanem azonnal a Keleti-Kárpátokban állomásozó magyar hadsereghez utazik – néhány órás út, semmi sem állta útját az Alföldön –, majd ezt követően nyomban átengedi az oroszokat, akkor azok október közepén még szinte ellenállás nélkül tudtak volna a Dunáig jutni, mert nem volt még az alföldi hátországban érdemleges német erő. Súlyosabb, hosszabb harc nélkül foglalhatták volna el Budapestet is.

Hány halottja lenne annak, ha Ukrajna részben vagy egészben engedelmeskedne az orosz követeléseknek?

Magyarán: Orbán politikai igazgatója még világosabban azt mondta ki, hogy a putyini orosz despotizmus a mai magyar politikai rendszer fennmaradásának záloga. Mint anynyiszor: tesztelte a magyar és főleg a nemzetközi közvélemény tűrőképességét. Mert utána sem volt hajlandó közölni, hogy Magyarország a NATO tagjaként, a NATO segítségével mindenképpen megvédi magát, bármiféle támadással szemben.

Érdekes látni a még élő 56-osok és utódszervezeteik vonaglását. Amikor a forradalom emléke elleni liberális-libsi cselt orrontottak, azonnal hisztérikusan reagáltak. Most meg a pesti srácokat dicsőítő Pesti Srácokban kezdik mosdatni Orbán Balázs orbáni klón kijelentését. És ahogy majd az orbáni szavazók is elkezdik lassan mondogatni, hogy de azért mégis, hát tényleg jobb, ha békesség van. Mi akkor is majd jól elröfögünk. És továbbra is jó nagyokat hazudnak majd önmaguknak. Persze megint az EU, Soros, meg ki tudja, kik lesznek még mindennek az okai. Mert bűnbakként bárki sorra kerülhet.

A politikai identitás elvesztése

HUSZÁR ÁGNES
nyelvész

Ha az 1956-osok Orbán Balázs tanácsát fogadták volna meg, mondjuk ki, harc nélkül megadták volna magukat, talán még most is jöttmentek lennénk a saját hazánkban.

Orbán Balázs, a miniszterelnök politikai tanácsadója, állítólagos külügyminiszter-jelöltje megszólalt egy Mandiner-podcastban. A kiindulópont Zelenszkij ukrán elnök elítélése volt, aki felelőtlenül „belevitte az országát egy háborús védekezésbe”. Ami megnyilatkozásának különös jelentőséget kölcsönzött, az a magyar történelemre való utalásában rejlett. A magyar nemzet 1956-os forradalmi ellenállásáról szólva ezt mondta: „56-ból kiindulva mi valószínűleg nem csináltuk volna azt, amit Zelenszkij elnök csinált 2,5 éve, mert felelőtlenség. Ha minket megkérdeztek volna, akkor nem ezt tanácsoltuk volna. Miért? Azért, mert 56-ban az lett, ami lett, megtanultuk, hogy óvatosnak kell lennünk.”

A felháborodás hatására Facebook-oldalán közzétett írásában ezt még fokozta is: „Nem látjuk értelmét a több mint két és fél éve zajló ukrán–orosz háborúnak, amiben több százezer ember meghalt, több százezer négyzetkilométernyi terület elveszett, és egy ország megsemmisült. Hogy miért? A semmiért!”

Nyilvánvaló, hogy a miniszterelnök névrokona még a Barátság díjas Szijjártónál is jobban a szívén viseli az orosz érdekeket. „Ukrán–orosz” háborúról beszél, holott ezt sem a történelmi tények, sem a szavak alfabetikus sorrendje nem indokolná. Nem az ukránok támadták meg az oroszokat, hanem fordítva, ők csak védekeztek. Hogy ebben nagyon sokan meghaltak, az agresszor megbocsáthatatlan bűne. Hogy „egy ország megsemmisült” volna? Orbán Balázs az oroszok győzelmét anticipálja, azt, hogy Ukrajna beleolvad Oroszországba. És hogy miért harcolnak az ukránok? „A semmiért!” – mondja Orbán, az MCC politikai igazgatója. Az ő számára a „szabadság” annyira üres szó, hogy ki se mondja. Helyette az ellentétét, a szolgaságot javasolja.

Még szerencse, hogy Orbán Balázst csak a magyar miniszterelnök kérdezi meg politikai ügyekben, senki más. És 1956-ban sem volt módja bölcs tanácsokat osztogatni arról, hogy „óvatosnak kell lennünk”, és nem kell ellenállni az agresszornak. Ha a hasonló nézetet valló Gerő Ernőre vagy a november 4. utáni Kádár Jánosra hallgattak volna a forradalmárok, akkor még rosszabb helyzetbe kerültünk volna. A szovjet emberek jó része amúgy sem tudott különbséget tenni a Varsói Szerződés tagállamai és a Szovjetunió tagköztársaságai között. Azok polgárait is szovjet alattvalóként kezelték.

Egy személyes emlék a szovjet időkből. Moszkvában részt vettem egy nyelvészkongresszuson, és mivel tudtam, hogy programfüzetet csak külföldieknek adnak, így kértem az egyik adminisztrátortól. Mire ő nevetve fordult a kolléganőjéhez: „Hallod, Mása, hogy ez a jöttment itt külföldinek nevezi magát?” Mivel nem volt éppen nálam az útlevelem, kénytelen voltam a kongresszus vezetőjéhez, Kolsanszkij professzorhoz fordulni programfüzetért. Kaptam is, ő ugyanis tudta, hogy Magyarország „külföld”.

Ha az 1956-osok Orbán Balázs tanácsát fogadták volna meg, mondjuk ki, harc nélkül megadták volna magukat, talán még most is jöttmentek lennénk a saját hazánkban.

Orbán politikai tanácsadójának (?) a megnyilatkozása futótűzként terjedt a nemzetközi fórumokon. Ha ez volt a vágya, teljesült: világhírű lett. Olyannyira, hogy még a baráti Észak-Macedóniában tartózkodó főnöke is szükségesnek látta, hogy megszólaljon. Hibáról, félreértésről beszél, sőt arról: ha hazánk függetlenségét veszély fenyegetné, Orbán Balázs halálmegvető bátorsággal harcolna a barikádokon. Ez persze még viccnek is gyenge. Orbán Viktor elgondolkodhatna a kontraszelekció hatásairól, de az önreflexió, különösen pedig az önkritika távol áll tőle.

A baj egyébként nagyobb, mint gondolja, nem lehet egy kis rabulisztikával meg a háborúpárti ellenzékre mutogatással megoldani. Orbán Balázs ugyanis gyakorlatilag gúnyt űzött az Alaptörvényből, melynek preambulumában többek között ez olvasható: „Egyetértünk az első szabad Országgyűlés képviselőivel, akik első határozatukban kimondták, hogy mai szabadságunk az 1956-os forradalomból sarjadt ki.” A miniszterelnöki tanácsadó ezt a forradalmat – briliánsan időzítve, pár héttel az évforduló előtt – fölösleges hőzöngéssé degradálta.

Orbán Balázs ezzel a hatalmon levő párt, sőt annak vezetője, Orbán Viktor politikai identitását ásta alá. Emlékezzünk vissza Nagy Imre és társai újratemetésére. Orbán beszéde hatalmas hatást keltett, különösen annak a szovjet csapatok kivonására vonatkozó kitétele. Akkor éppen az NDK-ban voltam, emlékszem, az ottani pártlap, a Neues Deutschland mit hüledezett-háborgott a fiatal politikus szemtelenségén: „Mit fognak szólni ehhez a szovjet elvtársak?” A német ellenzékiek pedig példaképként, hősként ünnepelték. Nos, ezt a nimbuszt sikerült Orbánnak több mint három évtizedes kemény munkával az ellenkezőjébe fordítani. A Nemzeti Kártya népszerűsítésére készülhet már az akkori híres plakát ellentéte, Fáradjatok be, barátaink! felirattal.

Orbán Viktor utcai harcos imidzsét névrokona bámulatos gyorsasággal rombolta le. Hogyan vehetné bárki komolyan az olyan szövegeket, hogy „én a jogok harcos védelmezője vagyok, néha úgy érzem Brüsszelben, hogy még mindig szabadságharcos vagyok”, miután legfőbb tanácsadója a feltétel nélküli megadást javasolja Ukrajnának, az 1956-os forradalmi ellenállást utólag politikai hibának minősítve?

Orbán és a Fidesz függetlenségi harcra épülő politikai identitásának ezzel vége. Meztelen a király – pillanatnyi személyes hasznon alapuló elvtelen sodródása az ország végromlásához vezethet. És az identitásvesztést, a politikai meztelenséget nem is egy ellenzéki leplezte le világra szóló csattanással, hanem az úgynevezett politikai tanácsadó, a fő udvari hopmester.

Amit mond – és amit tesz

KOMJÁTHI IMRE
a Magyar Szocialista Párt társelnöke, országgyűlési képviselő

Ez egyszer igazat mondott a kormányfő, hiszen a propaganda és a valóság teljesen más. Mi, magyarok tudjuk jól, hogy nem arra kell figyelni, mit mond, hanem arra, amit tesz. Ahogy azt is, hogy a fideszesek bort isznak, és vizet prédikálnak.

Néhány évvel ezelőtt a Rogán-féle propaganda azt harsogta, hogy a bevándorlók elveszik a magyarok munkáját. Most a Fideszhez kötődő vállalkozások tízezrével hozzák be a harmadik világbéli vendégmunkásokat, pedig csak tisztességesen meg kellene fizetni a magyar munkavállalót. Európai szintű árakhoz európai szintű bérek dukálnának!

A kormány csak a szavak szintjén áll a magyar dolgozók pártján, de valójában a hazai és a nemzetközi nagytőkét szolgálja. A magyar melóst kilóra eladták az oligarcháknak, a magyar családokat pedig darabra eladták a bankoknak.

Retorikájuk szerint „CSOK-kolnak”, de közben a magyar fiataloknak esélyük sincs a saját otthonra, ha nem állnak úgy a saját lábukon, mint egyesek. Olyan lakhatási válság van, amire nem nyújtanak segítséget az üresen kongó stadionok, az „Orbán-piramisok”, sem a fegyverkezésre elköltött ezer milliárdok vagy a hazug propagandára fordított százmilliárdok. Bérlakásokra kellene költeni, hiszen egy-egy harckocsi árából akár 100 család lakhatása is megoldott lenne. A kormányzati kommunikáció szerint az otthonteremtésre költenének, de valójában az ingatlanspekulánsokat szolgálják, és munkásszállókat építenek a harmadik világbeli vendégmunkásoknak.

A jelenlegi hatalom tagjai (ál-) keresztények, miközben éveken keresztül alázták, gyalázták, gyengeelméjűnek és „demens, vén hülyének” nevezték Ferenc pápát. A szavak szintjén hazafiak, piros-fehér-zöld téglával verik a mellüket, de Orbán Balázs elárulta, hogy ez csak máz. Ez is csak egy választási trükk. Szent életű családapának állítják be magukat, miközben borkaiznak, Jakab gazdáznak, Hargitai János-oznak, és akkor még tényleg nem beszéltünk Szájer József brüsszeli mutatványáról.

A kormányzati mantra szerint „az apa férfi, az anya nő”, a család pedig szent, de közben az alaptörvényük írója, a Fidesz-alapító Szájer egy ereszcsatornán menekült egy melegorgiáról a kijárási tilalom idején. A kormány a milliárdos propagandagépezetükön keresztül uszít a melegek ellen, gyűlöletet keltenek, de itt is, ott is lelepleződnek a Bese atyák. Atyák??? Természetesen nem az a baj, ha valaki meleg, hanem hogy álszentek: bort isznak, és vizet prédikálnak.

A retorika szintjén védik a gyerekeket, de a gyermekjogi szakértők harmadát kirúgják, valamint kegyelmet adnak a pedofilsegítő fideszesnek, és sorra buknak le az embereik. Arról nem is beszélve, hogy a házelnökük a pedofil képeket birtokló nagykövettel együtt avat ’56-os emléktáblát Peruban, majd a lelepleződést pénzbüntetéssel megússza a káderük.

A fideszesek Soros ellen harcolnak, miközben ők maguk is „Soros-csicskák” voltak, a tenyeréből ettek évtizedeken keresztül. A szavak szintjén szuverenisták, de közben gyarmati sorba vitték hazánkat, kiárulták a hazai földet, a vizet és levegőt a kínaiaknak, az oroszoknak és az araboknak. Nem kellett volna adósrabszolgává tenni még az unokáinkat is, hanem be kellene tartani a jogállami normákat, és akkor továbbra is ömlene a pénz az EU-ból, az ellenségnek kikiáltott Brüsszelből.

A kormányzati szereplők a szavak szintjén békepártiak, és a háborúval tartották rettegésben a népet június 9-ig, majd másnap már plakátok tízezrein toboroznak hadsereget, ezer milliárdokat költenek mutyista fegyverekre, gyilkos eszközökre, a gyilkolásiparra.

Mindezek után felmerül a kérdés, hogy gyermekbarátnak lehet-e nevezni az inkumbens kormányt? Nézzük a tényeket! Soha ilyen kevés gyerek nem született még hazánkban. A kórházban százával hagyják ott a csecsemőket, mint Ceausescu nyomorgó Romániájában. Fidesz-közeli pedofilok buknak le a gyermekotthonokban, templomokban, egyházi iskolákban. Tanárhiány van országszerte, jobb esetben egy más tárgyra szakosodott tanár tanít, rosszabb esetben a portás bácsi vigyáz csak a gyerekekre. És mindezek után családbarátnak merik nevezni magukat?!

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

A Fidesz már egy fél Kádár-korszaknak megfelelő időt töltött kormányon. Kinevezték a saját káderekeit minden fontos pozícióba. Ennyi idő elég lett volna arra, hogy alkossanak is valamit, de míg korábban hazánk a térség éllovasa volt, addig mára szinte minden tekintetben sereghajtóvá tették Magyarországot.

Nekünk viszont fontos ez az ország, mert nekünk ez a hazánk. Számunkra ez nem egy pénznyerő hely, mint a Fidesz elitjének.

Az MSZP szerint vissza kell adni a pedagógusok megbecsülését, tisztességes fizetéssel és erkölcsi elismeréssel, hogy jól taníthassanak azok, akikre legdrágább kincseinket, a gyermekeinket bízzuk.

Legyen adómentes a minimálbér, és a mediánbérig adójóváírással csökkentsük az adót, növeljük a dolgozó magyar emberek bérét, hogy tisztességesen meg tudjanak élni. Jól élni, minőségi, egészséges és biztonságos munkahelyeken dolgozni, és megfelelő bérekért!

Az MSZP szerint itt az ideje, hogy a kormány végre érdemi forrásokat biztosítson az egészségügy átfogó reformjára, hogy ne maradjanak el magyar emberek műtétei sem a szakdolgozók, sem a légkondicionáló berendezések hiánya miatt, s hogy ne haljanak meg kisgyerekek, mert már rezidens sincs egy kórházban.

Itt az ideje annak, hogy Magyarország egy átfogó bérlakásépítési programba kezdjen bele, hiszen ha lakhatási válság van, az azt is jelenti, hogy hiány van az új lakásokból. Mindenki számára elérhető, megfizethető állami bérlakásokat kell építeni a fővárosban és országszerte. Az MSZP szerint korszerű technológiával, igényesen megépített lakásokra van szükség, amelyeknek alacsony az üzemeltetési és a rezsiköltsége.

Az MSZP a politika emberi hangja kíván lenni. Mi nem a azért fogunk küzdeni, hogy a halomhoz közel állók életszínvonala emelkedjen, hanem azért, hogy a magyar családok és a magyar dolgozók élhessenek minőségi életet.

1989–2024

NÉMETH PÉTER

Ne értsék félre a dátumot, a két évszámot. Mint látják, az első szám a rendszerváltás előtti utolsó évet jelzi, voltaképpen azt az esztendőt, amikor Orbán Viktor meghirdette az orosz csapatok kivonását Magyarországról.

Ne menjünk most abba bele, hogy milyen viták lengik körül azt a legendás, Nagy Imre újratemetésén elhangzott beszédet, hogy voltaképpen ki és mikor próbált intézkedni, tárgyalni, megállapodni arról, hogy ruszkik, haza. Azt a pillanatot már úgysem lehet elvenni Orbántól, az egyszer és mindenkorra az övé marad, még ha netán hamis is. Mondandónk, a jelen mondandója szempontjából végképp nincs jelentősége, legfeljebb annyiban, ha nagyító alá tesszük névrokona immár joggal elhíresült nyilatkozatát, annak tartalmát, illetve a főnöki reakcióját.

Merthogy a Főnök nem korrigálta, nem tartotta félreérthetőnek Orbán Balázs minden kijelentését. Az ’56-os mítoszt és annak fideszes kisajátítását igyekezett menteni, a félreérthető fogalmazást hibának tartotta, és ezzel – szokása szerint – rendezettnek vélte az ügyet. A hullámok azonban nem csitulnak, és nem azért, amit Orbán Balázs később állított, hogy a háborúpárti ellenzék botrányt akar csinálni, és azt lehetőleg a felszínen tartani. Hanem mert olyan területet taposott meg a politikai igazgató, amely – eleddig – a Fidesznek szent volt. És ’56-ot nem az ellenzék vonta be a diskurzusba, hanem maga a nyilatkozó.

Ha elfogadjuk Orbán Viktor akkori beszédét, vagyis azt, hogy lényegében kiutasította az országból az oroszokat, akkor most az ellenkezője történt.

Nem véletlen, hogy a kormánypárt, jó szokásához híven, máris méréseket rendelt; azt akarja megszondázni, hogy igaza volt-e, van-e a vazallus újságírónak, Orbán Balázs mosolygó beszélgetőpartnerének abban, hogy a magyar emberek többsége értette és jól értette az inkriminált mondatokat. Hogy a kutatásnak mi a célja: kideríteni, hogy szükséges-e Orbán Balázst eltávolítani a kormány és a kormányfő mellől, vagy hogy ellentámadásba lendüljenek-e vagy sem, azt nem tudjuk.

Annyit azonban igen, hogy mérnek. Ami azt jelzi, hogy maguktól, Orbán Viktor magától mégsem gondolja annyira súlyos hibának az elhangzottakat. Ha annak gondolná ugyanis, különösebb mankó nélkül is lépne. Viszont tudjuk, emlékezünk rá, hogy a kegyelmi botrány elején sem gondolta, hitte azt, hogy a cselekedetnek következményei kell legyenek. Első nyilatkozata még megengedő volt, egészen addig, amíg az akkori kutatások nem azt mutatták, hogy a társadalom többsége felháborodott, és fejet követel. Orbán ekkor és csak ekkor üzenhetett az államfőként éppen külföldön túrázó Novák Katalinnak, valamint Varga Juditnak: itt a vége.

Orbán Viktor még most sem döntött, terel és tétovázik, pedig tudnia kellene: Orbán Balázs soha többé nem lehet az ő pártigazgató-tanácsadója, de még a Fidesz-keltetőnek nevezett MCC vezetője sem.

De itt most már nem Orbán Balázsról van szó. Az ő sorsa nagyjából eldőlt, annyi érzéke ugyanis van a főnökének, hogy nem adhat fel az ellenzéknek – kiváltképp Magyar Péternek – egy ilyen magas labdát, amelyet az ellenzék – és különösen Magyar Péter – biztosan le fog ütni, főként a közelgő nemzeti ünnep, éppen ’56 hősiességének és hőseinek ünnepe előtt.

Én azonban egy másik dátumot is jeleztem a címben, valamint azt is, hogy volt a nyilatkozatnak egy másik, kevésbé hangsúlyos mondanivalója. És itt válik jelentőssé a két dátum együttes említése. Ha ugyanis – még ha kétkedve is – elfogadjuk Orbán Viktor akkori beszédét, vagyis azt, hogy lényegében kiutasította az országból az oroszokat, akkor most az ellenkezője történt. Tudom, hogy NATO-tagként ez lehetetlen, de Orbán Balázs – és azzal, hogy ezt nem tette helyre, a miniszterelnök – lényegében szabad utat nyitott az oroszoknak. Az a gondolat, hogy mi nem védekeznénk, és hiba volt Zelenszkij részéről, hogy ezt tette, azt az üzenetet hordozza, ha úgy tetszik Putyinnak: nyugodtan elindulhat Magyarország felé, itt olyan kormány van most, amely nem fog ellenállni.

Értem én, hogy OB csak a humánum nevében fogalmazott és óvta a honfitársait, de ez nem humánum, inkább hazaárulás. Pontosítok: az elhangzottak szimplán a haza árulásaként is felfoghatók, hisz ha Zelenszkij helyesen cselekedett volna, akkor szépen beengedi Putyint, és átadja a területeit.

Túl nagy ív ez, hogy befogadható legyen. Mármint az oroszok kiküldése és behívása között.

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.

LAPSZÉL

Részvételi színház

Te hogyan kommunikálsz? címmel indul a Radnóti Színházban új részvételi színházas csoport, amelybe 16–24 év közötti fiatalokat várnak. Az etikus viselkedést járják körbe a kommunikációra fókuszálva. Az ingyenes, október 10-én kezdődő programba október 6-ig lehet jelentkezni. NÉPSZAVA

Nők történetei, XXI. századi sorsok

„A nők, ahogy a macskák, talpra esnek. Mert talpra esni kötelező. Még tűsarokban is” – olvasható Husz Mariann Talpra esni kötelező című első regényében, amely a szerző eddigi útikönyveitől eltérően fiktív világban játszódik, és amelyet Dalos György Füst Milán-díjas író mutatott be. Az írónő hangsúlyozta a bemutatón, hogy míg az útikönyvekben saját családjának élete jelenik meg, a Talpra esni kötelező lehetőséget adott számára, hogy más női sorsokat is megjelenítsen. „A XXI. század első két évtizedében játszódó történetben a főszereplőjén kívül más, fiatal és idősebb női életekbe is bepillanthatunk. A tanulság minden korosztálynál ugyanaz: az életben meg kell találni az elérhető legjobbat.” NÉPSZAVA

Fékomadta

Interaktív történelmi fesztivál lesz Zsámbékon október 11–12-én Fékomadta címmel. A hatodszor szervezett rendezvényen megelevenedik a középkor – harcosok, lovasok, kézművesek, zenészek, bábosok –, amelybe a közönség aktívan becsatlakozhat, a középkori gasztronómia és zenekari koncertek, valamint az esti fáklyás felvonulás és a folkkocsma sem maradhat el. Idén a „Királyok útja” Visegrád–Esztergom–Zsámbék történelmi teljesítménytúrát is megrendezik. NÉPSZAVA

Meghalt Kris Kristofferson

FOTÓ: PHOTO12/A AFP

Nyolcvannyolc évesen elhunyt Kris Kristofferson amerikai zenész és színész. Kiváló egyensúlyérzékkel járta be Nashville és Hollywood, vagyis a zene és a film világát. Tizennyolc albumot jegyzett, filmes pályáján a realista western egyik alapműve, a Sam Peckinpah rendezte Pat Garrett és Billy, a kölyök címszereplőjeként vált ismertté 1973-ban. A Csillag születik 1976-os változatáért – amelyben Barbra Streisanddal játszott – Golden Globe-ot kapott. 2014-ben Grammy-életműdíjjal ismerték el a zenészi karrierjét. 2021-ben vonult vissza a nyilvánosságtól. NÉPSZAVA

A körző négyszögesítése

GÖRBE TÜKÖR A Munkácsy Mihály-díjas Szerényi Gábor sajtógrafikus, karikaturista kiállításán a művek szatirikusan szólnak társadalomról, politikáról és a mindennapi életünk használati tárgyairól.

P. SZABÓ DÉNES

FOTÓK: TÓTH ÁDÁM

Szerényi Gábor Álom logika című tárlata remekül bizonyítja, hogy a Munkácsy Mihály-díjas grafikus örömmel játszik a rajzolt vonallal, miközben műveivel el is gondolkodtatja a befogadót, persze nem szájbarágós módon, hanem kellő teret hagyva ahhoz, hogy a képeit nézve szárnyaljon a mi fantáziánk is.

A Műcsarnokban látható tárlata kapcsán a kurátor, Szegő György azt írja róla, hogy Szerényi életformája a rajzolás lett, és máig az is maradt, a munkásságát pedig a sűrítő képzelet, a képi költészet jellemzi, de ránk bízza a képen felvetett problémák olvasatát, legyen az magas filozófiai vagy közéleti értelmezés. Az első teremben is ezt tapasztaljuk, ahol egy képsorozaton fej nélküli öltönyös emberek és vörös csillagok jelennek meg, mellettük pedig Szerényi kommentárja 2019-ből: „Sarló, kalapács, csillag, arc nélküli öltönyösök. Egyszerű motívumok, amelyekkel reményeim szerint mégis sikerült megjeleníteni egy kort, világnézetet, életérzést, szorongást, félelmet, kiszolgáltatottságot, hatalmi arroganciát, de a drámaiság mögött lüktető groteszket is.”

A hétköznapokra reagáló műveiből sem hiányzik a groteszk látásmód. A Közlekedők című 2022-es széria darabjain összezsúfolódó embereket látunk, mellyel az alkotó visszaadja az érzést, amikor egy tömött metrókocsiban utazunk. A kép mellett olvashatjuk a kommentárját: „Megkérjük kedves utasainkat, hogy készítsék elő megértő, türelmes, derűs hangulatukat, mert a kijáratnál rosszkedvű, feszült, frusztrált emberek álldogálnak!”

A magyar társadalom is visszaköszön a képeken

Az alkotások egyszerre játékosak és filozofikusak

Egy másik képe a pesszimizmust mutatja be; ezen egy padon ülő férfi azt mondja a mellette lévő nőnek: „Nem tűnt fel neked, hogy már órák óta semmi rossz nem jutott az eszünkbe?”, mire ez válasz érkezik: „De igen! Aggódom is emiatt!”

Szerényi nem minden képével szeretne kommentárt fűzni a társadalmi és politikai valósághoz, szívesen elidőzik és eljátszik a mindennapi életünk tárgyaival is. A nyakkendő mint motívum például számos képén megjelenik, de nem éppen a szokványos, hanem abszurd módon. Az asztronauta kravátlija című képen például egy szkafanderes űrhajós mustrál egy csíkos nyakkendőt, míg más képein a művész kedvenc munkaeszköze, a töltőtoll vesz fel különböző alakzatokat. Hol jobbra, hol balra tekeredik, miközben „testéből” fiókok nyílnak ki, máshol emberi arcok vagy lábak nőnek ki, a textúrája pedig folyamatosan változik – az állóképek legalábbis ezt a hatást tükrözik.

Egyes képek pedig az idő múlásának mondanak ellen: a felnagyított karórák számlapján elkeveredtek a számok, az alakjuk cseppfolyóssá válik, az egyiken pedig megjelenik a kutyafejű egyiptomi istenség is – utóbbi kép címe: Anubisz késik.

Más műveken maga a káosz köszönt be. Az úgynevezett geniza-sorozat (héber, jelentése: rejtekhely) darabjain különféle tárgyak kavarognak az üres térben, ami egyszerre kelti a szétesettség és egy új kezdet érzetét. A Velencei geniza című munkán például látni kulcsot, töltőtollat, gyógyszeres levelet és velencei álarcot is.

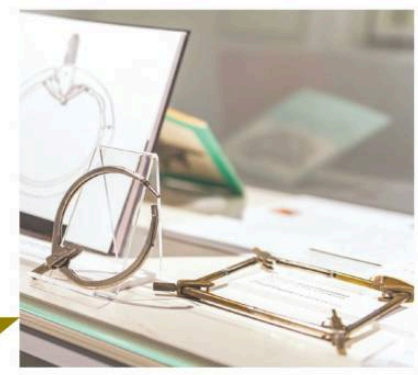

A körző mint motívum számos alakban megjelenik Szerényi művészetében

Szerényi erőssége, hogy a motívumokat képes évtizedeken át használni, és közben azokat újraértelmezni. A körző például nála nem puszta munkaeszközként jelenik meg, hanem „lelke” van. A művész játszik vele, a körzőt a szó szoros értelmében négyszögesíti – négy körző szárát derékszögben tárja ki, majd illeszti össze –, vagy készít belőle háromszöget, netán kört – utóbbi esetben a körző teste „felpuhul”, hajlíthatóvá válik, a két szárának vége összetalálkozik. A képek fittyet hánynak a fizika törvényeire: a körzők hol tekeregve táncolnak, hol hullámzanak, hol vonaglanak vagy más-más alakzatot vesznek fel: egy ökör szarvai lesznek (ez az Ökörző), egy pók ízelt lábává válnak (így születik a Bogárzó), vagy egy madárral csőröznek (ez meg a Csőrző).

INFÓ

Álom logika
Szerényi Gábor grafikái
Kurátor: Szegő György
Műcsarnok#Box
Megtekinthető november 10-ig

Móricz, Orwell és Fejes Endre a dobogón

INNOVÁCIÓ A szombathelyi Weöres Sándor Színház Móricz-adaptációja, a Kivilágos kivirradtig című, Horváth Csaba rendezte előadása nyerte a legjobb online adaptáció díját a vasárnap zárult negyedik eSZínház Fesztiválon, amelynek másik nyertese a Szegedi Nemzeti Színház 1984-e, amely három elismerést is elhozott, de a budapesti Katona József Színház Fejes Endre-adaptációja is több díjban részesült. A kilenc napig tartó fesztiválon tizennégy színház és társulat produkcióját mutatták be a 27 országból figyelő közönségnek.

A szakmai zsűri: Sodró Eliza színművész, Török Tamara dramaturg, Puskás Tamás igazgató-rendező, Závada Péter költő-drámaíró és Légrádi Gergely, az eSzínház vezetője a legjobb női főszereplő díját Takács Nóra Diánának ítélte az Örkény István Színház: A városmányos című, Ascher Tamás rendezte előadásában nyújtott alakításáért, a legjobb férfi főszereplőnek Vizi Dávidot ítélték a Katona József Színház: Rozsdatemető 2.0 – A Hábetler család 100 éve című, Máté Gábor által színre vitt produkciójában nyújtott alakításáért. A legjobb látvány díját a Szegedi Nemzeti Színház produkciója, az 1984 kapta, George Orwell azonos című regénye alapján színpadra alkalmazta: Horgas Ádám, rendező: Horgas Ádám. Az eSzínház Fesztivál Közönségdíját a Vígszínház Szélvész után is szép vagy című produkciója nyerte el, a szerző: Cseh Dávid, a rendező: Dino Benjamin.

FOTÓ: WEÖRES SÁNDOR SZÍNHÁZ/MÉSZÁROS ZSOLT

Móricz regényét Tóth Réka Ágnes írta színpadra

Különdíjakról is döntöttek. Az Art is Business két elismerését a Madách Színház: A két egyetlen – Karinthy Frigyes nagy szerelmei című alkotása (szerző: Fráter Zoltán, rendező: Szirtes Tamás) mellett a szegedi 1984 kapta. A Könyves Magazin különdíját a Radnóti Miklós Színház: Szabad lebegés – Variáció Bálint András Szerb Antal-estjére című előadása nyerte, ez az előadás a Papageno egyik különdíjasa is. A másikat a Csiky Gergely Állami Magyar Színház (Temesvár) Az ember, aki csak azt tudta mondani, amit olvasott című alkotása kapta. A radiócafé különdíjait a Katona Rozsdatemető 2.0-jának és az 1984-nek ítélték.

Az ünnepélyes díjkiosztó november 5-én lesz, a nyertesek pénzdíjban is részesülnek.

NÉPSZAVA

A LELKED ÖRÖK

A tudomány segítségével a tested is az lehet?

Kiderítjük az MVM Future Talks-on, október 11-én. Nézd élőben a talk show-t online, vagy streameld október 25-ig!

mvmfuturetalks.hu

MVM FUTURE TALKS

LAPSZÉL

Sallai Roland sérült

FOTÓ: AFP/ABDULHAMID HOSBAS

A török Galatasaray bejelentette, megsérült Sallai Roland, az 54-szeres magyar válogatott labdarúgó. A 27 éves támadó először kezdett új csapatában, az első félidőt végigjátszotta, a szünetben lecserélték, így kérdéses, hogy bekerül-e Marco Rossi szövetségi kapitány keretébe. A válogatott jövő héten Hollandia ellen játszik a Nemzetek Ligájában. NÉPSZAVA

Visszavonul a legenda

A 137-szeres válogatott Antoine Griezmann a hivatalos Instagram-oldalán közölte, hogy nem lép többet pályára a francia nemzeti együttesben. Az Atlético Madrid 33 éves klasszisa 2018-ban Oroszországban négy góllal és négy gólpasszal járult hozzá a francia győzelemhez, és alapembere volt a 2022-es, katari vb-n ezüstérmes alakulatnak is. A válogatottban 44 gólt szerzett, és 38 gólpasszt adott. NÉPSZAVA

Depressziós Hamilton

FOTÓ: AFP/GONGORA/NURPHOTO

A Formula–1 hétszeres világbajnoka gyerekkorától mentális problémákkal küzd, derült ki a Sunday Timesnak adott interjúból, amikor Lewis Hamilton elmondta, lelki problémákkal küzd. A világbajnok gyerekként is depressziós volt, a húszas évei is nyomasztók voltak, és a mai napig nehézségekkel szembesül. „Depresszióval küzdöttem már nagyon korán, tizenhárom éves lehettem. A versenyzés miatt rám nehezedő nyomástól, és azért, mert gondjaim voltak az iskolában. A bántalmazás miatt.” Hamilton a pole pozíciók, a dobogós helyezések, valamint a győzelmek tekintetében az F1 legeredményesebbje. NÉPSZAVA

Bondár győzelme

Bejutott a nyolcaddöntőbe Bondár Anna a Hongkongban zajló 115 ezer dollár (41 millió forint) összdíjazású kemény pályás női tenisztornán. A nyolcadik helyen kiemelt magyar játékos két szoros játszmában, 6:4, 6:4-re győzte le a hazai Hung Ji Cody Vongot az első fordulóban. MTI

HIRDETÉS

APRÓ

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:
Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com,
EGYÉB HIRDETÉS ESETÉN kérjük, hívja a 06-1/9999-528-as telefonszámot, vagy írjon a hirdetes@nepszava.hu e-mail címre.

Bajnokok Ligája a szomszédban

MÁS KÁVÉHÁZ Itthon több „rangadót” is rendeztek legutóbb, az első számú európai klubtornán viszont csak a környéken van résztvevő, nem is kevés.

Ligaszakasz, 2. forduló, kedd

Red Bull Salzburg (osztrák)–Brest (francia)
18.45 SPORT2
VfB Stuttgart (német)–Sparta Praha (cseh)
18.45 SPORT1, RTL+
Internazionale (olasz)–Crvena zvezda (szerb)
(innentől: 21) RTL+
Borussia Dortmund (német)–Celtic Glasgow (skót)
FC Barcelona (spanyol)–Young Boys (svájci)
Sport1, RTL+
Bayer Leverkusen (német)–AC Milan (olasz)
Sport2, RTL+
Arsenal (angol)–Paris Saint-Germain (francia) RTL+
PSV Eindhoven (holland)–Sporting Lisboa (portugál)
RTL+
Slovan Bratislava (szlovák)–Manchester City (angol)
RTL+ 23.00

HEGYI IVÁN

Ma a szomszédban 24 millió font találkozik 1 milliárd 40 ezer fonttal. A pozsonyi Slovan a Manchester Cityvel. De lesz a Bajnokok Ligája újabb fordulójában Salzburg–Brest, Stuttgart–Sparta Praha, Internazionale–Crvena zvezda, Sturm Graz–FC Bruges, Dinamo Zagreb–Monaco, Sahtar Doneck–Atalanta meccs is.

A régióból egymást érik a résztvevők, magyar képviselő nincs köztük.

Erre már Kubatov Gábor, a párt élcsapatának klubelnöke is azt mondta: „Regionális riválisaink mind bejutottak a BL-be, azt hittem, megbolondulok.” A két F, a Fidesz és a Ferencváros korifeusa azt is kijelentette: „A játék lehetne jobb, mert a jelenlegi sz...r.”

Akkor sem beszélt másképpen, amikor – a tavaly nyári BL-selejtezőn – a már-már kibetűzhetetlen nevű Klaksvíkar Ítrottarsfelag viking revüt tartott az Üllői úton (0-3). A futball őshazájának nem nevezhető Feröer-szigetekről érkező vendégcsapat gálaműsora után közölte: „Végtelenül szégyellem magamat mindenki nevében. Ez a meccs méltatlan volt az FTC-hez. A konzekvenciákat hamarosan levonjuk.”

A hamarosan ez esetben tágan értelmezhető, hiszen a Het Nieuwsblad című belga újság így vont mérleget a múlt héten rendezett Anderlecht–Ferencváros Európa-liga-mérkőzés (2-1) után: „A brüsszeliek lejátszották ellenfelüket a pályáról, akik még szerencsésen megúszták, hogy a végeredményben csak ekkora lett a különbség.”

Sőt a súlyosan kormánypárti hazai orgánumok egyike is azt írta, hogy „középszerű” volt az FTC, majd részletesen kifejtette: „A korábbi években a Ferencvárosnak az volt az erénye a nemzetközi színtéren, hogy viszonylag kevés támadásból is gólokat tudott szerezni. Most az a helyzet, hogy továbbra is viszonylag ritkán jut el az ellenfél tizenhatosáig, és már kaput eltaláló lövése sincs.”

Egy másik, az osztrák szélsőjobboldali diadaltól mámoros rezsim iránt messzemenőkig elkötelezett agitprop terméket pedig olyannyira kizökkentette a súlyos belgiumi vendégjáték, hogy „pokoli statisztikai adatokról” cikkezett a brüsszeli meccs kapcsán.

S az Európa-liga közel sem a BL, ugyebár.

Viszont nem egy helyütt lehetett olvasni a meglepő és mulatságos szlogent az NB I legutóbbi fordulója előtt, hogy „rangadók hétvégéje: FTC–Puskás AFC, Fehérvár–Paks”. Azaz a múlt hét végén ezekre a szuper találkozókra figyelt Európa és a világ: Bayern München–Leverkusen, Atlético Madrid–Real Madrid, Ferencváros–Felcsút.

Pozsonyban a jegyek az összes szlovákiai Bajnokok Ligája-mérkőzésre elkeltek. Az FTC–Felcsútról meg azt olvastam: „Egy ilyen összecsapás, amely a bajnoki címre aspirálók között zajlott, biztosan több drukkert érdemelt volna.” Ha jól értem, leszúrták a bornírt magyar távol maradókat, akik nem rendeztek tömegbunyót Gartenmannért, Cisséért, Raul Gustavóért, Ćivićért, Abu Faniért, Maigáért, Ben Romdanért, Adama Traoréért, Zachariassenért, Kehindéért vagy a mérkőzés mindhárom gólját szerző, a labdát sarokkal is a Vál-völgyi felleg-, pardon: játékvár hálójába juttató „sztárcsatárért”, a hazájában ízekre szedett Rodrygót, Vinícius Júniort, Raphinhát, Endricket, Savinhót megszégyenítő brazil Saldanháért, illetve Maceirasért, Golláért, Stronatiért, Duartéért, Plšekért, Soisalóért, Nissiläért, Leviért, Favorovért, Puljićért, Colley-ért, a hazai utánpótlás-nevelés és játékosmegfigyelés aranykészlettel felérő zálogaiért.

A Sahtar–Atalantán alighanem többen lesznek, mint ahányan a huszonegyedik századi magyar csúcstalálkozón a kilencedik kerületi arénában voltak, pedig a Bajnokok Ligája-mérkőzést Gelsenkirchenben rendezik. Amennyiben a németországi lelátók mégis foghíjasak maradnak, úgy az ukránok csak magukra vethetnek, mert ha nem védelmeznék megszállt hazájukat eléggé el nem ítélhető módon, akkor labdarúgóiknak nem kellene hontalanoknak lenniük, otthon játszhatnának telt ház előtt, és az Orbán-tanácsadó Orbán számára (is) boldogító orosz fennhatóság alatt.

Horvátországot nem rohanták le, a második körben a Monacót fogadó zágrábiak nem is törődtek a védekezéssel, kilencet kaptak a Bayern Münchentől. Szegény ukránok cserélnének velük.

Még annál is sokkal boldogabban, mint a hányódó honi zászlóshajó FTC az összes környékbeli BL-szereplővel.

FOTÓ: AFP/PAUL ELLIS

Erling Haaland, a Man-City sztárja a sorozat egyik legnagyobb ásza, Pozsonyban is villoghat

MEGLEPETÉÉÉS

VLADIMIR WEISS

A Slovan edzője meglepetést okozna, szerinte a Real és a City a világ legjobb két együttese

Máris inog Erik ten Hag kispadja

VERESÉGEK Katasztrofálisan végződött a Manchester United szeptembere vasárnap késő délután a Tottenham Hotspur ellen a Premier League-ben. Sorozatban második 3-0-s vereségével a már legfeljebb „vörösöknek”, de nem „ördögöknek” nevezhető gárda a táblázat 12. helyén szégyenkezik. A brit sajtó természetesen nagy terjedelemben foglalkozik a holland mesteredző, Erik ten Hag jövőjével. És kiemelt helyet kapott az MU egykori csapatkapitánya, Gary Neville véleménye, miszerint „abszolút undorító” a teljesítmény. Az orákulum ugyan „szerencsétlennek” tartotta Bruno Fernandes kiállítását röviddel az első félidő vége előtt, de „nem érzett rokonszenvet” a portugál sztár iránt, mert a „piros lap csak összegezte a csapat szégyenletes produkcióját az első 45 percben”.

Az „i” napilap szerint „attól kezdve, hogy 155 másodperc elteltével Brennan Johnson könnyedén vághatta be Onana hálójába a labdát a megdermedt Stretford End tribün szeme láttára, a meccs egyirányú utca volt. A The Times tudósításában megemlítette, hogy az United-drukkerek közül sokan már az első óra elteltével „morogva igyekeztek a kijárat felé, akik pedig a keserű végkifejletig maradtak, indokoltan fütyülték ki pocsék csapatukat”.

Erik ten Hag a sípszó elhangzása után közölte, „nem tart attól, hogy elveszíti az állását, a tulajdonosok és ő ugyanazon a véleményen vannak”. Bár a mesteredzőre nehezedő nyomás nő, a BBC úgy értesült, hogy „a klubvezetés mindig alaposan megfontolja a kritikus helyzeteket, és nem hoz azonnali elhamarkodott döntést egy rossz eredmény után”. A Manchester World elnevezésű portál viszont emlékeztet, „utoljára 2021 novemberében fordult elő, hogy a MU egymás után kétszer kapott ki otthonában anélkül, hogy maga betalált volna a kapuba: 5-0-ra a Liverpool, majd 2-0-ra a Man City ellen. Ole Gunnar Solskjaer az állásával fizetett ezért, és ez a sors várhat Ten Hagra is.” Különösen, ha a héten a Porto ellen az EL-ben, majd az Aston Villa ellen a bajnokságban nem tud javítani.

R. HAHN VERONIKA (LONDON)

FOTÓ: AFP/GLYN KIRK

Erik ten Hag, saját bevallása szerint, nem tart a jövőjétől, de azért erre senki ne vegyen mérget

Meggyógyult, mégsem játszott Juhász

Juhász Dorka csapata, a Minnesota Lynx 73–70-re kikapott a vendég Connecticut Suntól az észak-amerikai női kosárlabda-bajnokság (WNBA) elődöntőjének első mérkőzésén. A nemrégiben megsérült, de már egészséges magyar válogatott visszakerült a keretbe, de nem játszott. MTI

Bukott a volt brazil focikapitány

A brazil élvonalban érdekelt Flamengo azonnali hatállyal felmentette a 63 éves Tite edzőt, aki Brazília szövetségi kapitányaként 2019-ben még Copa Américát nyert: a szakember sorsát a Penarol elleni Libertadores-kupa-párharc pecsételte meg, miután az uruguayi együttes 1–0-s összesítéssel kiejtette a riói gárdát. NÉPSZAVA

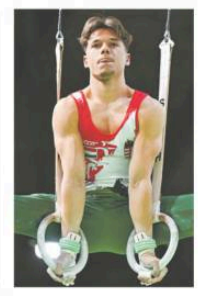

Olimpikon Szombathelyen

A párizsi olimpián egyéni összetettben kilencedik Mészáros Krisztofer (képünkön) is indul a tornászok péntektől vasárnapig tartó challenge világkupaversenyén. Rajta kívül még Molnár Botond, Tomcsányi Benedek, Kiss Balázs és Závory Szilárd alkotja a válogatottat a Szombathelyen. MTI

„Most jó lesz nem látni őket”

ELÉGEDETT Nagyon szép volt a szezon első periódusa, állította Michael Apelgren, a szegedi férfi kézilabdázók svéd edzője, miután a Tisza-parti egylet szezonrajtja messze felülmúlta a várakozásokat. Mégis úgy érezte, pihenőre kell küldenie csapatát.

NÉPSZAVA

A szegedi férfiak mind a hat mérkőzésüket megnyerték a bajnokságban, a Bajnokok Ligája csoportkörében pedig bombameglepetésre legyőzték a német bajnok SC Magdeburgot és a francia HBC Nantes-ot, a címvédő Barcelona otthonában pedig egyetlen árva góllal maradtak csak alul. Michael Apelgren, az OTP Bank-Pick Szeged vezetőedzője a távirati irodának értékelte a rajtot, és igencsak elégedett hangnemet ütött meg: „Mindig a következő mérkőzésre összpontosítunk, de az együttesem bizonyította, hogy a legmagasabb szinten, a legjobb klubokkal is fel tudja venni a versenyt, és veszélyes tud lenni” – fogalmazott a svéd szakember, aki a nyáron vette át a csapat irányítását.

Apelgren hozzátette, a Magdeburg és a Nantes legyőzése jó alap arra, hogy még nagyobbat álmodjanak, s kiemelte: nagyon jó nevű játékosokkal dolgozhat, egyúttal minden körülmény és támogatás adott ahhoz, hogy csapatként együttműködve még ennél is messzebbre jussanak. Az elmúlt hetekről a vezetőedző elmondta, boldoggá teszi őt a közös munka. „Nagyon jó érzésekkel jövök edzésre mindennap, és tényleg kezdem megkedvelni a srácokat. Természetesen amikor úgy alakulnak az eredmények is, könnyebb így érezni. Meglátjuk még, mit hoz a jövő, most a napos oldalon vagyunk és minden gördülékenyen megy” – összegezett.

A szakvezető elárulta, kíváncsian várja, hogy csapata miként reagál, és hogy kezeli majd a nehezebb időszakokat. „Akkor ki fog derülni, a játékosok mennyire tudják kezelni, hogy a szerencse esetleg nem az ő oldalukon áll” – mondta. Megjegyezte, játékosainak négynapos pihenőt adott, akik ezalatt egyéni program szerint végzik a fizikális felkészülést. „Mondtam a srácoknak, hogy nagyon szép volt az első periódus együtt, de most jó lesz nem látni őket néhány napig” – vicceskedett Apelgren. A Szeged a BL-ben a legutóbbi meccsen Bodó Richárd eksztatikus, utolsó másodperces bombagóljával verte egy találattal a sokkal esélyesebb Nantes-ot, a francia topcsapatot, s a jövő heti, zágrábi vendégjáték előtt csoportjában a második helyen áll.

FOTÓ: MTI/CZEGLÉDI ZSOLT

Bodó Richárd bombája kellett a BL-bravúrhoz, folytatása következhet

A Barca jön a Veszprémnek a klubvilágbajnokságon

Brazil ellenfelét bemelegítésként 26 góllal, egyiptomi riválisát pedig egy jóval keményebb, de végig kézben tartott mérkőzésen hét góllal verte a Veszprém a kairói klubvilágbajnokság csoportmérkőzésein. A pirosak így csoportelsőként jutottak az elődöntőbe, ahol az örök mumus, a legnagyobb riválisa, a Barcelona következik kedden kora délután (tv: Sport2, 16 óra). Az ellenfél pillanatnyi formájáról viszonyításképp csak annyit: a Veszprém korábbi edzője, Carlos Ortega által irányította katalán egylet hibátlan a szezonban, eddig minden sorozatban (BL, Asobal, klub-vb) csak győzött...

Kezdem megkedvelni a srácokat – mondta a svéd tréner.

Futballista helyett szurkolónak született, és meg is írta

KÖNYV Séra Attila nem egy közismert ember, mégis sokak számára érdekes lehet az életéről készült könyv, amely az Éld át a futball csodáját! címet viseli. A 220 oldalas könyv messze nem csak egy futballőrült naplója, tele van sorsfordító történetekkel.

„Focista szerettem volna lenni, de nagyon hamar kiderült, hogy szurkolónak születtem. Sokat beszélünk arról, a játékos mennyi mindenről mondott le, hogy profi futballista lehessen. Ez így van, de nekem pont ugyanannyi lemondás, hogy futballszurkoló legyek, és mindig mindenhol ott legyek” – szögezte le a hétfői sajtótájékoztatón Séra Attila, aki reményét fejezte ki, miszerint a könyv egyik hozadéka az lesz, hogy elkezdenek többet beszélgetni a szurkolókról is.

A könyv által betekintést nyerhetünk, hogy a ’90-es években milyen volt a magyar lelátói kultúra. Társaival egy máig működő ultra csoportot is alapított a Bozsik Stadionban. Felelevenednek olyan történetek, hogy elment egy Paks–Honvéd kupameccsre, ahol egyedül volt Budapestről, így hazafelé felkéredzkedett a buszra. Hódmezővásárhelyen nem volt ekkora szerencséje, csak Szegedig tudták vinni, a vasútállomáson éjszakázott. Később ő maga lett a Honvéd támogatója.

Attila élt Milánóban, ahol egy véletlen folytán szerelmes lett az Interbe, később pedig eldöntötte, az lesz a munkája, hogy magyar embereket visz Milánóba, hogy ők is átélhessék azt, ami akkora hatással volt rá: a futball csodáját! Az elmúlt 25 évben nagyjából 1300 mérkőzésre vitt már szurkolókat, a 2009/10-es szezonban – amikor a José Mourinho vezette Inter triplázott – pedig ott volt kedvenc csapata összes (!) mérkőzésén.

Látta 2011-ben Rudolf Gergely Milannak lőtt gólját a San Siróban, és akkor is ott volt a lelátón, amikor Szoboszlai Dominik két hete bevette a piros-feketék kapuját. „Látni egy magyar játékost gólt lőni a San Siróban, extra élmény. A szurkolótársak tudják, hogy magyarok vagyunk, és mindig ott vagyunk. A szezon első meccsén Milák Kristófról, aztán a Puskás–Fiorentina mérkőzésről kérdeztek” – árult el pár kulisszatitkot Séra Attila, aki tavaly 106 mérkőzésre látogatott ki.

„Az volt a fogadalmam, hogy soha többé nem megyek egy évben 100 meccsre... Vasárnap voltam a Honvéd–BVSC NB II-es mérkőzésen, amely a 64. volt idén. Tavaly ilyenkor 70-nél jártam, azaz 36 még belefért. Ahogy néztem a naptáramat, össze fog jönni” – mondta elmosolyodva.

A könyvben szó esik jótékonyságról is, a jövőre tekintve pedig Séra azt is megosztotta, nemcsak a fizető utasokat szereti megajándékozni élményekkel, hanem fontos szerepet játszik az életében a jótékonykodás is. Következő ilyen akcióját februárra, a következő milánói derbire időzítette. „Mindkét klub azonnal partner volt ebben. A gyerekek extra élményeket fognak kapni, küldenek mezt is, amit el tudunk árverezni.” Hozzátette, noha a magyar szurkolók csak kis porszemek a milánói csapatok életében, hasonló akciói mellé mégis örömmel állnak a klubok. K. M.

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

Pontos képet fest a ’90-es évek magyar lelátói kultúrájáról

Szúnyogirtás a Duna és a Lajta mentén

Az árvíz levonulása után a Duna és a Lajta mentén, illetve a Rába dunai torkolatánál biológiai módszerrel gyérítik a szúnyoglárvákat. A folyók árterein ugyanis olyan víztestek maradtak vissza, amelyekben tömegesen fejlődhetnek ki a csípőszúnyogok lárvái. A nappali hőmérsékletek még segítik a lárvák kifejlődését. MTI

Átrajzolják a svájci–olasz határt

Svájc jóváhagyta Európa egyik legmagasabb hegycsúcsa, a 4478 méter magas Matterhorn alatt lévő határszakasz módosítását, az olaszok is hamarosan aláírhatják a megállapodást. A határ jelentős része gleccsereken vagy állandó hóval borított területeken halad át, de az olvadó gleccserek hatására ezek a természetes határok eltolódnak. BBC

Egyre több kisgyerek válik szemüvegessé

A digitális világ és a kevés fizikai aktivitású életmód hatására egyre több gyerek és fiatal küzd a rövidlátás problémájával. Egy új, átfogó kutatás szerint 2050-re a rövidlátó emberek száma világszerte eléri a 740 milliót. NÉPSZAVA

USA: nőtt a halálos áldozatok száma

FOTÓ: MTI/EPA/CRISTOBAL HERRERA

A pusztítás 110 milliárd dollárnyi kárt is okozhatott

HURRIKÁN Újabb emberéleteket követelt Helene az Egyesült Államok délkeleti, hurrikán és árvíz sújtotta államaiban. A BBC amerikai partnere, a CBS szerint országszerte legalább 116-an haltak meg, mióta a hurrikán csütörtökön elérte a partot Floridában, és ez a szám várhatóan növekedni fog, amint a tisztviselők egyre több területet érnek el. A szelek által okozott károk és a nyomukban járó súlyos esőzések az USA legalább öt államát – Florida, Georgia, Dél- és Észak-Karolina, valamint Tennessee – érintették súlyosan. Észak-Karolinában volt olyan település, Spruce Pine, ahol keddtől szombatig 610 milliméter csapadékot jegyeztek fel. Vasárnap még mintegy kétmillió fogyasztónál szünetelt az áramszolgáltatás.

Joe Biden elnök katasztrófa sújtotta területté nyilvánította Florida és Georgia államokat, ami szövetségi források igénybevételét teszi lehetővé a károk elhárításához és a helyreállításhoz. Észak-Karolinában vészhelyzet van érvényben, ami szintén megkönnyíti a központi segítség igénylését. Komoly gyűjtés is indult a károsultak megsegítésére, részben a Vöröskereszt révén.

A Moody's Analytics előzetes szakértői becslései alapján a vihar és az áradások csak magántulajdonban 15–26 milliárd dollár kárt okozhattak, míg más számítások szerint a természeti katasztrófa károssége és gazdasági hatása elérheti a 110 milliárd dollárt. NÉPSZAVA

Atlantában 140 éves csapadékrekord dőlt meg, Észak-Karolinában öt nap alatt 610 milliméter eső esett.

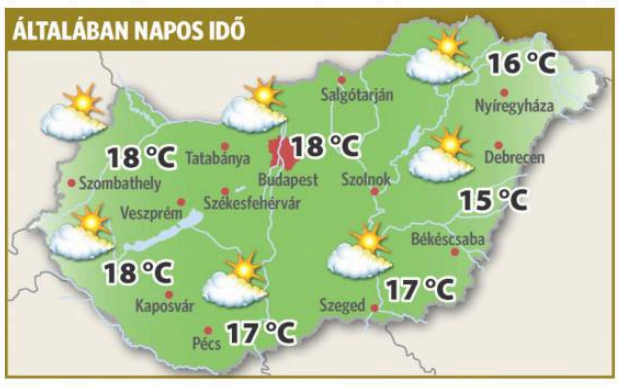

Boldog névnapot, Malvin!

A Malvin germán eredetű, összetett női név, elemeinek valószínű jelentése: bíróság és barát.

KENÓ — Szeptember 30.

3	6	10	13	15	19	20	24	28	34
39	43	49	50	52	53	67	68	78	79

Csodaszer vagy fölös pénzkidobás?

TREND A brit triatlonosoktól a youtuberekig a szuperhidratáló ásványi adalékanyagokról zengenek dicshimnuszokat. Megint egy üzleti fogás, vagy valóban érdemes elektrolitos italokat fogyasztani?

KRAUSZ VIKTÓRIA

„Négyszáz milligramm elektrolitot, Istenem!" – üvölti Logan Paul, az egyik legjobban fizetett amerikai youtuber, pankrátor, színész egy videóban, amelyet több mint 8 milliószor néztek már meg az X-en, leánykori nevén a Twitteren. A Liquid I. V. egy az idén alakult elektrolitkeverék-gyártó cég az Egyesült Királyságban, amely gyorsabb hidratálást ígér, mint a víz önmagában, miközben javítja az alvást és a bél egészségét is. Egy személyre szabott étrend-kiegészítő csomagokat kínáló cég elektrolitértékesítése 40 százalékkal nőtt az elmúlt évben. De már a mindennapi élelmiszerek csomagolásán is hirdetik az elektrolitokat.

Kérdés, hogy változott-e valami a mindennapi létünkben, hogy szükségessé tegye az elektrolitok fogyasztását. Valóban egy tasak por vagy egy gyors koncentrátum jelenti az utat a fitneszhez és az összpontosításhoz? Aggódnunk kell-e a szervezetünk ásványianyag-bevitelének egyensúlyáért, mint az élsportolóknak, csak azért, hogy átvészeljük mindennapjainkat?

Az elektrolitok a testfolyadékokban oldott ásványi sók. Szabályozzák a víz áramlását a sejtekből és a sejtekbe, de az idegek működésében is fontos szerepük van. Olyan kémiai anyagok, amelyek elengedhetetlenek az izom-összehúzódásokhoz vagy az idegimpulzusok működéséhez, s a vérnyomás szabályozásához, valamint a sejtek és az egész szervezet hatékony hidratálásához is. A vérben, az izzadságban és a vizeletben is megtalálhatók. A testünkben leggyakrabban előforduló elektrolitok: nátrium, kálium, klorid, kalcium, foszfát és magnézium. Ezeket egy kiegyensúlyozott, egészséges táplálkozás során kellő mennyiségben juttatjuk be a szervezetünkbe. Elektrolitokat leginkább a testnedveinkkel veszítünk: nagy fokú izzadáskor vagy hasmenéses, hányásos betegség esetében, illetve krónikus állapotok, bélproblémák is okozhatnak tápanyag-felszívódási bajokat.

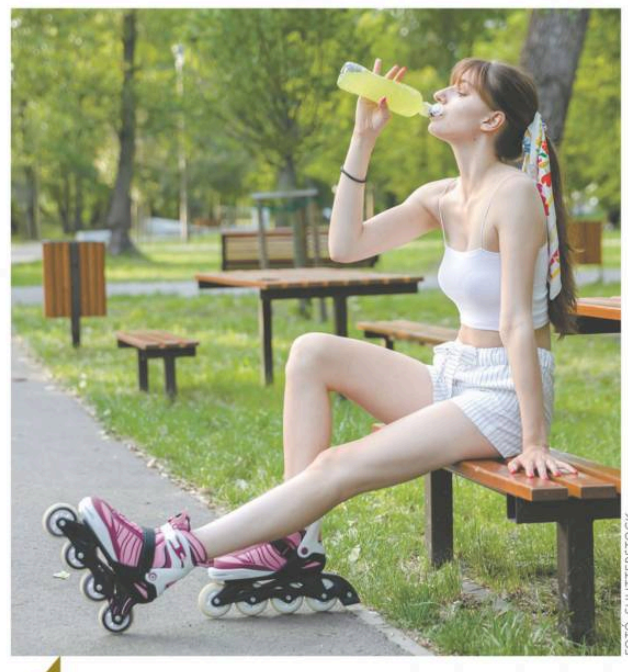

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

Nagy melegben történő intenzív sportoláskor szükség lehet rá

Az elektrolitok a testfolyadékokban oldott ásványi sók. Szabályozzák a víz áramlását a sejtekből és a sejtekbe.

„A különböző sportitalokban aktív hatóanyagok vannak, szénhidrátokat, főleg cukrokat tartalmaznak, továbbá vizet s leggyakrabban nátriumot, klórt és káliumot, s úgy állítják be ezen összetevőket, hogy a töménység a vérplazmáéhoz hasonló. A cukor azért kell, hogy hosszabb távú mozgás során ellássa energiával az izmokat. Ezek funkcionális termékek, sportszituációkban támogatják a szervezetet, javíthatják a teljesítményt" – mondta lapunknak Szűcs Zsuzsanna, a Magyar Dietetikusok Országos Szövetségének elnöke. Egy félórás aerobik után nem szükséges ilyet fogyasztani, egyórás intenzív mozgásnál kellhet szénhidrátpótlás. Ha nincs szükség extra szénhidrátra, akkor nem érdemes ilyen italból sokat inni. Nagy melegben történő intenzív sportoláskor is szükség lehet rá.

A hosszú távú alkoholfogyasztás negatívan befolyásolhatja a veseműködést, ami megnehezíti a szervezet számára a folyadék- és elektrolitszint szabályozását. A koffeinnek hasonló vízhajtó hatása van, mint az alkoholnak, illetve a stressz is befolyásolhatja az elektrolitszintet azáltal, hogy növeli a vizelettel kiválasztott ásványi anyagok mennyiségét. Ha edzés közben izzadsz, és a pólód kissé fehér lesz, amikor megszárad, akkor sok elektrolitot veszítesz, amit javasolt pótolni. Ahogy öregszünk, az izomtömeg csökken, míg a zsírszint emelkedhet, ami a teljes testvízszint csökkenését okozza, és növelheti az elektrolit-egyensúly felborulásának kockázatát.

Meleg Sándor dietetikus szerint erős fizikai aktivitás, munkavégzés, illetve a versenysport adhat okot arra, hogy elektrolitos italokat igyunk. „Egyes hiányállapotokban kórházi kezelés során infúzióban is pótolják az elektrolitokat. De egy egészséges hétköznapi ember szervezete képes szabályozni mindezt, a vesefunkciók is erre valók. Ha valaki mégis ilyen italok, porok bevitelét tartja fontosnak, bajt nem okoz vele, de teljesen fölösleges, illetve vesebetegeknél járhat egészségügyi kockázattal. Ha gyerekek isszák, vagy netán alkohollal kombinálják, az tud ártalmas lenni" – magyarázta a szakértő.

Ismeretlen összetételű marsi kő

KUTATÁS A Perseverance felvételei között egy pillanatra feltűnt furcsa kőzet olyan textúrával bír, amihez hasonlót eddig nem láttak a kutatók. A Mars-járó egy hónappal ezelőtt kezdte meg felfelé tartó lassú útját a Mars Jezero-kráterének nyugati szélén, ahol a rover újfajta kőzetekre vadászik. A 20 centiméter átmérőjű, Freya Castle-ra keresztelt csíkos kőzet minden bizonnyal messzebbről került a mostani helyére, mert a körülötte lévő kőzetektől jelentősen különbözik. A Freya fekete és fehér csíkjainak eredetét eddig nem sikerült tisztázni a limitált adatok és a megfigyelési lehetőségek miatt, de a teóriák szerint két módon keletkezhettek: vagy vulkáni folyamatok következtében, vagy esetleg valamilyen metamorfózison ment át.

Ahhoz, hogy a kutatók ennél többet megtudjanak a kőről, alaposabban is meg kellene vizsgálniuk a Perseverance berendezéseivel, de a rover időközben már továbbhaladt, és nem fordulhat vissza az előző helyszínre. Amennyiben viszont a kőzet valóban magasabbról gördült le mostani helyére, lehetséges, hogy a Mars-járó több, hozzá hasonló képződménnyel is találkozik majd hamarosan, és fény derülhet a csíkok rejtélyére. NÉPSZAVA

FORRÁS: NASA

A Freya fekete és fehér csíkjainak eredetét eddig nem sikerült tisztázni

NÉPSZAVA
Szociáldemokrata napilap • Alapítva: 1873-ban

Főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő-helyettes: HORVÁTH GÁBOR, VARGA DÓRA

Fejtő Ferenc 1909-2008; Andrassew Iván 1952-2015
Online főszerkesztő: ÁGOSTON ZOLTÁN • Szerkesztő: ANGYAL GÁBOR, MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BODA ANDRÁS (belpolitika), HÁRS KATALIN (fotó), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÓNAY TAMÁS (külpolitika), SZABÓ BRIGITTA (gazdaság), VARGA T. RÓBERT (sport) • Mellékletek: BALASSA TAMÁS, BÁLINT ORSOLYA (Visszhang), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, CSÁKVÁRI GÉZA, DANÓ ANNA, GÁL MÁRIA, MARNITZ ISTVÁN, SZALAI ANNA. Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu; e-mail cím: nepszava@nepszava.hu

Kiadja a XXI. Század Média Zrt. (1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C Központi telefon: 06 1 477-9000) • Felelős kiadó: a Zrt. vezetője • Előfizetéssel kapcsolatos ügyek: 06 1 477 9008 / 06 1 999 9508, terjesztes@nepszava.hu • Hirdetés: 06 1 999-9528 / 06 1 489-8811, hirdetes@nepszava.hu. • Előfizetési díj egy hónapra 8600 Ft, negyedévre 25 350 Ft, fél évre 49 800 Ft, egy évre 97 800 Ft • Árusításban terjeszti: Lapker Zrt. • Előfizetésben terjeszti: Médialog-DMHM Zrt. (mlog.hu) 06 1 999 9689 vagy 06 1 460 2753 ugyfelszolgalat@mlog.hu • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 • ISSN Vidék 0237-3785. • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti.

Partnereink: IMEDIA OBSERVER

NÉPSZAVA

Szociáldemokrata napilap

2024. október 2., szerda | 152. évfolyam, 230. szám | Ára: 560 forint

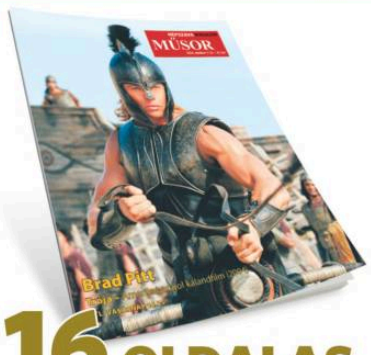

16 OLDALAS
MŰSORMAGAZIN A MAI SZÁMBAN

AJÁNLÓ

Félelmetes saját árnyék

A nyugdíjreform ügyében voltaképpen saját magától határolódik el a kormány, elvégre egyszer már vállalta annak bevezetését. Megijedt attól, hogy nyilvánosságra került a tervezet. **4. oldal**

Elszórt százmilliárdok

Tavaly az államháztartás hiánya az eredetileg tervezettnek közel a duplája, 4435 milliárd forint lett – derül ki a zárszámadási törvénytervezetből. **6. oldal**

Fikusz az első ülésen

Szilágyi Zsófia képes finom képet adni arról, milyen párkapcsolatban lenni vagy nem lenni 2024 Budapestjén. A Velencei Biennálé támogatásával készült Január 2. című film rendezője szerint művében a férfiak nem gyengébbek, csak épp nem hősiesek. **11. oldal**

Iráni rakétazápor Izraelre

HÁBORÚ Teherán kedd este nagy erejű támadást indított a zsidó állam ellen. A felek kölcsönösen válaszcsapásokkal fenyegetik egymást.

GÁL MÁRIA

Izraeli sajtójelentések szerint Irán több hullámban mintegy 200 ballisztikus rakétát lőtt ki elsősorban tel-avivi és jeruzsálemi célpontokra. Iráni tisztségviselők ugyanakkor azt állították, 400 rakétát indítottak, s ezek 80 százaléka célba is ért. A helyi idő szerint 19.33-kor indult támadás egy óra alatt lezárult.

Az iráni Forradalmi Gárda közleménye szerint a rakétatámadás megtorlás volt a Iszmail Hanije Hamász-vezető július végi, valamint a Hezbollah-vezér Hasszán Naszrallah múlt hét végi likvidálásáért és Abbász Nilforushan iráni tábornokért, aki a Hezbollah vezérkara elleni légicsapásban vesztette életét. Leszögezték: ha Izrael reagál, Irán újabb támadást indít.

Tény, hogy a szirénák országszerte megszólaltak, de izraeli jelentések szerint csak könnyebb sérülések történtek. Hogy melyek voltak a megtámadott célpontok, egyelőre nem tudni, de a TASZSZ orosz hírügynökség azt írta, hogy a nevatimi légi támaszpontra mértek sikeres csapást, ahol több mint 20 F–35-ös izraeli vadászgép megsemmisült. A Reutersnek nyilatkozó iráni források azt állították, a teheráni vezetés órákkal a támadás előtt értesítette szándékairól a Kremlt. A védekezésben Izraelt az Egyesült Államok és vélhetőleg több térségbeli ország is segítette. Washington a támadás előtt figyelmeztette Izraelt a készülő rakétatámadásra. .

Az iráni támadás lapzártánkig lezárult, a libanoni háború azonban nem. A Hezbollah ezután is rakétákat lőtt ki a zsidó államra, Izrael pedig folytatja a tegnap kezdődött korlátozott szárazföldi offenzívát a libanoni terrorcsoport ellen. Közvetlen összecsapásra egyelőre Libanonban sem került sor. Megfigyelők azonban az egész térségre kiterjedő konfliktustól tartanak.

REFLEKTOR A 2. OLDALON

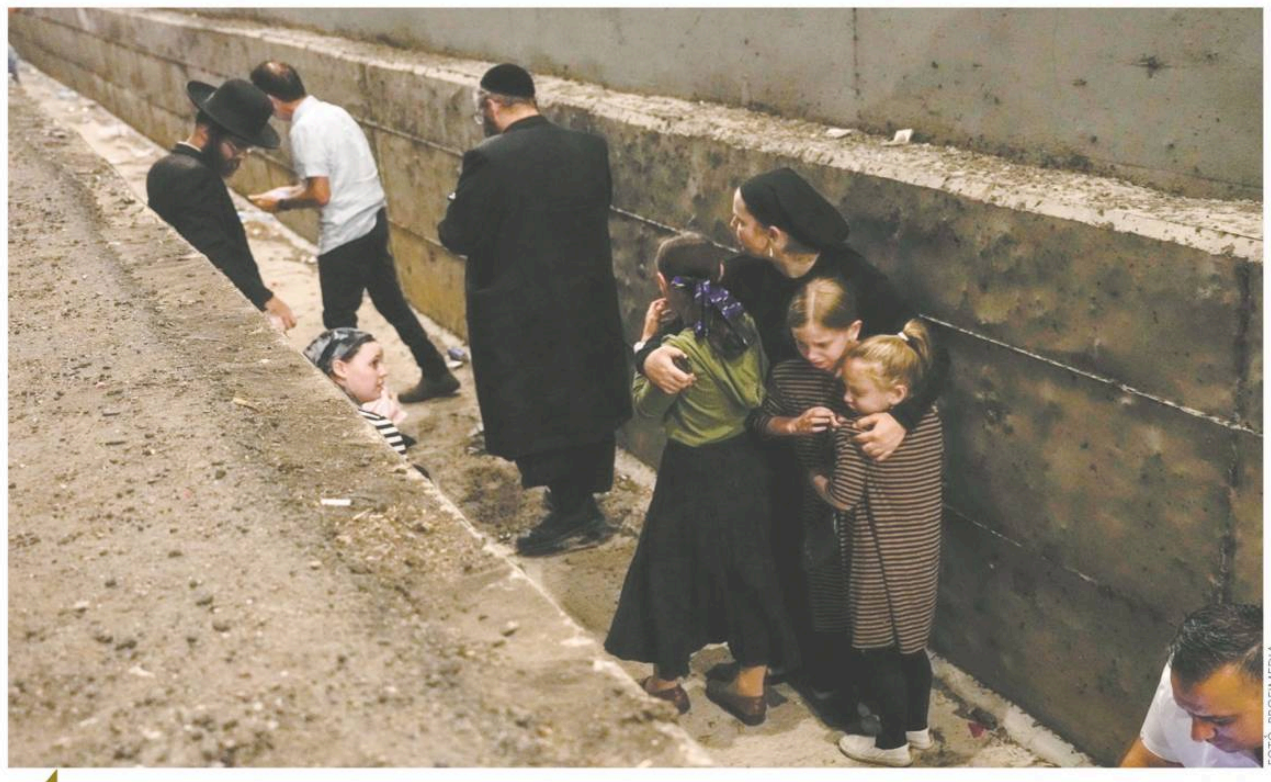

FOTÓ: PROFIMEDIA

Fedezékbe húzódó izraeliek a Jeruzsálem–Tel-Aviv-autópálya mentén

Szuperbizottság élére tör Vitézy

KÜZDELEM Egyelőre a legalapvetőbb kérdésekben sem sikerült egyezségre jutniuk az ellenzéki pártoknak az új Fővárosi Közgyűlés pénteki alakuló ülése előtt. Karácsony Gergely mozgástere biztosan szűkebb lesz, hiszen 19 jogkört átenged a bizottságoknak, viszont nem mond le a cégvezetők munkáltatói jogainak gyakorlásáról, és arról sem, hogy a közgyűlés két ülése között döntéseket hozhasson.

A jogköröket az elképzelések szerint egy bizottsághoz telepítenék, és a Népszava információi szerint ennek a „szuperbizottságnak” a vezetője Vitézy Dávid lenne. Vitézy szerint a Tisza Párttal közös javaslat nem több visszarendeződésnél a Demszky Gábor és Tarlós István idején kialakított gyakorlatra. Karácsony Gergely ellenáll, de kérdéses, hogy meg tudja-e ezt akadályozni.

Akad olyan vélemény is, hogy a Fidesz háttéralkut ajánlott Karácsonynak, mivel a kormánypártnak most a Tisza „nyírása” a legfontosabb. Karácsony belső körei viszont hevesen tagadnak bármiféle, a kormánykörökkel folytatott egyezkedést.

RÉSZLETEK A 3. OLDALON

Karácsony Gergely mozgástere lényegesen beszűkül az új felállásban

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Az Európai Ügyészség előtt a lombkoronasétány

EPPO Vizsgálatot kezdeményezett az Európai Ügyészség (EPPO) az elhíresült lombkoronasétánnyal kapcsolatban, és nem ez az egyetlen magyar ügy az EPPO asztalán – derült ki Laura Codruta Kövesi szavaiból, akit az EP egyik bizottsága hallgatott meg. Mindez azért is érdekes, mert korábban a magyar hatóságok állították: a lombkoronaügyben nem az EPPO, hanem a NAV nyomoz. – Bizonyos esetekben harmadik országokban és az együttműködésben nem részt vevő tagállamokban is nyomozhatunk – fogalmazott Kövesi, aki szerint a magyar hatóságok eddig mindig együttműködtek velük, „meglátjuk, hogy ez folytatódik-e”.

RÉSZLETEK A 4. OLDALON

Madridban landolt a magyarok pénze

FOTÓ: MTI/MS/BENKO VIVIEN CHER

Érthetővé vált, miért csatlakozott Santiago Abascal pártja, a Vox Orbán Viktorék EP-frakciójához, a patriótákhoz

IMPORT A szélsőjobboldali spanyol Vox párt kénytelen volt elismerni: egy magyar banktól kapott több mint 9 millió eurós összeget a tavalyi parlamenti és önkormányzati választási kampányának finanszírozásához. Pepa Millán, a párt szóvivője ugyan azt állította, azt sem tudta, hogy a szóban forgó bank, a Mészáros Lőrinc által fémjelzett MBH közel áll-e Orbán Viktorhoz, ám szavait megcáfolni látszik: korábban épp ő maga büszkélkedett azzal, milyen jól ismeri az Orbán-kormány politikáját, s annak spanyolországi „importját” szorgalmazta. A szintén a Patrióták Európáért EP-frakcióhoz tartozó francia Nemzeti Tömörülés (RN) frakcióvezetője, Marine Le Pen is kapott már hitelt a magyar kormánytól. Orbánék azonban más autoriter rezsimeket is támogatnak a magyar adófizetők pénzéből.

BŐVEBBEN A 8. OLDALON

Több balkáni országba áramlottak eurómilliók Magyarországról.

Tízezer pedagógust már le is vizsgáztattak

OKTATÁS Mintegy tízezer pedagógus vizsgázott le eddig a belügyminiszter által előírt továbbképzésen, hogy „megújítsák” ismereteiket a Nemzeti alaptantervvel (NAT) vagy az Óvodai nevelés országos alapprogramjával kapcsolatban – tudta meg a Népszava. 27 tanár nem ment át a vizsgán, nekik ismételni kell. A belügyi tárca szerint pozitívak a visszajelzések. A PDSZ ügyvivője, Nagy Erzsébet ugyanakkor másként látja. Mint lapunknak elmondta, sok tanár megalázónak nevezte a számonkérést, és úgy gondolja, hogy nem vizsgázni kellene a NAT-ból, hanem vitákat kellene tartani róla. A képzés elvégzését az ugyancsak az idén induló teljesítményértékelés során is figyelembe veszik.

CIKKÜNK AZ 5. OLDALON

FOTÓ: BÉRES MÁRTON

Tanárok NAT-ellenes tüntetése a budapesti Széll Kálmán téren

Csapások és válaszcsapások

KÖZEL-KELET Válaszként Haszan Naszrallah Hezbollah-vezér likvidálására és az izraeli hadsereg libanoni szárazföldi offenzívájára tegnap este Irán rakétatámadást indított Izrael ellen.

GÁL MÁRIA

FOTÓ: AFP/WISAM HASHLAMOUN/ANADOLU

Irán mintegy 200 ballisztikus rakétát lőtt ki tegnap este Izraelre

Kedden este 19 óra 33 perckor Irán ballisztikus rakétákat lőtt ki Izraelre, jelentette be Daniel Hagari, az izraeli hadsereg (IDF) szóvivője. Lapzártánkkor annyit lehetett tudni, hogy mintegy 200 rakétát indított az iráni hadsereg, legalábbis ezt jelentette a Haaretz.

A célpontok nem ismertek, de előzetes hírek szerint Irán elsősorban három katonai légi támaszpontot és „a Tel-Avivtól északra lévő hírszerzési főhadiszállást" veszi célba, amelyet állítólag evakuáltak – erről a New York Times írt izraeli tisztségviselőkre hivatkozva.

Izraeli sajtójelentések szerint országszerte megszólaltak a szirénák, robbanások sorozata hallatszott, de még nem lehetett tudni, hogy becsapódások vagy a légvédelem által hatástalanított rakéták robbanásai voltak. Az izraeli Polgárvédelmi Parancsnokság már a támadást megelőző órában elrendelte, hogy a lakosság további értesítésig maradjon az óvóhelyek közelében, miután az Egyesült Államok figyelmeztette Izraelt, hogy arra utaló jeleket észlelt, hogy Irán akár „órákon belül" ballisztikus rakétatámadást készül indítani Izrael ellen.

Amerikai és izraeli illetékesek azt becsülték, hogy a támadás mértéke az áprilisihoz hasonlítható, azaz nagy horderejű lesz. Áprilisban Irán több mint 300 lövedéket – köztük mintegy 170 drónt és több mint 120 ballisztikus rakétát – indított Izrael felé. Ezek 99 százalékát hatástalanították az izraeli légvédelmi rendszerek, illetve a „példátlan, történelminek" nevezett koalíció, amely az Egyesült Államok, az európai katonai hatalmak mellett a térségbeli arab országokat, köztük Szaúd-Arábiát is felsorakoztatta Irán ellen megakadályozandó a regionális háborút. Lapzártánkig még nem voltak ismertek a mostani támadás pontos adatai, mint ahogy az sem, hogy az áprilisi történelmi koalíció újra összezárt vagy sem Izrael körül, illetve hogy mennyire érte váratlanul az iráni támadás Izraelt és szövetségeseit.

Az nem volt titok, hogy Irán előbb-utóbb újabb támadást indít Izrael ellen, hiszen ezt már nyilvánosan megígérte Iszmaíl Hanije július 31-i teheráni likvidálása után. Mivel a Hamász vezetőjét egy, a Forradalmi Gárda által őrzött, biztonságosnak hitt lakásban gyilkolták meg egy vélhetően jól szervezett izraeli titkosszolgálati akcióban, a perzsa állam komoly presztízsvesztességet szenvedett.

FOTÓ: AFP/JACK GUEZ

Izrael lakossága óvóhelyeken várta az iráni támadás végét

Az akkor beígért válaszcsapást ideiglenesen elhalasztották, a gázai tűzszünet kimenetelétől tették függővé. A tűzszünet elmaradt, de megkezdődött a „libanoni háború", Irán legfontosabb szövetségese, legerősebb proxyja, a Hezbollah ellen. A síita terrorcsoport kommunikációs eszközei elleni ugyancsak az izraeli titkosszolgálatoknak tulajdonított támadás, majd gyakorlatilag a teljes vezérkar és Haszan Naszrallah vezető likvidálása, valamint a szárazföldi libanoni offenzíva (amely ugyan korlátozott hadművelet csak) keddi elindítása után Iránnak „lépnie kellett" tekintélye megőrzése érdekében. Az iráni vezetésen belül ugyan egybehangzó arab és amerikai sajtóértesülések szerint nagy volt az ellentét annak kapcsán, hogy kell-e és milyen léptékű választ kell adni Izraelnek, de a tegnapi támadás azt bizonyítja, hogy az Ali Hamenei ajatollah nevével fémjelzett radikális vonal álláspontja győzedelmeskedett. A Sky News értesülései szerint maga az ajatollah adta ki a parancsot a tegnap esti támadásra. A Reutersnek egy magas rangú iráni tisztségviselő azt nyilatkozta, Teherán bármilyen megtorlásra fel van készülve. Megtorlás vélhetően lesz, izraeli vezetők máris jelezték ezt.

> Irán és Izrael konfliktusa a teljes Közel-Keletet háborúba sodorhatja.

A Washington Post azt közölte, amerikai katonákat és létesítményeket nem ért iráni támadás. Joe Biden elnök pedig felszólította a térségben állomásozó, az utóbbi időben a potenciális iráni és Hezbollah támadásra készülve jelentősen megemelt számú amerikai erőket, hogy segítség az izraeli légvédelmet az iráni támadással szemben.

Az is valószínűsíthető, hogy a térségbeli államok is segítettek Izraelnek a védelemben. Sajtójelentések szerint a jordán légtérben is erős robbanások hallatszottak, ami azt sugallja, hogy a hasemita királyság légiereje is megpróbálta semlegesíteni a légterén áthatoló iráni rakétákat. Késő este Jordánia hivatalosan is megerősítette, hogy semlegesítette a légterébe érkező iráni ballisztikus rakétákat.

Ugyanerre utal Irán ENSZ melletti állandó képviseletének X-en közzétett bejegyzése. A missziói azt tanácsolta „a cionisták támogatóinak és a térségbeli államoknak, hogy tartsák magukat távol".

Regionális támogatásra utal az is, hogy Daniel Hagari IDF-szóvivő helyi idő szerint 20 óra utáni nyilvános bejelentése is. Bár előzőleg több hullámú iráni támadást valószínűsítettek mind az amerikai, mind az izraeli illetékesek, az IDF szóvivője a támadás utáni első megszólalásában azt mondta, az izraeliek elhagyhatják az óvóhelyeket, „más, újabb fenyegetést nem észleltek" Irán részéről.

Csak idő kérdése volt

HÁTTÉR Csak idő kérdése volt, mikor robban ki a közvetlen háború Izrael és a Hezbollah között, illetve mikor támadja meg Izraelt Irán. A libanoni síita terrorcsoport ugyanis tavaly október 8-a óta, a Hamász október 7-i izraeli terrortámadása másnapjától, mint fogalmazott az IDF szóvivője „provokálatlan" támadást indított a zsidó állam ellen. Azóta naponta lőtték az észak-izraeli településeket, az onnan kitelepített több mint hatvanezer ember hazatérése mindmáig lehetetlen. Izrael idén nyárig érezhetően nem akart két frontot nyitni.

Június közepén már egyre több jel mutatott arra, hogy az „északi front" rövidesen az elsődleges harci színtérré válik. A katonailag legyengült Hamász már nem volt képes komolyan fenyegetni Izraelt, és bár a túszok jó része még mindig a palesztin terrorcsoport fogságában volt – és van mindmáig –, az izraeli vezetés a Hezbollah jelentette fenyegetés felé fordult. Haszan Naszrallah, a Hezbollah vezetője a szervezet saját televíziójában ekkor jelentette be, hogy egy ellenük irányuló izraeli támadás esetén vissza fognak vágni a rendelkezésére álló minden fegyverrel. Hozzátette: azt sem lehet kizárni, hogy erőik behatolnak Izrael északi részébe.

Az IDF június 25-én este közölte, hogy jóváhagyta a műveleti terveket egy libanoni offenzívához.

A helyzet azt követően éleződött ki pattanásig miután a terrorcsoport egyik becsapódó rakétája 12 futballozó gyereket megölt és 38 személyt megsebesített a Golán-fennsík egyik falujában július 22-én. Ezután már mindenki arra várt milyen mértékű lesz az izraeli válasz, esetleg akkora, hogy regionálissá duzzassza az addig lokális konfliktust. Több nyugat-európai ország már akkor arra szólította fel állampolgárait, hogy hagyják el Libanont.

Az izraeli válasz 31-én ékezett meg, amikor több légicsapást mért az izraeli haderő libanoni célpontokra és egy célzott dróntámadással likvidálta Fuadr Sukr katonai parancsnokot, Naszrallah katonai főtanácsadóját. Ugyanezen a napon ölték meg Teheránban Iszmaíl Hanije Hamász-vezetőt is.

Izrael a csipogók majd a walkie talkiek szeptember 17–18-i felrobbantásával indította el a nagy leszámolást. Az ezt követő események azt igazolják, hogy erre régóta készül és felkészült Izrael, minden akció a hírszerzés és a titkosszolgálatok rendkívüli teljesítményét mutatják. Egyetlen hét alatt gyakorlatilag lefejezték a Hezbollahot, amely azonban így is félelmetes ellenfél marad mindaddig míg Irán mögötte áll.

GÁL MÁRIA

Komoly erőt képvisel a Hezbollah

A Hezbollah a világ legerősebb nem állami hadereje. Míg a Hamász a terrorszervezetekre jellemző gerillamódszerekkel operál, a Hezbollah hadseregként viselkedik és ereje is egy hadseregéhez hasonlítható. Becslések szerint 150 ezer rakétával rendelkezett tavaly ősszel, azóta mintegy 9500 rakétát lőtt ki Izraelre, vagyis nem csappant meg lényegesen az arzenálja. A 2006-os háborúhoz képest komolyabb fegyverzete van, akkor legfeljebb Haifát tudta elérni, ma már Közép-Izraelt is fenyegeti, megcélozta már Tel-Avivot és Jeruzsálemet egyaránt. Korábban Naszrallah azt állította nyilvánosan, hogy százezer katonája van. Többségük a szíriai harcokban edzett, az iráni Forradalmi Gárda által képzett harcos.

A CNN egy júniusi elemzése szerint Izraelt is meglepte a Hezbollah tűzereje, de az is, hogy mennyire „kifinomult" támadásokra képes: izraeli drónokat lő le és a Vaskupola ütegeit és drónellenes légvédelmét is célozza. Az már a vészcsengőt is beindította Tel-Avivban, amikor a Hezbollah nyilvánosságra hozott egy kilencperces, drónnal készített videót, amely különösen érzékeny civil és katonai infrastruktúrát mutatott a libanoni határtól alig 20 km-re található észak-izraeli Haifában és környékén.

Izrael katonai ereje nyilván ennél nagyobb, köztudottan a világ egyik legmodernebb hadseregével rendelkezik, de így sem kis falat számára a Hezbollah és Irán közös fellépése. A CNN idézett elemzésében azt írta, Izrael állandó hadserege 175 ezer fős állandó katonaságból és 462 ezer tartalékosból áll, 1400 tankja és jelentős tűzereje van, 200 harci repülőgéppel és 150 helikopterrel rendelkezik. Légterét többrétű légvédelmi rendszer védi, ezek közül a Vaskupola a legismertebb világszerte. De ott van a nagy hatótávolságú Dávid Parittyája és Patriotokat is birtokol Izrael.

Szuperbizottság élére tör Vitézy

HARC Úgy alakul meg az új Fővárosi Közgyűlés pénteken, hogy az ellenzéki pártoknak a legalapvetőbb kérdésekben sem sikerült megegyezniük. Karácsony jogköre szűkül, de kérdés, mennyivel.

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Az újrázó főpolgármester nem jelöl helyettest az alakuló ülésre

SZALAI ANNA

Pénteken tartja alakuló ülését a Fővárosi Közgyűlés, amelynek tagjait a júniusi uniós választásokkal egybekötött szavazáson választották meg a budapestiek. A tagok már az első, ünnepélyes alkalommal egymásnak feszülnek. Az előterjesztések közé ugyanis – kötelező elemként – bekerül a szervezeti és működési szabályzat (szmsz) módosítása, amely alapjaiban meghatározza majd a közgyűlés működési rendjét. Az új ellenzéki erőként érkező Tisza Párt és a vele fővárosi ügyekben együtt mozgó Vitézy Dávid pedig jócskán felforgatná az eddigi rendet. Legelőször is erőteljesen megnyirbálnák az előző ciklusban – eredetileg a járvány okán – kibővített főpolgármesteri jogköröket. Karácsony így nem csupán többségi támogatás, de komoly döntéshozói szerep nélküli főpolgármesterré válna.

Magyar Péterék, azaz a Tisza Párt képviselőinek voksai nélkül aligha lesz többség bármihez is

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

A Tarlós István idején BKK-vezérként, majd később a Fidesz-kormány közlekedési államtitkáraként dolgozó Vitézy szerint a többségi támogatást elveszítő Karácsonynak be kell látnia, hogy a kormánytól átvett egyszemélyi irányítási modell az új többség számára nem elfogadható. A jogköröket ugyanakkor nem a közgyűléshez, hanem egy bizottsághoz telepítenék. A közgyűlés összehívása ugyanis hosszadalmas és nehézkes, így nagyon elnyúlna a döntéshozatal. A Népszava információi szerint ennek a szuperbizottságnak a vezetője Vitézy Dávid lenne. Vitézy szerint a Tisza Párttal közös javaslat nem több visszarendeződésnél a Demszky Gábor és Tarlós István idején kialakított gyakorlatra. Ezzel elkerülhető lenne, hogy a főpolgármester egy személyben döntsön beruházásokról, olimpiarendezésről, fővárosi lakógyűlés indításáról.

Erősen kisebbségben van a főpolgármester, előterjesztéseit csak a Tisza, illetve a Kutyapárt és/vagy az LMP támogatásával tudja elfogadtatni. Ráadásul egyre élesebb konfliktusba keveredik a DK-val is.

Karácsony Gergely aligha meglepő módon hevesen ellenáll, de kérdéses, hogy meg tudja-e akadályozni. Hiába nyerte meg ugyanis a főpolgármester-választást a kormánypárti Szentkirályi Alexandra visszaléptetése és többkörös újraszámolás után. Alig 324 szavazattal sikerült többet begyűjtenie, mint Vitézynek, aki részben erre a szoros eredményre hivatkozva helyet követel magának a főváros döntéshozói között. Törekvésében támogatja a Tisza Párt is, amely új politikai aktorként, saját főpolgármester-jelölt és ismert fővárosi politikai szereplők nélkül 10 mandátumot szerzett a 33 tagú Fővárosi Közgyűlésben. Ezzel az eredménnyel a fővárosban már be is érték a Fideszt, hiszen ugyanannyi képviselőjük lesz, mint a választáson szinte teljes sorcserével induló kormánypártnak. Az ellenzéki oldalon pedig a legnagyobb erőt képviselik, hiszen a főpolgármestert adó Párbeszéd–DK–MSZP pártcsoport csak 7 mandátumot szerzett. Vitézy Dávid az LMP-vel és a Kutyapárt három-három képviselőt küldhet a közgyűlésbe. (A többséghez 17 szavazat kell.)

Erősen kisebbségben van tehát Karácsony, előterjesztéseit csak a Tisza, illetve a Kutyapárt és/vagy az LMP támogatásával tudja elfogadtatni. Ráadásul egyre élesebb konfliktusba keveredik a DK-val is, így Gyurcsány Ferencék támogatása is esetleges. A formális közös koalíciót mindenki kizárta, de még a nem formális együttműködéshez is számos feltételt szab a három lehetséges partner. A bonyolult koreográfia megrajzolására elméletileg lett volna három hónap az uniós voksolással való egybekötött választás óta, de a felek egyre csak tologatták az egyeztetéseket, majd a megvalósult találkozókon is inkább egymásra alig figyelő párhuzamos beszédek voltak, mint valódi problémamegoldás. Ha ez nem változik, súlyos öt év vár Budapestre.

– Az előrehozott választás senkinek sem érdeke, így a formális működés kereteit fenntartják, ám fejlesztésre, érdemi változásokra nem lesz mód. Így elveszik öt év, miközben például a klímaváltozásra és más urbanisztikai kihívásokra már most el kellene kezdeni a felkészülést – aggodalmaskodtak többen a Népszava által háttérben megkérdezettek közül. Mások viszont úgy vélik, hogy ellenzéki többséggel a háta mögött se jutna sokkal többre Karácsony, hiszen a beruházások elindításához pénz kell, márpedig a fővárosi önkormányzat kasszája üres és egyre csak üresebb lesz a kormányzati elvonások miatt. Akad olyan vélemény is, hogy a Fidesz háttéralkut ajánlott Karácsonynak: nyíltan nem mennek neki, nem lesznek újabb sarcok, most Magyar Péter, illetve a Tisza „nyírása” a legfontosabb. Karácsony belső körei viszont hevesen tagadnak bármiféle, a kormánykörökkel folytatott egyezkedést. Úgy vélik, a kormány számára az a fontos, hogy instabil maradjon és marakodástól legyen hangos a közgyűlés, hogy a 2026-os országgyűlési választások kampányában megkérdezhessék: ezt akarjátok az egész országban?

A Népszavának nyilatkozók szerint az új közgyűlés tagjai közül nagyon sokan most először látnak belülről önkormányzatot, nincs se tapasztalat, se tudás, cserébe erős a bizalmatlanság. Idővel ez szerintük oldódik. Karácsony két dologban nem akar engedni: maga mellett akarja tudni Tordai Csabát, aki

FOTÓ: CSOMOR ÁDÁM

Vitézy Dávid jócskán felforgatná az eddigi rendet a fővárosban

„szürke eminenciásként” a kezdetek óta meghatározó eleme a fővárosi döntéshozatalnak, illetve eddigi általános helyettesét, Kiss Ambrust. Tordai megbízásához nem kell közgyűlési jóváhagyás, Kiss pedig főigazgatóként folytatja szinte teljesen ugyanazon feladat- és jogkörökkel, ha helyettese nem lehet. Kiss befolyását erősítik, hogy korábbi munkatársa, Szentirmai Judit lett Karácsony új kabinetfőnöke, miután Balogh Samu távozott. Balogh szerint az elmúlt években voltak olyan „kanyarok”, amikbe néha ő is „beleszédült”, ezért felmentését már hónapokkal ezelőtt kezdeményezte. Más források erre nem így emlékeznek, de olyan is akad, aki szerint Balogh bejelentkezett a Tisza Pártnál.

Nem ő az egyetlen távozó, hiszen az V. kerületben polgármesterjelöltként elindított, majd visszavont momentumos Kerpel-Fronius Gábor hosszabbítása fel sem merült, Bősz Anett még a DK-ból is kilépett, lemondott a Pest megyei közgyűlésben szerzett mandátumáról és kicsekkolt a politikai térből. Tüttő Kata szocialista politikus fővárosi képviselőként folytatja, de a fókuszban vélhetőleg a brüsszeli uniós karrierépítés lesz.

Budapest európai uniós érdekérvényesítési képességének javítását – ezt Demszky Gábor korábbi főpolgármester is javasolta a Népszavának adott interjújában Karácsonynak – Vitézy és a Tisza Párt kiemelt célnak tartja. A képviseletet most ellátó Párbeszédes Jávor Benedek volt EP-képviselőt azonban leváltanák és a közgyűlésre bíznák az új lobbista kiválasztását.

Menesztenék a BKK, a BKV, a Budapesti Közművek vezérigazgatóit is, akiknek munkáltatói jogát szintén kivennék a főpolgármester kezéből és a közgyűlésre bíznák. Karácsony előremenekülésként szeptember elején pályázatot írt ki a fővárosi cégek igazgatósági és felügyelőbizottsági, cégvezetői posztjaira. Az első határidőig közel hatszáz pályázat érkezett, ennek ellenére október 16-ig kitolták a jelentkezéseket. (A Népszavához eljutott – meg nem erősített – hírek szerint Walter Katalin és Bolla Tibor pályázott, Mártha Imre esetében felmerülhet, hogy a hulladékszállítás és a hulladékkezelés koncessziós jogát 35 évre elnyerő Mol fővárossal közös cégénél, a MOHU Mol Hulladékgazdálkodási Zrt.-nél folytatja. Helyére viszont régi jó embere ülhetne.) Az új ellenzék a közgyűlésre bízná a cégvezetők teljesítményének értékelését, s javaslatot tettek arra is, hogy a közgyűlésből az új választási szabályok miatt kikerülő kerületi polgármesterek tanácskozási jogot kapjanak.

Több jogkört nem, de 19-et átenged Karácsony

MOZGÁSTÉR Korábbi ígéretének megfelelően már az első ülésre benyújtotta a BKK-rendészet létrehozására vonatkozó előterjesztését Vitézy Dávid, amelyben 365 napos, 24 órás készenléti szolgálat létrehozását javasolja a Fővárosi Önkormányzati Rendészet létszámbővítésével legkésőbb 2025. január 1-jétől. Rendteremtő javaslatokkal állt elő a Fidesz is. Megerősítenék a Tarlós idején alapított Fővárosi Rendészeti Igazgatóságot (FÖRI), és sűrítenék a BRFK-val közös járőrözést. Haladéktalanul megszámlálnák a fővárosi hajléktalanokat és sürgős intézkedési tervet készíttetnének a közterületet életvitelszerűen használók számának csökkentésére. (Megjegyeznénk, hogy ez évek óta ismétlődően megtörténik a „Február Harmadika Munkacsoport” révén.) A Fidesz javaslatait egyelőre nem tárgyalja a közgyűlés. Napirendre tűzték viszont Kovács Gergely, XII. kerületi polgármester, a Kétfarkú Kutya Párt képviselői indítványait, első körben mindjárt hármat is. Ezekben a fővárosi működés átláthatóságát célzó intézkedésekre, egy állatvédelmi központ létrehozására, illetve a közösségi költségvetés eddigi gyakorlatának hatásvizsgálatára tett javaslatot.

Karácsony Gergely keddi sajtótájékoztatóján hivatalosan is bejelentette, hogy nem jelöl helyettest és nem mond le a cégvezetők munkáltatói jogainak gyakorlásáról és arról sem, hogy a közgyűlés két ülése között döntéseket hozhasson, de 19 jogkört átenged a bizottságoknak. A bizottságokba az elnyert mandátumok számához igazodva delegálhatnak tagokat a pártok, a képviselői tiszteletdíjat megemelik, az új cégvezetőkről pedig novemberben dönt a közgyűlés.

SZ. A.

Több magyar ügy is fekszik az Európai Ügyészség asztalán

LOMBKORONA A magyar hatóságok eddig mindig együttműködtek az Európai Ügyészséggel, meglátjuk, hogy ez folytatódik-e – mondta Laura Codruța Kövesi, az Európai Ügyészség (EPPO) vezetője az Európai Parlament állampolgári jogi bizottságában rendezett meghallgatásán. A szakember az uniós támogatásból épült nyírmártonfalvai lombkoronasétányt érintő nyomozásukat firtató képviselői kérdésre válaszolt.

A főügyész elismerte, hogy vizsgálatot kezdtek a fejlesztés közben tarra vágott lombkoronasétánnyal kapcsolatban felmerült csalás gyanúja miatt, jóllehet Magyarország nem tagja az uniós szervnek. A nyomozás elindításának az volt a jogi indoklása, hogy a kár az EU kifizetőhelyének számító Brüsszelben keletkezett, így az elkövetés színhelye Belgium is lehet, és a helyi törvények szerint az EPPO-hoz delegált belga ügyészeknek ilyen ügyekben van hatáskörük a nyomozásra. – Bizonyos esetekben harmadik országokban és az együttműködésben nem részt vevő uniós tagállamokban is

Laura Codruța Kövesi: A magyar hatóságok eddig mindig együttműködtek

nyomozhatunk – mondta Laura Codruța Kövesi, aki azt is elárulta, hogy több olyan ügyük van, amelyben magyar állampolgárok és vállalatok érintettek, de adatokkal nem tudott szolgálni.

A nyírmártonfalvai lomb nélküli lombkoronasétányt nagyjából 166 ezer euró (60 millió forint) uniós támogatás felhasználásával építette a fideszes falu polgármestere, Filemon Mihály, akit azóta már kibuktattak a tisztségéből. Az Átlátszó oknyomozó portál által feltárt ügyben időközben nyomozást kezdett a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) különösen nagy vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás bűntette miatt. Az EPPO-nál a Transparency International magyarországi irodája tett bejelentést korrupcióra hivatkozva. A luxembourgi székhelyű hivatal idén júliusban válaszolt a megkeresésre, közölve, hogy csalás gyanúja miatt bűnügyi nyomozást indított. A Hajdú-Bihar Vármegyei Főügyészség nem sokkal ezután közleményt adott ki, amelyben leszögezte, hogy az ügyben nem az Európai Ügyészség, hanem a NAV illetékes szerve nyomoz.

HALMAI KATALIN (BRÜSSZEL)

LAPSZÉL

Összefogott a Fidesz és a Mi Hazánk

Bár a Fidesznek már nincs a többsége a Pest Megyei Közgyűlésben – a megyei közgyűlések között egyedüliként – az alakuló ülésén mégis kormánypárti lett az elnök – számolt be a Facebookon Buzinkay György. A DK politikusa azt írta, hogy a 46 fős testületben mindössze 21 fős kormánypárti frakció jött össze, emellett a Momentumnak 10, a Mi Hazánknak 8, a DK-nak pedig 7 képviselője jutott be. A keddi alakuló ülésen a Mi Hazánk támogatásával sikerült elérnie a Fidesznek, hogy ők adják az elnököt és a három alelnököt is, a Mi Hazánk pedig cserébe kapott két bizottsági elnöki tisztséget. NÉPSZAVA

Szabad út a Sándor-palotába

FOTÓ: NÉPSZAVA

Orbán Viktor miniszterelnök mostantól személyazonosság-ellenőrzés és csomagátvizsgálás nélkül látogathatja a Sándor-palota épületét – áll a Magyar Közlöny legfrissebb számában. A be- és kiléptetés rendjének megváltoztatása után a Köztársasági Elnöki Hivatalba ellenőrzés nélkül járhat még az Orbánnal érkező személyzet, Kövér László házelnök és kísérete, a TEK főigazgatója és Sulyok Tamás államfő családja is. A védett személlyel együtt összesen „két fő személybiztosító léptethető be” – áll a határozatban. NÉPSZAVA

Pártjelkép lett a lyukas zászló

„A Tisza Párt jelképe a mai naptól az 1956-os lyukas zászló” – írta Magyar Péter a Facebookon. A pártelnök arra kérte híveit, hogy az október 5-ei, a köztévé épülete elé szervezett tüntetésre és az október 23-ai pártünnepségre is hozzanak magukkal lyukas zászlót. Hozzátette, nem fogják kisajátítani „a szabad Magyarország jelképét”, ahogy azt a Fidesz tette 2002-ben a kokárdával, viszont azt sem fogják hagyni, hogy „holmi politikai igazgatók meggyalázzák”. Utóbbival Orbán Balázs botrányos kijelentéseire utalt, a miniszterelnök politikai igazgatója ugyanis az ’56-os eseményekkel indokolta, hogy miért nem védekezne egy orosz katonai agresszióval szemben. Orbán Balázs szavai miatt egyébként fehér lobogót húzott az MCC zászlórúdjára a Momentum. NÉPSZAVA

Nyugdíj: magától határolódik el a kabinet

IDŐSEK Tudta a kormány, hogy változtatni kell a rendszeren, és meg is ígérte, hogy törvényeket módosít, de most csak támad. Közben Brüsszelben csak akkor bírálják el a nyugdíjreformot, ha teljesül mind a 27 feltétel.

MUHARI JUDIT

„Amikor az OECD anyaga nyilvánosságra került, és elkezdtek záporozni a cikkek, a nyilatkozatok, kritikák, a Fidesz rájött, hogy politikai szempontból bajba kerülhet. Ezért érezte szükségesnek az elhatárolódást, pedig a problémák nem ismeretlenek számára. A kormány nevében kiadott pénzügyminisztériumi reagálás gyakorlatilag azt jelenti, hogy a kabinet önmagától határolódott el, hiszen a menetrendet ő vállalta és fogadta el – nyilatkozta a Népszavának az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság volt főigazgatója. Barát Gábor arra reagált, hogy – mint arról írtunk – Varga Mihály tárcája közölte: „a kormány nem tervez változást a nyugdíjrendszerben, a nyugdíjak értékállóságát megőrizi, a 13. havi nyugdíjakat kifizeti”. Mint írták, az Európai Bizottság nyomására felkért szakértő javaslataival a kormány nem ért egyet, azokat nem támogatja.

A támadó hangvételű közlemény azért született, mert kiderült: elkészült az a független szakértői jelentés a hazai nyugdíjrendszerről, amely egyébként a kormány vállalásához kapcsolódik. Az OECD visszavezetné az előre hozott csökkentett nyugdíjat, emelné a nyugdíjkorhatárt, és kivezetné a Nők40 programot. Nem azonnal, hanem fokozatosan, a korhatáremelés például csak 2045-re érné el a 67 évet.

Azt, hogy a nyugdíjrendszeren változtatni kell, a kormány tudta, hiszen a pályázatában azt írta, „jogszabályt módosít”, törvényt alkot, amely „elősegíti a költségvetés közép- és hosszú távú fenntarthatóságát, illetve megerősíti az alacsonyabb jövedelmű nyugdíjasoknak folyósított nyugdíjak megfelelőségét”. Vállalta, hogy a szükséges jogszabályok már jövőre életbe lépnek.

Az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság volt főigazgatója szerint eleve teljesen megalapozatlan volt a menetrend, a feladatok ütemezése, hiszen 2024-ben választás volt, 2026-ban pedig egy még fontosabb választás lesz. Korábban is kizártnak tartotta – folytatta Barát Gábor –, hogy a kormánypárt egy szakmailag ugyan helyes, de politikailag kényes témát bedobjon a köztudatba.

„Pedig lenne mit tenni, átgondolni, modellezni, hatástanulmányokat készíteni, vitára alkalmas koncepciókon, javaslatokon dolgozni” – fogalmazott Barát, hozzátéve: demográfiai okok miatt az öregségi nyugdíjkorhatár hosszabb távú alakítása nehezen megkerülhető kormányzati felelősség, hiszen kiemelten fontos nyugdíjelvi, -finanszírozási, sőt társadalompolitikai kérdés is.

Ez ügyben az OECD sem egy azonnali, hanem egy hosszabb távon realizálható emelés vizsgálatát vetette fel. Célszerű lenne értékelni a nőknek biztosított kedvezményt, a Nők40-et is – mondta a volt főigazgató. Barát Gábor szerint jó lenne, ha a kormány odafigyelne a hazai, társadalombiztosítási nyugdíjrendszerhez értő szakemberek ajánlásaira is, és átgondolná a 2010 után hozott módosításainak hatását: a nyugdíjak relatív értékének brutális csökkenésének, valamint a nyugdíjasok romló élethelyzetének okait, annak lehetséges javítását. Mint fogalmazott: a kormány hiteltelen, naiv hozzáállása, az elhatárolódás indoka árt a nyugdíjügynek, bizonytalanná teszi a jövő nyugdíjasait, a jelenlegiek problémáira pedig semmi válasz nincs.

FIGYELEM

BARÁT GÁBOR: Jó lenne, ha a kormány odafigyelne a hazai, társadalombiztosítási nyugdíjrendszerhez értő szakemberekre

2010 utáni hatások: a nyugdíjak relatív értékének csökkenése, romló élethelyzetek

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Még az elbírálásnál sem tartanak

UNIÓ Magyarország jelenleg egyetlen eurócentet sem hívhat le a számára megítélt több mint 10 milliárd euró összegű uniós alapból, amelyet eredetileg a járvány utáni gazdasági helyreállításra hoztak létre Brüsszelben. A magyar helyreállítási tervet 2022 decemberében ugyan elfogadta a kormányok képviselőiből álló EU Tanács, de ugyanazzal a tollvonással le is blokkolta az alapból járó pénzügyi támogatást, mert nem látta biztosítottnak, hogy az Orbán-kormány azokat szabályszerűen fogja felhasználni. Az EU-s intézmény 27, alapvetően korrupcióellenes intézkedés teljesítéséhez kötötte a zárolás feloldását. Az elmúlt bő másfél évben a magyarországi hatóságok ezek közül jó néhányat teljesítettek, de még adósak az összes végrehajtásával. Ameddig ez nem történik meg, a pénz befagyasztva marad, és egyelőre nincs jele a magyar kormány megegyezési készségének.

A nyugdíjreform brüsszeli elbírálása csak akkor kerülhet napirendre, ha a kormány teljesíti a 27 feltételt, majd ennek nyomán az EU Tanács feloldja az alap forrásainak a blokkolását. Magyarország ezt követően nyújthatja be az első fizetési kérelmét Brüsszelben, ahol ellenőrzik, hogy adott időre végrehajtotta-e a helyreállítási tervében lefektetett reformokat. Nemteljesítés esetén az EU Tanács – az Európai Bizottság javaslata alapján – felfüggesztheti a fizetési kérelemben jelzett összeg teljes vagy részleges kifizetését. Ez történt júliusban az első belga fizetési kérelemmel, amelynek 5 százalékát visszatartották, mert az ország nem hajtotta végre maradéktalanul a helyreállítási tervében jelzett nyugdíjreformot. Egyben felszólították a belga kormányt, hogy hat hónapon belül tegye meg a szükséges intézkedéseket.

HALMAI KATALIN (BRÜSSZEL)

Tízezer tanárt levizsgáztatott már a Belügyminisztérium

OKTATÁS A tárca szerint pozitívak a visszajelzések, a szakszervezet viszont másként látja. Vannak, akik elbuktak a kötelező számonkérésen.

JUHÁSZ DÁNIEL

Mintegy tízezer pedagógus vizsgázott le eddig a belügyminiszter által kötelezően előírt továbbképzés során, hogy a kormány várakozásainak eleget téve „megújítsák” ismereteiket a Nemzeti alaptantervvel (NAT) vagy az Óvodai nevelés országos alapprogramjával kapcsolatban – értesült a Népszava. Vannak, akik nem mentek át a vizsgán, ezért meg kell ismételniük, erre még további két lehetőségük van.

Érdeklődésünkre a Belügyminisztérium (BM) közölte: kedd délutánig mintegy 51 ezer pedagógust értesítettek a képzésről, közülük mintegy 21 ezren regisztráltak is. A képzéshez tartozó vizsgát a regisztráltak közel fele teljesítette, ismételni összesen 27 főnek kell. Hozzátették: a képzés és a vizsga lehetősége nem minden pedagógus számára egyszerre válik elérhetővé, hanem időről időre újabb pedagógusok kapnak hozzáférést.

Megírtuk: a 10 órás távoktatási képzések szeptember első felében indultak, elsőként az óvodapedagógusok számára nyílt meg az online felület, amit a Nemzeti Közszolgálati Egyetem biztosít. A pedagógusoknak tananyagcsomagokat kell letölteniük munkakörüknek, az oktatott tárgyaknak megfelelően, amelyet maguknak kell feldolgozniuk, utána egy 20 kérdésből álló online tesztet kell kitölteniük. A sikeres teljesítéshez legalább 15 kérdésre kell jól válaszolni. A cél az, hogy a pedagógusok felfrissítsék tudásukat a NAT-ról vagy az óvodai országos alapprogramról. A képzés elvégzését az ugyancsak idén induló teljesítményértékelés során is figyelembe veszik.

A BM közölte azt is, egyelőre az óvodapedagógusoktól érkeztek visszajelzések, a szaktárca szerint pozitívan értékelték a tananyag szerkezetét, tartalmát. – Arról olvashattunk, hogy valójában annak is hasznos volt átismételni, aki több évtizede dolgozik óvodapedagógusként. Az előzetes szakszervezeti híresztelésekkel ellentétben nem volt szükség arra, hogy külön készüljenek, csupán követniük kellett a tartalmakat, így könnyen teljesíthetővé vált a vizsga is – írták.

Lesújtó vélemények a Nemzeti alaptantervről. A kormány kötelező továbbképzést is előírt erről a pedagógusoknak

FOTÓ: ERDŐS DÉNES

SZÍNVONAL

NAGY ERZSÉBET: A vizsga során feltett kérdések sokszor szakmaiatlanok, „primitívek”

A Pedagógusok Demokratikus Szakszervezetének ügyvivője másként látja. Nagy Erzsébet lapunknak azt mondta, a hozzájuk érkezett visszajelzések alapján sokan megalázónak tartják a számonkérést, és úgy gondolják, hogy nem vizsgázni kellene a NAT-ból, hanem vitákat kellene tartani róla, különösen, hogy jövőre esedékes a NAT felülvizsgálata. Nagy Erzsébet szerint azt sem lehet tudni, mennyi pont jár a képzés elvégzéséért a teljesítményértékelés során, ahogy azt sem, egyáltalán mennyi fizetésemelés jár azoknak, akik 80 százalék fölött teljesítenek.

A PDSZ ügyvivője úgy véli, a vizsga során feltett kérdések is sokszor szakmaiatlanok, vagy ahogy fogalmazott, „primitívek”. Egy a szakszervezethez eljutott kérdéssorban szerepel például egy olyan kérdés, hogy mi a célja a korszerű idegennyelv-tanításnak. Itt két, előre megírt válasz közül lehet választani, az egyik a „szavak tanulása”, a másik a tanuló „nyelvi cselekvőképességének fejlesztése”. – De van olyan kérdés is, hogy kinek a zenepedagógiai elveire épül az énektanítás. Erre még általános iskolások is tudják a választ, főleg úgy, hogy a kérdést feleletválasztó formában tették fel – fogalmazott Nagy Erzsébet.

15 kérdésre kell jól válaszolni a sikeres vizsgához a 20 kérdésből álló online teszten

A pedagógusok kötelező képzését és számonkérését a nevelés-oktatás tartalmi szabályozóival összefüggésben nemcsak a szakszervezetek, hanem a kormány által létrehozott Nemzeti Pedagógus Kar is kritizálta. Szerintük mindez lényegében felesleges, hiszen a tanárok munkavégzése ebből a szempontból is szabályos és ellenőrzött. A képzést és a vizsgákat legkésőbb 2025. január 31-éig kell teljesítenie minden pedagógusnak.

Zsilipelve és lassan kapnak támogatást az új gyógyszerek

EGÉSZSÉGÜGY Sok új gyógyszer vár arra, hogy a hazai betegek támogatással hozzáférjenek. Ám átlagosan 2-3 év telik el egy-egy gyógyszer befogadásáig. S amíg ez nem történik meg, addig a rászorulók csak egyedi méltányosság keretében juthatnak ezekhez a készítményekhez – hangzott el az Innovatív Gyógyszergyártók Egyesületének (AIPM) sajtóbeszélgetésén.

Szalóki Katalin, az egyesület igazgatója úgy vélte: amíg az új terápiák nem kerülnek a támogatási rendszerbe, az egyedi méltányossági eljárással bárki hozzájuthat azokhoz a készítményekhez, amelyeket az Európai Gyógyszerügynökség (EMA) engedélyezett. Ugyanakkor a gyakorlatban a hozzájuk érkező információk szerint olykor nagyon lelassul, akadozik a folyamat. Wintermantel Péter, a Novartis Hungaria Kft. kormányzati kapcsolatokért felelős vezetője hozzátette: a méltányossági kérelmek elbírálása akkora adminisztrációs terhet ró a kezelőorvosokra, hogy azok „eleve háromszor meggondolják, hogy egyáltalán elindítsák-e betegüket” ezen a terápiás úton.

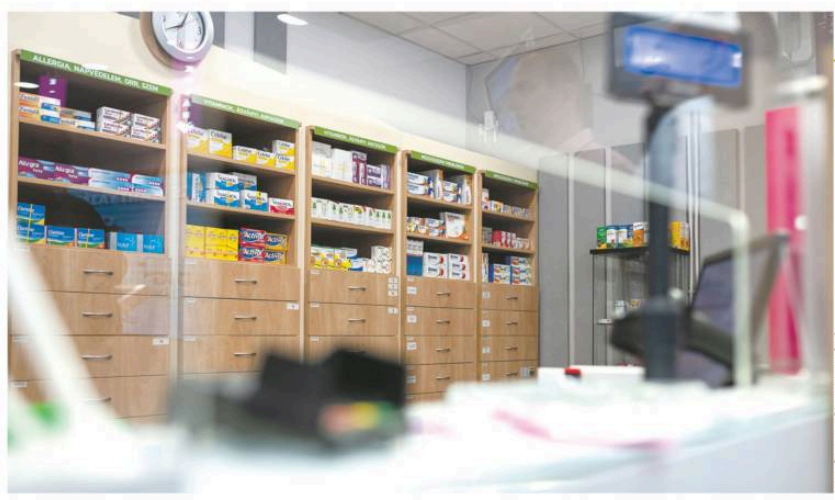

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Naponta 100-150 kérelem érkezik az ügyben a NEAK-hoz

Naponta 100-150, évente 22-25 ezer ilyen kérelem érkezik a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelőhöz (NEAK), ahol néhány szakember végzi az engedélyezést. S hiába is dolgoznak egyhuzamban ezek az emberek reggel héttől este hatig, nem győzik ezt a kérelemmennyiséget. Harsányi András, a Magyar Egészség-gazdaságtani Társaság (META) elnöke szerint a látszat ellenére a NEAK munkatársai rendkívül hatékonyan és alázatosan végzik ezt a feladatot, de a rendszer így fenntarthatatlan.

Az új terápiák árát az egyedi méltányosság keretében gyakorlatilag a piac diktálja, hiszen nem történt meg a befogadás előtti áralku a biztosítóval, így emiatt is rendre túllépik a költségvetésben e célra meghatározott keretet. Tavaly a keret dupláját, összesen 47 milliárdot költött a NEAK az egyedi méltányosságú terápiákra. Azaz sokkal tervezhetőbbek lennének ezek a költségek, ha a gyógyszerbefogadások fölgyorsulnának. A helyzet tarthatatlanságát a kormányzat is felismerte, és a biztosítón lévő nyomást enyhítve, a jövőben kiszervezik a méltányossági kérelmekről szóló döntést.

Mint emlékezetes, a tavaszi ülésszak végén döntött a parlament arról, hogy januártól a tb-támogatással még nem rendelkező gyógyszerek egyedi méltányossági kérelmeinek elbírálását egy civil szervezethez, a kormány által létrehozandó Batthyány-Strattmann László Alapítványhoz delegálja. Bár ennek a szervezetnek 2025. januártól kellene működnie, az ehhez szükséges szabályokkal még adós a kormányzat.

Szalóki Katalin: Még mi sem tudjuk, mely gyógyszerekről és kik hozhatnak döntéseket

Az Innovatív Gyógyszergyártók Egyesületének igazgatója maga is arról beszélt, hogy még ők sem tudják, milyen alapon, a gyógyszerek mely köréről és kik lesznek azok, akik döntéseket hozhatnak. Van, aki úgy tudja, hogy a nagyon ritka betegségek terápiáinak – amelyek csak egy-két embert érintenek – az egyedi támogatása kerül hozzájuk. Az állam 40-50 milliárdot biztosítana az alapítvány működésére, de ide csatornáznák be a civil adományokból megmaradt összegeket, amit korábban valakinek a gyógyulásáért adtak össze az emberek, és a személyi jövedelemadó egy százalékát is ide lehetne fölajánlani. DANÓ ANNA

€/HUF 398,08 ↑ +0,21% | $/HUF 360,21 ↑ +1,03% | CHF/HUF 425,79 ↑ +0,94%

LAPSZÉL

Betiltották az erkélynapelemet

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Magyarországon tilos az erkélyekre napelemet telepíteni – derült ki a Magyar Közlönyben hétfő éjjel közzétett jogszabály-módosításból. Ez azért sajátos, mert az erkélyre szerelt, és így a hálózatba a konnektoron keresztül áramot tápláló napelemeket itthon eddig sem engedélyezték, ám az elmúlt évek során számos szakmai szervezet sürgette: kapjon zöld utat a világszerte széles körben elterjedt megoldás. A mostani intézkedések ellen tiltakozását fejezte ki a Magyar Napelem Napkollektor Szövetség is. M. I.

Új elnök fogja össze az energiakereskedőket

Mostantól Boross Norbert tölti be a Magyar Energiakereskedők Szövetségének (MEKSZ) elnöki posztját – közölte a hazai földgáz- és villamosenergia-kereskedelmi vállalatokat tömörítő szervezet. Az új vezető korábban 21 éven át az Elmű-Émász-csoport szabályozásirányítási és kommunikációs igazgatói tisztségét töltötte be. Ezt követően a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem zérókarbon-munkacsoportjában, valamint az Óbudai Egyetemen végzett kutatómunkát. A MEKSZ 31 tagvállalata a hazai földgázpiac 70, illetve a villamosenergia-piac 85 százalékát fedi le. A szervezet tagjai fórumaként a hatékony, versengő piacok kialakítását célzó, megalapozott szakmai javaslatokkal kívánja segíteni a hatóságokat – közölte Boross Norbert. M. I.

A Cofidis felvásárolta a Cetelem Bankot

FOTÓ: COLLETTE WORLEY

Lezárult a Magyar Cetelem Bank Zrt., a BNP Paribas magyarországi leányvállalatának a felvásárlása – közölte tegnap a közép-európai piaci pozícióinak erősítésére törekvő Cofidis Csoport. A Cetelem ügyfeleinek nem lesz teendője a tulajdonosváltást követően. NÉPSZAVA

RÉSZVÉNYEK

BUX		
74 189,72	↑	+0,40%
Mol		
2 680 Ft	↑	+0,45%
MTelekom		
1 148 Ft	↓	-0,19%
OTP		
18 545 Ft	↓	-0,62%
Richter		
11 220 Ft	↑	+2,09%

Szórták a százmilliárdokat

ZÁRSZÁMADÁS A kormány a költségvetés nehéz helyzete ellenére nélkülözhető, egyhamar aligha megtérülő befektetésekre sok pénzt költött.

PAPP ZSOLT

Tavaly az államháztartás hiánya az eredetileg tervezett mértéknek közel a duplája, 4435 milliárd forint lett – derül ki a zárszámadási törvénytervezetből. A kedden a parlament elé került iromány praktikusan a tavalyi költségvetési gazdálkodás beszámolója, és a fejezeti kötetekkel együtt csaknem 4400 oldalt tesz ki. A kormány az anyagban nem vállalta a felelősséget a brutális tervezési hibákért, a közel 100 százalékos hiánytúllépést az elhúzódó háborúval, annak negatív következményeivel, valamint az elhibázott brüsszeli intézkedésekkel és a szankciók okozta energiaválsággal, a megugró inflációval magyarázta. A 2023-as tervezés „sikerét" jól érzékelteti, hogy a gazdasági növekedés irányát sem tudta eltalálni a kormány, ugyanis 4,1 százalékos bővüléssel számolt, amiből mínusz 0,9 százalék lett. Az infláció becslése sem ment sokkal jobban: a büdzsé készítésekor 5,2 százalékos fogyasztói áremelkedéssel számoltak 2023-ban, ebből lett az Európa-rekorder 17,6 százalékos pénzromlás. Ezek után nem csoda, hogy tavaly is összeomlott a költségvetés.

A jelentős, 2000 milliárd forintos pluszhiányt három tényezővel magyarázták a szakértők. A 17 százalékos infláció és a 30 százalékos élelmiszerár-emelkedés miatt összeomlott a lakossági fogyasztás, emiatt az áfabevételek mintegy ezer milliárd forinttal maradtak el a tervezettől. A másik ok az inflációs és a kamatkörnyezet romlása, amely tartósan megdrágította az államadósság finanszírozását. A harmadik ok, hogy a kormány mindeközben folytatta azoknak a presztízskiadásoknak a finanszírozását, amelyek az adófizetőknek semmi hasznot nem hoznak, annál többet viszont a kormány körül sertepertélő gazdasági holdudvarnak.

A tavalyi költségvetési elszámolásban a Vodafone-részesedésre kiadott 348 milliárd forint mellett más nélkülözhető kiadások is megtalálhatók, amelyek elhagyásával vagy a hiányt lehetett volna csökkenteni, vagy az Európa-rekorder infláció hatásait lehetett volna tompítani a rászorulók körében. A kormányzati kommunikáció csak tavaly 57,5 milliárd forintjába került az adófizetőknek. Rogán Antal miniszter beszámolója szerint „a Miniszterelnöki Kabinetiroda arra törekszik, hogy folyamatosan tájékoztassa a magyar állampolgárokat az őket érintő kormányzati döntésekről". Független megfigyelők szerint ugyanakkor a kommunikáció valós célja nettó Fidesz-propaganda-erősítés, vagyis gyakorlatilag pártfinanszírozási célokat szolgál. A 2023-as költségvetés eredetileg „csak" 39,4 milliárd forintot szánt propagandára, ám az évközi kormánydöntéseknek köszönhetően az összeg 57,5 milliárd forintra nőtt. Miután 2022-ben 45,5 milliárd forintot költöttek hasonló célra, csak két év alatt több mint 100 milliárd forintot tapsoltak el ilyen módon. A kormányzati kommunikációs tendereket túlnyomórészt Balásy Gyula cégei nyerik meg évek óta, s a Szabad Európa írta meg, hogy csak tavaly a New Land Media, a Lounge Design Kft. és a rendezvényszervező Lounge Event Kft. 21,6 milliárd forintos profitot termelt, ami egyértelműen arra utal, hogy a Miniszterelnöki Kabinetiroda túlárazza a kommunikációs kiadásait.

A kormány már korábban is egyes beruházások leállításáról döntött annak érdekében, hogy csökkentse a költségvetés várható hiányát. A parlament előtt fekvő zárszámadási törvényből az is kiderül, hogy nem minden építkezést állítottak le, így összesen 238 milliárd forintot fizettek ki állami beruházásokra. Ebből a legnagyobb tétel a Nemzeti Atlétikai Központ, vagyis a Mészáros Lőrinc által épített atlétikai stadion volt, amire csak tavaly 45,5 milliárdot költöttek, de további 18 milliárd ment el a stadion melletti edzőpályákra. A zárszámadás szerint csak tavaly 27 milliárdba került a Kovács Katalin Nemzeti Kajak-kenu Akadémia, de a nélkülözhetetlen beruházások részeként 10,4 milliárdot fizettek ki a nyíregyházi stadion építésére is.

FOTÓ: CSOMOR ÁDÁM

A Vodafone kisebbségi részesedésének megszerzése pénzügyileg is nehezen védhető

348 milliárd forintot költött a kormány a Vodafone kisebbségi részének a megvásárlására tavaly

Félezer éves megtérüléssel kecsegtető befektetés

A tavalyi nagy hiány egyik oka a Vodafone Zrt. kisebbségi részesedésének a megvásárlása volt. Most a zárszámadási törvényből derült ki, hogy a múlt évben a Nagy Márton vezette (akkor még) Gazdaságfejlesztési Minisztérium összesen 391 milliárd forintot költött állami cégek feltőkésítésére, amiből 360 milliárdot a száz százalékban állami tulajdonban lévő Corvinus Zrt. kapott. Ebből 12 milliárd a Magyar Posta Biztosító Zrt. megszerzésére ment el, ám 348 milliárd forintot a Vodafone Magyarország Zrt. 49 százalékának a megvételére költöttek el. Mint ismert, a Vodafone többségi tulajdonát a Jászai Gellért által ellenőrzött 4iG Nyrt. szerezte meg. Vagyis a magyar kormány csendestárs egy NER-milliárdos tőkebefektetésében. Az ügyletet pénzügyileg is nehéz megvédeni, ugyanis a Vodafone 2023. évi üzleti beszámolója szerint a mobilszolgáltató tavaly 240 milliárd forintos nettó árbevételt ért el, miközben az adózott eredménye nem egészen 1,4 milliárd forint volt, ebből a magyar adófizetőknek nem egészen 700 milliós nyereség jutott. Ha a Vodafone megtartja jelenlegi jövedelmezőségét, akkor a tavalyi befektetés nem egészen 497 év alatt térülhet meg... A közel fél évezredes megtérülés ennek ellenére kifejezetten jól mutat a Budapest–Belgrád-vasútvonalé mellett, amit a szakértők 979 évre becsülnek. A 750–1000 milliárdos projekt fő haszonélvezője az építő kínai–magyar konzorcium, ahol a magyar felet Mészáros Lőrinc cégei képviselik.

Kilátástalan helyzetben a Dunai Vasmű

FELSZÁMOLÁS Kedden még az eddigieknél is nehezebb helyzetbe került a dunaújvárosi Dunai Vasmű, a hazai acélgyártás egykori fellegvára. A szebb napokban a hengerművet működtető Dunarolling Dunai Vasmű Kft. ellen ugyanis az ISD Power felszámolási eljárást indított. A felállás megértéséhez tudni kell, hogy az ISD Power a dunaújvárosi vállalatcsoportot korábban tulajdonló ISD Dunaferr Dunai Vasmű Zrt. energiaellátásért felelős társasága volt. Utóbbi céget váltotta a kormány közreműködésével másfél éve az indiai–brit hátterű Liberty Steel, amely a működtetéshez két vállalatot hozott létre. Az egyik az acél- és a kokszelőállítást végző Duna Furnace Dunai Vasmű Kft., míg a másik a hengerelt áruk előállításáért felelős Dunarolling Dunai Vasmű Kft. volt. Most tehát ez utóbbi került igen komoly bajba.

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Felszámolási eljárás indult a hengerművet üzemeltető cég ellen

A felszámolást az ISD Power Fővárosi Törvényszék által kijelölt felszámolója indította meg a Dunarolling Dunai Vasmű Kft. ellen, mert az az elmúlt egy évben tetemes tartozásokat halmozott fel, és azokat szeptember végéig nem rendezte.

A fejleményeket a Nemzetgazdasági Minisztérium is kommentálta; mondandóját összefoglalva minden felelősséget a Libertyre hárított. Kifejtették, hogy mintegy másfél éve a vasmű megvásárlására egyedül az indiai–brit konszern adott be érvényes pályázatot, akkor, amikor az acélipar világszerte a legnehezebb időszakát élte. A Liberty mindent megígért, de ezekből szinte semmi sem teljesült – írta a tárca közleményében.

A Dunarolling felszámolási eljárásának a megindítása különösen azért kínos, mert a társaságnak lényegében ez az üzletága volt az, amelynek volt valami esélye arra, hogy érdemi termelésbe kezdjen. Arról a Népszava is beszámolt, hogy a másik cég, a Duna Furnace dolgozói már hónapok óta állásidőn vannak. A múlt hónap végén azonban a Dunarolling is leállt. Vállalati forrásból ugyanakkor azt lehetett hallani, hogy a Liberty Steel dolgozik a termeléshez szükséges alapanyagok, bugák beszerzésén. Ha ezek megérkeznek – októberben, novemberben –, akkor talán elindulhatna a gyártás. A mostani fejlemények hatására azonban az újraindulás az eddigieknél is jóval messzebb került, s ezzel az is, hogy a dunaújvárosi acélgyártás valahogy talpra álljon. Á. A.

Új férfi a régi műsorhoz

FŐTITKÁR Mark Rutte, a „holland fickó” október elsején vette át a stafétabotot a NATO-t egy évtizedig irányító norvég Jens Stoltenbergtől. Viharos évek várnak rá.

HALMAI KATALIN
BRÜSSZEL

FOTÓ: AFP/REMKO DE WAAL

Brüsszeli átadás-átvétel. Mark Rutte és Jens Stoltenberg egyetért abban, hogy az utód fő feladata „a NATO–EU-kapcsolatok ráncainak” a kisimítása lesz, függetlenül az amerikai elnökválasztás kimenetelétől

Fontos, hogy az európai szövetségesek tegyenek meg mindent, hogy az Egyesült Államok továbbra is támogassa Kijevet. Világosan közölniük kell az USA-val, hogy nem fog békét hozni Ukrajnának, ha az nem tud szuverén, független nemzetként fennmaradni – nyilatkozta Jens Stoltenberg NATO-főtitkárként adott utolsó interjújában a Politico című amerikai hírportál brüsszeli kiadásának.

A norvég politikus tíz évig állt az észak-atlanti szövetség irányító posztján: nem sokkal azután nevezték ki, hogy Oroszország megszállta a Krím félszigetet és a Donbasz régiót, s több mint két és fél évvel az ukrajnai háború kirobbanása után tér vissza hazájába. Kétszer is hosszabbított, eredetileg 2022-ben távozott volna, hogy átvegye a norvég központi bank elnöki tisztét, de a szövetségesek maradásra bírták. – Főtitkárként kevesen néztek szembe nagyobb kihívásokat hozó nemzetközi környezettel – mondta róla utódja, Mark Rutte.

Stoltenberg évei alatt a NATO a hidegháború óta nem látott mértékű katonai erőt vonultatott fel Oroszország európai határán, jelentősen megnövelve az ott állomásozó csapatok, hadihajók és vadászgépek számát. Négy országgal bővült a szövetség: Montenegró és Észak-Macedónia után Finnország és Svédország csatlakozott hozzá. A 32 tagú szervezetben háromról 23-ra ugrott azoknak a tagállamoknak a száma, amelyek végre teljesítik az évekkel ezelőtt közösen meghatározott célt, vagyis bruttó hazai termékük (GDP) legalább két százalékát költik védelmi célokra.

Az új NATO-főtitkár, Mark Rutte legfontosabb feladata, hogy egyben tartsa a szövetségeseket, hogy továbbra is segítsék Kijevet, ugyanakkor elkerüljék a nyílt konfrontációt Moszkvával. Első sajtóértekezletén világosan fogalmazott: Ukrajna támogatása a helyes politika, és a költsége jóval kisebb, mint amennyibe az kerülne, ha Putyin elérné a célját. A szövetségeseknek ugyanakkor továbbra is jelentős összegeket kell költeniük védelmük és biztonságuk megerősítésére.

Próbatétel lesz Rutte számára a november 5-i amerikai elnökválasztás, Donald Trump esetleges újabb elnöki mandátuma megingathatja a NATO-t. Előnyére válik, hogy holland kormányfőként szót értett a Fehér Ház egykori kiszámíthatatlan lakójával, aki az év elején arra biztatta Oroszországot, hogy tegyen, amit akar azokkal a NATO-országokkal, amelyek nem költenek eleget védelemre. Trump aggodalmat keltett Európában azzal a kijelentésével is, hogy a háborút gyorsan és tárgyalások útján akarja befejezni, nem pedig Kijev további katonai támogatásával. Rutte újságíróknak azt mondta: amerikai tárgyalásai arról győzték meg, hogy mindkét elnökjelölt tudja, mi forog kockán Ukrajnában, és mit kell tenni a transzatlanti biztonság megőrzéséért.

Az ukrajnai fegyveres konfliktus árnyékában az EU védelme megerősítésére törekszik, amit a NATO-ban mindenki üdvözöl. Ugyanakkor tartanak tőle, hogy ez a szándék az erők és eszközök felesleges megkettőzéséhez vezethet, amit el kell kerülni. Mint az amerikai Bloomberg hírügynökség fogalmazott, Mark Rutte feladata lesz, hogy kisimítsa a NATO és az EU kapcsolatainak a ráncait, és ebben támaszkodhat hosszú uniós tapasztalataira. A liberális konzervatív politikus 13 évig volt Hollandia kormányfője.

Bizonyára nem számít rá, hogy ugyanennyi évet fog eltölteni az észak-atlanti szövetség élén, megdöntve Jens Stoltenberg rekordját.

Claudia Sheinbaum áttörte az üvegplafont, nem is egyet

ŐRSÉGVÁLTÁS Első ízben lett női elnöke Mexikónak: kedden beiktatták az új államfőt, a 62 éves Claudia Sheinbaumot, miután – mandátumának lejártát követően – távozott a hatalomból népszerű elődje, Andrés Manuel López Obrador (AMLO). A leköszönő elnök volt utóda mentora. Sok évig dolgoztak együtt Mexikóváros önkormányzatában.

López Obradornak részben sikerült megvalósítania programját, valamivel „igazságosabb” országot hagy utódára. Egy sor szociális programot indított útjára, jelentősen emelte a nyugdíjakat és a minimálbért; utóbbi napi 11 euró körüli összegnek felel meg. Népszerűségét is jóléti intézkedéseinek köszönheti. Ha az alkotmány lehetővé tett volna számára még egy mandátumot, biztosan megválasztották volna, hiszen 80 százalék támogatta politikáját.

Sheinbaum azonban nehéz elnökségre számíthat, s nem is azért, mert nem könnyű a népszerű elől örökébe lépni. Az országban 115 ezer embert tartanak eltűntként nyilván, López Obrador hatéves elnöksége alatt duplájára emelkedett az eltűntek száma. A szervezett bűnözés egyre jobban összefonódik a politikával számos szövetségi államban. Az ország pénzügyi helyzete sem rózsás: a költségvetési hiány a bruttó hazai termék 6 százalékát teszi ki. S ez csak néhány példa a Mexikót sújtó problémákra.

Mexikó első női elnöke nehéz mandátum elé néz. A közbiztonsági gondok mellett a korrupció és a gazdasági nehézségek is egyre súlyosabb problémát jelentenek

FOTÓ: AFP/ALFREDO ESTRELLA

Sheinbaum számára kihívást jelent az is, hogy a hadsereg is mind nagyobb befolyásra tesz szert a társadalomban. A katonákat egyre többször vetik be a civil életben, például reptérépítésben vagy a Mayan Train infrastrukturális projektben. AMLO tovább erősítette a hadsereget, és most az eddig civilnek számító Nemzeti Gárdát is a védelmi minisztérium alá kívánják helyezni.

A hadsereg megerősítése egyfelől érthető, hiszen a kormányzat megpróbálta visszaszorítani a rettegett drogkartellek befolyását, a katonaság tagjainak megjelenése Mexikó utcáin, falvaiban azonban az amúgy is jelentős mértékű korrupció elburjánzását is tovább segítette. Szakértők ugyanis rámutatnak, hogy a fegyveres erőkön belüli korrupció szélesebb körűvé vált.

Nem világos, hogy Sheinbaum miként próbál javítani a közbiztonságon, s ez az, ami honfitársait némiképp aggasztja. Visszafogottan nyilatkozott arról, hogyan kívánja kezelni például a Sinaloában elharapódzó erőszakot. Az államban véres harc dúl a Sinaloa-kartell vezetéséért, az összecsapásokban eddig több mint százan vesztették életüket, és több százan tűntek el. A fővárosban, Culiacánban a tanítást is fel kellett függeszteni.

A klímaváltozás, az egyre pusztítóbb hurrikánok is kihívást jelentenek. Sheinbaum a fizika doktoraként tisztában van a veszéllyel, s határozottabb fellépést követel az éghajlatvédelem terén. AMLO előnyben részesítette a drámaian eladósodott állami olajvállalatot, a Pemexet, és akadályokat gördített a megújuló energiákba befektetni kívánó magánvállalkozások, különösen a külföldiek útjába. Sheinbaum ugyan nem kívánja gyengíteni a Pemexet, de az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentését célzó energiaátalakítási programban is gondolkodik.

Az új elnök kulcsszava a folytonosság. Többször is kiemelte, hogy elődje politikáját folytatja majd, aki végig támogatta őt az elnökségig vezető úton.

RÓNAY TAMÁS

HIRDETÉS

NÉPSZAVA
Fizessen elő!
Olvassa kényelmesen, otthonában a Népszavát!

LEGALÁBB 40% KEDVEZMÉNY
a bolti árhoz képest

Rendelje meg online a www.nepszava.hu weboldalon
vagy hívja ügyfélszolgálatunkat a +36-1 477-9008-as telefonszámon!

3 hónapra: ~~41 695 Ft~~ helyett 25 350 Ft (ez 16 345 Ft megtakarítás)
6 hónapra: ~~83 390 Ft~~ helyett 49 800 Ft (ez 33 590 Ft megtakarítás)
12 hónapra: ~~166 780 Ft~~ helyett 97 800 Ft (ez 68 980 Ft megtakarítás)

FOTÓ: AFP/WOLFGANG SCHWANAA

Az orosz erők mostantól fokozhatják támadásaikat a fontos logisztikai központnak számító Pokrovszk elfoglalására

Elesett Vuhledar

951. NAP Az orosz csapatok behatoltak Vuhledar központjába – közölte tegnap a Donyecki terület ukrán katonai kormányzója. Orosz Telegram-csatornákon videók jelentek meg arról, ahogy a támadók a város több részén is orosz zászlókat tűztek ki. Egyes értesülések szerint ukrán katonák százai rekedhettek a városban. Az orosz erők a 2022-es invázió kezdete óta próbálták elfoglalni a 15 ezres bányászvárost, amely a megszállt Donyecktől 50 km-re fekszik. Elvesztése szakértők szerint veszélyezteti a régió még ukrán kézen lévő délnyugati részének biztonságát, s lehetővé teszi az oroszok számára, hogy fokozzák támadásaikat az északabbra lévő, kulcsfontosságú logisztikai csomópontnak számító Pokrovszk elfoglalására. Elemzők hetek óta állítják, hogy az ukrán erőknek az orosz Kurszki területre való augusztusi betörése kudarcnak bizonyult, mert azzal nem sikerült elegendő orosz erőt elvonni a donyecki frontról, ahol a támadók létszámban és fegyverzetben is nagy fölényben vannak az ukrán védőkkel szemben. H. GY.

LAPSZÉL

Assange-t meghallgatták Strasbourgban

FOTÓ: AFP/MUSTAFA YALCIN/AA

Azért kellett vádalkut kötnie az amerikai hatóságokkal, bűnösnek vallva magát a kémkedési vádakban, mert a szabadsága védelmére tett erőfeszítések nem bizonyultak elegendőek – jelentette ki Julian Assange, a WikiLeaks szivárogtató csoport egykori alapítója az Európa Tanács parlamenti közgyűlésének képviselői előtt. „Azért vagyok ma szabad az évekig tartó fogság után, mert bűnösnek vallottam magam újságírói tevékenységben. (...) a szabadságot választottam a megvalósíthatatlan igazságszolgáltatás helyett” – mondta Assange a szabadulása óta tett első nyilvános nyilatkozatában. NÉPSZAVA

Megerősítették Isiba kormányfői kinevezését

A japán parlament tegnap jóváhagyta, hogy a kormányzó Liberális Demokrata Párt elnökévé múlt héten megválasztott Isiba Sigeru foglalja el a miniszterelnöki posztot. A politikus a szavazás után közzétette 19 tagú kormányának névsorát. Isiba még hétfőn bejelentette, hogy október 27-re előrehozott választásokat ír ki. Döntését felháborodva fogadták az ellenzéki pártok, amelyek szerint ez nem hagy elég időt a politikai vitákra. NÉPSZAVA

Terjeszkedés magyar pénzből

ELFOGLALJÁK BRÜSSZELT Már a Patrióták Európáért frakció két pártjának politikusairól derült ki, hogy a budapesti kormány közvetítésével kaptak támogatást. S az sem kizárt, hogy a lista még mindig nem teljes.

RÓNAY TAMÁS

Miközben Magyarország még soksok évre van attól, hogy nettó befizetővé váljon az Európai Unióban, Orbán Viktor nemzetközi terjeszkedése nagyon is sokba kerül a magyar adófizetőknek. A Patrióták Európáért európai parlamenti képviselőcsoportjának nyári megalakulása mögött sem feltétlenül csak a „szuverenitás” miatti közös aggodalmat vagy Európa keresztény értékeinek megvédésére való törekvést kell keresni.

Már 2022-ben kitudódott, hogy Marine Le Pen 2021 októberében, budapesti látogatásán Orbán Viktorral megállapodhatott arról, hogy budapesti pénzből támogatják elnökválasztási kampányát. A Mészáros Lőrinchez köthető pénzintézet, az akkori MKB 11 millió eurós hitelt folyósított kampányához. Le Pen évekkel korábban még egy orosz banktól kapott pénzügyi támogatást. E két hitel forrása jelzi, mely országok, politikusok érdekében állt a francia szélsőjobb megerősítése. Le Pen azóta nincs már rászorulva nemzetközi hitelre, pártja 126 mandátumot szerzett a képviselőházban a júniusi-júliusi választásokon, s komoly állami támogatásban részesül. A Nemzeti Tömörülés (RN) ugyan enyhített oroszbarát álláspontján az Ukrajna elleni agresszió és azóta, hogy Jordan Bardella került a párt élére, de ezek alapján végképp nem meglepő, hogy a többek között a Fidesz által fémjelzett Patriótákhoz csatlakozott az EP-ben.

Egy másik „patrióta” párt, a spanyol Vox is elismerte, Mészáros Lőrinc mostani bankja, az MBH két részletben folyósított nekik először 6,7 milliós, majd 2,6 millió eurós, összesen 9,3 millió eurós hitelt a tavalyi önkormányzati és általános választások finanszírozására. Pepa Millán, a szélsőjobboldali párt szóvivője azzal indokolta a hitelkérelmet, hogy Spanyolországban lehetetlen finanszírozáshoz jutni. „Nem tudom, hogy ez a bank közel áll-e Orbánhoz vagy sem, azt tudom, hogy magyar bank” – mondta.

Hogy tényleg nem tudta-e? Idén márciusban, amikor a Fidesz-közeli, civilnek álcázott szervezetek zászlóshajója, az Alapjogokért Központ megnyitotta első Magyarországon kívüli irodáját Madridban, az eseményen felszólaló Millán lelkesen dicsérte a magyar kormány politikáját, s annak „importját” szorgalmazta az abortusz kérdésében.

FOTÓ: ERDŐS DÉNES

Marine Le Pen elnökválasztási kampányához kapott magyarországi hitelt

PATRIÓTA

SANTIAGO ABASCAL

A spanyol szélsőjobb Vox vezetője elismerte, hogy Mészáros Lőrinc bankjától kapott hitelt a pártja

A Vox eddig eltitkolta, mely pénzintézettől kapott támogatást, megsértve ezzel a spanyol politikai pártok finanszírozásáról szóló törvényt. A támogatás nyilvánosságra kerülése más megvilágításba helyezi a Vox júliusi kilépését a Giorgia Meloni olasz miniszterelnök vezette Európai Konzervatívok és Reformerek (ECR) képviselőcsoportból, s átlépését a Patriótákhoz. Akkor a spanyol párt bejelentése meglepetést is keltett, hiszen az ECR egyik alelnöki tisztségét is megkapták. Másrészt a Vox sosem volt oroszbarát párt, sőt Santiago Abascal korábban bírálta is a Vlagyimir Putyinhoz kötődő erőket az emigrációban élő katalán szeparatista politikus, Carles Puigdemont támogatása miatt. A Vox átlépése nélkül Giorgia Meloni frakciója lenne a harmadik legerősebb az EP-ben, nem a Patrióták.

A spanyol parlamentben már korábban is téma volt a Vox és Orbán Viktor szoros kapcsolata. Pedro Sánchez miniszterelnök áprilisban így csattant fel a törvényhozásban Abascal felé: „Melletted van a szélsőjobboldali internacionálé, amelynek élén Orbán Viktor magyar miniszterelnök áll”.

Juan García-Gallardo, a Vox alelnöke tavaly januárban „Spanyolország ostrom alatt: konzervatív válaszok az államcsínyre” címmel tartott konferenciát az MCC budapesti székházában, amelyben Pedro Sánchezt „a brüsszeli bürokraták kezében lévő bábnak” nevezte. García-Gallardóval egy kerekasztal-beszélgetésen vett részt a spanyol Rodrigo Ballester, az Európai Bizottság korábbi tisztviselője és az MCC Európai Tanulmányok Műhelyének vezetője, akit Csák János volt oktatási miniszter idén márciusban nevezett ki két évre a „magyar felsőoktatás és kutatás nemzetközi esítéséért felelős” miniszteri biztosának.

Egyelőre teljes bizonyossággal nem lehet állítani, hogy más, a Patriótákhoz tartozó pártról nem derül ki valamiféle magyar finanszírozás. A Chega szélsőjobb portugál párt elsők között jelentette be csatlakozását a „hazafiakhoz”, amely összesen 12 tagpárttal rendelkezik.

> Mészáros Lőrinc bankja, az MBH két részletben folyósított a Voxnak először 6,7 milliós, majd 2,6 millió eurós, összesen 9,3 millió eurós hitelt.

Célkeresztben a Balkán és már Csád is

Miközben a magyar kormány illetékesei rendre azzal vádolják a külföldi országokat, hogy sértik a szuverenitásunkat, a kabinet nem csak szavakkal, pénzügyi támogatásokkal is minden további nélkül beleszól más országok belügyeibe.

Orbánék folyamatosan nyújtanak pénzügyi támogatást a boszniai Szerb Köztársaságnak. A miniszterelnök rendszeresen találkozik az entitás szeparatista elnökével, Milorad Dodikkal. Legutóbb szeptember 12-én fogadta, további 26,5 millió eurónyi támogatást jelentettek be. Tavaly augusztusban 118 millió eurós támogatásról állapodtak meg. Ebből 70 millióval azt a kiesett pénzt pótolják, amit Németország épp Dodik szeparatista politikája miatt vont el.

Szeptember közepén fogadta el a szkopjei parlament a törvényjavaslatot, miszerint Észak-Macedónia 500 millió eurós hitelt vesz föl Magyarországtól. A Magyar Export-Import Bank által nyújtott kölcsönt 15 év alatt kell visszafizetni, 3,25 százalékos kamattal. A balkáni állam a májusi választás után lett újra a magyar kormány barátja. A voksolást a nacionalista VMRO-DPMNE pártszövetség nyerte, amelynek korrupcióért 7 év börtönre ítélt elnöke, Nikola Gruevszki hazánkban kapott politikai menedékjogot.

Szerbiában is számos magyar érdekeltség van, immár a kormányfő veje, Tiborc István mondhatja magáénak a belgrádi irodapiac tíz százalékát. A magyar kormányközeli befektetések kedvelt célpontja Szlovénia is: 2022-es adat szerint 1,5 milliárd eurót fektettek be a szomszédos országban, több szektorba. A magyar TV2 tulajdonosa például 5 millió eurót fizetett a Planet TV-ért, a Mol pedig 301 millió eurót az ÖMV benzinkúthálózatért. Orbán Viktor Janez Jansa volt kormányfő pozícióit próbálta erősíteni.

Idén februárban jelentették be, hogy Magyarország 200 millió eurós segélyhitelt nyújt Csádnak. Emellett magyar katonákat küldünk az afrikai országba. A misszióban részt vesz a miniszterelnök fia is.

Az Orbán-kormány hibrid megoldásokkal is segít az autoriter, nacionalista, euroszkeptikus irányvonal követőinek: a tavaly szeptemberi szlovák választás előtt feltűnően megnőtt a menekültek száma a magyar–szlovák határon. A menekültektől való félelem gerjesztése is hozzájárult az Orbánnal jó kapcsolatokat ápoló Robert Fico pártja, a Smer győzelméhez.

Ideális esetben

SIMON ZOLTÁN

Néhány hete már írtam arról, hogy a bírók fizetésén biztosan nem érdemes spórolni, hiszen ha elvárjuk tőlük, hogy függetlenül, befolyástól mentesen és kizárólag a törvényeknek alárendelten ítélkezzenek, akkor a bírók is joggal várják el, hogy munkájukért megfelelő javadalmazásban részesüljenek. És ugyanez természetesen igaz az ügyészekre, illetve az ügyészségi alkalmazottakra – gondoljunk bármit is a hazai ügyészi szervezet politikai befolyásoltságáról. Annak a legalapvetőbb feltétele ugyanis, hogy a bírók, ügyészek és egyéb igazságügyi alkalmazottak befolyástól mentesen, a korrupciótól meg sem kísértve dolgozzanak, nem más, mint a méltányos fizetés. Ideális esetben a bérüknek függetlennek kellene lennie a mindenkori kormányzat kénye-kedvétől. (És ideális esetben ez igaz kellene, hogy legyen a tanárok, az egészségügyi dolgozók, a vasutasok és minden más, nem a magán-, hanem a közszférában dolgozó állami/önkormányzati alkalmazott fizetésére is.)

A bírók, illetve az ügyészek illetményalapja 2022 januárja óta változatlan – miközben az infláció ugyanebben az időszakban mintegy 40 százalékos volt. Nem véletlen, hogy a különböző bírósági szervezetek több mint egy éve jelzik a kormánynak az alacsony fizetésből fakadó gondokat. Mint a 24.hu minapi cikkéből kiderült, az ügyészségi alkalmazottak (nem elsősorban maguk az ügyészek) is hasonló problémákkal küzdenek. Egy ügyészségi dolgozó kétségbeejtő állapotokról számolt be a lapnak, mondván, képtelenek megélni a fizetésükből, nettó bérük nem éri el a 300 ezer forintot sem. Emiatt sorra mondanak fel, s a helyükre nem találnak ennyi pénzért embert, ami viszont a munkateher növekedését okozza. A helyzet súlyosságát a Legfőbb Ügyészség is elismeri. Közleményükben azt írják: „A bírói és az ügyészi illetményalap azonos mértékben van megállapítva, így a bírósági dolgozókhoz hasonlóan az ügyészség munkatársait is sújtja az illetmények inflálódása. Mindez különösen érzékenyen érinti a nem ügyészi állományt. A probléma súlyát érzékelve a Legfőbb Ügyészség vezetése folyamatos tárgyalásban van a kormányzattal az ügyészségi illetmények emelése érdekében.” A közlemény arra is hivatkozik, hogy tartós megoldás híján bérkompenzációt adtak a kollégáknak, ami „természetesen nem pótolja az átfogó és egységes bérrendezést”.

A kormány tehát jól ismeri a problémát, de semmit sem tett a fizetések rendezése ügyében. (Pedig az egyik miniszter épp a béremelésektől, illetve az ettől meglódító fogyasztásnövekedéstől várja a gazdaság beindulását!) Eközben a kormánytagok és az országgyűlési képviselők bére az elmúlt években kiugróan nőtt, az ugyanis az előző évi bruttó átlagkeresethez kötött. Az Országos Bírói Tanács még tavaly törvénymódosítást javasolt, hogy kössék legalább az inflációhoz az igazságügyi alkalmazottak illetményét, amit ez év elején az új személyi összetételű OBT „megismételt”, de semmi sem történt. A mai helyzet, a bírók, ügyészségi dolgozók kiszolgáltatottsága a kormány számára a leginkább megfelelő. Mondhatni: ideális.

BÁLINT ORSOLYA

Akadálypálya

A spirituális gondolkodásmódban az ember tudata teremti meg a saját életét, még a jóléte akadályait is. De mondhatnánk ezt Tóth Nikolettnek, akire a Jókai utcán sétálva ráomlott egy homlokzat? Pedig a bíróságon jóformán azt kell majd bizonyítania, hogy ez nem önhibájából történt. Ha kártérítést akar, neki kell beperelnie a vállalkozót is, aki a tetőtéri luxuslakásokat építtette, melyek betemették a jövőjét, az álmait. A felelős szerint nem jár neki ezért bocsánatkérés sem, magától két év alatt csupán háromhavi rehabilitációs költséget utalt a házomlásban koponya- és gerincsérülést szenvedett járókelőnek, ezzel letudta bűnbánatát.

Ha kártérítést akar, neki kell beperelnie a vállalkozót is, aki a tetőtéri luxuslakásokat építtette, melyek betemették a jövőjét, az álmait.

Valahol értjük, elfogadni már nehezebb, hogy a kívülállók nem tudnak, nem akarnak mit kezdeni ilyen sorsdrámával. Mert azt sem tudjuk, hogyan lehet jól segíteni egy megváltozott munkaképességű embernek, ha már abszurd módon a hasznossága felől közelítjük az élete értékét. Az állam által utalt havi 130 ezer forintos rokkantnyugdíj azt üzeni, lemondtunk rólad, boldogulj, ahogy tudsz. A terézvárosi önkormányzattól kapott földszintes lakás jó és fontos, de havi 130-ból egyedül ezt se tudja hosszú távon fenntartani. Az Operettszínház félállásba még felvenné, ám ha az épületük nem lesz holnaptól akadálymentes, nem tudják koreográfusasszisztensként alkalmazni egykori balerinájukat. A barátnői által a támogatására létrehozott alapítvány bölcs ötlet, csakhogy legalább havi egymillió forintnak kellene az adományokból összejönni a robotterápiájára, hogy legyen esélye még lábra állni, ha már a táncoskarrierjét nem adhatják vissza. Közben a luxuslakásokba beköltöznek azok, akiknek ehhez az egészhez már végképp „semmi közük”.

Csakhogy minden egyéni sors túlmutat önmagán, hiszen minden ember nagyobb rendszerek része is. Az akadálymentesítést általában az épületekre, a közlekedésre értjük, pedig szükség lenne rá a jog, a társadalmi gondoskodás, felelősségvállalás terén, és a fejekben is. Kezdhetnénk a bocsánatkéréssel, az nem kerül semmibe, de a világ már is kicsit jobb hely lenne tőle.

JEGYZET

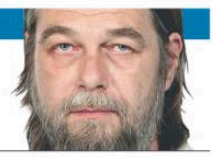

Czene Gábor

Szintlépés

Iratlan szabály, hogy a Fidesz politikusai minden további nélkül hazaárulónak bélyegezhetik az ellenzéket, számukra ez nem pusztán lehetőség, hanem elvárás, politikai létük fundamentuma. Ellenben: ha Gyurcsány Ferenc árulónak nevezi a fideszes kormányt és a miniszterelnököt a parlamentben, akkor a felháborodástól remegő Kövér László azonnal rendreutasítja a DK elnökét, fuldokló indulattal közli vele, hogy ehhez neki nincs joga. Majd megvonja tőle a szót.

A sajátosan magyar autokrácia viszonyai között bőven volt alkalmunk megtapasztalni, hogy a kontroll nélkül működő fideszes házelnök az önkényeskedés milyen széles tárházával rendelkezik. Megszokni még mindig nem tudtuk, de már nem lepődünk meg. Egy másik esetben azonban Kövér László önmagához képest is szintet lépett. Lefelé.

A momentumos Bedő Dávid arra kérte az Országgyűlés tagjait, hogy egyperces néma felállással adózzanak az eutanázia legalizálásáért küzdő, a napokban elhunyt Karsai Dániel alkotmányjogász emlékének, akit így méltatott: „Példaértékű volt a kitartása, az embersége és a méltósága.” Pártállástól függetlenül minden képviselő eleget tett a kérésnek, egyedül a házelnök rondított bele a kegyeleti gesztus pillanataiba.

Kövér László kivételesen kibújhatott volna a bőréből, akár kulturált és humánus hangnemben is felhívhatta volna a figyelmet a házszabályra, amely másképpen rendelkezik a tiszteletadás elrendeléséről. Helyette ordenáré kirohanásában „ízléstelen provokációnak” nevezte a kezdeményezést, ami szerinte „politikai propaganda” volt „a halál kultúrája mellett”, és amit „az élet kultúrája nevében” visszautasított.

Fogalmunk sincs, hogy Kövér László felfogta-e, mit művelt: nem csupán az ellenzéket szapulta, hanem súlyos kegyeletsértést is elkövetett. Ezért nem érdemel semmi mást, csak megvetést.

PÁPAI GÁBOR RAJZA

ÁLLÁSPONT

Régi idők fotója

ORWELL VILÁGA

BÁRTFAI GERGELY

Más idők jártak, amikor a fénykép készült – a cigaretta egyből elárulja. Éppen rágyújt a két öltönyös férfi, a bal felől álló szakállas mosolyogva tüzet ad a másiknak, az idősebbiknek. Felszabadultság sugárzik az egykori ellenségekről. Történelmi pillanatot kapott el a fotós a vörös-tengeri Akabában 1994 októberében: csaknem fél évszázados hadiállapotot lezárva békét kötött egymással Jordánia királya és Izrael Állam miniszterelnöke.

Két nagy államférfi, két külön világ. A hásimita uralkodó, Huszein bin Talal (1935–99) negyven nemzedéken át Mohamed prófétáig vezette vissza a családfáját. Nagyapját, a modern Jordánia alapítóját mellette lőtték agyon a jeruzsálemi al-Aksza mecsetnél; ő maga is megsebesült, de még rávetette magát a palesztin merénylőre. Trónörökösként Angliában tanult, ám alig tizenhét évesen az apja helyébe kellett lépnie, akin elhatalmasodott a skizofrénia.

Történelmi pillanatot kapott el a fotós a vörös-tengeri Akabában 1994 októberében... Két nagy államférfi, két külön világ.

Hosszú uralkodása alatt három háborúban győzték le az izraeliek. Elvesztette Jeruzsálemet, de véres harcban kiűzte Jordániából a Palesztin Felszabadítási Szervezet gerilláit. Kacérkodott a liberális demokráciával, azután inkább vaskézzel modernizált. Rövid életű föderációra lépett Irakkal, ahol az unokatestvére volt a király. Harmincnál több merényletet, összeesküvést élt túl, kaukázusi cserkesz testőröket tartott. Szenvedélyes pilóta lévén uralkodói különrepülőgépét maga vezette. Négyszer nősült.

Egészen más személyiség volt a katonásan mogorva realista, Jichák Rabin (1922–95). Izrael első szábre (már helyben született) miniszterelnöke szegény kelet-európai bevándorlócsaládból származott. Földművesnek készült, ám a születő ország védelmében fegyvert kellett fognia. Kommandóparancsnokból lett vezérkari főnök, hadvezér, miniszter, nagykövet, kormányfő. Vallását nem gyakorolta, egy diplomata szerint egész Izraelben ő volt a legvilágibb zsidó.

Politikusként belátta, hogy tarthatatlanná válik a cionizmus kettős alapelve: milliós muszlim népességgel az ország nem maradhat meg egyszerre zsidónak és demokratikusnak. Vagy ez lesz, vagy az, de biztosan nem olyan, amilyennek az alapító atyák megálmodták. Vállalta a legnépszerűtlenebb döntést, a területi engedményt is, mert hitte, hogy a hazája javát szolgálja. Az Arafattal aláírt oslói egyezményért az életével fizetett – antitézise a populizmusnak.

Ám akkor, egy évvel az orgyilkosság előtt még a jól végzett munka örömével dohányzott Huszein és Rabin. Képesek voltak tárgyalóasztalnál rendezni ellentéteiket, közös akarattal, józan kompromisszumok árán. Izrael területet és éltető vizet engedett át Jordániának, cserébe a király, a jeruzsálemi iszlám szent helyek védnöke lemondott a megszállt Ciszjordániáról a leendő palesztin állam javára.

Más idők voltak, más kilátások, más férfiak. Békeszerződésük kiállta harminc év közel-keleti konfliktusait, és bírja azóta is, hogy a Hamász tavalyi terrortámadása újabb háborúkba taszította a régiót. Reménysugár volt az a híres fénykép – talán azért tűnik visszapillantva olyan távolinak, nem is a cigaretta miatt.

Az árvízi hajós

BERENDT. IVÁN
történész
professzor

„A Kígyó-utcát már csaknem egészen víz alatt találtam, előbb térdig, majd övig gázolva haladtam... nyakig érő vízben értem a város-piacra... alig léptem szárazra, midőn minden ruhám testemre kezdett fagyni s míg Helmeczyhez értem... alig egy pár száz lépésre, már jégkéreg borított... A József- és Stáció-utcákból harsogott a segélyért kiáltók lármája, ide siettünk; sokat volt szerencsénk megmenteni."

„Már ekkor kezdettek a házak omlani s düledezni. Ezeknek ropogása, rohanása, a víz közt emelkedő porfellegek, a rémítő sikoltás, sírás, ordítás borzasztó képét mutatta a duló enyészetnek." „A düledékek, házromok, jégtömegek, bútorok, gerendák s minden más akadályok közt, csak alig s a legfeszültebb munkával lehetett a szűk utcákon haladni, honnan jött, hol volt s hova igyekezett az ember, mindenütt a roskadó épületek és fedelek lezuhanása fenyegette. Hol elől, hol hátmögül, hol oldal felől omlott egy-egy épület össze... Többször megtörtént, hogy házak és fedelek, honnan öregeket, asszonyokat, gyermekeket s csecsemőket szedtünk le, alig távoztunk velük egy-két száz lépés- vagy ölnyire, rémítő robajjal zuhantak az egy, sőt helyenként két ölesnél is mélyebb hullámokba. Hajómra harmincnál több alig fért. Mit tenni, melyiken segíteni előbb? Az asszonyokat csecsemőikkel gyermekeket s öregeket egybe szedtem mindkét helyről."

Ezeket a sorokat báró Wesselényi Miklós tíz napig vezetett árvízi naplójából idéztem. Wesselényi maga mentett meg sok embert, nem irányította a mentésben részt vevőket. Ez Magyarország történelmének talán legsúlyosabb árvize volt 1838-ban. Március 14-én a még szabályozatlan Duna kilépett medréből, közel 50 ezer ember maradt fedél nélkül, és a körülbelül 4200 épületből mintegy 3000-et sodort el a jeges ár, ami 20 kilométeres körzetben úgyszólván mindent letarolt. A Belváros, Ferencváros és Józsefváros több mint 2 méter víz alatt állt.

Az árvíz 153 halálos áldozatot követelt Pesten. „Hol népes ház-sorok / Jegyzé az útakat / Most vad moraj között / Fut gyilkos áradat. / Rémséges jaj kiált / Ingó falak megől; / Rémesb a hallgatás, / Midőn a ház bedől;" – írta a kortárs Vörösmarty Mihály. A daliás termetű, legendásan erős Wesselényi éjjel-nappal, közben csak néhány órát pihenve, mentette az embereket. Fél kézzel kihúzott fuldoklókat a vízből, háztetőkön gubbasztókat emelt csónakjába. Hősies mentési munkája alapján nyerte el „az árvízi hajós" kitüntető nevet. A mentésről készült szép dombormű, Holló Barnabás alkotása a pesti ferences templom falán emlékeztet erre.

Árvizek gyakran pusztították a világot és azon belül Európát. Egy hatalmas árvíz – tulajdonképpen vihardagály – például 1362-ben Angliát, Hollandiát, Németországot és Dániát támadta, és úgy tudjuk, hogy 100 ezer ember halálát okozta. 1887-ben a kínai Sárga-folyó áradásának közel 2 millió áldozata volt. 1931-ben a világtörténelem egyik legpusztítóbb kínai árvize 3,7 millió embert ölt meg. 2022-ben Ausztráliát pusztította – ahogy nevezték – „esőbomba", ami ezrek evakuálását tette szükségessé. 2023 tavaszán Irak, Irán, Kuvait és Jordánia szenvedett a katasztrofális esőzésektől és áradásoktól. Két hónappal később Chilében háromnapos esőzés sodort el utakat és hidakat.

Az árvíz ijesztő természeti csapását a költők is megénekelték. Az ír James Joyce, a japán Mijazava Kendzsi és az amerikai Eliza Griswold Árvíz címmel írtak verseket. Petőfi 1847-ben a tiszai árvízről írta jól ismert sorait: „Mint az őrült, ki letépte láncát, / Vágtatott a Tisza a rónán át, / Zúgva, bőgve törte át a gátot, / El akarta nyelni a világot!" Louis Bromfield amerikai író 1937-ben publikálta Árvíz Indiában (The Rains Came) című nagy sikerű regényét. De a 24 amerikai író által összeállított listán, amely az árvízről szóló amerikai regényeket összegzi, megtaláljuk John M. Barry és Eri Larson művét is. Utóbbi az 1900. évi texasi tragédiáról szól.

1838 óta meglehetősen sok árvíz veszélyeztette Magyarországot és fővárosát. Hogy csak néhányat említsek, 1876-ban a közel 9 méterrel tetőző Duna elöntötte Pest egy részét, Óbudát és Békásmegyert, 52 ház összedőlt. Életem első árvizét 10 évesen, 1940-ben éltem át, akkor a Duna addig ismert legmagasabb szintjére emelkedett. 1956-ban úgyszólván minden történt, árvíz, földrengés, forradalom. Márciusban a jeges árvíz Budapest alatt 58 töltést átszakított, és 74 ezer házat elöntött. Baján elsodort egy hidat.

S most, 2024 őszén ismét áradt a Duna: szeptember 21-én tetőzött 847 centiméterrel. Több ezer katona és önkéntes dolgozott a gátakon. És a munkálatokat – mint videófelvételen szerényen közzé is tette – Orbán Viktor miniszterelnök személyesen irányította. Motorcsónakon ment a veszélyeztetett helyekre. Új árvízi hajósunk van. Wesselényi Miklós ezzel el is veszítette a címét, mert az átszállt Orbán Viktorra.

A munkálatokat – mint videófelvételen szerényen közzé is tette – Orbán Viktor miniszterelnök személyesen irányította. Motorcsónakon ment a veszélyeztetett helyekre. Új árvízi hajósunk van. Wesselényi Miklós ezzel el is veszítette a címét.

FOTÓ: MTI/FISCHER ZOLTÁN

Az új árvízi hajós ugyan nem menti az embereket, de a közzétett képeken felemelt kézzel mutatja, hogy hol mit kell csinálni. El sem tudom képzelni, mi lenne nélküle. Honnan tudnák, mit is kell csinálni? Még szerencse, hogy a mentési munkálatok irányítása érdekében minden mást lemondott, még egy kellemetlennek ígérkező jelenését is az Európai Parlamentben.

„Ha baj van, csak magunkra számíthatunk – jelentette ki Orbán –, és az, hogy az Európai Unió küld-e segítséget, olyan, mint a kutya vacsorája: ha láttuk, hisszük. Helytálltunk, megvédjük az országot, és ha jön pénz, jön, ha nem, nem." Nagyon karakán, de még inkább arcátlan kijelentés ez, ha meggondoljuk, hogy Magyarország eddig 23 ezer milliárd forint támogatást kapott az Uniótól.

Navracsics Tibor területfejlesztési miniszter júniusi jelentése szerint az uniós források a tervek szerint érkeznek Magyarországra, 2023-ban 1,6 milliárd euró érkezett, 2024-ben 2 milliárd euró, 2025-ben pedig 2,8 milliárd euró várható. Ehhez jöhet még 5 milliárd euró vissza nem térítendő támogatás a helyreállítási alapból, ha teljesítjük az Unió jogállamisági elvárásait. Nem is beszélve arról, hogy Ursula von der Leyen értesítette az árvíz sújtotta kelet-európai országok kormányait, hogy ha igénylik, 10 milliárd eurót is átutalhatnak nekik. Orbán Viktor viszont szeptember 21-én meglepő módon arról beszélt, nem javasolja, hogy „Magyarország valami nyomorult koldus testtartásával kalapozzon". Nyilvánvaló, hogy bár Európa mindig számíthat Orbánra és Orbánék Unió elleni mocskolódására, mi csak magunkra számíthatunk.

Végül is a 2024. őszi árvíz nem okozott maradandó kárt, és Orbán szokásos futballrajongásának megfelelően beszámolójában úgy fogalmazott, hogy Magyarország jelenleg 1-0-ra vezet a dunai árvíz ellenében. Talán mégsem kellene az „árvízi hajós" címet nekiadni. Maradjon az csak Wesselényi Miklósnál.

Az elfelejtett müncheni egyezmény

SZIRTES I. JÁNOS
politológus

A mai politika hajlamos a múlt tanulságait elfelejteni. Ez vonatkozik a müncheni egyezményre is. Amikor ugyanis az 1938. évben Hitler háborús csörtéjétől és fenyegetésétől visszhangzott Európa, az akkori két nagyhatalom, Franciaország és Nagy-Britannia az engedmények politikájának útjára lépett. Annak ellenére, hogy Hitler Csehszlovákia határainál felvonultatta a hadseregét, fenyegetőzve kijelentette, hogy a szudétanémetek sorsa számára nem közömbös, és a terület visszacsatolását követelte.

Amikor a helyzet nagyon veszélyessé vált, Olaszország kezdeményezésére tárgyalásokat hívtak össze. Ezt néhány nappal megelőzve az angol miniszterelnök Németországban, Bad Godesbergben járt, és célzott rá, hogy a szudétanémet területek, amelyek az első világháború után Csehszlovákia részévé váltak, és hárommillió németnek adtak otthont, visszakerülhetnek a Német Birodalomhoz. Erről szóltak a müncheni tárgyalások, amelynek során Hitler minden igényét kivétel nélkül teljesítették.

A Csehszlovákia nélkül lefolytatott tárgyaláson – amelyet Prága az „o nás, bez nás" (rólunk, nélkülünk) kifejezéssel jellemzett – 1938. október 1-jétől Hitlernek ítélték a Szudéta-vidéket. A két nagyhatalom tájékoztatta Prágát, hogy amennyiben nem fogadja el és hajtja végre a müncheni egyezményt, semmilyen támogatásra nem számíthat. Az egyedül maradt Csehszlovákia kénytelen volt engedelmeskedni, de azért külügyminisztere, Kamil Krofta kinyilatkoztatta: „Nem mi vagyunk az utolsók, ugyanez fog történni másokkal is." Senki sem hallgatott rá, pedig igaza lett. Hiába lobogtatta Neville Chamberlain, Nagy-Britannia akkori miniszterelnöke Münchenből jövet a szerződést a londoni repülőtér szelében, és hiába állította, hogy meghozta a tartós békét.

Alig telt el hat hónap, és a Wehrmacht bevonult Prágába. Csehszlovákia megszűnt, Cseh- és Morvaország német protektorátussá vált, Szlovákia Hitler jóvoltából önálló lett, és fasiszta vazallusává vált Németországnak. Alig egy évvel később Hitler egy mondvacsinált okra hivatkozva – amit angolul vörös zászlós műveletnek hívnak – megtámadta Lengyelországot. Szövetségesei, a müncheni egyezmény aláírói ugyan hadat üzentek Berlinnek, de ezen túl semmit sem tettek. Huszonegy hónap múltán Franciaország szégyenteljes kapitulációt volt kénytelen aláírni, egy hónappal később elkezdődött Anglia bombázása. Európa Hitler uralma alá került.

Nyolcvanhat év múlt el a müncheni egyezmény aláírása óta. A mai helyzet nagyon hasonlít az akkori viszonyokhoz.

Nyolcvanhat év múlt el a müncheni egyezmény aláírása óta. A világháborúhoz vezető első konkrét esemény ez a paktum volt. A politika mára elfelejtette a 1938. évi körülményeket, az erre adott Chamberlain-féle Appeasement-választ és annak következményeit. Ugyanakkor a mai helyzet nagyon hasonlít az akkori viszonyokhoz.

Ma is van egy állam, amely saját nagyhatalmi törekvései érdekében másokat semmibe vesz. A szudétanémetekhez hasonlóan ma is látszólag egy kisebbség érdekét hangoztatják a beavatkozás indokaként. De ma sem a kisebbségekről szól valójában a fenyegetőzés. A Szudéta-vidék adta akkor Csehszlovákia iparának jelentős részét, és Hitlernek a további háborús politikájához, nagyhatalmi céljaihoz szüksége volt ezekre a forrásokra.

A gleiwitzi rádióállomás elleni, lengyelnek beállított német támadáshoz hasonlóan – ez volt az ürügy Lengyelország lerohanására – a jelenkorban is hamis hírek álcázzák a politikai indítékokat. A fenyegetés akkor és most is az Appeasement-politikához vezetett, csak ma ezt békepolitikának, a realitások figyelembevételének nevezik. Ma is vannak erők, akik hajlandók mások területét feláldozni, és úgy vélik, hogy ezzel biztosítják a békét. Diktátorok, vagy ahogy ma hívják őket, spin diktátorok, autokraták esetében az engedékenység számukra azt bizonyítja, hogy helyes úton járnak: a többiek gyengék, félnek tőlük, határozatlanok és cselekvésképtelenek, vagyis céljaikat a megkezdett úton továbbhaladva el tudják érni.

Úgy tűnik, a politika minden történelmi tanulságot elfelejtett, lépései következményeit nem látja előre, és a figyelmeztetések ellenére katasztrófába viszi saját magát és másokat is. Nem lenne itt az idő elgondolkozni, hogyan lehetne megteremteni a valós, tartós békét?

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.

Divatszínház

Körforgásban – Tradíció és modernitás jelenik meg a Hagyományok Háza divatszínházi előadásában, amely ma és szombaton látható a Hagyományok Házában. A Szűcs Edit tervei alapján készült ruhadarabok a Magyar Állami Népi Együttes segítségével mesélnek. NÉPSZAVA

Czóbel-mű aukción

Czóbel Béla Műterembelső vitorlásokkal című, 1922 körül készült festményére is lehet licitálni a Kieselbach Galéria és Aukciósház október 11-i árverésén. A kikiáltási ár 75 millió, a becsérték 90–140 millió forint. Az aukció műveit október 10-ig lehet megnézni a galériában. NÉPSZAVA

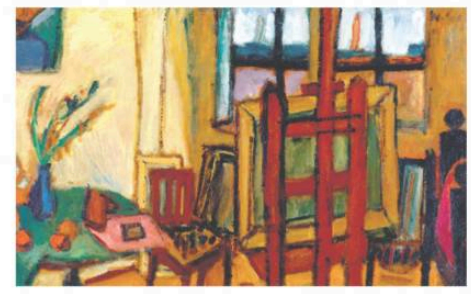

Gyerekeknek szól a zene

Búgócsiga, a Zene-Tér-Kép és az idén 30 éves Unokák és nagyszülők hangversenyei címmel zajlik a MÁV Szimfonikus Zenekar gyerekeknek szóló hangversenysorozata. Október 5-én Farkas Róbert vezet be a hallható művek világába. NÉPSZAVA

Rehabra ment a fikusz

INTERJÚ Szilágyi Zsófia képes finom képet adni arról, milyen párkapcsolatban lenni vagy nem lenni 2024 Budapestjén. A Velencei Biennálé támogatásával készült Január 2. című film rendezője szerint a művében a férfiak nem gyengébbek, mint a nők, csak éppen nem hősiesek.

CSÁKVÁRI GÉZA

FOTÓ: CINEFEST/HORVÁTH CSONGOR

Áldás vagy átok a Venice Biennale Colleague feltételei mellett nagyjátékfilmet forgatni?

Jó kérdés. Ezt pillanatnyilag még én sem tudom eldönteni. Egyfelől mindenképp áldás. Az a kettőszázezer euró, amivel minden évben három nemzetközi, kis költségvetésű játékfilm elkészülését támogatják, sok pénz, és nagy szabadság jár vele. Ugyanakkor a filmgyártásban ez az összeg nem sok pénz, sőt... Azért meg lehet belőle csinálni, különösen, ha az embernek olyan remek gyártásvezetője – line producere – van, mint Vodál Vera. Az átok egyértelműen az idő. Kilenc hónap telik el a támogatásról való értesülés és a kész film bemutatása között. Nagy nyomásban az ember olyan döntéseket hoz, amik van, hogy bátrak, és kellett hozzá a nyomás, van, hogy totális tévedések, korrigálni viszont az idő és anyagiak hiányában kevés lehetőség van.

Tekinthető-e a Január 2. az Egy nap spin-offjának? Lát rokonságot a két film között?

Amennyiben a spin-offhoz szükséges a folytatásra törekvő szerzői szándék, akkor nem. Nem törekedtem az Egy nap folytatását elkészíteni, ugyanakkor miközben csináltuk, nekem is feltűnt, hogy nahát, egy ilyen értelmezés is lehetséges. Sok másféle hasonlóságot látok. A korlátozott nézőpont, az egy nap alatt játszódó történet, a drámát a háttérbe szorító szerkezet stb. Sok a megközelítésbeli hasonlóság.

A Január 2. egy „pakolásos spirálban" mutatja meg az elválás napját. A szereplők a legtöbb időt egy kocsiban töltik. Mi inspirálta ennek a zárt térnek az alkalmazását?

Ez az autós ingázás lett volna a film lényege, lényegi ötlete. A főszereplők hordják a holmikat innen oda, két pont között autóznak oda-vissza, mint egy road movie-ban, csak ez egy olyan road movie, ahol a szereplők ugyanazt az utat járják egész idő alatt. Nagyon szerettem volna ezt az ingázást jól megcsinálni, az ismétlődést érdekessé formálni: a szereplők mindig más felállásban ülnek a kocsiban (valaki mindig beül hozzájuk, vagy éppen kiszáll, és Ági, a sofőr egyedül marad), mindig más hangulatban ülnek a kocsiban, és persze mindig másról van szó. Szerettem volna, ha apránként minden úttal megtudunk valamit a szereplőkről vagy a válásról, amitől egy picit mindig másnak látjuk őket. Szerettem volna, ha a szereplők megítélése ebben a folyamatos ingázásban a nézőben magában is inog: hol ilyennek látja őket, hol olyannak, attól függően, hogy éppen mit tudott meg. Röviden: egy variációsort szerettem volna építeni, és nagyon szerettem volna, ha a város, ugyanaz az útvonal is mindig más arcát mutatja. Na ez az, ami biztosan nem sikerült. Ehhez kellett volna még minimum három vagy öt forgatási nap csak az autóban, és még vagy kettő-három hét előkészítés. És ilyenkor tényleg nem tudja az ember, hogy az, hogy megcsinálhatta a tervét, de nem úgy, ahogy szerette volna, az végtére is áldás vagy átok.

Kicsit vicces kérdés: az óriási fikusz mellett hogy fért el bárki más a kocsiban?

Simán. A kérdés kishitűségről tanúskodik. A fikusz szépen befér az első ülésre, ha az ülést hátrahajtjuk és teljesen hátratoljuk, ez látszik is a filmben. A vezető mögötti ülés ebben az esetben szabadon marad, bárki elfér még ott, akár az ölében egy gurulós székkel is. Csak javasolni tudom. A fikusz egyébként él. Anyukámhoz került a forgatás után rehabra.

A film számos dialógusában szóba kerül a pénz: mennyibe kerül a mikró, a porszívó, vagy mennyiért tankol Ági a benzinkúton – amit senki sem fizetett ki neki, ha jó látom. Az anyagiasság, illetve a mindennapos pénzhiány megmutatása mögött mi volt a gondolat?

Klárának két kisgyerekkel, középosztálybeli háttérrel filléres anyagi gondjai vannak, és lesznek is minden bizonnyal a jövőben. De engem az anyagiak nemcsak az átvitt – pénzügyi – értelemben érdekelnek, hanem szó szerint is: az anyagiak, a matériák, a törmelékek, amikkel tele van az életünk, és amik minden szituációt, a nagyokat és kivételeseket éppen úgy, mint a kicsiket vagy jelentékteleneket, meghatároznak, vagy legalábbis erősen befolyásolnak. Befér-e még egy doboz, mennyibe kerül a benzin, kié az autó, ki adja kölcsön satöbbi. Ez nem is egy gondolat, az egész mögött inkább egy szemlélet: nem esik jól kihagyni a kis, feleslegesnek tűnő, törmelékszerű körülményeket, összetevőket a nagy dolgokból, az egyszeri pillanatokból. Így tűnik igaznak. Nem hiszek a letisztultságban.

A költözés fix útvonalon zajlik, Zuglóból a szlömös nyóckerbe: mi az útvonal mögötti cél?

Itt összesen annyi volt a koncepció, hogy Klára valahonnan a „nem nagyon külvárosból", de már családi házas környékről költözik be a „nem nagyon belvárosba", a belváros szélére, ahol még pont meg tud kapaszkodni, még pont meg tud csípni egy lakást. Fontos volt képileg, hogy markáns változás következzen be az út során: ne egy homogén építészeti térben autózzunk le s föl. A ritkás, földszintes, tágasabb terek felől érkezzünk a közvetlenül az út mellett álló, magas, sűrű beépítésű városi környezetbe.

A férfi karakterek mindegyike „gyengébb", mint a nők. Miért?

A férfi karakterek egymástól szerintem meglehetősen különbözőek, számomra furcsa őket egy kalap alá venni. A nőkhöz viszonyítva sem látom őket gyengébbnek. Szerintem a nők is kuszák és ambivalensek ebben a filmben. Legalábbis a szándék ez volt. Az eseményeket Ági szemszögéből látjuk, vállaltan és jelzetten csak azt látjuk és tudjuk, amit Ági lát és tud. Ezért például azt látjuk, hogy ők nagyon elfáradnak, reggeltől estig cuccolnak, de azt nem látjuk, hogy Zoli, Klára unokatestvére vajon hány körben fordul, és mi mindent visz el Lórántékhoz és Klára szüleihez a kombi BMW-jével. Csak megérkezni látjuk. Később Klára utal rá, hogy annyira megtömték az autóját, hogy ő maga, Klára már be se fért, és később is elhangzik, hogy Zolinak még egyszer biztosan visszsza kell jönnie. A férfi karakterek szerintem nem gyengébbek, mint a nők, csak nem hősiesek. Ezúttal nem mentenek meg senkit. Bár Zoli sokat ment a helyzeten.

Az Egy nap annak idején az Inkubátor Program keretében készült. Mi volt ennek a jelentősége, amikor még nem volt teljesen „kivesézve"?

Az Inkubátor Program nagy lehetőség, komoly segítség volt az első filmesek számára, mikor 2016-ban elindult. Könnyített pálya volt, ahol nem sok pénzt, de viszonylag egyszerű feltételekkel és gyorsan lehetett kapni, ráadásul teljesen nyílt, demokratikus feltételrendszerben. Évről évre cserélődött az előzsűri s a zsűri is, és nem csak a zsűri, a szakmai közönség is szavazott a pitchen. Ez egy tiszta feltételekkel működő, felszabadító helyzet volt, ami nagy kedvet csinált a pályakezdőknek, köztük nekem is ahhoz, hogy elinduljunk. Az Inkubátor Programból lehet látni, hogy a Filmintézetnek megvan a lehetősége arra, hogy olyan finanszírozási, pályázási, döntéshozási struktúrát építsen, ami a művészeti munkának igazán kedvez. Az Inkubátor Programban azóta történt utólagos döntésmódosítások szerintem nem kedveznek senkinek. Se a pályázók intézménybe vetett bizalmának, se az intézmény tekintélyének.

SZILÁGYI ZSÓFIA

Budapesten született, 1978. december 23-án. Magyar filmrendező, forgatókönyvíró. Első nagyjátékfilmje, az Egy nap a nemzetközi kritikusok díját nyerte a 2018-as cannes-i fesztiválon. A Január 2. világpremierje a velencei filmfesztiválon volt, majd a 20. Miskolci CineFesten megnyerte a nemzetközi kritikusok Fipresci-díját.

„Az Inkubátor Program teljesen nyílt, demokratikus feltételrendszerben működött. Az azóta történt utólagos döntésmódosítások nem kedveznek senkinek. Se a pályázók intézménybe vetett bizalmának, se az intézmény tekintélyének"

INFÓ

Január 2.
Mozibemutató: október 3.
Forgalmazza: Cirko Film

„Szerettem volna, ha apránként minden úttal megtudunk valamit a szereplőkről vagy a válásról, és ha a szereplők megítélése ebben a folyamatos ingázásban a nézőben magában is inog"

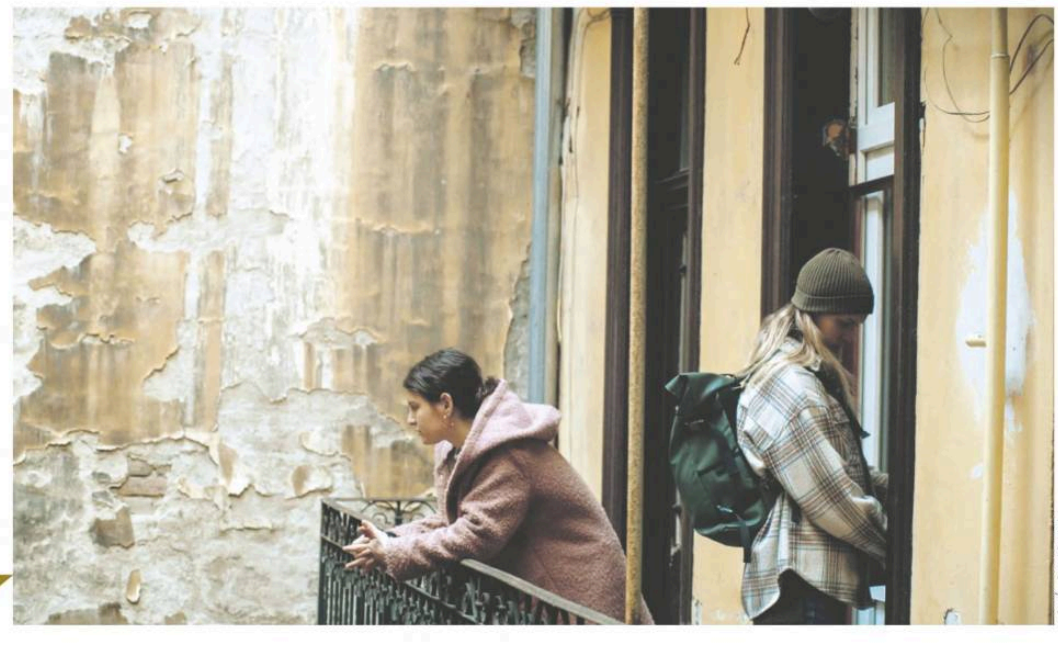

FOTÓ: CIRKO FILM

LAPSZÉL

Első helyen a Fekete pont

FOTÓ: MOZINET

Második hete vezeti a nézettségi listát a Fekete pont, Szimler Bálint első fikciós nagyjátékfilmjét a második hétvégén 10 701 néző látta, amivel felül tudta múlni a saját első hétvégi eredményét. A független produkcióként, számos producer összefogásában megvalósult filmet eddig összesen 26 708 néző választotta. MAGYAR.FILM.HU

André Rieu jövőre visszatér

FOTÓ: AFP/F. GERMANN-S. SIMON

Jövőre újra fellép Budapesten André Rieu világhírű hegedűművész és karmester. A holland „Keringőkirály” a Johann Strauss Zenekar élén és számos nemzetközileg is elismert szólista társaságában lép színpadra 2025. november 28-án az MVM Dome-ban. NÉPSZAVA

Filmfesztivál fiataloknak

Filmes programokkal várja az érdeklődőket a Cinemira Nemzetközi Gyerek- és Ifjúsági Filmfesztivál. Október 5–6-án a Youth kiadást szervezik fiataloknak Budapesten a Corvin Moziban, ahol többek közt találkozhatunk az Azahriah film alkotóival, és kérdezhetünk olyan díjnyertes rendezőket, mint Reisz Gábor. Október 12–13-án a Kids program várja a gyerekeket és családjukat a margitszigeti Kristály Színtérben, ahol tanulhatunk igazi állattrénerektől, részt vehetünk Palya Bea-koncerten, majd utána videóklipet forgathatunk az énekessel. További információk a cinemira.hu oldalon. NÉPSZAVA

Hegedűk titkairól mesélnek a Fonóban

FOTÓ: SHUTTERSTOCK/KIATTIPONG

Az október 12–13-i hétvégén rendezik a XIII. Wine&Violin: Hegedű- és Vonókészítők Szalonját a Fonóban, ahol mester vonóshangszerek és vonók kiállítása lesz borkóstolóval. Hazai hegedű- és vonókészítő mesterek mutatkoznak be munkáikkal, az esti koncerten pedig remekművek szólalnak meg. Szombat este a holland Skanza Kvartett ad koncertet a MERITA – európai kamarazenei együttműködés keretében, akik rendhagyó koncertjükön Beethoven 131-es vonósnégyesét szólaltatják meg a tételek között a szerző leveleiből vett idézetekkel. NÉPSZAVA

„Könnyű szellő már”

KÖNYV A tavalyi irodalmi Nobel-díjas Jon Fosse regénye komor ballada két tizenéves szerelméről, amely a valóságban elkövetett bűnökkel együtt tiszta maradhat – a képzelet birodalmában.

BALOGH ERNŐ

Klasszikus motívumokat idéző szerelmi történet alkotja a cselekmény vezérfonalát. Hőseink, Alida és Asle tizenhét évesek. Voltaképp árvák – a lánynak van ugyan anyja, de viselkedése nem különb egy gonosz mostoháénál. Egymáson kívül tehát senkijük sincs. Otthontalanok, ráadásul Alida gyereket vár, bármelyik pillanatban szülhet. A körülmények pedig egyre barátságtalanabbak: késő ősz van, hideg, esik az eső. A lány és a fiú szinte az eszméletvesztésig elcsigázott. Ez a három részből álló regény nyitányának alaphelyzete.

A szituáció jellege méltán idézheti fel Mária és József evangéliumi történetét, a magyar olvasót pedig az árvaság és a számkivetettség Iluska és Kukorica Jancsi próbatételeire emlékeztetheti. A nincstelen norvég fiatalok sorsa azonban nem a biblikus isteni providencia, nem is a derűs meseiség, hanem sokkalta inkább a komor balladák poétikájának jegyében alakul.

A szinte még gyermek szerelmespár valamilyen – végül már bármiféle – szállás reményében hagyja ott szülőfaluját, ám a közeli város sem kínál számukra menedéket. A kettejük intim körén túli világ lelketlenül ellenséges vagy cinikusan részvétlen; segítséget egyáltalán nem remélhetnek, kiszolgáltatottságuk teljessé válik, hovatovább puszta életben maradásuk lesz a tét.

A mű balladaiságát erősíti, hogy a cselekmény időről időre szaggatottá/töredezetté válik, lényeges fejleményeket csak sejteni lehet. Azt, hogy a menekülésük érdekében Asle súlyos bűncselekmény(ek)be keveredhetett, kizárólag utalásszerűen vagy kívülállóktól tudhatjuk, ám az elbeszélő végig homályban tartja: a vádakban mennyi igazság rejlik. Ugyanakkor – önleleplező módon – újra és újra bujkálniuk kellett, még a nevüket is ajánlatosnak tűnt megváltoztatni (Olav, illetve Asta).

A fiú a fekete ruhás városi fogdmegek, a törvény emberei szerint – valami egészen Franz Kafka-i procedúrát követően – bűnösnek bizonyul, és rövid úton felakasztják. Persze, a bizonytalanság ellenére sem kétséges, hogy Asle cselekedetei de jure védhetetlenek. De ugyanakkor az is bizonyos: a fiú bűnös tettei egyszersmind életmentők voltak, ha nem lép, ha nem szerez például fedelet a fejük fölé, szerettei – és persze, ő maga is – hamarosan elpusztulnak. Helyzete fatálisan, szinte ördögien csapdaszerű. A konszolidált utak rendre lezárultak előtte – nyitva kizárólag az erőszak kísértései maradtak.

A regény egy pillanatra sem relativizálja a bűnt, ugyanakkor katartikus erővel jeleníti meg a jogrend és a kegyetlen kihívásokkal szembesülő kamasz fiú szubjektív igazságérzete közötti ellentmondásos viszonyt: esetében ugyanis az erkölcsi parancsoknak való engedelmesség ártatlan áldozatokat követelt volna. Asle/Olav, amikor tehát a törvénysértés árán is gondoskodik a neki kiszolgáltatottakról, a bűnösségében is megőrizhet valamennyit a gyermeki romlatlanságából.

Az elbizonytalanítást a fejezetcím – Olav álma – is erősíti. A fiú meggyanúsítását, elfogását és kivégzését valóban lidérces álomszerűség jellemzi, az elbeszélésmód és a történetalakítás szerint Olav szinte kiprovokálja végzetét, s miközben egyre nagyobb – fokozatosan visszafordíthatatlanná súlyosbodó – bajba kerül, gondolatai nem a kiszabaduláson, hanem a szerelme körül forognak.

Alida mindvégig ártatlannak tartja szerelmét, érzései iránta mit sem változnak. Sőt, lényegében továbbra is élőnek tekinti: lélekben folyamatosan beszél hozzá, minden fontosabb döntés előtt kikéri a véleményét, esténként folyvást azt képzeli, Asle fekszik mellette az ágyban, ő öleli. Látomásait, bennük pedig a kedvese hívó szavát követi, amikor – évek múltán – egyszer csak besétál a tengerbe, s örökre elmerül. A szerkezet triptichonjának utolsó részét kiváltképp Erósz és Thanatosz szövetsége vezérli.

A szöveg kifejezetten líraivá válik, amikor azt jeleníti meg, hogy a fiú Alida számára – különös „epifániaként” – mindig, mindenhol jelen van: „... a kedvese marad örökre, egymáséi maradnak, a testük eggyé válik, gondolja Alida, és tekintetével a tengert pásztázza, aztán az eget nézni, és Asle alakja az ég kékjébe olvad, aztán lengedezni kezd a szél, és Aslét hozza felé, Asle a szél, és ha már nincs, akkor is ott van” (a magyar fordítás A. Dobos Éva munkája)...

A szerelem mindent legyőz? Igen – legalábbis az álmok, látomások világában. A mindennapokban bűnök szennyezhetik, kompromisszumok ejthetnek foltokat rajta. De a képzelet birodalmában mégiscsak megőrizheti eredendő tisztaságát. Ahol a létbeli korlátokon átlendülve szabadon szárnyalhat. Ahol beteljesülhet a „még akkor is, ott is, örökre” ígérete.

A narrációt (nemcsak itt, hanem máshol, például a szerző drámáiban is) szembeszökő ismétlődések jellemzik: egy-egy kulcsmondat változatok sorában tér vissza. E stílusjegy az ősi szóbeliség előadásmódját idézi, ami így archaikus atmoszférát teremt. A hagyománykincs megújítása, a klasszikus európai irodalmi toposzok fölelevenítése is a szerző nemzetközi reputációjának fedezetét nyújtja. Alkotásai számunkra sem idegenek, ez szintén megerősítheti: művei a mai – goethe-i értelemben vett – világirodalom részévé lényegülnek.

JON FOSSE

1959-ben született a norvégiai Haugesundban. A bergeni egyetem összehasonlító irodalomtudomány szakán szerzett mesterfokozatot. Első írását 1983-ban publikálta. Műveit eddig negyven nyelvre fordították le. Munkásságáért sok kitüntetést kapott, közülük a legrangosabb a 2023-ban elnyert Nobel-díj. Több műve magyarul is olvasható: regényei A. Dobos Éva fordításában a Kalligramnál, drámái Domsa Zsófi tolmácsolásában a QLT Műfordító Bt. kiadásában jelentek meg.

INFÓ

Jon Fosse: Trilógia
Kalligram, 2024.

A tavalyi irodalmi Nobel-díj kitüntetettje, Jon Fosse regénye nem relativizálja a bűnt, ugyanakkor katartikus erővel jeleníti meg a jogrend és a kamasz fiú szubjektív igazságérzete közötti ellentmondásos viszonyt

FOTÓ: TT NEWS AGENCY VIA AFP-JONAS EKSTRÖMER

Adele és Kanye West zenéit is letiltotta a YouTube

TAKTIKA Több nagy zenei előadó is elérhetetlenné vált a YouTube-on az elmúlt napokban Észak-Amerikában – írta meg a HVG. A művészek között ráadásul olyan nagy nevek szerepelnek, mint Adele, Kendrick Lamar, Britney Spears, a Green Day és Kanye West. Amikor az amerikai felhasználók a dalokra kattintottak, a következő üzenet fogadta őket: „A videó nem érhető el”, alatta pedig a következő állt: „Ez a videó a SESAC-tól származó tartalmat tartalmaz. Az ön országában nem érhető el.”

A SESAC az Európai Színpadi Szerzők és Zeneszerzők Társasága (Society of European Stage Authors and Composers) nevű szervezet nevének rövidítése, ami a második legrégebb óta működő zenei jogvédő szervezet az Egyesült Államokban. Az 1930 óta létező társaság közlése szerint több mint tizenötezer dalszerző, zeneszerző és kiadó több mint másfél millió dalának jogai tartoznak hozzá. A Variety című szaklap szerint a SESAC olyan előadói jogvédő szervezet, mely az Egyesült Államokban jogdíjakat szed be, és segíti a szerzői jogok védelmét a dalszerzők és zenei kiadók nevében: ennek érdekében képes blokkolni bizonyos nyilvános zenei előadásokat – ami a streameléstől a rádión át az éttermekben lejátszott zenéig mindent magában foglal.

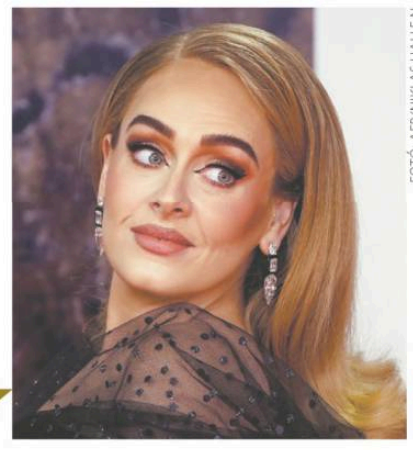

Az angol énekesnő, Adele dalai is a szerzői jogi viták áldozatai lettek

FOTÓ: AFP/NIKLAS HALLE'N

A SESAC és a YouTube jelenleg is tárgyalásokat folytat arról, hogy megújítsák a jogdíjakkal kapcsolatos szerződést, a korábbi ugyanis hamarosan le fog járni. A YouTube szóvivője az Engadget nevű technológiai portálnak azt nyilatkozta, hogy az erőfeszítések ellenére sem fognak tudni új szerződést kötni az előző lejárata előtt, és mivel komolyan veszik a szerzői jogokat, a SESAC-hoz tartozó tartalmakat letiltotta a platform. Jelenleg nem is tudni, hogy mikor lesznek újra elérhetők a dalok. A Varietynek nyilatkozó névtelen forrás viszont azt mondta, a YouTube részéről a lépés inkább tárgyalási taktika.

NÉPSZAVA

Neked is van hely
a csapatunkban.

MVM

„A TE ENERGIÁDAT KERESSÜK!”

Jelentkezz:
mvm.karrierportal.hu

ügyfélkapcsolati munkatárs

LAPSZÉL

Peking: Babos Tímeáék kiestek párosban

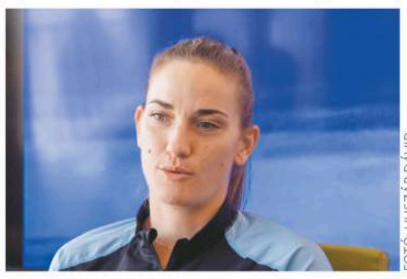

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Babos Tímea (a fotón) és Jana Szizikova a nyolcaddöntőben búcsúzott a 13,1 millió dollár összdíjazású pekingi kemény pályás tenisztorna nőipáros-versenyében. A brazil Beatriz Haddad Maia és a német Laura Siegemund 6:4, 6:2-re verte a magyar–orosz duót. NÉPSZAVA

Sorra hátrálnak ki a NOB mögül

A Bridgestone révén újabb főszponzor hátrált ki a Nemzetközi Olimpiai Bizottság (NOB) mögül. A japán gumigyártó nem hosszabbítja meg az év végén lejáró szerződését. Az elmúlt hetekben két másik japán cég, a Panasonic és a Toyota is közölte, hogy nem támogatja tovább a NOB-ot. A hírek szerint nem voltak megelégedve azzal, ahogyan a NOB elosztotta a szponzorációs pénzt, illetve úgy vélekedtek, hogy nem volt elég hatékony a finanszírozás felhasználása a sportolók támogatására, illetve a sportágak népszerűsítésére. NÉPSZAVA

Visszavonul Kusztor Péter

FOTÓ: FACEBOOK

Lezárja hosszú pályafutását a korábbi magyar bajnok és olimpikon, Kusztor Péter. A 39 éves kerékpáros 2010-ben és 2012-ben nyert mezőnyversenyben bajnoki címet, előbbi évben időfutamban is aranyérmes volt az ob-n, 2008-ban pedig szerepelt a pekingi olimpia országúti mezőnyversenyében. A 2018-as cseh körversenyen történt bukása nyomán derült ki róla, hogy cukorbeteg, ezt követően került az egyes típusú diabéteszes sportolókból álló Novo Nordiskhez. Hat idényt tekert az amerikai csapatban, amellyel 2019-ben és 2021-ben is szerepelt az öt legnagyobb egynapos viadal, a Monumentumok közé tartozó Milánó–Sanremón. MTI

Kerkezék simán legyőzték riválisukat

A magyar válogatott Kerkez Milossal felálló Bournemouth házigazdaként magabiztosan, 3-1-re legyőzte a Southamptont az angol labdarúgó-bajnokság hatodik fordulójának hétfő esti zárómérkőzésén. MTI

HIRDETÉS

APRÓ

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:
Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com,
EGYÉB HIRDETÉS ESETÉN kérjük,
hívja a 06-1/9999-528-as telefonszámot, vagy
írjon a hirdetes@nepszava.hu e-mail címre.

Slot nehéz meccsre számít

BAJNOKOK LIGÁJA Szoboszlai Dominik, a Liverpool magyar labdarúgója 25. alkalommal léphet pályára a legrangosabb európai kupasorozatban. A Bologna ellen várhatóan nem lesz könnyű dolguk.

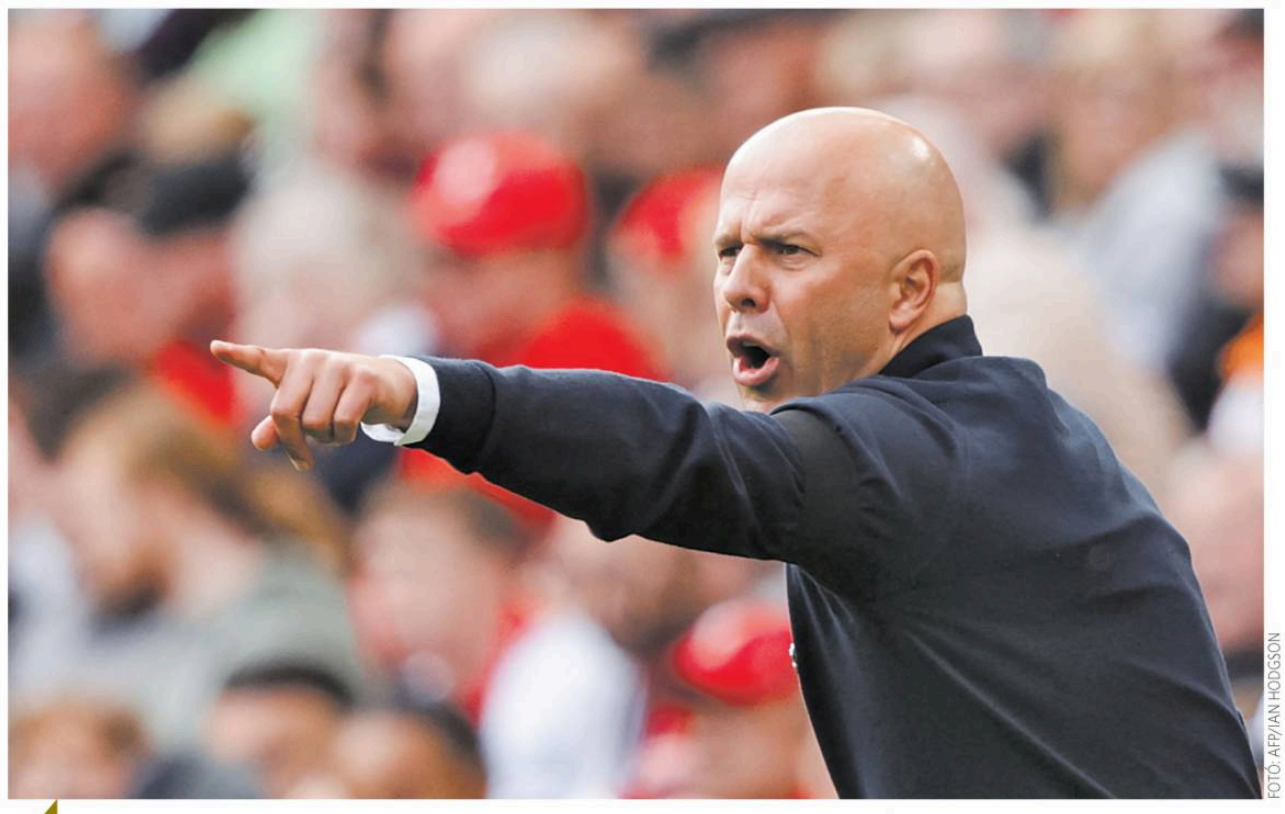

FOTÓ: AFP/IAN HODGSON

A Liverpool-nál nyáron kinevezett Slot óvatos, veszélyes ellenfélnek tartja az olasz riválist

NÉPSZAVA

Nem papírforma-eredményekkel indult a labdarúgó Bajnokok Ligája alapszakaszának 2. fordulója: a keddi játéknap kora esti szekciójában az osztrák Salzburg négygólos vereségbe szaladt a francia Brest ellen, míg a német Stuttgart döntetlent játszott a cseh Sparta Prahával.

Ma több magyar vonatkozású összecsapást is rendeznek: a Szoboszlai Dominikot rendre kezdőként bevető Liverpool a papírforma szerint egyértelmű esélyese a Bologna elleni meccsnek.

„A Bologna a tavalyi szezonban és ebben a szezonban is megmutatta, hogy nagyon nehéz legyőzni. Mindenki azt mondja, hogy csak egyszer nyertek, de hozzátenném, hogy csak egyszer veszítettek” – nyilatkozta Arne Slot, a Liverpool vezetőedzője. A sérültekről elmondta, hogy Diogo Jota ugyan kihagyott néhány edzést, ám bevethető lesz, ellenben Federico Chiesa nem léphet majd pályára.

A Liverpool bizakodva várhatja az összecsapást, ugyanis legutóbbi négy tétmérkőzését megnyerte, köztük a San Siróban is legyőzte az AC Milant, abból a sikerből pedig Szoboszlai is góllal vette ki a részét.

A vélhetően Gulácsi Péterrel és Willi Orbánnal a kezdőben felálló RB Leipzignek – amely a nyitókörben kikapott az Atlético Madridtól – várhatóan nehezebb dolga lesz, ugyanis az olasz Juventus látogat a Red Bull Arénába.

„Hosszú idő óta először érzem magam nagyon jól fizikailag és lelkileg egyaránt. Jól kezdtünk a bajnokságban, és szerettünk volna pontot szerezni az Atlético Madrid ellen” – nyilatkozta a keddi sajtótájékoztatón Gulácsi, aki az olasz csapatokról általánosságban azt mondta, a mecscseik intenzitása nem olyan magas, mint a Bundesligában, ugyanakkor jól futballoznak, technikásak és fegyelmezettek.

„Az Atalanta megnyerte az Európa-ligát, az Inter pedig a Bajnokok Ligája döntőjében volt egy évvel ezelőtt. Minden ellenfélre ugyanúgy készülünk, függetlenül attól, hogy egy harmadosztályú csapattal játszunk a Német Kupában, vagy egy BL-riválissal. Megnézzük, milyen a játékuk. A Juve nagyszerűen támad, néhány játékosa ellen játszottam már korábban” – összegezett a kapus.

A játékoskeretek erőssége és a BL-rutin a torinói együttes mellett szól, ugyanakkor a Leipzig is hosszú esztendők óta meghatározó szereplője a BL-főtábla küzdelmeinek, így izgalmas csatát ígér a két csapat egymás elleni találkozója.

„A Bologna a tavalyi szezonban és ebben a szezonban is megmutatta, hogy nagyon nehéz legyőzni.”

A címvédő Real Madrid – amely a Stuttgart elleni 3-1-es hazai sikerrel rajtolt – ezúttal a francia Lille vendége lesz, míg a Dinamo Zagrebet az első körben gólzáporos meccsen, 9-2-re verő Bayern Münchenre most nehezebb feladat vár az angol Aston Villa otthonában. A spanyol Girona a Feyenoordot fogadja majd története második nemzetközi kupamérkőzésén, az egyformán győzelemmel rajtoló Benfica és Atlético pedig ezúttal egymással találkozik Lisszabonban. A Sahtar Donyeck ellenfele pályaválasztóként az olasz Atalanta lesz, az ukrajnai háborús helyzet miatt a meccset Gelsenkirchenben játsszák.

BL, alapszakasz, 2. forduló

Kedd:
Salzburg–Brest 0-4
Stuttgart–Sparta Praha 1-1
A további hét keddi mérkőzés lapzártánk után ért véget.
Szerda:
Sahtar Donyeck–Atalanta, Gelsenkirchen 18.45 (tv: Sport2, RTL+)
Girona–Feyenoord 18.45 (tv: Sport1, RTL+)
Liverpool–Bologna 21.00 (tv: RTL+)
RB Leipzig–Juventus 21.00 (tv: Sport2, RTL+)
Benfica–Atlético Madrid 21.00 (tv: RTL+)
Dinamo Zagreb–AS Monaco 21.00 (tv: RTL+)
Lille–Real Madrid 21.00 (tv: Sport1, RTL+)
Aston Villa–Bayern München 21.00 (tv: RTL+)
Sturm Graz–Club Brugge 21.00 (tv: RTL+)

Bejutott a fináléba a Veszprém

KLUB-VB A Veszprém döntőbe jutott az Egyiptomban zajló férfikézilabda-klubvilágbajnokságon, miután hosszabbításban 39-34-re legyőzte a Bajnokok Ligája-címvédő Barcelonát a keddi elődöntőben.

A vezetőedzők személye miatt is pikáns volt a párosítás, ugyanis a Veszprémet irányító Xavier Pascual Fuertes korábban háromszor nyert Bajnokok Ligáját a Barcelonával, a katalánok jelenlegi vezetőedzője, Carlos Antonio Ortega pedig három bajnoki címet, három Magyar Kupa-győzelmet ünnepelhetett, a BL-ben pedig ezüstérmes lett a bakonyiakkal.

Gyors játékkal kezdett mindkét együttes, az első öt percben nyolc gól született, és 5-3-ra vezetett a magyar bajnoki címvédő. Öt perccel később már három találat volt az előnye, majd megtört a lendülete, és hét percig nem talált be. Ennek ellenére a BL-címvédő – amelyben Emil Nielsen remekül védett – nem tudott egyenlíteni, a bakonyiak 15-13-ra vezettek a szünetben.

FOTÓ: MTI/EPA/MOHAMED HOSZAM

A bakonyiak nagyon szoros csatában múlták felül riválisukat

A második félidőben is „harmonikaszerűen” alakult az eredmény: növelte a különbséget a Veszprém, de ellenfele rendre visszazárkózott. A szünet után először vezetett négy találattal a magyar bajnok, erre egy 4-1-es sorozattal reagált a Barcelona, amely az ötvenedik percben egyenlített (25-25).

Pascual időt kért, ennek ellenére a katalánok – 3-2 után másodszor – átvették a vezetést. Az 58. percben egy 6-2-es sorozat végén már 29-27-es előnyben volt a BL-címvédő, de szigorított védekezésén a Veszprém, nem kapott több gólt a rendes játékidőben, részben Rodrigo Corralesnek köszönhetően, aki büntetőt is védett.

A veszprémi Szergej Koszorotov időn túli szabaddobása a kapufán csattant, ezért hosszabbítás következett. A ráadás első felvonásában parádéztak a bakonyiak, jó védekezésükre és Corrales újabb védéseire alapozva 33-30-ra elléptek, és a második öt percben tovább növelték a különbséget.

„Az ilyen mérkőzések miatt kezdtem el kézilabdázni, ez egy nagyon nehéz versenysorozat. Az első két meccs talán könnyebb volt, de az elődöntő roppant nehéz volt, és a finálé is az lesz. A rendes játékidő utolsó öt percében sokat hibáztunk, a hosszabbításban azonban felül tudtunk kerekedni” – értékelt Nadim Remili, aki csakúgy, mint Hugo Descat, kilencszer volt eredményes.

A bakonyiak a csütörtökön magyar idő szerint 19 órakor kezdődő finálében a Magdeburggal találkoznak, a német bajnok 28-24-re verte az elődöntőben az egyiptomi al-Ahlit.

MTI-NÉPSZAVA

Olaszországban pallérozódhat

Az olasz Pro Recco együttesében folytatja pályafutását Haverkampf Bence, a Ferencváros fiatal vízilabdázója. A 18 éves játékos egy évig kölcsönben szerepel majd az olasz klubnál, ahonnan a nyáron felmerülő anyagi problémák miatt több kulcsember – köztük Zalánki Gergő – távozott. NÉPSZAVA

Andrés Iniesta visszavonul

Egybehangzó források szerint jövő kedden jelenti be visszavonulását Andrés Iniesta. A spanyol labdarúgó-válogatottal világbajnok és kétszeres Európa-bajnok 40 esztendős középpályás a nyáron távozott az Egyesült Arab Emírségek ligájában szereplő Emirates Clubtól, amely, úgy tűnik, aktív pályafutása utolsó állomása lehetett. NÉPSZAVA

Sikerkapitány a norvégoknál

A háromszoros Bajnokok Ligája-győztes Ole Gustav Gjekstad lesz januártól az olimpiai és Európa-bajnoki címvédő norvég női kézilabda-válogatott szövetségi kapitánya. A szakvezető szerződése 2029. június 30-ig szól. MTI

„Ilyen gólokat az óvodában sem lehet kapni”

FORRÁS: VASAS FC

Pintér Attilával (is) újra és újra vereséget szenved a Vasas

NB II „Amíg ilyen gólokat kapunk, addig ez a csapat nem fog tudni nyerni” – nyilatkozta Pintér Attila, az NB II-es Vasas vezetőedzője az M4 Sportnak, miután csapata hazai környezetben meglepetésre 2-1-re kikapott a Mezőkövesdtől.

A korábbi szövetségi kapitány nem megszokott módon a félidőben kapust cserélt, a bizonytalan Jova Levente helyett Kiss Ágoston jött ki a második félidőre. Pintért kérdezték a kapuscseréről, de nem akart erről beszélni. „Ilyen gólokat az óvodában sem lehet kapni, és erre fel is hívtam a figyelmet a mérkőzés előtt. Az elsőnél és a másodiknál is óriásit hibáztunk” – folytatta a mester, aki szeptember elején vette át az irányítást, azóta pedig három vereség áll a csapat neve mellett. A második bekapott gól után a hazai szurkolók türelme is fogyni látszott, elkezdték skandálni, hogy „k...rva gyenge”. A lefújást után a Vasas szépítő gólját szerző Urblik József könnyeivel küszködve reagált a vereségre.

„Így nem lehet kimenni egy futballpályára. Ilyen két gólt kaptunk, ez elképesztő! Rúgtunk egy gólt, azt hittem, meg tudjuk fordítani, de nincs meg a minőség, hogy fel tudjunk bontani egy ilyen védelmet. Ha ketten tudnak kitalálni valamit, az édeskevés. NB II-es játékosok vagyunk, nem akarom megbántani a csapattársaimat, de ha nincs minőség, akkor legyen akarat. De hogy egyik sincs, az felháborító” – szögezte le a tapasztalt középpályás, aki hozzátette, az hozhat változást, ha három-négy játékost elküldenek a csapattól.

A Vasas legutóbbi öt mérkőzéséből négyet elveszített, és csupán a tizedik, míg a Mezőkövesd feljött a 12. pozícióba. A másik nagy múltú budapesti alakulat, a Honvéd még nehezebb helyzetben van, hiszen csupán tizenötödik, miközben az élen három vidéki gárda áll Kozármisleny, Szentlőrinc, Gyirmót sorrendben. NÉPSZAVA

Gulácsi Péter kikerült a válogatottból

LABDARÚGÁS A Hollandia elleni hazai és a Bosznia-Hercegovina elleni idegenbeli Nemzetek Ligája-mérkőzésekre kihirdette 24 fős keretét Marco Rossi, a magyar válogatott szövetségi kapitánya.

FOTÓ: AFP/RONNY HARTMANN

Gulácsi idén már nem öltené magára a címeres mezt

Ők kaptak meghívót

Kapusok: Dibusz Dénes (FTC), Szappanos Péter (Al Fateh), Tóth Balázs (Blackburn)
Védők: Balogh Botond (Parma), Botka Endre (FTC), Dárdai Márton (Hertha), Fiola Attila (Újpest), Orbán Willi (Leipzig), Szűcs Kornél (Plymouth)
Középpályások: Bolla Bendegúz (Rapid Wien), Kata Mihály (MTK), Kerkez Milos (Bournemouth), Nagy Ádám (Spezia), Nagy Zsolt (Felcsút), Nego Loic (Le Havre), Nikitscher Tamás (Kecskemét), Schäfer András (Union Berlin)
Támadók: Ádám Martin (Asztérasz Tripolisz), Csoboth Kevin (St. Gallen), Gazdag Dániel (Philadelphia Union), Horváth Krisztofer (Újpest), Sallai Roland (Galatasaray), Szoboszlai Dominik (Liverpool), Varga Barnabás (FTC)

NÉPSZAVA

Marco Rossi, a magyar labdarúgó-válogatott szövetségi kapitánya a Telkiben kihirdetett névsorával meglepetést okozott, hiszen nem kapott helyet benne Gulácsi Péter. Az olasz mester újságírói kérdésre aztán elárulta, a 34 éves hálóőr saját kérésére nem lép pályára a Nemzetek Ligájából hátralévő négy októberi, illetve novemberi mérkőzésen.

„A klubcsapatában nagyon nagy terhelésnek van kitéve, és a mostani, őszi időszakban inkább arra kell összpontosítania, hogy Lipcsében megőrizze a pozícióját. Nemrégiben súlyos sérülés után tért vissza, így mindenben segítenünk kell, hogy elkerüljön egy esetleges újabb sérülést. A válogatottnak is ez az érdeke, ugyanakkor Gula biztosított arról, hogy ha bármi váratlan történne nálunk kapusposzton, természetesen azonnal rendelkezésre áll” – fogalmazott Rossi, aki ezúttal Szűcs Kornél személyében újonc játékosnak is bizalmat szavazott.

A 23 éves hátvéd a nyáron az angol másodosztályú Plymouth Argyle együttesébe szerződött, ahol Wayne Rooney irányítása mellett meggyőzően teljesít.

FOTÓ: AFP/MI NEWS/NURPHOTO

Szűcs Kornél először kapott meghívót a válogatottba

„Rendszeresen játszik és jól is teljesít, így Gergényi sérülésének és Vas meccshiányának eredményeként ez a legjobb alkalom arra, hogy személyesen is meggyőződjünk a kvalitásairól” – indokolt az olasz tréner, aki arról is szót ejtett, ezúttal néhány olyan játékost is meg tudott hívni, akik szeptemberben meccshiány, sérülés vagy egyéb okok miatt nem lehettek velük. A visszatérő játékosok között ott van Szappanos Péter, aki immár a szaúd-arábiai Al Fateh kapusa, illetve Fiola Attila, aki szintén a nyár utolsó napjaiban igazolt jelenlegi csapatához, az Újpesthez.

A keret hétfőn találkozik Telkiben, a magyarok aztán jövő pénteken a hollandokat fogadják, három nappal később pedig Bosznia-Hercegovinában vendégeskednek.

A KAPITÁNY

MARCO ROSSI szerint jó alkalom a mostani, hogy megnézze Szűcsöt

Szalai Ádám az új asszisztens?

A korábbi csapatkapitány Szalai Ádám válthatja Marco Rossi stábjában Laczkó Zsoltot, aki az NB II-ben szereplő Honvéd vezetőedzője lett. A magyar válogatottban 86 alkalommal pályára lépő korábbi csatár Rossival együtt tekintette meg múlt héten a DVSC–MTK bajnokit.

„Értékeljük a lehetőségeket, amint megszületik az egyezség, bejelentjük. Nagy esély van arra, hogy segíteni fog bennünket” – tekintett előre Rossi.

FOTÓ: PROFIMEDIA

Szigorít az Atlético, nem viselhetnek maszkot a szurkolók

Nem takarhatják el az arcukat

TILTÁS Az Atlético Madrid szurkolói a jövőben nem viselhetnek a fővárosi alakulat stadionjában olyan ruhadarabot, amely elrejti az arcukat. A tilalmat a spanyol futballklub azután vezeti be, hogy a hazai drukkerek viselkedése miatt vasárnap este félbeszakadt a Real Madriddal vívott, végül 1-1-es döntetlennel zárult bajnoki örökrangadó.

A játék mintegy húsz percig szünetelt annak nyomán, hogy az Atlético szélsőséges hívei 0-1-es állásnál, a második félidő közepén különféle tárgyakat dobáltak a pályára, a játékvezető pedig a botrányos közjáték miatt az öltözőbe küldte a csapatokat.

A hazai ultrák hangadói a derbi előtt arra szólították fel társaikat, hogy viseljenek maszkot, mert akkor elkerülhetik, hogy azonosítsák őket a hatóságok. Az Atlético mostani bejelentése szerint hamarosan beépítik a klub belső szabályzatába minden olyan ruhadarab stadionon belüli használatának tilalmát, amely alkalmas a személyazonosság elfedésére. A szabályt megszegő szurkolókat eltávolítják a nézőtérről, s megfosztják őket klubtagságuktól – áll a madridiak közleményében.

Nyolc forduló után az Atlético 16 ponttal harmadik a La Ligában a 18 pontos Real Madrid és a 21 ponttal éllovas Barcelona mögött.

MTI

Újabb botrány a Boeingnél

Az amerikai közlekedésbiztonsági hivatal sürgős ajánlásokat adott ki több mint 40 külföldi légitársaság számára a Boeing 737-es gépek kormánylapát alkatrészeivel kapcsolatban, miután a United egyik Boeing 737 Maxánál beragadtak a kormányvezérléshez szükséges pedálok. GUARDIAN

Áttörés a cukorbetegség gyógyításában

Kínai kutatók által kifejlesztett őssejtterápia jelenthet áttörést az 1-es típusú cukorbetegség kezelésében. A Cell tudományos folyóiratban publikált tanulmány szerint egy 25 éves cukorbeteg nőt sikerült funkcionálisan meggyógyítani a módszerrel. PORTFOLIO

Kedvelik az idősek a hírportálokat

Az Eurostat friss adatai alapján az uniós országok közül a 65 és 74 év közötti korosztályt tekintve Csehországban olvasnak a legtöbben hírportálokat, a résztvevők 90 százaléka válaszolt igennel, a 2. helyen Magyarország végzett 89 százalékkal. Az utolsó hely a franciáké 50 százalékkal. Az adatokat 2023-ban rögzítették. TELEX

Minden ember számít

FOTÓ: CSOMOR ÁDÁM

A tavalyi adatfelvételen 1530 közterületen lakó hajléktalan adott értékelhető válaszokat

HAJLÉKTALANOK Csütörtöktől jövő péntekig zajlik a budapesti hajléktalan „népszámlálás”, amelynek keretében felmérik a fővárosban élő fedél nélküli emberek élethelyzetét. A kérdőíves adatfelvétel keretében szociális munkások keresik fel és próbálják a lehető legtöbb adatot megtudni a budapesti hajléktalanszállásokon, a családok átmeneti otthonaiban lakók, a nappali melegedőket igénybe vevők, valamint a közterületeken éjszakázók köréből. A Menhely Alapítvány égisze alatt működő Február Harmadika Munkacsoport évenkénti adatfelvétele során – melyen a részvétel önkéntes – felmérik demográfiai és egészségi helyzetüket és azt is, hogyan látják az érintettek a jelenlegi helyzetük megváltozásának lehetőségeit.

A tavalyi adatfelvétel során az ország 64 városából összesen 7268 hajléktalan ember adott értékelhető válaszokat. Közülük 1530 ember közterületen lakott. A fizetős vagy ingyenes hajléktalanszállásokon összesen 5738 ember vett részt az adatfelvételben (2042 Budapesten, 3696 vidéki városokban). A tavalyi felmérés legdrámaibb üzenete a tömeges és tényleges éhezés vagy az éhezéstől való félelem és attól, hogy nem tudnak hozzájutni a számukra szükséges gyógyszerekhez. A válaszadók többsége (57 százaléka) kevesebb, mint havi 30 000 forintból vegetál. A segítő szolgálatoktól leginkább azt várják, hogy fedelet és némi, legalább napi egyszeri meleg ételt nyújtsanak számukra.

Ebben az évben Budapest belső kerületeiben, jövőre pedig a külsőkben próbálják megállapítani, hogy ténylegesen hányan éjszakáznak fedél nélkül.

NÉPSZAVA

Szélporozta menüsor

SOKFÉLESÉG Érdemes lenne sokkal többféle alapanyagot használnunk, ezzel nemcsak magunknak tennénk jót, hanem az egész bolygónak. Erre hívja fel a figyelmet egy friss kampány.

KUKLAI KATALIN

Mindig boldog vagyok, ha nemcsak passzív résztvevője lehetek egy-egy sajtótájékoztatónak, hanem aktívan bevonnak az ismeretek átadásába. Pláne ha ez azt jelenti, hogy isteni ételeket lehet kóstolni, igaz, előtte ezeket el is kell készíteni. Mielőtt azonban főzni kezdtünk volna Csillag Richárddal, a Lokal47 társtulajdonosával, Dedák Dalma tájékoztatott arról a kampányról, amelyet a WWF Magyarország és a Felelős Gasztrohős Alapítvány indított.

Az elmúlt évtizedekben – főként a nagyüzemi termelés térnyerése miatt – az étkezésünk egyhangúvá vált. Bár 600-700 ehető növényfaj él Földünkön, nem használjuk ki ezt az óriási választékot, és a háztartások mindössze 30 fajt fogyasztanak nagy mennyiségben. Ráadásul a kalóriabevitelünk 90 százalékát 15 növényfaj adja. Ez az egyhangúság hatással van környezetünkre és az egészségünkre egyaránt. A közösen indított kampány a biodiverzitás (biológiai sokféleség – a szerk.) fontosságára igyekszik felhívni a figyelmet.

Dedák Dalma, a WWF környezetpolitikai szakértője először egy virtuális játékra invitálta az újságírókat: képzeljük el, hogy az egész táplálékláncolyan, mint a jenga (egy építőjáték, amellyel egy tornyot kell építeni fablokkokból, majd azokat egyesével eltávolítani anélkül, hogy a torony összedőlne – a szerk.). Az élővilág elemei a kis építőkockák, amelyek nemcsak fenntartják a táplálékpiramist, de egyéb funkciókat is ellátnak, például a beporzást, a víztisztítást, a túlszaporodott vadállomány szabályozását. A képzeletbeli jenga során miközben kihúzgáljuk ezeket az elemeket, nemcsak meg kell próbálnunk egyben tartani a tornyot, hanem ezeket az egyéb funkciókat is el kell látnunk az eltávolított elemek helyett. Kínai videókban már láthatjuk, hogyan porozzák be a növényeket kézzel, mert eltűntek az ezt végző rovarok, de már nálunk is érzékelhető probléma például a víztisztítás, amit a természet nem képes már elvégezni.

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

Csillag Richárd segítségével készültek a szezonális fogások

A „Diverzitás termőföldtől a tányérig” kampány négy héten át járja körül a témát, és az élelmiszer-termelés egyes állomásain keresztül mutatja be, hogyan kapcsolódik egymáshoz a termelés és a biológiai sokféleség. A WWF és az alapítvány honlapján megismerhetünk olyan termelőket, akik különböző módon, de a diverzitást támogatva, fenntarthatóan termelik élelmiszereinket. Tippeket, információkat kaphatunk arról is, honnan szerezhetünk be sokszínű alapanyagokat, melyiket mire érdemes használnunk. Az online tartalmak mellett bele is kóstolhatunk a sokszínűségbe az alapítvány által minősített fenntartható vendéglátóhelyeken is, ahol egész októberben egy alapanyag több fajtáját ízlelhetjük meg.

Bár 600-700 ehető növényfaj él Földünkön, de a háztartások mindössze 30 fajt fogyasztanak nagy mennyiségben.

A képzeletbeli játék után pedig következett egy valós kvíz, néhány kérdést kellett megválaszolni, és bár voltak nagyon egyszerű és vicces feladványok is, volt, ami kifogott rajtam is, másokon is. Ennek ellenére jutalmul a közös főzésben és kóstolásban mindannyian részt vehettünk. A menüsort úgy állították össze, hogy az alapanyagok nagyrészt szélporozta növények legyenek. Ezzel azt igyekeztek bemutatni, mi történne, ha a beporzó rovarok eltűnnének a Föld színéről. Elárulom: bár nagyon finom volt minden, azért igencsak meg volt kötve a kezünk, és még így is szükség volt némi csalásra, hiszen például a vörös- és fokhagyma is kiesett volna az alapanyagok közül, ha nagyon szigorúan veszik a szabályt.

HULLÁMZÓ FRONT HOZ CSAPADÉKOT

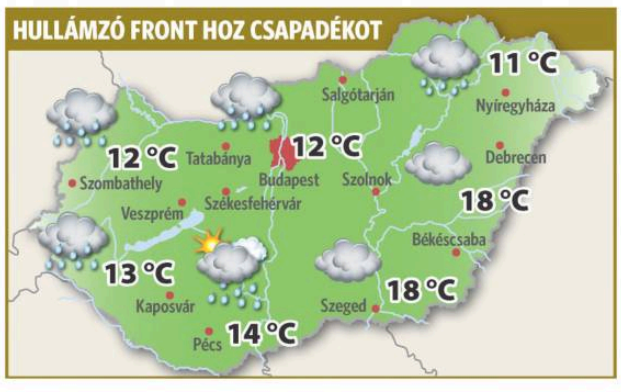

Boldog névnapot, Petra!

A Petra latin eredetű női keresztnév, a Péter (Petrus) férfinév párja. Jelentése: szikla.

KENÓ — Október 1.

2	5	15	23	24	28	31	34	39	41
44	47	48	51	59	65	67	73	74	80

Diákok és tanáraik égtek bent egy iskolabuszban

BANGKOK Balesetet szenvedett, majd kigyulladt egy iskolabusz a thaiföldi főváros külterületén, az utasok közül 25-en meghaltak. A hatóságok még nem tudják megerősíteni a halálos áldozatok számát, mert nem fejezték be a helyszíni vizsgálatot. A 44 utast szállító buszon 38 diák és hat tanár utazott a központi Uthaithani tartományból Bangkokba iskolai kirándulásra. Jelenlegi ismeretek szerint három tanár és 16 diák szállt ki, de 22 tanulót és három tanárt továbbra sem találnak. A fedélzeten tartózkodó gyerekek életkora nem tisztázott, de az iskolába 3 és 15 év közötti tanulók járnak. Egy mentőtiszt beszámolója szerint a jármű defektet kapott, nekicsapódott egy korlátnak, majd kigyulladt. A busz sűrített gázzal közlekedett, és a baleset következtében kigyulladtak az üzemanyagtartályok.

FOTÓ: AFP/MANAN VATSYAYANA

Az egész busz lángba borult, teljesen kiégett

Thaiföldön az egyik legrosszabb a közúti biztonság a világon, a nem biztonságos járművek és a rossz vezetés is hozzájárul a halálos áldozatok magas számához.

NÉPSZAVA

NÉPSZAVA
Szociáldemokrata napilap • Alapítva: 1873-ban

Főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő-helyettes: HORVÁTH GÁBOR, VARGA DÓRA

Fejtő Ferenc 1909-2008; Andrassew Iván 1952-2015
Online főszerkesztő: ÁGOSTON ZOLTÁN • Szerkesztő: ANGYAL GÁBOR, MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BODA ANDRÁS (belpolitika), HÁRS KATALIN (fotó), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÓNAY TAMÁS (külpolitika), SZABÓ BRIGITTA (gazdaság), VARGA T. RÓBERT (sport) • Mellékletek: BALASSA TAMÁS, BÁLINT ORSOLYA (Visszhang), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, CSÁKVÁRI GÉZA, DANÓ ANNA, GÁL MÁRIA, MARNITZ ISTVÁN, SZALAI ANNA. Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu; e-mail cím: nepszava@nepszava.hu

Kiadja a XXI. Század Média Zrt. (1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C Központi telefon: 06 1 477-9000) • Felelős kiadó: a Zrt. vezetője • Előfizetéssel kapcsolatos ügyek: 06 1 477 9008 / 06 1 999 9508, terjesztes@nepszava.hu • Hirdetés: 06 1 999-9528 / 06 1 489-8811, hirdetes@nepszava.hu. • Előfizetési díj egy hónapra 8600 Ft, negyedévre 25 350 Ft, fél évre 49 800 Ft, egy évre 97 800 Ft • Árusításban terjeszti: Lapker Zrt. • Előfizetésben terjeszti: Médialog-DMHM Zrt. (mlog.hu) 06 1 999 9689 vagy 06 1 460 2753 ugyfelszolgalat@mlog.hu • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 • ISSN Vidék 0237-3785. • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti.

Partnereink: IMEDIA OBSERVER

NÉPSZAVA

Szociáldemokrata napilap

2024. október 3., csütörtök 152. évfolyam, 231. szám Ára: 540 forint

AJÁNLÓ

Újabb iskolai szigorítás

Törvényben tervezi szabályozni a kormány, hogy a pedagógusok csak a Nemzeti Alaptantervnek megfelelő tankönyvekből taníthassanak – derült ki egy tervezetből, amelyet kedden bocsátott társadalmi egyeztetésre a Belügyminisztérium. 3. oldal

Mindent a talaj dönt el

Mi termeljük Európa legdrágább szőlőjét és legolcsóbb borát, ami tarthatatlan. A jövőben az él meg a piacon, aki a modern tudomány segítségével a hatékonyságra törekszik – véli Molnár Ákos, a Hegyközségek Nemzeti Tanácsa szőlészeti szekciójának elnöke. 5. oldal

Úriemberek a kuplerájban

Ó, idők, ó, erkölcsök! Régen tényleg minden jobb volt? Ennek ered a nyomába egy új városi séta, ahol bepillanthatunk a 150 évvel ezelőtti budapesti alvilág mindennapjaiba. 13. oldal

Tengerre, magyar!

Ha kell, kihúzza a saját fogát, de szükség esetén még sebészi beavatkozásokra is képes lesz vitorlásán Weöres Szabolcs, aki Fa Nándor után második magyarként kerülné meg egyedül a földet. 14. oldal

Háború több fronton

CSATAZAJ Izrael egyszerre visel hadat Irán és a Hezbollah ellen, s Gázában is folytatódnak a harcok. Sok ezer család aggódik a behívottakért.

FRANK ZSÓFIA, GÁL MÁRIA

– Az én fiamat is behívták, jött a telefon, északra, a libanoni határhoz kellett mennie – lapunknak nyilatkozva így érzékeltette a magyar származású izraeli asszony, Snait, hogy mit jelent náluk a legtöbb családban az, hogy újra háború robbant ki a térségben. A Tel-Aviv külvárosában élő asszony szerint hozzájuk hasonlóan sok ezer családban aggódnak most a behívott fiatalokért, miközben az otthon maradottaknak sem könnyű. – Nagyon hangosak és félelmetesek a ránk lőtt rakéták.

Az Izrael ellen kedd este végrehajtott iráni rakétatámadás óta a várható izraeli válaszcsapás mértéke aggasztja leginkább a nemzetközi diplomáciát, mivel egy közvetlen iráni–izraeli háború az egész térséget lángba boríthatja. A teheráni vezetés ugyanakkor ellencsapást ígér minden esetleges izraeli válaszra.

Izrael hétfőn korlátozott, kommandósegységekkel indított dél-libanoni offenzívája tegnapra intenzív háborúvá szélesedett. Az IDF újabb egységei lépték át a határt, és összecsaptak a Hezbollah alakulataival. Lapzártánkig az IDF nyolc katonája esett el. A Bejrútot és több vidéki Hezbollah-bázist célzó légicsapások intenzitása sem csökkent, az IDF tegnap további libanoni települések lakosságát szólította fel evakuálásra.

A Hezbollah közben újabb száz rakétát lőtt ki Izraelre, mintegy bizonyítva, hogy vezetője és parancsnokai likvidálása ellenére harcképes.

Részben az izraeli válság miatt tegnap gyengült a forint, az euróval szemben átlépve a 400 forintos lélektani határt.

RÉSZLETEK A 2. ÉS A 7. OLDALON

FORRÁS: ISRAEL DEFENSE FORCES

Hadművelet. Izraeli ejtőernyősök Dél-Libanonban

Bagó helyett terjed a „snüssz”

SZENVEDÉLY Egyre népszerűbb a dohányzók körében a nikotinpárna (amire a régi svéd elnevezés alapján, némileg tévesen, a snüssz kifejezést használják); a BAT Pécsi Dohánygyárban idén várhatóan 4 milliárd ilyen termék készül. Persze egyelőre jórészt exportra, hiszen a hazai függők alig 2 és fél százaléka fedezi ezzel a nikotinigényét. A több mint 1000 embert foglalkoztató üzemben közel 400-an dolgoznak a párnagyártó gépsorok mellett – tudtuk meg a cég kommunikációs vezetőjétől, Horváth Esztertől. A párnák a többi között mikrokristályos cellulózt, ízesítőket, nikotint és vizet tartalmaznak, dohány nincs bennük, és a kis tasak a fogínyre helyezve fejti ki hatását. A terméket sok sportoló is használja, de Zacher Gábor toxikológus szerint a nikotinpárna is okoz egyfajta testi-lelki függőséget, ezért nem veszélytelen.

CIKKÜNK A 6. OLDALON

A hazai függők alig 2 és fél százaléka fedezi így a nikotinigényét.

FORRÁS: BAT PÉCSI DOHÁNYGYÁR

Mikrokristályos cellulóz, ízesítők, nikotin és víz van a párnácskákban

Magyar törvényt perel az EB

SZUVERENITÁS Az Európai Bizottság (EB) az Unió bírósága elé viszi a szuverenitásvédelmi törvényt – tájékoztatta a Népszavát két, egymástól független EU-forrás. Információink szerint az EB ugyanakkor nem kér ideiglenes intézkedést, azaz nem indítványozza, hogy az Európai Unió Bírósága az ítéletig állíttassa le a törvény alkalmazását. Az Európai Bizottság olyankor igényli ezt a beavatkozást, ha attól kell tartani, hogy a jogszabályi előírások a határozathozatalig visszafordíthatatlan károkat okoznak. A döntést csütörtökön hozzák nyilvánosságra.

A biztosi kollégium februárban kezdeményezett kötelezettségszegési eljárást a szuverenitásvédelmi törvény miatt, mert úgy ítélte meg, hogy az több ponton ütközik az uniós jogba és az EU alapjogi chartájának az előírásaiba. Most azért viszik bíróságra az ügyet, mert az aggályaira adott magyar válaszokat nem találta kielégítőnek.

ÍRÁSUNK A 3. OLDALON

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

A hosszú nevű hivatal eljárást folytat a Transparency International ellen

Kérdéses az orosz–ukrán gázszerződés

SZÁLLÍTÁS Jelen állás szerint a háborúban álló Ukrajna és Oroszország nem újítja meg az év végével lejáró gáztovábbítási szerződést. Különösen Szlovákia és Ausztria aggódhat, hogy miként érkezik hozzájuk az eddig Ukrajnán keresztül továbbított orosz gáz, de a kérdés Magyarország számára sem közömbös. Szakértők szerint ugyanakkor az orosz kőolajhoz hasonlóan a gázszállítás is folytatódni fog januártól, akár külön megállapodás híján is, ugyanis Ukrajnát kötik az uniós gázszállítási szabályok, amelyeket eddig be is tartott. Másrészt azonban a háborús károk, például a csövek sérülésének kivédésére nincsenek garanciák.

RÉSZLETEK A 7. OLDALON

ORÖ: rázósnak ígérkezik az átadás-átvétel

NÉVVÁLTÁS Ma tartja alakuló ülését az Országos Roma Önkormányzat, amely nevet is változtat: a testületet Magyarországi Romák Országos Önkormányzatának (MROÖ) fogják hívni. Az elnöki poszt várományosa Aba-Horváth István, aki Sztojka Attila után a bő kétharmados többséget szerzett CiKöSz listájának második helyén szerepelt. Lapunknak azt mondta: száműzni akarja a testületből a politikai hovatartozást, de „a regnáló kormánnyal mindig együtt kell működni”. Nem ígérkezik könnyűnek az átadás-átvétel: Lakatos Oszkár eddigi elnökhelyettes ezt azzal magyarázta, hogy a csődhelyzetben lévő ORÖ hivatalának már nincs dolgozója, így hivatalvezetője sem. Egy határozati javaslat felhatalmazná az új elnököt, hogy hatósági segítséggel vegye birtokba az ingó- és ingatlanállományt, ha nem kapja meg ma a kulcsokat és a kódokat.

CIKKÜNK A 4. OLDALON

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Lakatos Oszkár szólásra jelentkezik egy korábbi ORÖ-ülésen

Nyomás alatt a Vaskupola

ESZKALÁCIÓ Közel száz rakétát lőtt ki a Hezbollah Izraelre szerdán, egy nappal azután, hogy Irán sorozta meg a zsidó államot. Jeruzsálem máris kiszélesíti a szárazföldi műveleteit.

GÁL MÁRIA

Benjamin Netanjahu miniszterelnök már kedd este, az Izrael elleni iráni rakétatámadás után kijelentette, hogy Teherán nagy hibát követett el, amiért „meg fognak fizetni". Pillanatnyilag az izraeli válasz mértéke aggasztja leginkább a nemzetközi diplomáciát, hiszen egy Irán és Izrael közötti közvetlen háború az egész térséget lángba boríthatja.

Tegnap az izraeli hadsereg (IDF) vezérkari főnöke a Tel Nof légibázison tett látogatásán hasonló üzenetet fogalmazott meg. „Képesek vagyunk támadni a Közel-Kelet bármely pontján. Aki eddig nem értette, hamarosan megérti" – mondta Herzi Halevi. A harcias hangvételű közösségi médiás bejegyzéseivel elhíresült Israel Katz külügyminiszter pedig „brutális" választ ígért Iránnak. A teheráni vezetés ugyanakkor választ ígér minden esetleges izraeli válaszra, Hamenei ajatollah pedig arra szólította fel a „cionista rezsim cinkosait", az Egyesült Államokat és a „Nyugatot", hogy tűnjenek el a térségből.

Izrael szövetségesei is aggódnak a válasz mértéke miatt. Amerikai és izraeli sajtójelentések szerint a minden bizonnyal várható válaszcsapást Izrael összehangolja amerikai partnereivel, így valószínűsíthető, hogy az korlátozott jellegű lesz. Az áprilisi iráni támadásra adott izraeli válasz is, nyilván az akkor a térség arab államait is felvonultató védelmi koalíció nyomására, igen visszafogott volt. Bár leginkább mindenki attól tart, hogy valamilyen iráni nukleáris létesítményt vesz célba Izrael, a héber média a Walla hírportálnak nyilatkozó katonai forrásokat idézve azt írta, a legvalószínűbb, hogy iráni olajlétesítményeket céloznak majd meg.

Ennek ellenére a helyzet komoly aggodalomra ad okot. Kedden hivatalos bejelentések szerint amerikai, francia, brit és jordániai segítséget kapott Izrael, az áprilisi széles körű koalíció nem állt össze. Az iráni támadás elítélése is egyelőre várat magára a térségbeli országok részéről, miközben Egyiptom például, amely áprilisban részt vett az iráni rakéták elleni védelemben, most bírálja Izrael libanoni offenzíváját. A kedd esti támadás idején készült felvételek pedig arról tanúskodnak, hogy a palesztin területeken, Iránban, Libanonban, de más arab országokban is a lakosság éljenzett a légterükön átvágó iráni rakéták láttán.

Izrael hétfőn még korlátozott, kommandós egységek által indított dél-libanoni offenzívája tegnapra intenzív háborúvá szélesedett. Az IDF bejelentette, hogy újabb csapatok lépték át a libanoni határt, és megkezdődtek a közvetlen összecsapások a Hezbollah harcosaival. Lapzártánkig az IDF 8 katonája elvesztéséről számolt be. A Bejrútot és több vidéki Hezbollah-bázist célzó légicsapások mértéke sem csökkent, az IDF tegnap további evakuálásokra szólította fel a dél-libanoni lakosságot; azt kérte, vonuljanak vissza az Avali folyótól északra. Az előre jelzett izraeli támadás különösen a határtól több mint 20 km-re fekvő Türosz város környékét érinti.

A Hezbollah, amely már közvetlen harcot is vív az IDF-fel, tegnap közel száz rakétát lőtt ki Izraelre, mintegy bizonyítva, hogy vezetője és parancsnokai likvidálása ellenére harcképes.

Az utóbbi napok eseményei azt is bizonyítják, hogy a Vaskupola sem mindenható. A keddi iráni támadás után a teheráni források azt állították, hogy a nevatimi légi támaszpont elleni iráni csapásban több mint húsz F–35-ös vadászgép semmisült meg. Az izraeli hadsereg tegnap megerősítette, hogy a légierő több bázisát találat érte, de sem katonák, sem repülőgépek nem sérültek meg a támadásban, minden légibázis működőképes.

FOTÓ: AFP/HOUSSAM SHBARO/ANADOLU

„Képesek vagyunk támadni a Közel-Kelet bármely pontján" – üzente Izrael ellenségeinek Herzi Halevi vezérkari főnök

Izrael többrétegű légvédelmi rendszere mellett is becsapódhat rakéta

A zsidó állam a világ egyik legfejlettebb légvédelmi hálózatát fejlesztette ki. Négy különböző rendszere van, ezek közül egyelőre három üzemképes: a híres Vaskupola mellett a Dávid Parittyája és a Nyíl is védi Izrael légterét. Mivel működtetésük rendkívül költséges, csak akkor lépnek működésbe, ha az ellenséges lövedék lakott terület vagy érzékeny katonai infrastruktúra felé tart, különben meg sem próbálják semlegesíteni.

A Vaskupola hatékonysága 90 százalék fölötti, rövidebb hatótávolságú rakéták és tüzérségi lövedékek elfogására szolgál egy támadó – egy ellenrakéta elv alapján. Egy elfogórakéta több mint 50 ezer dollárba kerül.

Az igazi terhelést mégis inkább a Nyíl és a Dávid Parittyája jelenti az izraeli büdzsé számára. Utóbbi a közepes hatótávolságú rakéták elleni védelmet szolgálja, az előbbi pedig a nagy hatótávolságú ballisztikus rakétáktól védi a légteret. E két rendszer elfogórakétái darabonként mintegy 2 millió dollárba kerülnek.

A negyedik rendszer, a Vassugár 2022 tavaszán jutott túl a tesztelési szakaszon, s ha teljesen működőképessé válik, az új korszakot nyit az izraeli légvédelemben. Ez ugyanis egy lézertechnológiájú elfogó rendszer, aminek az üzemeltetése olcsó, egy-egy rakéta semlegesítése alig néhány dollár költséggel járna.

Egyelőre nem tudni, mennyibe került a keddi iráni támadás kivédése, de az áprilisi védekezés, amikor a több száz ballisztikus és cirkálórakéta mellett több száz öngyilkos drónt is indítottak Izrael ellen, becslések szerint 1-1,35 milliárd dollárt emésztett föl. A túlterheléses támadás, egyszerre érkező több száz lövedék százszázalékos kivédésére egyetlen légvédelmi rendszer sem képes.

„Hangosak és félelmetesek a ránk lőtt rakéták"

SORSOK – Az én fiamat is behívták, jött a telefon, északra, a libanoni határhoz kellett mennie – így érzékeltette a magyar származású, izraeli asszony, Snait, hogy mit jelent a legtöbb családban az, hogy újra háború robbant ki a térségben. A Tel-Aviv külvárosában élő asszony szerint hozzájuk hasonlóan sok ezer családban aggódnak most a behívott fiatalokért, miközben az otthon maradottaknak sem könnyű.

– Nagyon hangosak és félelmetesek a ránk lőtt rakéták, ráadásul a minapi terrortámadás megmutatta, hogy nem csak fentről érkezik a veszély – utalt arra, hogy kedd este, Tel-Avivban egy fegyveres tüzet nyitott járókelőkre, társa pedig késsel támadt az emberekre, heten meghaltak, sokan megsérültek.

– Alig ötszáz méterre lakunk a terrortámadás helyszínétől, nap mint nap járok arra, ahol a gyilkosságok történtek. A Hamász tavaly október 7-i terrortámadását sem heverték még ki az emberek, a mostani eset és a háború így még nehezebben feldolgozható – fogalmazott egy a Tel-Aviv Jaffa negyedében párjával és kutyájával élő magyar nő. A már tíz éve Izraelbe költözött nő az iráni rakétatámadásról azt mondta: – Már órákkal a keddi támadás előtt tudtuk a hírekből, hogy este készül valami. Kinyitottuk az óvóhelyen az ágyat, levittük a kutyát sétálni. Ez fontos, mert rengeteg kutya tűnik el ilyenkor, megijednek, elfutnak, és nincs idő megkeresni őket, mert az óvóhelyre kell menni.

Az óvóhelyekről azt mesélte: az utcáról nyíló helyek olyanok, mint Magyarországon a pincék, nincs ott semmi, csak a földön lehet ülni. De sokaknak a lakásban vagy a ház aljában van menedék, ami egy fokkal „kényelmesebb" megoldás. Mint mesélte, sokan komplett táskát készítenek össze a legszükségesebbekkel, így ha sietni kell, nem kell pakolással vesződni.

A Tel-Avivtól alig tíz kilométerre fekvő Holonban élő magyar családapa azt mesélte lapunknak, hogy miután megtudták, támadás várható, már nem mentek el otthonról, délután pedig készültek, sok gyerekjátékot vittek például a lakáson belüli biztonsági szobába.

FOTÓ: AFP/WISAM HASHLAMOUN/ANADOLU

Működésben a Vaskupola: milliárd dollárban mérhető a védelem ára

– Hogy a gyerekek ne ijedjenek meg nagyon, végig játszottam velük, de szerencsére itt nemigen lehetett hallani a durranásokat – mesélte.

Egy idősebb, izraeli születésű, de magyar származású férfi arról beszélt a Népszavának, hogy a mostani támadás más, mint a többi, ezért is félelmetesebb a számukra:

– A kisebb konfliktusok lokalizáltak voltak, most több front nyílt. Ez mindenki számára ijesztő, nem tudni, mire számítsunk – mesélte.

A lapunknak nyilatkozó Izraelben élő magyar nő is azt mondta, hogy nagyon érzékelhető a félelem, de gyorsan hozzátette azt is: ez itt korántsem bénultságot jelent, egészen másként kezeli ezt a lakosság, mint ahogy Európa békés országaiban azt elképzelik.

– A legtöbben úgy érzik, ezt az országot a nagypapájuk építette fel a két kezével, ráadásul nincs hova menniük, nincs másik zsidó állam.

A rakétatámadások kapcsán arra is felhívta a figyelmet: bár jól működik a híres légvédelmi rendszer, a Vaskupola, nagy ára van ennek.

– A nemzetközi közvélemény csak azt látja, hogy bár záporoznak ránk a rakéták, a pusztító károkozást sikerül kivédeni. Csak talán azt nem gondolják végig, hogy miért lehetséges ez, ha másfél óra alatt kilőnek ránk 180 rakétát. Csak a keddi támadás kivédése akár egymilliárd dollárba is kerülhetett Izraelnek. És közben bírálatözön zúdul ránk, ha izraeli rakétáktól halnak meg emberek, pedig ez azért is történhet meg, mert ott nem költenek a légtérvédelmére, óvóhelyekre. Ennek ellenére elkerülhetetlen a válaszcsapás, mert ha odavágunk mi is, akkor talán csönd lesz egy ideig.

FRANK ZSÓFIA

Brüsszel bíróság elé viszi a szuverenitásvédelmi törvényt

ELJÁRÁS A várakozásokkal szemben idehaza nem fogják leállítani a jogszabály alkalmazását az ítélethozatalig, Brüsszel pedig nem zárol emiatt közösségi támogatásokat.

HALMAI KATALIN
BRÜSSZEL

– Önök ismerik az aggályainkat, és nem fogunk habozni, hogy továbblépjünk, ha az elemzésünk alapján erre szükség lesz – mondta Didier Reynders, az Európai Bizottság (EB) igazságügyi biztosa másfél hete, amikor egy sajtótájékoztatón megkérdezték a magyar szuverenitásvédelmi törvény miatt elindított kötelezettségszegési eljárásról. Nos, a brüsszeli testület elhatározta magát, mert bírósági szakaszba lépteti a jogszabály miatt idén februárban kezdeményezett kötelezettségszegési eljárást, tájékoztatta a Népszavát két, egymástól független EU-forrás. Információink szerint az EB ugyanakkor nem kér ideiglenes intézkedést, azaz nem indítványozza, hogy az Európai Unió Bírósága az ítéletig állíttassa le a törvény alkalmazását. Az Európai Bizottság olyankor igényli ezt a beavatkozást, ha attól kell tartani, hogy a jogszabályi előírások a határozathozatalig visszafordíthatatlan károkat okoznak. A döntést csütörtökön hozzák nyilvánosságra.

A biztosi kollégium azért viszi bíróságra az ügyet, mert nem találta kielégítőnek az aggályaira adott magyar válaszokat. Februárban kezdeményezett kötelezettségszegési eljárást a szuverenitásvédelmi törvény miatt, mert úgy ítélte meg, hogy az több ponton ütközik az uniós jogba és az EU Alapjogi Kartájának előírásaiba. Írásos véleményében kiemelte, hogy a törvény sérti az EU demokratikus értékeit, a demokrácia elvét és az uniós polgárok választójogát. Az ilyenkor szokásos levélváltás során az Orbán-kormánynak nem sikerült meggyőznie Brüsszelt az igazáról, ezért májusban újabb levelet, úgynevezett indoklással ellátott véleményt kapott. Az ezt követő és eredménytelennek minősített konzultáció vezetett oda, hogy a törvény végül az uniós bíróságon fog kikötni. A jogerős ítéletre előreláthatólag másfél-két évet kell várni.

RETORZIÓ

DIDIER REYNDERS, az Európai Bizottság igazságügyi biztosa világossá tette, nem fognak habozni, hogy továbblépjenek, ha elemzésük alapján erre szükség lesz. Most meg is tették ezt a lépést

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

A Szuverenitásvédelmi Hivatal eszköz lehet ahhoz, hogy elhallgattassanak minden kritikus hangot

Korábban szó volt róla, hogy a jogszabály miatt uniós támogatást vonnának meg Magyarországtól, de az Európai Bizottság letett erről a tervéről, mondta lapunknak egy neve elhallgatását kérő brüsszeli illetékes.

A 2023 decemberében elfogadott és meglehetősen tágan értelmezhető szuverenitásvédelmi törvény értelmében bárki ellen indítható vizsgálat, aki Magyarország szuverenitását veszélyezteti. Az ellenőrzést a Szuverenitásvédelmi Hivatal végzi, amely az illetékes hatóságoknál szabálysértési vagy büntetőeljárást is kezdeményezhet. Hiába az uniós eljárás, az intézmény él és virul, költségvetését jelentősen megemelték, újabb munkatársakat vettek fel, az elnök titkárságát 14 fősre duzzasztották.

Bírálói szerint a jogszabály arra szolgál, hogy minden kritikus hangot elhallgattassanak. A Szuverenitásvédelmi Hivatal létrehozása negatív hatással lesz a magyarországi szabad és demokratikus választásokra, érvelt véleményében a neves alkotmányjogászokból álló Velencei Bizottság. Időközben a hivatal eljárást indított a Transparency International magyarországi szervezete ellen, mert az szerintük „külföldről származó támogatás” felhasználásával „a választói akarat befolyásolására irányuló” tevékenységet folytat. Hasonló okok miatt kezdett vizsgálatot az Átlátszó oknyomozó portál ellen is.

Mint megírtuk, a szélsőjobboldali spanyol Vox párt választási kampányát 2023-ban 9,2 millió eurós hitellel segítette az Orbán Viktor kormányfőhöz közel álló Magyar Bankholding. 2022-ben a francia szélsőjobb vezetője, Marine Le Pen 10,6 millió eurós kölcsönt vett fel egy magyar banktól, amely időközben beolvadt az MHB-ba. Tudomásunk szerint egyelőre egyik országban sem indult szuverenitásvédelmi vizsgálat.

Erasmus-ügy: hónapok óta nem volt érdemi párbeszéd

BRÜSSZEL Lapunk értesülése szerint az Európai Bizottság (EB) nagyjából akkor kapta meg a modellváltó egyetemek kuratóriumainak működéséről szóló törvénymódosítási javaslatot, amikor az kedden kikerült a kormány honlapjára. A brüsszeli testület jelezte, addig nem kommentálja az előterjesztést, amíg meg nem vizsgálja annak tartalmát. A Kulturális és Innovációs Minisztérium ugyanakkor közleményében azt állította, hogy a most társadalmi konzultációra bocsátott javaslatot az EB ismeri, hiszen tíz hónapja fekszik az asztalán.

A Népszavának több, egymástól független forrás megerősítette, hogy Brüsszel és Budapest között hónapok óta nem folyt érdemi párbeszéd a közérdekű vagyonkezelő alapítványokról szóló 2021-es törvény módosításáról, ami elengedhetetlen az Erasmus+ oktatási csereprogram és a Horizont Európa kutatás-fejlesztési program uniós finanszírozásának a helyreállításához. Az EU 2022 decemberében függesztette fel az alapítványi formában működő egyetemek részvételét a két programban korrupciós veszély miatt.

A kedden közzétett törvényjavaslat valószínűleg nem egy frissen egyeztetett szöveg, ettől függetlenül a végén elnyerheti az EB tetszését, hiszen az év elején a felek már közel álltak a megegyezéshez. Miután magas rangú kormányzati tisztviselők távoztak a kuratóriumokból, csak néhány sarkalatos kérdésben nem sikerült dűlőre jutniuk. Ilyen volt a kuratóriumi tagok kiválasztására vonatkozó eljárás és a vagyonnyilatkozati rendszer reformja. Budapest hosszabb mandátumot és rövidebb türelmi időt javasolt, mint Brüsszel, de ezeket a különbségeket egyikük sem ítélte áthidalhatatlannak. (Türelmi időnek nevezik az időszakot, amíg egy tisztségéről távozott politikusnak várnia kell, hogy kuratóriumi tagnak jelöljék).

Budapest és Brüsszel egészen a közelmúltig egymásra tolta a felelősséget az egyeztetések megakadása miatt, mindkét fővárosban azt állították, hogy a másik térfelén pattog a labda. A törvény módosításáról szóló előterjesztéssel a kormány abban reménykedhet, hogy sikerül felgyorsítania a megegyezéshez vezető folyamatot. Tegnap egyébként Palkovics László egykori miniszter lemondott a Széchenyi István Egyetemért Alapítvány kuratóriumának éléről. Az indoklás szerint azért, hogy segítse a magyar kormány sikeres tárgyalásait az EU-val. H. K. (BRÜSSZEL)

Tovább szigorítaná az iskolai tankönyvhasználatot a kormány

OKTATÁS Törvényi szinten tervezi szabályozni a kormány, hogy a pedagógusok csak a Nemzeti alaptantervnek (NAT) megfelelő tankönyvekből taníthassanak – derült ki egy módosító tervezetről, amit kedden bocsátott társadalmi egyeztetésre a Belügyminisztérium.

A „Belügyi ágazatokat érintő törvénymódosítás” nevű tervezetben egyebek mellett azzal egészítenék ki a pedagógusok új életpályájáról szóló törvényt – ismertebb nevén státusztörvényt –, hogy a köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyban álló pedagógusok „a nevelő-oktató munka során az ismeretek átadását az Alaptörvényben, valamint a Nemzeti alaptantervben szereplő érvényes értékeknek megfelelő tankönyvek és tansegédletek használatával” közvetíthetik. A tervezet szerint azért, hogy ez megvalósuljon, a nevelési-oktatási intézmények igazgatói tartoznának felelősséggel.

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Eddig is a NAT-könyveket favorizálta a kabinet, de volt kiskapu. Ezt zárnák most be

A Pedagógusok Szakszervezetének (PSZ) elnöke lapunknak azt mondta, ha a módosítást megszavazzák, azzal szinte teljesen megszűnik a tanárok szakmai autonómiája. Totyik Tamás emlékeztetett: a tankerületi központok eddigi is korlátozhatták, hogy az iskolák milyen tankönyveket rendelhetnek – leginkább csak az új NAT-hoz készült, állami kiadású „egyentankönyveket” –, de abba nem volt beleszólásuk, hogy a gyakorlatban milyen köteteket, munkafüzeteket használhatnak. Szerinte nem ritka, hogy egyes intézményekben továbbra is a hivatalos tankönyvjegyzékről száműzött, de korábban már jól bevált magánkiadós könyveket használják a pedagógusok. Az is előfordul, maguk a szülők döntenek úgy a pedagógusokkal összefogva, hogy a minőségileg kifogásolható, sokszor pontatlan vagy hiányos állami tankönyvek mellé saját költségükön vásárolnak olyan, az iskolák által hivatalos úton nem beszerezhető tankönyveket, amelyekből a tanárok eredményesebben tudnak tanítani, a diákok pedig tanulni – még úgy is, ha azok nem minden tekintetben kompatibilisek az új NAT-tal. A PSZ elnöke szerint a törvénymódosítással ezt a kiskaput zárná be a kormány.

Totyik Tamás: Szinte teljesen megszűnhet a tanárok szakmai autonómiája

Mindez összefügghet azzal is, hogy a Belügyminisztérium az idei tanévben kötelezte a NAT-tal kapcsolatos ismereteik „megújítását” célzó továbbképzésekre a pedagógusokat, amelynek végén számot is kell adniuk tudásukról egy online vizsga keretében. Mint megírtuk, eddig mintegy tízezer pedagógus teljesítette a vizsgát, de legkésőbb 2025. január 31-éig mindenkinek túl kell esnie rajta. JUHÁSZ DÁNIEL

„A tanáriban úgy ültek a kollégák, mintha valaki meghalt volna”

PER – Mindenkiben hatalmas törést okozott Erzsi kirúgása. De az is mellbevágó volt, hogy ez úgy történhetett meg, hogy én semmit sem tudtam róla – Kárpáti-Mátyás Andrea, a budapesti Vörösmarty Mihály Gimnázium igazgatója beszélt erről a polgári engedetlenség miatt kirúgott tanárok perének szerdai tárgyalási napján. Az intézményvezetőt tanúként idézték be a Fővárosi Törvényszék Munkaügyi Kollégiumába, miután volt kollégája, Törökné Pethő Erzsébet – más iskolák kirúgott pedagógusaival együtt – pert indított a Belső-pesti Tankerületi Központ szerinte jogszerűtlen döntése ellen.

A tanárnő jogviszonyát 2022 őszén szüntette meg a tankerületi központ. Annak ellenére, hogy a Vörösmarty több más tanára is polgári engedetlenségből fakadó munkabeszüntetéssel hívta fel a figyelmet a közoktatás problémáira, egyedül őt érte ilyen retorzió. Az igazgatónő beszámolója szerint ő maga sem értette, miért pont Pethő Erzsébetre esett a tankerület választása. Elmondta azt is, a kirúgásról előbb lehetett olvasni a sajtóban, mint hogy őt értesítették volna.

– A tanáriban úgy ültek a kollégák, mintha valaki meghalt volna. Aztán elmondták, hogy kirúgtak valakit, de akkor még nem tudtuk, hogy kit. Én azt mondtam, ez nem lehet, ha ilyen történt volna, arról tudnék. Majd hívtak a tankerületi központból, hogy biztos hallottam már, mi történt, ekkor árulták el azt is, kiről van szó – fogalmazott Kárpáti-Mátyás Andrea. Hozzátette: a tankerület döntése miatt sok kollégája megrémült, és benne is volt félelem a gimnázium jövőjét illetően.

Tanúként hallgatták meg a Vörösmarty igazgatóhelyettesét, Sasvári Gábort is, aki szintén a sajtóból tudta meg, hogy kirúgták egyik kollégáját; állítása szerint a tankerület egyáltalán nem egyeztetett erről az iskolavezetéssel, és utólag sem érti, miért pont Pethő Erzsébetet rúgták ki, miután sem a polgári engedetlenség szervezésében, sem a nyilvános szereplésekben nem volt annyira „reflektorfényben”, mint több más kollégája. Ugyancsak tanúként jelent meg Telepyné Knuth Barbara, aki most is a Vörösmartyban tanít. Mint mondta, kollégája kirúgása után érezték meg, menynyire védtelenek és sebezhetőek, a tankerület pedig még egy olyan alkotmányos alapjogot is ellenük tud fordítani, mint a véleménynyilvánítás szabadsága. A történtek miatt később több olyan tanár is felmondott a Vörösmartyban, aki nem vett részt polgári engedetlenségben, de az akciók is alábbhagytak; a tankerület retorziója sokak számára elrettentő hatású volt.

JUHÁSZ DÁNIEL

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

A per egy korábbi tárgyalási napja. A Vörösmarty vezetői is a sajtóból értesültek a kirúgásról

LAPSZÉL

Trükkösen próbál „cáfolni” a Belügy

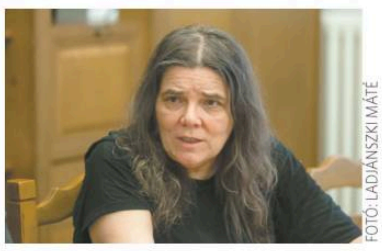

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

„Nagy Erzsébet asszony, a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezetének ügyvivője nyilvánvalóan valótlanságot állított akkor, amikor a pedagógusok vizsgakérdéseiről nyilatkozott” – írta szerdai cikkünkre reagálva a Belügyminisztérium. Lapunknak nyilatkozva Nagy Erzsébet (képünkön) a tanárok számára előírt, a Nemzeti alaptanterv (NAT) ismeretét felmérő vizsga több kérdését szakmaiatlannak nevezte. Szerinte például arra is válaszolni kellett, hogy mi a célja a korszerű idegennyelv-tanításnak. A belügy szerint azonban az „idegen nyelv és célnyelvi civilizáció, 1–12. évfolyam” című képzés vizsgakérdései között nem szerepel ez a kérdés, az idegen nyelveket oktató tanárok képzése pedig még el sem kezdődött. Csakhogy Nagy Erzsébet nem állította, hogy az érintett kérdés az „idegen nyelv és célnyelvi civilizáció, 1–12. évfolyam” vizsgakérdései között szerepelt volna. Nyelvoktatásról pedig nemcsak nyelvtanárokat faggatnak, hanem például alsós tanítókat is. Arról pedig – lapunkhoz is eljuttatott – képernyőfotója van a szakszervezetnek, hogy akadt, aki a vitatott kérdést kapta az online teszten. NÉPSZAVA

A miniszter spórol, a gimnázium összedől

Csak a szerencsén múlt, hogy nem sérült meg senki, amikor leomlott a mezőtúri Teleki Blanka Gimnázium homlokzatának egy része szerdán: a vakolatdarabok egy diák autójára zuhantak, jelentős kárt okozva – írta a Telex. Az eset azért figyelemre méltó, mert az épület homlokzata évek óta balesetveszélyes, a járdát több helyen kordonnal lezárták. A gimnáziumot 2022-ben kezdték volna felújítani. Herczeg Zsolt helyi fideszes képviselő a sikeres közbeszerzést követően bejelentette: hamarosan kezdik a munkát. Csakhogy aztán Lázár János miniszter spórolás miatt több mint 270 beruházást felfüggesztett, s ezek között volt a gimnázium felújítása is. NÉPSZAVA

Megalakul és megint nevet változtat az ORÖ

HELYCSERE Alakuló ülést tart az Országos Roma Önkormányzat. Aba-Horváth István, az elnöki poszt várományosa száműzni akarja a testületből a politikai hovatartozást, de – jelentette ki a Népszavának – a regnáló kormánnyal mindig együtt kell működni.

CZENE GÁBOR

Ma, csütörtökön tartja alakuló ülését az Országos Roma Önkormányzat (ORÖ). Ahogyan arról beszámoltunk: a testület összetételében jelentős átalakulás történt; a június 9-én tartott országos roma nemzetiségi választáson több mint kétharmados többséget szerzett egy viszonylag új kormánypárti szervezet, a Cigány Közösségek Szövetsége (CiKöSz). Rajta kívül csak a Dancs Mihály által vezetett borsodi Roma Polgárjogi Mozgalom szerzett mandátumot.

A CiKöSz elnöke és listavezetője Sztojka Attila fideszes parlamenti képviselő volt, aki összeférhetetlenségi okokból nem vette át megbízólevelét, majd – miután kinevezték a Belügyminisztérium romaügyi államtitkárává – az elnöki tisztségről is lemondott.

Az alakuló ülésnek nem az ORÖ Dohány utcai székháza, hanem a fővárosi kormányhivatal egyik intézete ad otthont. Lakatos Oszkár, az előző testület általános elnökhelyettese, aki a korrupciós pénz elfogadása miatt elítélt Agócs János távollétében az elnöki teendőket is ellátta, lapunknak nyilatkozva emlékeztetett arra: az ORÖ-t – szerinte jogsértő módon – másfél évvel ezelőtt megfosztották az állami támogatástól. Azóta az országos önkormányzatnak semmiféle bevétele nincs. Rengeteg a tartozás, teljes az anyagi csőd. A Dohány utcai székházat is kénytelenek voltak bezárni, nincs miből fizetni a rezsit.

A súlyos anyagi helyzet egyik következménye, hogy az ORÖ hivatalának nincs már egyetlen dolgozója, így hivatalvezetője sem – folytatta Lakatos Oszkár. Az átadás-átvétel, amelyre október elsejétől számítva hatvan nap áll rendelkezésre, hivatalvezető hiányában komoly nehézségekbe ütközik. A volt elnökhelyettes hozzátette, hogy a székházban olyan, szenzitív adatokat tartalmazó dokumentumokat is őriznek, amelyekbe még az elnöknek se lehet bepillantása. Lakatos Oszkár ezért nem bocsátotta az alakuló ülés rendelkezésére a Dohány utcai épületet: úgy érezte, ilyen körülmények között nem tudja vállalni a felelősséget az ott lévő papírokért és tárgyakért. Tájékoztatása szerint az átadás-átvételre az alakuló ülés megtartása, az új elnök és a hivatalvezető megválasztása után kerülhet sor.

Az elnöki poszt várományosa Aba-Horváth István, egy debreceni roma politikus, aki a választáson – közvetlenül Sztojka Attila után – a CiKöSz listájának második helyén szerepelt. Kérdésünkre felidézte, hogy Lakatos Oszkár tavasszal már eltemette az ORÖ-t. (A jelképes szertartáson Lakatos kulcsot és láncot dobott a Dunába. Közölte, hogy „a kulcs a szabadságunk jelképe volt, a lánc pedig a politikai és kulturális elnyomás szimbóluma”.)

Aba-Horváth István szerint a június 9-ei választást követően elegendő idő lett volna arra, hogy előkészítsék az átadás-átvételt, Lakatos Oszkár azonban csak a közelmúltban reagált megkereséseikre. Ezzel – állította Aba-Horváth István – több hónapot elvett az együttműködéstől, a lehetséges megoldások keresésétől. „Nem engem bánt, vagy nem Sztojka Attila államtitkárt bántja, hanem a magyarországi cigány közösséget” – fogalmazott. Arról, milyen szellemiségben fogja vezetni a roma testületet, Aba-Horváth István elmondta: a politikai hovatartozást száműzni akarja az ORÖ-ből, de a regnáló kormánnyal mindig együtt kell működni.

Az alakuló ülés napirendi pontjai között rögtön az elnök megválasztása után jön a szervezeti és működési szabályzat módosítása. A javaslatból kiderül, nevet változtat az ORÖ: ha a képviselők megszavazzák az előterjesztést, akkor a testületet mostantól Magyarországi Romák Országos Önkormányzatának (MROÖ) fogják hívni. Egy másik határozati javaslat szerint a közgyűlés „felhatalmazza az elnököt, hogy hatóságok bevonásával azonnal vegye birtokba az önkormányzat tulajdonában és vagyonkezelésében lévő ingó- és ingatlanállományt, amennyiben 2024. 10. 03. napon nem kapja meg a kulcsokat és a kódokat”.

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Lakatos Oszkár az elítélt Agócs János távollétében az elnöki teendőket is ellátta

MOZGÁSTÉR

ABA-HORVÁTH ISTVÁN:

A június 9-ei választást követően elegendő idő lett volna arra, hogy előkészítsék az átadás-átvételt

> Az ORÖ hivatalának nincs már egyetlen dolgozója, így hivatalvezetője sem, az átadás-átvétel hivatalvezető hiányában komoly nehézségekbe ütközik – állítja az eddigi elnökhelyettes.

„A félprofik kora véget ért”

AGRÁRIUM Mi termeljük Európa legdrágább szőlőjét és legolcsóbb borát, ami tarthatatlan. A jövőben az él meg a piacon, aki a modern tudomány segítségével a hatékonyságra törekszik – véli Molnár Ákos, a Hegyközségek Nemzeti Tanácsa szőlészeti szekciójának elnöke.

FOTÓK: HUSZÁR DÁVID

DOROS JUDIT

– A szőlészek, borászok majdnem mindent tudnak az erjedéstechnológiáról, a tudósok lassan ellátnak az utolsó galaxisig, de hogy öt centire mi történik a talpunk alatt, arról nagyon kevés fogalmunk van – mondta lapunknak a Sopronban gazdálkodó Molnár Ákos. A Hegyközségek Nemzeti Tanácsának elnökségi tagja, a szőlészeti szekció elnöke Kovács Károly Zoltánnal, a Miskolci Egyetem tudományos munkatársával, a Magyar Talajtani Társaság szakosztályi elnökével közösen jelentette be nemrégiben: az elkövetkező egy évben ismeretterjesztő céllal az ország mind a 22 borvidékén felhívják a figyelmet egy rendezvénysorozat keretében a talaj minőségének fontosságára.

Európában a talajok 60-70 százaléka szennyezett: ezalól a szőlőültetvények sem kivételek. Most egy-egy borászat közreműködésével, egy kiválasztott szőlőültetvényben feltárt talajszelvény segítségével mesélnek majd a szakemberek a dűlő talajáról és földrajzi környezetéről, bemutatják a terroir (talaj, talajtípus) és a bor közötti szoros kapcsolatot. A talaj összetételének, szerkezetének és tápanyag-szolgáltató képességének megismerése ugyanis nemcsak hasznos információt jelent, hanem irányt mutathat az eredményes gazdálkodáshoz.

Az emberek többségének a gyönyörű ültetvények, a domboldal, a kultúrtáj, a csicsergő madarak jutnak róla eszébe, ugyanakkor látni kell, hogy a szőlőtermesztés az állattenyésztés után talán a leginkább környezetterhelő a növényvédő szerek és az intenzív gépi munkák miatt – állítják a szakértők. Mindezen a bio- vagy a biodinamikus gazdálkodás csak részben segít – teszik hozzá –, illetve amennyit segít, annyit ront is: itt ugyanis a gombaölő szerek helyett kénre és a rézre térnek át, s ez ugyan Magyarországra még nem jellemző, de egyes olasz termőtájakon már az egészségügyi határértéket nagyságrendileg meghaladó réztartalma van a talajoknak. Ha a réz magas koncentrációban van jelen, ott a talajélet leáll, a mikrobák egyedszáma, faji változatossága lecsökken.

A legfrissebb uniós statisztika szerint a kontinens talajainak több mint kétharmada beteg, állapota, termőképessége, alapvető funkciója romlik, ami nemcsak az élelmiszer-biztonságot, hanem a természeti környezet fennmaradását is veszélyezteti. Amíg ez nem tudatosodik a társadalom minden szintjén – nemcsak a mezőgazdaságban –, addig a szakmai szervezetek nem tudnak hatékonyan fellépni a talajok védelme érdekében.

– A talajtan tudománya az elmúlt 20-30 évben annyit fejlődött, hogy amit korábban tanítottak az egyetemen, annak egyes részei már elavultak. A tudomány és a gyakorlat között mindig van egyfajta feszültség; ez nemcsak a mi szakmánkra igaz, hanem az élet összes területére. Ezzel a rendezvénysorozattal az a célunk, hogy az elefántcsonttoronyból lehozzuk a tudósokat: szeretnénk testközeli kommunikációt a termelők és kutatók között – mondta lapunknak Molnár Ákos. Szavai szerint a Magyar Talajtani Társasággal közösen főleg arra keresnek majd választ, mit kell tenni a talajainkkal azért, hogy ezt a nem megújuló erőforrást minél tovább megtartsuk értékében és egészségében a következő nemzedékeknek is. A rövid távú előny pedig az, hogy egészséges talajéleten sokkal jobb minőségű és nagyobb mennyiségű termést lehet betakarítani.

– A talajaink állapota nagyban meghatározza, hogy a mostanihoz hasonló s egyre inkább kialakuló száraz évjáratokban hogyan juttatjuk vízhez a növényeinket. Az öntözés ugyanis csak az egyik tényező, legalább ilyen fontos a talaj vízmegtartó képessége. Ezt bizonyos technikákkal lehet javítani anélkül, hogy kémiailag beavatkoznánk a talaj életébe, vagy akár öntöznénk – tette hozzá. Kérdésünkre, hogy vajon az ország borvidékein hány olyan borászat, pincészet van, ahol alkalmazzák már ezeket az új technológiákat, azt válaszolta: azért ez nem egy „terra incognita” (ismeretlen föld, terület), a haladó szellemű borászatok már ma is igénybe veszik a humuszgazdálkodást, nem új keletű téma a talaj lazítása, a talajtakaró növények és azoknak a baktériumkészítményeknek a használata, amelyekkel a talajéletet javítani lehet. Csak néhány példa: így tesz Gyukli Krisztián a Balatonnál, Steiglerék Sopronban, és Tokaj-Hegyalján is számos pincészet.

– Mint minden szakmában, nálunk is van egy óriási szakadék a profik meg a félprofik között, s mivel a Hegyközségek Nemzeti Tanácsa egy köztestület, nekünk nemcsak a fogyasztókat, de a termelőket is edukálnunk, tanítanunk kell: főként azokat, akik nem tudnak idegen nyelven, nem olvasnak szakirodalmat és nem járnak külföldre. Nagyon sok egyszerű ember van, aki szőlőtermesztésből próbál megélni, de azt a konzervatív, egyben a talajt kizsákmányoló művelési módot követi, amit már az apja, a nagyapja és a dédapja is. Mi erkölcsi feladatunknak érezzük – s az ágazat saját érdekében is fontos –, hogy hasznos, új, modern tudáshoz juttassuk őket.

Ez egy hosszabb, átgondolt folyamat, aminek az első mozaikja, hogy elkezdünk foglalkozni a talajjal, majd haladhatunk tovább a szőlőtermesztés és a borászat új ismeretei felé – mondta a szakértő. Molnár Ákos hozzátette: a fenntartható gazdálkodásnak két pillére van: az egyik a környezeti, a másik pedig a gazdasági. – Annak semmi értelme, ha úgy termelünk a környezeti fenntarthatósági szempontokat szem előtt tartva, hogy a gazda közben éhen hal. A nemzetközileg egyre fokozódó versenyben, egy nyitott piacon igenis a hatékonyság nagyon fontos dolog. Azt a hozzáállást pedig el kell felejteni, hogy nagyon pici termésekkel lehet csak jó minőséget elérni, e között nem áll fel olyan egyenes arányosság, mint azt gondolták húsz éve – érvelt. Molnár Ákos szavai szerint a nálunk szerencsésebb társadalmi fejlődésű országokban a gazdák már rájöttek arra, hogy ha egy növénynek mindent megadnak, amire szüksége van, óvatosan bánnak vele, nem szekálják agyon, de figyelnek az igényeire, akkor tág határok között növelhető úgy a termésmennyiség, hogy a minőség nem csökken.

– Magyarország ilyen szempontból jelentős versenyhátrányba került az elmúlt két évtizedben. Ha objektívan elkezdünk a számok mögé nézni, akkor épp a hatékonyság hiánya miatt mi termeljük Európa egyik legdrágább szőlőjét, és mi adjuk el az exportpiacon a kontinens legolcsóbb borát. Ez pedig tarthatatlan állapot – magyarázta. Arra a felvetésre, hogy miként lehet ezen változtatni, úgy reagált: lehet azon keseregni, hogy a felvásárlók milyen gyalázatos áron veszik meg a terményt a szőlőtermelőktől, de a szorzat azért mégiscsak úgy áll össze, hogy a termésmennyiséget szorozzuk az árral. Ha a szorzatnak mind a két tagja alacsony – és ez sajnos itthon bekövetkezett, s egyre többen abba is hagyják a szőlőtermesztést emiatt –, akkor ez egy veszteséges üzem, egy veszteséges vállalkozás, amit általában Magyarországon a szőlőtermelők nagy része másodállásban művel. – Ez régen egy jó jövedelemkiegészítő tevékenység volt – tette hozzá –, mostanra viszont megfordult a trend, emiatt ebben az ágazatban az amatőrök, a félprofik kora gyakorlatilag véget ért. Az fog megélni a piacon, aki akár a talaj, akár a termelés és feldolgozás terén a legmodernebb tudományos eredményeket is felhasználva a hatékonyságra törekszik.

A szőlőtermesztés az állattenyésztés után talán a leginkább környezetterhelő tevékenység – állítják a szakértők

GENERÁCIÓK

MOLNÁR ÁKOS:

Nagyon sok egyszerű ember van, aki szőlőtermesztésből próbál megélni, de azt a konzervatív, egyben a talajt kizsákmányoló művelési módot követi, amit már az apja, a nagyapja és a dédapja is

Azt a hozzáállást – mondja a szőlészeti szekció elnöke – el kell felejteni, hogy nagyon pici termésekkel lehet csak jó minőséget elérni

Európában a talajok 60-70 százaléka szennyezett: ezalól a szőlőültetvények sem kivételek.

LAPSZÉL

Lázár átadta, Márki-Zay lebontja

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

Az építési és közlekedési miniszter, Lázár János átadta, tavaly még felújították, az idén már ki sem nyitott és hamarosan el is bontják a Hódmezővásárhelytől 10 kilométerre lévő, de a városhoz tartozó mártélyi kalandparkot – számolt be a szegeder.hu. A kalandparkba belépőt is szedtek, pedig ahogy Márki-Zay Péter polgármester fogalmazott: „Ez egy sima játszótér, ahova odaraktak 2-3 embert, hogy belépőjegyeket szedjenek, semmi kalandpark nincs benne.” Kifejtette azt is, hogy a játszóteret rosszul építették meg, egy ártéri gödörben, „ahol értelemszerűen minden évben áll a víz. Ráadásul fából készültek a játszótéri elemek, s mivel a fa közvetlenül a talajban volt, így nem tudott kiszáradni, és szétrohadt.” NÉPSZAVA

Értéktárban a fideszes életmű

Meglepő értékre bukkant a 444 olvasója Szabadkígyós település honlapján: a község értéktárába Balogh József leköszönt fideszes polgármester munkássága is bekerült. Minden önkormányzat települési értéktárat hozhat létre, ahová a helyben fellelhető nemzeti értékek kerülhetnek. „Balogh József polgármester úr 26 éven keresztül Szabadkígyós múltjának őrzésével és jövőjének fejlesztésével kiemelkedő munkát végzett” – áll a döntés indoklásában. A volt polgármester munkássága olyan értékek mellett kapott helyet, mint a Wenckheim-kastély, a Szent Anna-kápolna vagy az Ókígyósi Aranyménes. A júniusi választáson Balogh már nem indult, az új polgármester a független Kosznáné Pule Ilona lett. NÉPSZAVA

Céget alapított Schadl György

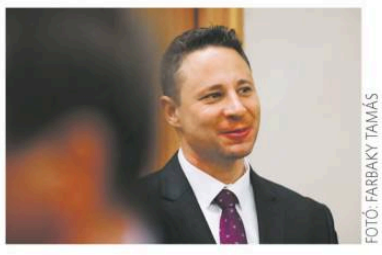

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

Július végén alapították azt az épületfelújítással foglalkozó céget, aminek Schadl György, a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar korábbi elnöke is a tulajdonosa lett – írta meg a hvg.hu. A T&B Future Energetikai Kft.-nek három tulajdonosa van, fő tevékenysége pedig egyéb épületgépészeti szerelés. A korrupciós bűncselekmények elkövetésével vádolt Schadl a lapnak azt mondta, terveik szerint lakossági vagy kisebb ipari munkákat vállalnak majd. „Nyilván nem a Sándor-palotát tatarozzuk majd, hanem alapvetően lakossági és kisebb ipari ingatlanok esetében vállalnánk szigetelési, felújítási munkákat.” NÉPSZAVA

Bagó helyett tarol a snüssz

VÁLTÁS Ötödére csökkentené az Európai Unió a dohányzók táborát 2040-re, s ebben nagy szerep juthat a nikotinpárnának, aminek a gyártását megtízszerezte a pécsi dohánygyár az elmúlt öt évben.

UNGÁR TAMÁS

A nikotinpárna egy a felnőtt dohányzók számára készülő, ártalomcsökkentést célzó termék, amit főképp azok vásárolnak, akik szeretnének leszokni a cigarettázásról, de nikotinéhségük miatt ez a váltás nehéz a számukra. A párnák többek között mikrokristályos cellulózt, ízesítőket, nikotint és vizet tartalmaznak, dohány nincs bennük. Ez a kis tasak a fogínyre helyezve fejti ki hatását, oly módon, hogy a száj nyálkahártyáján keresztül a nikotin eljut a vérkeringésbe és az agyba.

A dohányzók egészségét elsősorban a cigaretta füstjében lévő kártékony anyagok veszélyeztetik, ezek belégzése okozhat – többek között – végzetes rákot, légzési és keringési betegségeket. A párnát sokan alkalmasnak gondolják a cigaretta „kiváltására”, hisz használata során nem keletkezik füst, és tudományos ismereteink szerint a nikotin önmagában nem rákkeltő. Utóbbiak miatt a nikotinpárna egyre népszerűbb a dohányzók körében. A termék kedveltségét az is erősíti, hogy míg számos közösségi térben tilos cigarettázni, a szájban lapuló párna használatára nem vonatkozik szinte semmiféle jogszabályi korlátozás. A mérsékelt adagban fogyasztott nikotin általában frissen tart, lerövidíti a reakcióidőt, ezért a világsztár sportolók közül sokan még meccs és verseny közben is használják a tiltott ajzószerek listáján nem szereplő nikotinpárnát. Ez pedig még inkább divatot teremt a tasakoknak, amelyekkel a passzív dohányzás is kiküszöbölhető.

A fentiek okán érthető, hogy a BAT Pécsi Dohánygyár tevékenységének egyre nagyobb hányadát teszi ki a nikotinpárna-termelés. A 112 éves üzem 2019-ben kezdett nikotinpárnát gyártani, s akkor 300 millió, tavaly viszont már 3 milliárd párna készült Pécsen, s az idén ez a szám várhatóan 4 milliárdra nő. Jelenleg tíz gépsor gyártja a párnákat, erre a fejlesztésre összességében több mint 27 milliárd forintot fordított a BAT – tudtuk meg a cég kommunikációs vezetőjétől, Horváth Esztertől. A több mint 1000 embert foglalkoztató pécsi üzemben közel 400-an dolgoznak a párnagyártó gépsorok mellett.

FORRÁS: BAT PÉCSI DOHÁNYGYÁR

A kis tasak a fogínyre helyezve fejti ki hatását. Egyre népszerűbb a dohányzók körében

KOCKÁZAT

ZACHER GÁBOR

toxikológus biztos abban, hogy a nikotinpárna is okoz egyfajta testi-lelki függőséget, ezért nem veszélytelen

Világszerte egyre több dohányzó füst nélküli termékeket vásárol – tette hozzá Horváth Eszter. Ennek eredményeképp Magyarországon is népszerűvé vált a dohányhevítő készülék, amiből nem füstöt, hanem dohánypárát szívnak magukba a használóik. (A dohánypára akár 90-95 százalékkal kevesebb káros anyagot tartalmazhat, mint a füst.) Jelenleg a 2 millió hazai nikotinfogyasztó körülbelül fele használ már hevítőkészüléket; igaz, közülük sokan nem álltak át teljesen, s a hevítés mellett azért elszívnak hagyományos cigarettát is. A nikotinpárna még közel sem ennyire elterjedt nálunk, a magyarországi nikotinfogyasztók alig 2 és fél százaléka fedezi így a nikotinigényét. A teljes hazai fogyasztás évente 65 millió tasak körül mozog.

Az egyelőre csekély hazai fogyasztásból adódik, hogy a pécsi gyár alapvetően külföldön, négy kontinens 40 országában értékesíti a nikotinpárnákat. A legjelentősebb vásárlók a skandináv országok, ami azzal magyarázható, hogy Svédországban immár 300 éve használják a nikotinpárna ősét, a „snüssz”-t. Ez azonban egy olyan, ugyancsak fogínyre helyezhető tasak, amit valódi dohánnyal töltöttek meg. Ennek ellenére sokan a snüssz kifejezést használják nálunk a nikotinpárnára, holott a kettő között nagy a különbség, hisz a valódi snüssz ártalmasabb, mint a nikotinpárna, ráadásul az EU-n belül csak Svédországban megengedett a fogyasztása, mivel a svédek ehhez a tradicionális szokásukhoz ragaszkodva vállalták a csatlakozást a közösséghez.

Egyébként az EU 15 évesnél idősebb polgárainak jelenleg a 24 százaléka gyújt rá több-kevesebb rendszerességgel – tudtuk meg Horváth Esztertől. A közösség egyik célkitűzése, hogy a felnőtt dohányosok aránya 2040-re menjen le 5 százalékra, s az érintettek java szokjon le káros szenvedélyéről, és füstmentessé váljon. A felnőttkorú magyaroknak a 26 százaléka dohányos, ezzel a középmezőnyben vagyunk, a leginkább füstölgők a bolgárok (37), a görögök (36) és a horvátok (35).

A füstmentesítő céllal van tehát összhangban a BAT részleges profilváltása. A kommunikációs vezető megjegyezte, hogy a cigarettáról való leszokásért indított harcban Svédország áll a legjobban, ott a füstszívók aránya – főképp a snüssznek és a nikotinpárnának köszönhetően – lement 5,6 százalékra. Mindez jótékonyan befolyásolja a svédek egészségét, az ott élőket kevésbé sújtják olyan betegségek, amelyekben szerepet játszhat a cigarettázás.

50 ezer párnafogyasztó

A BAT-nak nincs felmérése a magyarországi nikotinpárna-vásárlók társadalmi összetételéről, így statisztikai hitelességgel nem tudjuk dokumentálni, hogy a hozzávetőleg 50 ezer párnafogyasztó között a nők vagy a férfiak, az idősek vagy a fiatalabbak, a városban, esetleg a falvakban élők, a diplomások vagy a kevésbé iskolázottak vannak-e többségben. Megkérdeztük fél tucat dohánybolt eladóját, s ők úgy látják, hogy inkább férfiak, fiatal felnőttek és a nálunk élő külföldiek a vásárlók.

Függőséget a párna is okozhat

VESZÉLY Első-, másod- és harmadosztályú labdarúgócsapatok edzőit kérdeztük a nikotinpárnáról, és ők nem titkolták, hogy több játékosuk is használja ezt az eszközt, teljesítményfokozó céllal. Beszéltünk küzdősportolók trénereivel is, akik azonban nem kívántak nyilatkozni, ami erősíti azt az információnkat, hogy náluk is „bevetik” a zacskókat. A sportorvosok számára nem ismeretlen a jelenség, de – mivel a játékosok bíznak a párna hatásában, s a tudomány eddig nem hozott bizonyítékokat a párna veszélyességéről – nem foglalkoznak azzal, hogy a játékosokat lebeszéljék a Nemzetközi Doppingellenes Ügynökség által sem listázott szerről. Az Országos Sportegészségügyi Intézet (az OSEI, vagyis a „sportkórház”) eddig nem foglalt állást a nikotinpárnákról, a sportszövetségek ugyanis nem kérték erre az intézményt – tudtuk meg az OSEI vezetőjétől, Soós Ágnestől. Zacher Gábor toxikológus nem vitatja, hogy a sportolót pörgősebbé, küzdőképesebbé teszi a párna. Szerinte a doppingszervezet azért is nem teszi tiltólistára a nikotint, mert akkor az összes cigarettázót el kellene tiltani a versenysporttól.

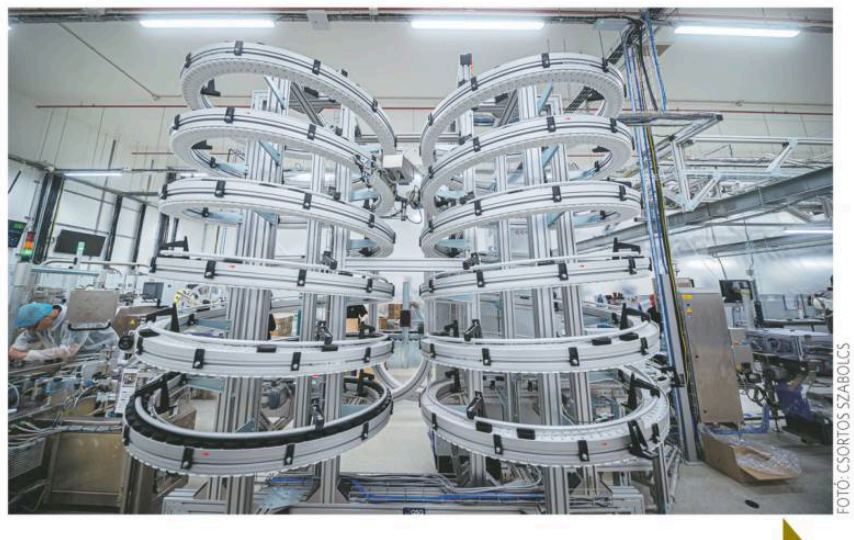

FOTÓ: CSORTOS SZABOLCS

A gyártást egyre jobban pörgetik, de még főleg exportra termelnek

Zacher ugyanakkor biztos abban, hogy a nikotinpárna is okoz egyfajta testi-lelki függőséget, ezért nem veszélytelen. U. T.

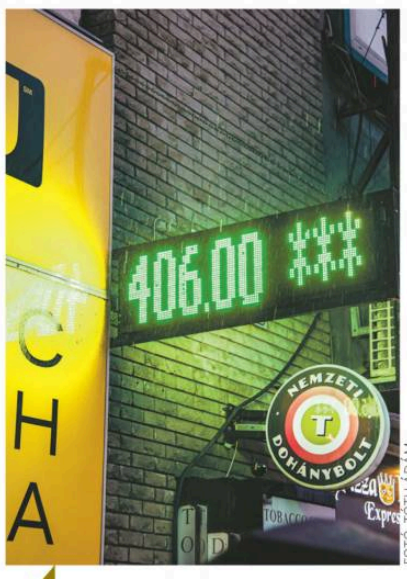

FOTÓ: TÓTH ÁDÁM

Most minden „összejött" a forint gyengüléséhez

Újra 400 forint felett az euró

ÁRFOLYAM Másfél éves mélypontjára esett a szerdai kereskedésben a forint az euróval szemben, amely átlépte a 400 forintos lélektani határt, a csúcs lapzártánkig 400,8 forint volt. Az elmúlt napokban trendszerűen gyengült a forint, előbb az euró árfolyama kilépett a 390–395 forintos sávból, majd átvitte a 400 forintos szintet. A forintgyengülés mögött elsősorban a romló külső kockázat húzódik meg: az árfolyamesés már a hét elején megindult, miután Jerome Powell amerikai jegybankelnök arról beszélt, hogy a Federal Reserve lassabban fogja a dollárkamatokat csökkenteni, mint ahogy azt a piacok árazták. A bejelentés dollárerősödést hozott magával, ami ilyenkor gyengíti a feltörekvő piaci valutákat, így a forintot is. Ráadásul a forint mindig is a legsérülékenyebb a régióban. A végső lökést kétségtelenül a kiéleződő izraeli válság adta meg a feltörekvő valutáknak és a forintnak is. (A PM hiánycélemelése nem hatott a forintra, ugyanis a piacok nem a pénzforgalmi hiányt figyelik.)

A múlt héten a Magyar Nemzeti Bank (MNB) 0,25 százalékkal csökkentette a kamatát, így az alapkamat 6,5 százalék lett. A kamatcsökkentés után az elemzők az év végére 6,25 esetleg 6 százalékos kamatot vártak. Azonban ha a forint tartósan 400 forint felett marad, könnyen lehetséges, hogy a jegybank újfent leáll a kamatcsökkentésekkel.

Az ING Bank elemzői szerdán kiadott prognózisukban azzal számolnak, hogy amíg a közel-keleti helyzet nem enyhül, addig az nyomást gyakorol a forintra. Ennek ellenére alapforgatókönyvük szerint 392–400 forintos sávba várják az év végéig az eurót, de a jelenlegi geopolitikai helyzet könnyen tartósan a 400-as kulcsszint fölé viheti a forintot. Ugyanakkor megjegyzik, hogy a gyengébb árfolyam szigorúbb monetáris politikát eredményezhet, ami megakadályozza a további forintgyengülést.

P. ZS.

RÉSZVÉNYEK

BUX		
73 059,71	↓	-1,52%
Mol		
2638 Ft	↓	-1,57%
MTelekom		
1038 Ft	↓	-0,95%
OTP		
18 465 Ft	↓	-0,43%
Richter		
10 820 Ft	↓	-3,57%

Nem várható ukrán gázstop

FŰTÉS Januártól Moszkva és Kijev megállapodása híján is folytatódhatnak a keleti energiahordozó európai szállításai.

MARNITZ ISTVÁN

Januártól sem szűnnek meg az Ukrajnán keresztüli orosz gázszállítások – vélekedett lapunk megkeresésére Miklós László energiaipari szakértő, az állami MVM, illetve a Mol-hátterű, FGSZ nevű központi gázvezeték-üzemeltető egykori vezetőségi tagja. Mint ismert, jelen állás szerint az oroszok és ukránok az egymás között dúló háborúra tekintettel januártól nem újítják meg a már 2020-ban is csak komoly izgalmak után újrakötött államközi gáztovábbítási szerződést. (Az agresszor egyébként éppenséggel ajánlkozik a megegyezésre, ám attól a megtámadott Kijev mereven elzárkózik.) Bár 2021-ig Magyarország is eme fél évszázada működő, Testvériségnek nevezett csövön kapta az orosz földgázt, a három évvel ezelőtt újrakötött magyar–orosz gázvásárlási megállapodásban rögzített, évi 4,5 milliárd köbméterből 3,5 milliárd köbméter Szerbia felől, a szerződés októberi életbelépésével egy időben üzembe helyezett, Oroszországból eredő, Török Áramlat nevű rendszeren keresztül érkezik. Bár eme irat szerint a fennmaradó egymilliárd köbmétert változatlanul Ukrajnán át – igaz, egy szlovák kerülővel, végül is Ausztria felől – kapjuk, a mérési adatok szerint az utóbbi idők során e mennyiség jó része is a déli szállítási útvonalra került át. Bár tehát az nem állítható, hogy a gond Magyarországot egyáltalán nem érinti, sokkal inkább a szlovákok és az osztrákok feje főhet. E két állam ugyanis eddig szinte kizárólag Ukrajnán keresztül érkező, orosz energiahordozót használt. Ráadásul, az orosz–ukrán megállapodástól függetlenül, a vezeték egy bombatalálattól akkor is bármikor használhatatlanná válhat, ha a két harcoló fél mindeddig – a szintén Európába irányuló, Barátság nevű olajvezetékkel együtt – láthatólag tartózkodott az útvonal támadásától. Mindezek nyomán, vérmérséklettől függően, de a várható fejleményeket illetően több politikus és szakember is rendszeresen kétségbeesésének ad hangot. Ezek hatását a pánikkeltő szalagcímek még tovább fokozzák.

FOTÓ: KALEINAR

Az Ukrajnán át érkező orosz gáz már nem a Testvériség vezetéken, hanem kerülő úton, Szlovákián és Ausztrián át jut Magyarországra

1 milliárd köbméter orosz gázt kapunk az ukrán vonalon

Mivel ugyanakkor Ukrajna az Európai Energiaközösség tagjaként vállalta a vezetékes gázszállítások uniós szabályainak betartását, nem teheti meg, hogy ha egy európai cég orosz gázt rendel, és ehhez az EU eljárásrendje szerint vezetékhasználati jogot is nyer, azt mégis megtagadja – hangsúlyozta Miklós László. Ilyen ellenállásra utaló ukrán nyilatkozat nem is látott napvilágot. Ráadásul a vitától és az orosz gáz iránti uniós igények zuhanásától függetlenül Kijev a szállításokon még mindig tetemes díjbevételre tesz szert. Magyarán az orosz gázszállítások, az Unió szabályai alapján erre vonatkozó külön orosz–ukrán megállapodás nélkül is, zavartalanul folytatódhatnak – szögezte le a szakértő.

KIVÉTEL

MIKLÓS LÁSZLÓ

Az orosz gázszállítások az Unió szabályai alapján, erre vonatkozó külön orosz–ukrán megállapodás nélkül is, zavartalanul folytatódhatnak

Ausztria és Szlovákia az ukrajnai orosz gázszállítások esetleges nem várt januári megingása esetén sem maradna gáz nélkül. Mind nyugati, mind északi szomszédunk felvette ugyanis már a kapcsolatot a tengeren, cseppfolyósítva szállított, LNG-nek nevezett földgáz német–olasz, illetve lengyel kikötői lefejtőivel. De Szlovákia Magyarország felől is vehetne – akár orosz – gázt. Az osztrák cső viszont érdemi mennyiség ellenkező irányú szállítására jelenleg nem alkalmas. Egy esetleges nem várt keleti gázzár áthidalását a januárig felhalmozott fűtőanyagkészletek is segíthetik.

Még nagyobb lesz az idei hiány

BÜDZSÉ A kormány idén már másodszor emelte meg előrejelzését az idei államháztartási hiányra – ez derül ki abból az adatsorból, amit a Magyarország ellen folyó túlzottdeficit-eljárás keretében nyújtott be a magyar kormány az Európai Bizottságnak. Az érvényes költségvetési törvény szerint idén az államháztartás hiányát 2514 milliárd forintra kellett volna csökkenteni a kormánynak a tavalyi 4435 milliárd forintról. A kabinet már áprilisban belátta, hogy ahogy az előző négy év, úgy a 2024-es költségvetés tervezését is végletesen elbaltázta, ezért már akkor bejelentette az Európai Bizottságnak, hogy az új hiánycél 3982 milliárd forint. Ez egészen e hét keddig tartott, amikor is egy kormányzati adatközlésből kiderült, hogy az év végére a kormány már 4539 milliárdos deficitet tervez, ami még a tavalyi hiánynál is mintegy százmilliárd forinttal magasabb. Ugyanakkor a kormány csak a hazai elszámolású pénzforgalmi hiánycélját emelte, az uniós elszámolásban figyelt eredményszemléletű hiányt továbbra is a bruttó hazai termék (GDP) 4,5 százalékán hagyta.

Az OTP elemzői szerint a pénzforgalmi hiánycél emelése mögött a Budapest Airport Zrt. (BA) tavaszi megvásárlása áll, illetve az, hogy a vártnál kevesebb uniós támogatás érkezik a költségvetésbe. A BA-részesedés megszerzése mintegy ezer milliárdos kiadással járt, amire egy fillért sem terveztek a 2024-es költségvetésbe, így akár ez is egy magyarázat lehet a hiánycél emelésére. Ráadásul ha egy állam nyereséges vállalatot vásárol meg, akkor azt nem kell hiánynövelő tételként elszámolni az uniós módszertan szerinti elszámolásban, vagyis ez megmagyarázhatja azt a talányt, hogy a pénzforgalmi hiány emelése ellenére miért maradt változatlan az eredményszemléletű hiánycél.

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Vélhetően a Budapest Airport megvásárlása miatt nő a hiány

A Pénzügyminisztérium a Népszavának azt válaszolta, hogy a kitűzött hiánycél változatlanul a GDP 4,5 százalékának elérése az idén, amit jövőre 3,7 százalékra csökkentenek. Szerintük „a költségvetés a kedvezőtlen világgazdasági környezet ellenére is helytállt: garantálja a nyugdíjak értékének megőrzését, a családtámogatások kifizetését, a rezsicsökkentés fenntartását, miközben a megemelkedett kamatkiadások forrásait is biztosítja. Erre tekintettel a várható pénzforgalmi hiány prognózisa módosult, amely nem befolyásolja az Európai Unió által is figyelembe vett GDP-arányos, eredményszemléletű hiány (ESA) mértékét." A válaszban viszont arra nem tértek ki, hogy miért kellett a pénzforgalmi hiánycélt megemelni. Amennyiben igaznak bizonyul, hogy a már részben lezárt BA Zrt.-felvásárlás miatt nő a hiány, az a piacokat nem rengeti meg. A PM adatai szerint az első nyolc hónapban 2857 milliárd forint volt a deficit, a szeptemberi előzetes adatot a jövő héten közli a PM.

PAPP ZSOLT

2025 miatt aggódnak

Az idén meghozott kiigazító intézkedésekkel idén elérhető a GDP 4,5 százalékára rúgó hiány, a kormány által most bejelentett pénzforgalmi hiánycél emelése az eredményszemléletű egyenleget nem érinti – derül ki az OTP Bank elemzői közleményéből. Ugyanakkor a jövő évre megcélzott 3,7 százalékos, szintén eredményszemléletű hiánycél jelenleg nem elérhető – írták. Az OTP elemzői szerint az eddig bejelentett intézkedések alapján 4,6 százalék lenne a deficit, vagyis az ideinél akár magasabb is. A szakértők szerint a jövő évi költségvetésre már nyomást gyakorol a 2026-os választás előtti osztogatás, a családi adókedvezmények duplázása 255 milliárd forintba kerül, sőt béremelések is lesznek, csökkennek viszont a kamatkiadások. Ezzel együtt az OTP szerint a jövő évi hiány az idei szinten lehet, ami azt jelenti, hogy még 700 milliárdos kiigazításra lesz szükség a 2025-ös költségvetésben az eddig ismertetett tervekhez képest.

LAPSZÉL

LMBTQ-ellenes törvény aláírás nélkül

FOTÓ: AFP/WOJTEK RADWAŃSKI

Szalome Zurabisvili grúz elnök megtagadta az LMBTQ+ jogokat súlyosan korlátozó törvény aláírását – közölte hivatala tegnap. A tbiliszi parlamentet heves bírálatok érték, miután szeptemberben elfogadta a jogszabályt, amely átfogó tilalmat ír elő az azonos neműek házasságára, örökbefogadási kéréseikre és a nemi hovatartozást megerősítő kezelésekre, emellett betiltja a Pride-rendezvényeket és cenzúrázza az LMBTQ+ emberek filmes és könyves ábrázolását. A jogszabály tovább szította a feszültséget az országban, ahol a hónap végén választásokat tartanak. Elemzők szerint a szavazás döntő tesztje lesz annak, hogy Grúzia Oroszország felé sodródik-e. NÉPSZAVA

Incidensek Izrael két nagykövetségénél

A dán és a svéd rendőrség is nyomozást folytat, miután szerda hajnalban két kézigránát robbant Izrael koppenhágai nagykövetsége közelében, a zsidó állam stockholmi nagykövetségére pedig kedd este ismeretlenek lövéseket adtak le. A dán fővárosban tegnap három svéd férfit tartóztattak le egy vonaton azzal a gyanúval, hogy közük volt a Hellerup kerületben történt két robbanáshoz. A stockholmi rendőrség megerősítette, hogy az izraeli nagykövetség épületét lövedék találta el, ezért nyomozást indítottak. A két incidensben senki sem sérült meg. NÉPSZAVA

Menekültek vesztek a tengerbe Dzsibutinál

FOTÓ: AFP

Legalább 45 ember halt meg Dzsibuti partjainál két migránsokat szállító csónak balesetében – közölték a helyi hatóságok. A Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM) szerint a csónakok 310 emberrel a fedélzetükön indultak el Jemenből, mielőtt kedden elsüllyedtek a Vörös-tengeren a kelet-afrikai ország partjaitól alig 150 méterre. „61 embert még mindig eltűntként tartunk nyilván...” – közölte a dzsibuti parti őrség, amelynek 115 túlélőt sikerült kimentenie. Konfliktusok, természeti katasztrófák és rossz gazdasági kilátások elől menekülő afrikai migránsok ezrei hajóznak át évente a Vörös-tengeren az olajban gazdag Perzsa-öböl felé. Az IOM szerint az Afrika szarváról Jemenbe érkező migránsok száma a 2022-es mintegy 73 ezerről tavaly több mint 97 ezerre nőtt. NÉPSZAVA

Fontos bástya esett el

952. NAP Az ukrán hadvezetés kivonja csapatait Vuhledarból. A város elvesztése alapvetően átrajzolhatja a donyecki frontvonalakat.

HARSÁNYI GYÖRGY

Az ukrán hadsereg úgy döntött, hogy a bekerítés veszélye miatt kivonja csapatait a donyecki Vuhledarból – közölte a Hortyica hadműveleti-stratégiai haderőcsoport tegnap, egy nappal azután, hogy az orosz hadsereg bejelentette a régió délnyugati részén lévő város elfoglalását. A döntés célja, „hogy megőrizzék a személyi állományt és a katonai felszerelést, és új pozíciót foglaljanak el a további akciókhoz” – állt az ukrán közleményben. E szerint az ellenségnek a „hosszú csatákban elszenvedett súlyos veszteségek ellenére sikerült tartalékokat küldenie a város elleni oldalirányú támadásokra, s ez kimerítette a védekező ukrán erőket”.

Ukrajna 72. gépesített dandárja több mint két évig védte Vuhledart. Az orosz erők nem sokkal a 2022-es teljes körű invázió kezdete után megpróbálták elfoglalni az egykor 15 ezer lakosú bányászvárost, de kudarcot vallottak, s így a város az ukrán védelem fő védőbástyája lett a donyecki front déli részén. A megszállt Donyecktől mintegy 50 kilométerre délnyugatra és Zaporizzsja megye határától 40 kilométerre keletre lévő Vuhledar az ukránok utolsó erődítménye volt a nyugatra eső Velika Novoszilka falu előtt. Elvesztése így szakértők szerint veszélyezteti a régió még ukrán kézen fekvő délnyugati részének biztonságát.

Vuhledar stratégiai jelentőségét főleg az adja, hogy a várostól délre lévő kereszteződésből autópálya vezet Velika Novoszilka felé, illetve egy alacsonyabb rendű országút az északi irányban 30, illetve 70 kilométerre lévő Kurahove és Pokrovszk felé. E két város fontos logisztikai csomópontja az ukrán utánpótlásnak. Mindkettő hónapok óta az orosz erők támadása alatt áll, de Vuhledar irányából eddig nem tudták őket megközelíteni. A kereszteződés ellenőrzése így különösen fontos volt a megye egészét megszállni akaró Moszkva számára.

FOTÓ: AFP/WOLFGANG SCHWAN/ANADOLU

A Vuhledar mellett futó utak ellenőrzése különösen fontos volt a Donyeck megye egészét megszállni akaró Moszkva számára

A keddi fejlemény az oroszok legfontosabb, jelképes győzelme Avgyijivka februári elfoglalása óta, amelyhez nagyban hozzájárult az ukrán hadsereg súlyos lőszer- és emberhiánya. A vuhledari vereség hátterében is hasonló okok állnak. Oroszország nagyobb tartalékai és az Iránból, Észak-Koreából, valamint Kínából kapott fegyverek és alkatrészek miatt Moszkva erői továbbra is fölényben vannak a fegyverzet tekintetében. Ami az élőerőt illeti, bár az áprilisban elfogadott új ukrán mozgósítási törvény nyomán a nyáron megkezdődtek a behívások, szakértők szerint a létszámnövekedés is súlyos gondokat okoz a hadseregben az újonnan felállított ukrán dandárok gyenge felszereltsége és a parancsnokok tapasztalatlansága miatt.

> A fejlemény az oroszok legfontosabb, jelképes győzelme Avgyijivka februári elfoglalása óta.

A donyecki front egy-egy pontján indított, nem egyszer napi húsz roham miatt az oroszok vesztesége ukrán közlés szerint hatalmas, a napi ezer főt is eléri (ez független forrásból nem ellenőrizhető), s az ukránok kurszki betörésekor Moszkvának jelentős erőket kellett oda átvezényelnie. Szakértők szerint azonban az orosz hadvezetés egyelőre képes folyamatosan feltölteni a donyecki fronton harcoló alakulatokat. A szerződéses katonáknak ajánlott egyre magasabb fizetés mellett ugyanakkor az orosz oldalon is fokozódó emberhiányra utal, hogy Putyin elnök tegnap aláírta azokat a törvényeket, amelyek lehetővé teszik, hogy az országban előzetes letartóztatásban lévő 60 ezer vádlott mintegy 40 százalékát szerződésesként a háborúba küldjék.

Alelnökjelöltek felettébb barátságos meccse

VITA Meglepetést hozott a helyi idő szerint kedd este, a CBS hírcsatorna New York-i stúdiójában rendezett alelnökjelölti vita J. D. Vance ohiói szenátor és Tim Walz minnesotai kormányzó között. A választók érzelmeit célzó internetes mémek és alaptalan rémtörténetek helyett a vita inkább szólt szakpolitikai kérdésekről, mint a karaktergyilkos adok-kapokról.

A kedden Izrael ellen indított iráni rakétatámadás okán az első kérdés az USA globális biztonságban betöltött szerepére vonatkozott. Walz a témában nehezen találta a helyét, többször hezitálva próbálta kifejteni álláspontját, amelyben stabil és kiszámítható vezetést ígért. Vance le tudta csapni a magas labdát: az első Trump-adminisztráció békekorszakát méltatta, a külpolitikában pedig a Ronald Reagan fémjelezte, erő felmutatásával elért békét ígérte. A republikánus alelnökjelölt arra is rámutatott, hogy a demokrata elnökjelölt, Kamala Harris a jelenlegi alelnök, és a Hamász tavaly októberben Izrael terrortámadása az ő hivatali ideje alatt történt.

Walz az abortuszjogok kérdésében már sokkal magabiztosabbnak mutatkozott, hiszen az idei kampány legerősebb demokrata üzenetének számít a reprodukciós jogok

FOTÓ: AFP/ANGELA WEISS

A Vance és Walz közötti vita színvonala felmúlta az elnökjelöltek hasonló eseményét

védelme. A Roe kontra Wade ítélet Donald Trump elnökségéhez kötődő legfelsőbb bírósági hatályon kívül helyezése dominószerű állami szigorításokat hozott ezen a téren. Vance e témában védekezésre kényszerült, csak a Trump által hirdetett államonkénti szabályozás félmegoldását tudta kínálni szavazóinak.

Egy az idei kampányban eddig nem említett ügy, a klímaváltozás elleni harc is napirendre került. Bár az USA délkeleti államain végigsöpört Helene hurrikán pusztítása mindkét jelöltet reagálásra késztette, Vance egy retorikai lóugrással az amerikai cégek gyártókapacitásának hazatelepítésében látta a globális felmelegedés ellenszerét, látszólag megfeledkezve Trump korábbi döntéséről, amivel kiléptette országát a párizsi klímaegyezményből. Walznak nehezebb feladat jutott: egyszerre kellett dicsérnie a Biden-adminisztráció megújuló energiákra vonatkozó beruházásait és hangsúlyoznia a szénhidrogének rekordmagas kitermelésének folytatását. Erre a palagázban gazdag Pennsylvania miatt volt szükség, hiszen a középnyugati állam egyben a legfontosabb billegő állam is.

A migráció ügyében Vance ellenőrizetlen bevándorlásról, drog- és embercsempészetről és a jelenségből fakadó magas ingatlanárakról beszélt, mindezekért Kamala Harrist (és nem Biden elnököt) téve felelőssé. Walz azonban rámutatott, hogy májusban politikai haszonszerzés céljából Trump torpedóztatta meg a szenátusban a kétpárti határvédelmi törvényjavaslatot.

Általában véve Vance a vitában artikuláltan és higgadtan közvetítette a republikánusok trumpista szárnyának üzenetét. Ugyanakkor ezúttal sem ismerte el Trump felelősségét a Capitoliumot ért 2021. január 6-i támadásban. A vitákban még rutintalan Walz a kezdeti megingásokkal együtt hatékonyan közvetítette a Harris-kampány pozitív üzenetét, amelyet a minnesotai kormányzósága idején bevezetett népjóléti és egyéb programokkal (ingyenes gyermekétkeztetés, marihuána legalizálása, abortuszhoz fűződő jogok védelme) is alátámasztott.

MOSOLYGÓ MIKLÓS

Rongy emberek

HARGITAI MIKLÓS

Sorozatban másodszor lopták el a show-t Orbán Viktor elől a legközelebbi munkatársai. Februárban nemhogy a parlamenti szezonkezdet, de – a Fidesz szemszögéből – maga a szezon is elmaradt: jött helyette Novák Katalin és Varga Judit (meg a méltatlanul elfeledett Lévai Anikó) közreműködésével a kegyelmi ügy, majd a botrány nem csituló hullámain Magyar Péter, illetve a sem a kormány(fő)t, sem a létező ellenzéket nem respektáló Tisztelet és Szabadság. Szeptember végén meg az aktuális balkéz, Orbán Balázs gondoskodott róla, hogy a reflektorfényből továbbra se sok jusson a miniszterelnöknek.

Hogy nem ez volt a terv, abban nemcsak a gyúrós-schwarzeneggeres – de váratlanul az árhullámba fúlt – arculati minikampány, hanem a komoly politikai felvezetés miatt is biztosak lehetünk. Az Orbán (nem Balázs, hanem a másik) mögött álló kommunikációs stáb valahogy úgy rajzolta föl az ívet, hogy Tusványos és Kötcse után a csúcspontnak, azaz a parlamenti idénynyitónak a hazaáruló ellenzékről, a szuverenista kormányról, a világrendszerváltásról meg a nagy stratégiáról kell szólnia, természetesen a fő szuverén, az első számú nagy stratéga előadásában. Ám ezt a remek tervet a Balázs nevű névrokon úgy fűrészelte ketté, mint az egyszeri részeg, amikor a kocsmából hazafelé tartva a sötét utcán elővigyázatlanul oldalba vizeli a hóembert.

Orbán Balázs szavai után is lehet keleti nyitást, konnektivitást, gazdasági semlegességet meg az Oroszországnak (és Kínának) becsicskulást körülíró egyéb nyelvi leleményeket emlegetni, de csak az azonnali közröhej tárgyává válást kockáztatva. A nagy stratégia – miszerint legyünk inkább megint a legvidámabb barakk keleten, ha már nyugaton csak a legócskább viskót sikerült harmincöt év alatt összetákolnunk – úgy járt, ahogyan a NER hangadói szerint a „Magyar Péter-lufinak" kellett volna járnia: léket kapott, még mielőtt igazán feszesre fújták volna. Pedig szegény politikai igazgató nem tett mást, mint hogy kimondta a nyilvánvalót: ha 56-ban igazunk volt, akkor Ukrajnának is igaza van – és viszont: ha Ukrajnának nincs morális alapja – akár a világbékét is kockáztatva – fellázadni az orosz hódító ellen, akkor nekünk sem volt 56-ban. Ez egy tökéletesen zárt logikai lánc; nem véletlen, hogy egyik Orbán se talált ki belőle azóta sem (a fontosabbik mondjuk nehezen is tudna azok után, hogy korábbi szavai szerint Zelenszkij az ukrán Nagy Imre).

Ugyanakkor, miközben azt figyeljük, hogyan téblábolnak a saját maguk által lerakott verbális és valóságos geopolitikai aknák között, egy pillanatra sem szabadna elfeledni, hogy ez az egész nagystratégiázás-világrendszerváltásozás voltaképp egy terelési kísérlet. A fő funkciója az lenne, hogy addig se az ötödik éve tartó helyben járást kelljen megmagyarázni (ami persze a térségi konkurenseinkhez képest leszakadás), meg azt, hogy olyan ember irányítja az országot, aki öt éve képtelen legalább egyet eltalálni a gazdaság fő számai (növekedés, infláció, adósság, hiány, kereskedelmi forgalom) és trendjei közül. Arról meg végképp ne essen szó, hogy miközben a „balliberálisokkal",

> A remek tervet a Balázs nevű névrokon úgy fűrészelte ketté, mint az egyszeri részeg, amikor a kocsmából hazafelé tartva a sötét utcán elővigyázatlanul oldalba vizeli a hóembert.

Soros Györggyel meg a többi képzelt ellenséggel kardozott, a fejére nőtt egy valódi kihívó, akihez immár nemcsak a napi programját kénytelen hozzáigazítani, de az outfitjét is.

„A pénzügyi helyzetünk megnyugtatóan stabil" – mondja, és az ember elgondolkozik, hogy a saját családjáról beszél, vagy vajon kiről – merthogy nem az országról, az bizonyos. „Ma az a divat, hogy aki megvédi saját és az EU határait, kimondja az igazat, azt üldözik" – lódít megint egy jókorát, elfeledve, hogy jelenleg bármelyik skandináv országba nehezebb bejutni (bármilyen jogcímen), mint Magyarországra, és hogy évek óta leginkább az ő Putyin barátja hordja/nyomja rá a migránsokat Európa határaira.

A jelek szerint egyelőre ez – a mellébeszélés – az új stratégia: ahelyett, hogy a képünkbe vágná, mekkora hatalmas, mindenkinél lépésekkel előrébb járó sakkjátékosok ők, azt kell bizonygatnia (Corvin közzel, békemisszióval meg a többi sületlenséggel), hogy valójában nem is olyan rongy emberek, mint amilyennek látszanak.

Fidesz-madár

KUKLAI KATALIN

Milyen állat lennék? – kérdezték állásinterjún. Nem nagyon tudtam ezzel mit kezdeni, de hétfőn megvilágosodtam – ha nem is magammal kapcsolatban. Amikor Kövér László házelnök a parlamentben halálpártinak titulálta Karsai Dánielt, a tiszteletére kért egyperces néma felállást pedig ízléstelen propagandának, rájöttem: ha a Fidesz madár lenne, papagájként röpködne. A papagájok kiváló hangutánzók, megjegyeznek szavakat, rövid mondatokat, amiket aztán előszeretettel ismételgetnek. És valami különös vonzalmat éreznek az r betű iránt, imádják ezt ropogtatni.

Gyurrrcsány, migrrráncsok, genderrr, háborrrú – harsogják a Fidesz-papagájok évek óta. Unásig, ha kell, ha nem. Kövér bajban volt, mert az eutanázia szóban egyetlen r betű sincs, kellett hát találnia másikat, amit ropogtathat. A saját ötlete volt, vagy a Főni bomlott elméjéből pattant ki a halálpárti szó, nem tudom, mindenesetre ez tökéletes példázata annak, hogyan működik a Fidesz-propaganda: ha valaki vagy valami nem tetszik nekik, ráhúznak egy hazug állítást, majd darálják, ismételgetik. Unásig.

Kövér László nem találkozott Karsai Dániellel. Fogalma sincs, milyen ember volt, mit érzett, mit gondolt. Nem is érdekelte, a tények csak összezavarták volna a papagájkodásban.

Dani élni akart. Amikor találkoztunk, mindig megkérdeztem: ha lenne rá lehetőség, élne az eutanáziával? Minden egyes alkalommal határozottan kijelentette: NEM! Amikor tavasszal elhívott, mert azt gondolta, az lesz az utolsó interjú, amit tud adni, azt is megkérdeztem: ha visszamehetne oda, amikor már tudta, hogy gyógyíthatatlan beteg, de fizikailag még olyan állapotban volt, hogy önkezével véget vethetett volna az életének, megtenné-e, hiszen most már tudja, mi várt rá? Erre is határozottan válaszolta: NEM!

Szóval Kövér nyugodtan röpködjön tovább, ropogtatva r betűs hazugságait.

PÁPAI GÁBOR RAJZA

A MÉRET A LÉNYEG

A birodalmi logika

NÉZELŐDŐ

FRISS RÓBERT

Az Egyesült Államok és Nagy-Britannia „öngyilkos kalandba" hajszolja Európát, hiszen nem lehet háborút nyerni egy atomhatalommal szemben – jelentette ki Szergej Lavrov orosz külügyminiszter az ENSZ közgyűlésén. Lavrov szerint Washington és London most ugyanazt teszi Oroszországgal szemben, mint 1945-ben, amikor létrehozták az Operation Unthinkable terveit, amely potenciális háborút vázolt fel a Szovjetunióval a náci Németország veresége után. Lavrov külügyminiszter szerint most ugyanaz a terv, csak Washington és London nem rejti véka alá szándékait, már el is kezdték felhasználni az „illegitim neonáci rezsimet Kijevben" Oroszország legyőzésére.

Szerinte ez nem a terv egésze, Európát is most készítik fel egy „öngyilkos kalandra. Teljesen értelmetlen és veszélyes dolog győzelemig harcolni egy atomhatalommal, ami Oroszország. Nem kevésbé értelmetlen arra buzdítani Kijevet, hogy ne tárgyaljanak, hanem erőltessék inkább a saját, őrületes békeformulájukat" – mondta Lavrov. Oroszország rendszeresen vádolja az Egyesült Államokat azzal, hogy ők provokálták ki Ukrajna invázióját, holott Vlagyimir Putyin orosz elnök adta ki a támadási parancsot 2022 februárjában.

Nem nehéz megtalálni az önfeladás logikáját e néhány soros idézetben és Orbán Balázs szavaiban, amelyekkel a Karmelita politikai igazgatója indokolta az ukrajnai háborúról alkotott véleményét, miszerint: „Pont '56-ból kiindulva mi valószínűleg nem csináltuk volna azt, amit Zelenszkij elnök csinált két és fél évvel ezelőtt, mert felelőtlenség, mert látszik, hogy belevitte egy háborús védekezésbe az országát, ennyi ember halt meg, ennyi területet vesztett. Ha minket megkérdeztek volna, akkor mi nem tanácsoltuk volna, azért, mert '56-ban az lett, ami lett. Mert megtanultuk, hogy itt óvatosnak kell lenni, és óvatosan kell bánni a nagyon értékes magyar életekkel. Azokat nem lehet csak úgy odadobni mások elé."

Eltekintve az olyan mellőzhetetlen „apróságoktól", hogy menynyiben „illegitim neonáci rezsim" van ma hatalmon Kijevben, s hogy miért is az „orosz demokrácia" dolga, hogy Ukrajnában „rendet" tegyen, a lényeg mégiscsak az, hogy „teljesen értelmetlen és veszélyes dolog győzelemig harcolni egy atomhatalommal, ami Oroszország", ez ugyanis öngyilkos küldetés. Bárhogy csűrjék, csavarják,

> Akárhogy színezzék is, az orosz fenyegetettség közép-európai realitás. Ami ellen küzdeni kell, amíg Kelet és Nyugat között nem lesz átfogó megegyezésen alapuló béke.

ez az önfeladás birodalmi logikáját követő döntés, amiből csak az a politika következhet, amit Orbán Balázs és Orbán Viktor kormányfő is képvisel: a meghajlás az erősebb hatalom – az atomfenyegetés – előtt. Ez volna az „öngyilkos küldetés" , amibe a haldokló Nyugat belehajszolja Ukrajnát. És ellentmondásaiba belehajszolja a mi nagyravágyó, „békevágyó" kormányfőnket is, aki – külügyminiszterével együtt – ott egyensúlyoz az orosz birodalom s az általa Putyinnal egyetértésben eltemetett Nyugat között tehetetlenül. Mert bármekkora a hatalma. az országhatárokat ő sem tudja átrajzolni.

Akárhogy színezzék is, az orosz fenyegetettség közép-európai realitás. Ami ellen küzdeni kell, amíg Kelet és Nyugat között nem lesz átfogó megegyezésen alapuló béke. Birodalmi alapon ez még hazaárulással sem megy.

Ne sértsük meg a Dunát!

MÁRFAI PÉTER
volt országgyűlési képviselő (MSZP)

„A Duna szent folyó, nem lehet megsérteni keresztbe épített gátakkal”
(Orbán Viktor)

Amikor azt nyugtázzuk, hogy a Duna vize elég gyorsan keresztülhalad Magyarországon, és hamar távozik Szerbia irányába, akkor az is hozzátartozik a képhez, hogy a vízzel együtt a meder anyagának egy része is elmegy. A Duna medréből öt év alatt annyi anyag távozik, mint a Velencei-tó térfogata. A folyómederből kimosott hordalék bőven elegendő lenne a tó feltöltéséhez.

Miután nincs, ami megfogja, a meder berágódik: egyre jobban mélyül. Bős megépülte óta olyan két méterrel lejjebb folyik a Duna. A meder mélyülését már elég régen ki lehet mutatni a vízállás idősorok változásából.

Itt, Bajánál ebből az következik, hogy a gemenci mellékágakba egyre kevesebb víz jut. Ha netán fokgazdálkodás zajlana az ártéren és a nagyvízi mederben, akkor az ott tevékenykedők egyre kevesebb vízhez jutnának. Arról nem is beszélve, hogy a város alatt folyó Sugovica is egy dunai mellékág. Eközben Paks szempontjából is egyre veszélyesebb az, hogy a Duna medre berágódik. A hűtővíz biztosítása az atomerőműhöz egyre nehezebb a süllyedő mederben megváltozó vízjárás miatt.

Évszázados beavatkozások hatását elég nehéz érzékeltetni. Budapest alatt a Duna szabályozása azt eredményezte, hogy beszűkült a vizes élőhelyek sávja. Messze nem tekinthető természetesnek a folyam állapota. Még Gemenc is egy szűkített vízrendszer, pedig itt igazán nagy a távolság az árvédelmi töltések között, és még itt is a meder mélyüléséhez vezetett a főmeder szabályozása.

A nyolcszázas évek végén jelentős mértékben lerövidítettük a Duna hosszát, amitől nőtt az esés, növekedett a vízsebesség. Azóta lassan berágódik a meder. Érsekcsanádnál régen a Duna nagyon szép, kanyargós íveket írt le tizenhét kilométeren. Ezt a szakaszt egy három kilométeres átvágással lerövidítettük, akkor jött létre Veránka szigete. Érdemes a térképen megnézni, a levágott meder ma is élővíz, néhány éve még mélyítették is, hogy alacsonyabb vizek is átjárják.

Eleink nagyon egyszerű eszközökkel érték el a meder rövidítését. Leszerződtek néhány száz kubikussal, ásattak egy három kilométer hosszú és harminc méter széles árkot ott, ahol az új dunai főágat tervezték. Nagyvíznél alul és felül is megnyitották az árok két végét a Duna felé. Az árokban rohanó víz pár év alatt kimosta az új, ma látható, széles főmedret.

Ott, ahol ma a hajók járnak, és a kövezett partok között hatalmas víztömeg mozog, eredendően a csanádi gazdák földjei voltak. Bogyiszló is hasonló kubikmunkával rekedt a túlparton. Az elmúlt évszázadban a kalocsai érsekséghez tartozó plébániát csak vízen vagy Baja felé kerülve lehetett elérni. Mire Bogyiszló helyzete az egyházon belül rendeződött, megépült a Szent László híd, amely feloldotta volna az elzártságot...

A mostani árvíz előtt aszály volt. Minden takarékos, vízmegtartó megoldás fontos. A gazdálkodás, a termőföld észszerű használata, a vízvisszatartás sokféle lehetősége akkor működik igazán, ha nem hiányzik évente kétszáz vagy több milliméter csapadék. A tartós vízhiányt érdemes rendszeresen pótolni. Mert vizünk van. (Magyarország szomjazik, augusztus 16.)

De árvíz idején is lehetne mit kezdeni a Dunán eddig még fel nem épített három tározóval. Jött a víz, hetekkel korábban biztosra vehető volt, hogy a 2013-assal összemérhető vizek lesznek. Árvizet csökkenteni azzal a tározótérrel lehet, ami szabad. Az árhullám tetejét a szabad térfogat feltöltésével lehet „megskalpolni”.

Ebből az következik, hogy a dunai tározókat már az árhullám előtt legalább három héttel folyamatosan üríthették volna – amennyire lehet – a zsilipek kezelői. Egy ilyen aszályos nyár után amúgy sem lettek volna tele azok a tározók, bizonyára számottevő lett volna a vízfelhasználás, illetve a hajózás, no és Paks miatt inkább a duzzasztás fenntartása lett volna érvényes.

2013-ban nálunk, Baján hatalmas víz volt (ha jól emlékszem, 990 körül tetőzött). Azért nem magasabban, mert fölöttünk, Veránkán átszakadt egy 260 hektáros területet védő gát. A természet előállította azt a helyzetet, amit jóval nagyobb léptékben a dunai tározók működtetésével is meg lehet tenni. Az árvízcsúcs közelében, amikor arra feltétlen szükség van, a megfelelő zsilipkezeléssel az árhullámból annyit vissza lehet tartani, amennyi szabad tározótér éppen akkor van. Lehet tározóval árvizet csökkenteni: kisvízfolyáson kifejezetten árcsökkentésre használnak tározókat.

Az biztos, hogy most nem a vízvisszatartás volt a cél, hanem az árhullám lehetőség szerint zavartalan levezetése. A dunai tározókat ebben a helyzetben árvízcsúcscsökkentésre használnánk, mert annak van értelme.

Most viszont a védekezés volt a fontos. A Duna magyarországi szakaszán a vízügyi szakemberek sikeresen megoldották a nehéz napok problémáit. Levonult az árvíz, de a ránk zúdult hatalmas víztömeggel együtt a Duna-meder anyagából is jelentős mennyiség távozott.

A Duna valóban szent folyó, de keresztben épített gátak nélkül nem tudjuk megállítani a meder süllyedését, duzzasztás nélkül pedig aligha tudunk elegendő vizet vinni a Homokhátságra: keresztgátak kellenek a vízjárás szabályozásához. A Duna vizét akkor tudjuk hasznosítani, ha tározók épülnek. A mostani állapot, a folyamszabályozás jelenlegi eszközei messze vannak a természetestől. A tározók megépítése is jelentős beavatkozás lesz, de azért, hogy a mai, tarthatatlan helyzetet valamiképp megvédjük, nem szabad elzárkózni a vízjárás szabályozásától.

Van vizünk bőséggel. Amikor sok van, akkor védekezünk, amikor kevés, akkor tározókkal kellene szabályoznunk a vízjárást. Szükségünk van a dunai, síkvidéki, körtöltéses tározók megépítésére: víz kell, hajózni kell, öntözni szeretnénk, a fenntartható energiatermelés is hasznos, és a vizes élőhelyek bővítése, megóvása is fontos.

A Duna nemzeti érték. Nemcsak szabályozni, de használni és megóvni is érdemes. Igen, elfogadom: a „Duna szent folyó”. Nem szabad megsérteni azzal, hogy nem gondozzuk, nem élünk vele.

A Duna valóban szent folyó, de keresztben épített gátak nélkül nem tudjuk megállítani a meder süllyedését, duzzasztás nélkül pedig aligha tudunk elegendő vizet vinni a Homokhátságra: keresztgátak kellenek a vízjárás szabályozásához.

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Lépegető exkavátor

DR. KOPÁCSI JÁNOS
agrármérnök

Nemrégiben a Magyar Nemzet készített interjút a Gazdasági Versenyhivatal elnökével, amelyben Rigó Csaba Balázs annak a meggyőződésének adott hangot, hogy az uniós bíróság szerint előrébb való a profit, mint az, hogy válság idején a nehezebb helyzetben lévő emberek is hozzájuthassanak az alapvető élelmiszerekhez. Úgy vélte: azzal, hogy az EU bírósága elmarasztalta a kormányt, megalázta a magyar fogyasztókat.

„Valóban hatósági megtorlásról van szó?” – tette fel a kormánypárti lap újságírója a kérdést Rigó Csabának, arra utalva, hogy a GVH néhány nappal korábban utóvizsgálatot indított a SPAR ellen, miután az beperelte a kormányt az EU bíróságán az árstop miatt, és azt meg is nyerte. (A per egész pontosan azért indult, mert a fogyasztóvédelem többször is összesen milliárdos összegre bírságolta a SPAR-t, amiért szerinte nem tartott elegendő készletet az ársapkás termékekből.)

„Dehogyis” – válaszolta a hivatal elnöke, majd hozzátette: nincs közük ahhoz, hogy a lépés egybeesett egy uniós bírósági döntéssel, amely „éppenséggel a SPAR egyik pere kapcsán tartalmazott a magyar államra nézve hátrányos döntést”. Megjegyezte ugyanakkor: „az ítélet egyébként megér néhány szót”.

A kormány a kereskedelmi láncokra kirótt bírságokkal is gerjeszti az inflációt. Apróság, de része a nagy egésznek.

Nos, az ítélet valóban megér néhány szót, csak kicsit másképpen, mint ahogyan azt az elnök gondolja. Ami a legszembetűnőbb, hogy a SPAR vezetőinek volt merszük visszaszólni. És nemcsak visszaszóltak, hanem nyertek is. Ez egy kicsit szerényebben volt előadva, elegánsan, nem úgy, mint a büntetésükről szóló csinnadratta. Ami ma Magyarországon unikum, és a legkevésbé sem a hosszú élet titka. De mégis ad egy kis okot az optimizmusra: lehet, hogy (különösen a felhívás után, miszerint tisztességes ember ezután ne menjen a jelzett üzletekbe vásárolni) deklaráltan lesz Magyarországon egy NER- és Fidesz-mentes bolthálózat?

Először is szögezzük le: az ítélet egyáltalán nem alázta meg a lakosságot, ugyanis akár van veszélyhelyzet, akár nincs, egy nagy áruházlánc raktáraiban mindig van megfelelő mennyiségű és választékú árukészlet, mert ha nincs, akkor a vásárlók szépen elpártolnak tőle oda, ahol van. A vásárló már csak ilyen. De nem vagyok biztos benne, hogy ehhez atyai utasításokra, főleg nem megtorló intézkedésekre van szükség. Még akkor sem, ha a piacgazdaság ma egyes gazdasági vezetők számára még mindig tanulandó, tananyag. Mert ami most van, az amolyan magyar módi, utasításos piacgazdaság megtorlással megspékelve, ami normális helyen nem létezik. Az a kereskedő pedig valóban menjen tönkre, aki nem áll két lábbal a földön, nem tájékozódik, nem készül fel az esetleges vészhelyzetekre.

A nagy ijedelem idején – igaz ez a Covidra és az ukrajnai háborúra is, amelyekkel az árstopot indokolta a kormány – bármelyik boltba mentünk is be, mindig lehetett azt és annyit vásárolni, ami kellett, és amennyi elegendő volt. Nem biztos, hogy pazarlóan, de nem remegett bele a társadalom. Különösen azért, mert a békeidőkben is előfordult, hogy valami éppen nem volt kapható, de ahelyett valami más mindig került a szatyorba.

Na de a veszélyhelyzetnek nevezett, változatos okokra hivatkozva meghirdetett őrület felülírja a normális szabályokat, a teljhatalmú uraságok azt csinálnak, amit akarnak, például irgalmatlan büntetésekkel, vészszarccal próbálnak meg cégeket térdre kényszeríteni. Vagy azért, hogy a láncot megkaparinthassák, vagy azért, mert a befolyt bírságoknak már szépen megágyaztak. Emlékezzünk a mit mondunk és mit teszünk klasszikusára, ami egyes szám első személyben hangzott el, de a döntések is mintha így születtek volna.

Csakhogy az ritkán jut az intézkedők eszébe, hogy ha apránként is, de így a (nem) tisztelt vásárló fizeti meg a kormány látványos, politikai szempontból fergetegesen hangzó intézkedéseinek árát. Magyarán a kormány a kereskedelmi láncokra kirótt bírságokkal is gerjeszti az inflációt. Apróság, de része a nagy egésznek.

Ehhez jönnek még az egyéb, a veszélyhelyzetre és a világgazdaság állapotára hivatkozva meghozott, de leginkább a hozzá nem értésből fakadó – habár megváltóként felkonferált – gazdasági intézkedések, melyek következtében óvatos becslések szerint is valahol 13 és 16 százalék közötti van a jelenlegi élelmiszer-infláció, és ez ma a megélhetési költségeknek nem a 13 és 16 százalék közötti része. Ehhez képest a nyugdíjasok várhatóan 3,2 százalékos emelést kapnak, de ezt is úgy, hogy a körítés megalázó: ennyi az átlagos infláció. Lehet, de csak akkor, ha olcsóbb lett a lépegető exkavátor, és az javítja az átlagot.

Ez az, ami megalázó. Meg az, hogy még mindig hülyének néznek bennünket.

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.

Folytatódik a Magyar népmesék

Tizenhárom epizóddal folytatódik a Magyar népmesék rajzfilmsorozat; az új részek várhatóan 2025-re készülnek el – derült ki a Kecskemétfilm Kft. közleményéből. A 2020 októberében hungarikummá nyilvánított Magyar népmesék rajzfilmsorozat összesen 100 epizódja a kecskeméti rajzfilmstúdióban készült 1976 és 2011 között. MTI

Énekelt versek a Városligetben

A Hangzó Helikon-sorozat idei utolsó állomásán október 5–6-án Budapesten, a Vajdahunyad várában ingyenes rendezvényen találkozhatnak kicsik és nagyok az énekelt versek kiváló képviselőivel, így a Kalákával, Ferenczi Györggyel és a Misztrállal is. NÉPSZAVA

Daniel Day-Lewis visszatér

Mintegy hétéves szünet – és kétszer is bejelentett visszavonulása – után újra a kamerák elé áll Daniel Day-Lewis. A háromszoros Oscar-díjas brit–ír színész fia, Ronan Day-Lewis rendezői debütálása, az Anemone főszerepében tér vissza a mozikba. 24.HU

Most megint van reménykedés

FELSZABADULÁS Molnár Péter magyar és Európa-bajnok slammer szerint mindannyian potenciális slammerek vagyunk, és ez a műfaj nem csupán tükröt tarthat, de segíthet is, hogy kikerüljünk az intellektuális és morális válsághelyzetből.

HOMPOLA KRISZTINA

Kemény Zsófia a Művészet a hatalom árnyékában című minapi pódiumbeszélgetésen azt mondta, hogy a slam műfaja újra feléled és ez szerinte a közhangulat változásának is köszönhető. Egyetért vele?

Valóban van egy új lendület, a Covid utáni újraépítkezést is folytatva. Jó, hogy megint több a slamesemény, vidéken is. Persze ez nemcsak mennyiségi kérdés, hanem minőségi is, fontos, hogy mennyire mélyek a 3 perces slamszövegek. Ahogy Kemény Zsófi mondta, megint reménykedés érezhető az ország egy részében, így a slamben is. Így volt ez a 2010-es évek első felében, amikor nagy tüntetésekhez kapcsolódott a műfaj, de aztán következett a politikai apátia, ami a slamen is meglátszott. Most megint van reménykedés, ez tartalmilag is inspiráló lehet slammerek számára. Nagyon fontos, hogy ez a különösen friss és önreflektív műfaj ne csak tükrözze a társadalom adott hangulatát, hanem segíteni tudjon abban, hogy kikerüljünk az intellektuális, morális válsághelyzetből, amibe Magyarország került.

Mennyi az az idő, amire egy aktuális ügy megjelenik a közéletre reflektáló szövegekben? Például Orbán Balázs méltán hírhedtté vált, 1956-tal, Ukrajnával és az oroszokkal kapcsolatos mondata ön szerint mikorra válik slamtémává?

Simán előfordulhat, hogy ez a következő Földalatti Slam Akadémia, röviden FSA-esten, október 8-án is előkerül. Hiszen az évek óta futó FSA-sorozat szlogenje a József Attila sor: „föl kéne szabadulni már”. Egy ilyen ’56-tal kapcsolatos állítás ehhez nagyon kapcsolódik. De még az sem kizárt, hogy egy aznapi mondat, esemény is slamtartalommá válik.

Volt már csalódott, amikor azt gondolta, hogy egy ügy biztosan bekerül, ám nem így történt?

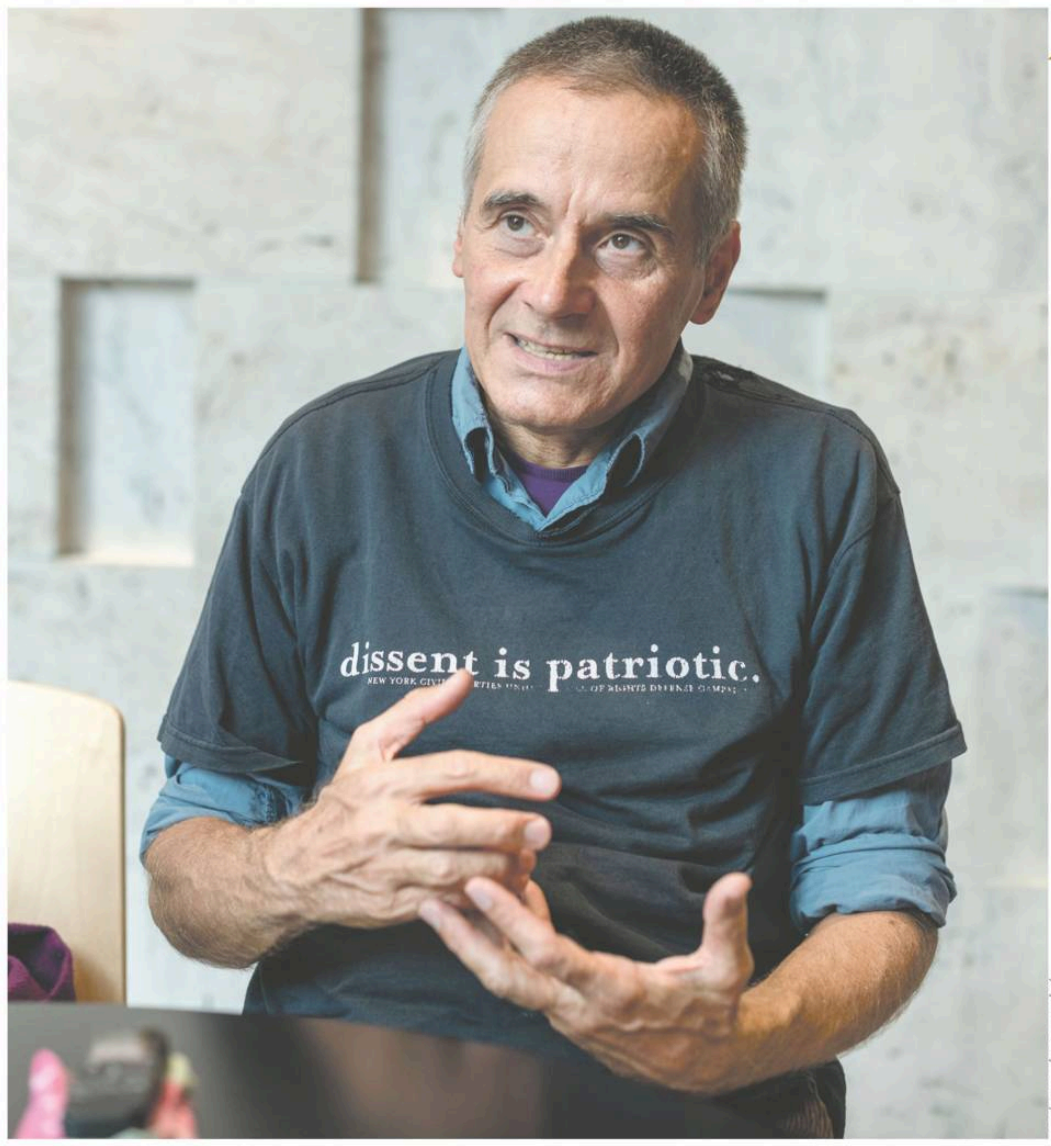

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

"A nemrég elhunyt Paul Auster után szabadon: történetei annak vannak, aki elmeséli őket. Igazából mindenkinek vannak történetei."

INFÓ

Földalatti Slam Akadémia, „föl kéne szabadulni már”. Fejből mondott slamek FSA-műhelye #17. Zsűrielnök: Nemes Z. Márió. Zene: Olgae, Pető Dávid Rendező: Molnár Péter. Október 8., Gödör

Nem jellemző, de egy példa eszembe jut. Még a Covid-időszak előtt Valentin-napra szerveztünk egy estet, és meglepetésemre senki nem slammelt emberi jogi vonatkozásokról, egy kivétellel. Ő volt Promise, egy nigériai CEU-s diák, akit rögtön meghívtam, amikor mesélte, hogy a magyar barátnője a Valentin-napra tervezett vacsorájuk előtt szakított vele, mondván, hogy a családja nem fogadja el, hogy ő egy feketével járjon. Ezért is ez az FSA-sorozat állandó témája: „föl kéne szabadulni már”. Ez inspirálhatja a slammereket, hogy a népszerű szerelmi és szexuális témákról is emberi jogi vonatkozások tudatában beszéljenek, hiszen a fölszabadulás az előítéletekre, az egyéni és a közös szabadságra is vonatkozik, mint ahogy például a szorongásokra, a környezetpusztító szokásokra is.

Lepődött már meg azon, hogy egy slammer ön szerint szexista, homofób vagy homofóbközeli és szexistaközeli gondolatokat adott elő?

Előfordul sajnos, de ritkán. Gyakrabban történhet ez a nyelvbe sokszor reflektálatlanul beépült szavak révén. Tudom, hogy nem ez szokott általában szóba kerülni a szexizmus kapcsán, de nagyon elterjedt, hogy a bunkóság és a hülyeség szinonimájaként a faszság szót használják, a bunkó, és a hülye szinonimája, az ellenszenvesség szimbóluma a férfi nemi szervre vonatkozó szó. A slam terepe lehet annak, hogy ilyen típusú öntudatlan nyelvhasználati hibákra is ráébredjünk.

Vannak ezzel kapcsolatban generációs különbségek?

Nem feltétlenül. Miközben persze számtalanszor vannak olyan generációs tapasztalatmegfogalmazások, amelyek teljesen hitelesek és fontosak, az is mély és erős lehet, ha a slammer – függetlenül attól, hogy 18, 28, 68 vagy 78 vagy akárhány éves – az általános emberi tapasztalatról beszél. A Földalatti Slam Akadémiában azt is nagyon szeretem és fontosnak tartom, hogy sok generációs, a legutóbbi estünkön a legfiatalabb fellépő 18, a legidősebb 78 éves volt. Folyamatosan tanulunk egymástól.

Nagyjából hány slammer lehet Magyarországon?

Mindenképpen több száz, de ez annak a kérdése is, hogy aktív slammer vagy slammer volt, de már nem aktív, de bármikor úgy dönthet, hogy megint az lesz. Összességében biztos eléri a szám az ezres nagyságrendet. A nemrég elhunyt Paul Auster után szabadon: történetei annak vannak, aki elmeséli őket. Erre kétrészes slamet is építettem. Igazából mindenkinek vannak történetei, mindenkit hívok, jöjjön október 8-án a Gödörbe, ott megtapasztalhatja azt, hogy milyen biztató a légkör. Lehet, hogy hallva azt, amit mondanak az aznap esti fellépők, legközelebb már a néző is úgy dönt, hogy megoszt valamit akár a gyerekkorából, akár a legfrissebb élményeiről, akár a mostani politikai változás miatti reményéről, vagy hiteles dühéről, vagy elkeseredéséről vagy lelkesedéséről. Tehát a válaszom az, hogy potenciálisan annyi magyar anyanyelvű slammer van, ahány magyar anyanyelvű ember tudatosan tud – már és még – gondolkodni és beszélni.

MOLNÁR PÉTER

1964-ben született Budapesten. Országos és Európa-bajnok slammer (2018); jogot és esztétikát tanult az ELTE-n, Bibó-szakkollégista volt, a Fidesz egyik alapítója és egykori alelnöke; 1990–1998 országgyűlési képviselő, 1993-ig a Fidesz, 1994-től az SZDSZ színeiben; 2004-től 2014-ig a Közép-európai Egyetem Média és Kommunikáció Kutató Központjának egyik alapító kutatója. Keresők, avagy a lány neve című kisregényéből (2007, Scolar) rádiójáték, képregény és többszörös díjnyertes színdarab készült. A Földalatti Slam Akadémia alapítója és főszerkesztője.

Alkotni és megosztani

PÁLYÁZAT A Megosztás a témája a 16. Van Művészi Vénád? című nemzetközi versenynek, amelyet a Ludwig Múzeum hirdetett meg diákcsoportoknak. A témát diákok, tanárok és szervezők közösen választották ki a pályázat pozsonyi nemzetközi találkozóján. A felhívás célja, hogy a középiskolások a képzőművészet segítségével minél intenzívebb diskurzusra lépjenek a világgal, amelyben élnek, és nem mellékesen új ismeretekkel, készségekkel, tapasztalatokkal gazdagodjanak.

A kiírás szerint a megosztás olyan pozitív cselekedet, amelynek során önként átadunk valamit – ez lehet anyagi, de szellemi természetű dolog is – olyanok számára, akiknek erre szükségük van vagy nyitottak rá. „A megosztás mindenhol körülvesz bennünket – megosztunk ételt, élményeket, emlékeket, fényképeket, de ami a legfontosabb, mindannyian megosztjuk egymással a Földet” – olvasható a leírásban, hozzátéve, hogy a művészet világában is fontos szerepet játszik a megosztás, hiszen az jelen van a művészi alkotómunkában, az elkészült alkotás befogadásában, és abban is, amikor a művészet révén egymásra találunk.

Tizenöt és húsz év közötti diákcsoportok jelentkezését várják a pályázatra

A pályázatra minimum három és maximum hatfős, tizenöt és húsz év közötti diákcsoportok jelentkezését várják. Előzetes művészeti tapasztalatok vagy tanulmányok nem szükségesek. Jelentkezni október 20. éjfélig lehet a vanmuveszivenad.ludwigmuseum.hu oldalon, a regisztrációs űrlap kitöltésével. A projektek fényképes, szöveges dokumentációjának feltöltési határideje 2025. február 16. éjfél. A zsűri által kiválasztott műveket a Deák17 Gyermek és Ifjúsági Művészeti Galériában fogják installálni. További részletek a weboldalon. NÉPSZAVA

FOTÓ: NOMINESINE

Az út tele volt halottakkal

TÖRTÉNETEK A magyar irodalom vándorló nagykövete, Tóth Péter Lóránt második Radnóti-zarándoklatát járta végig. A cservenkai téglagyártól Abdáig nyolcszázötven kilométeren át követte az idén nyolcvanadik éve meggyilkolt költő erőltetett menetét.

RÓNAY LILI

Tóth Péter Lóránt csaknem két évtizede járja a világot, hogy nagy költőink verseit és történeteit eljuttassa mindenhová, ahol magyarok élnek. A versvándorként ismert előadóművész utazásai során nemcsak a Kárpát-medencét járta be, tizenöt európai országba és a tengerentúlra is elvitte kulturális örökségünket. Iskolákban, színházakban, templomokban kelti életre Arany Jánost, József Attilát. Most a cservenkai téglagyártól Abdáig nyolcszázötven kilométeren át követte az idén nyolcvan éve meggyilkolt Radnóti Miklós erőltetett menetét.

Öt évvel ezelőtt hasonlóképp nekivágott az útnak, amely – mint mondja – nem csak a megemlékezésről szól. Megállóin történelmi alakjainkat és a tankönyvek elvont fogalmait igyekezett a jelen kihívásaihoz kötni. – Próbáltam úgy összeállítani az előadást, hogy ne csak a múltról szóljon. Ha nincs kapcsolódás a mába – és ezáltal a jövőbe –, akkor nincs sok értelme. Próbálom úgy feldolgozni ezeket az előadásokat, hogy a hallgatóság bizonyos tekintetben ráébredjen, ráismerjen a saját életére is – magyarázza.

– Én nem nyilatkoztatok ki, a véleményemet sem mondom el. Úgy próbálom elmondani e költők életét, hogy az életükből olyan részleteket mutatok be, amik önmaguktól mesélnek – mondja. Ez a filozófia az előadóművész versmondásában is meghatározó. – Igyekszem azokkal az emberi érzelmekkel elmondani egy-egy művet, amik esetleg benne lehettek abban a történetben, abban a versben. Amikor az ember ott van Lager Heidenauban – ahol ugye a Hetedik ecloga is íródott –, vagy Bor felé erőltetett menetben, lecsupaszodik minden, lekerül az összes sallang. Az ember rájön: még kevesebb is elég ahhoz, hogy megjelenítsen egy-egy verset. Mert tényleg a történet a lényeg, és nem a mesélő. Ha az előadó a vers mögött tud maradni, akkor nem veszi el a verset a közönségtől. Így igazán szép pillanatok tudnak születni.

Ezek a pillanatok pedig – ahogy meséli – a mai világ gyermekeit is képesek magukkal ragadni. – Tizenkét évig tanítottam. Ez nekem szabadságot, természetes mozgásteret ad. Azt gondolom, ezek a fiatalok megcsömörlöttek már a technikai dolgokban. A Facebook, a TikTok bűvköre – ami beszippantotta őket pár évvel ezelőtt – nagyjából megszűnt. Hozzászoktak, az életük részévé vált. Valamint lehet, a technika meg a közösségi média is ugrott egy olyan nagyot az elmúlt években, amekkorát a lelkek nem ugrottak – véli a volt testnevelő arról, hogy bár a digitális eszközök, platformok egyre inkább az életünk részei, átszabják a mindennapokat is, attól még az emberi lélek szükségletei, vágyai nem változtak. – A mai diákoknál azt látom, semmi másra nem kíváncsiak, mint hogy valaki őszinte legyen velük. Hogy odamenjen egy ember, és elmeséljen egy történetet. És nincs semmi hókuszpókusz. Hanem: „Kedves diákok, azért jöttem, hogy elmondjam Petőfi és Arany barátságát, meséljek nektek Radnótiról vagy az 56-os forradalmárokról." Ezek annyira emberi történetek, annyira rólunk szólnak, hogy öt perc alatt beszippantja a diákokat. Semmi másra nincs szükség, mint hogy valaki egyenesen, őket komolyan véve, ne megmondja a tutit, hanem lehetőséget kínáljon nekik. Elmondjon egy történetet, hogy ez legyen az ő történetük, és ebből tudjanak valamit átvenni, tanulni – hangsúlyozza az előadóművész.

Talán pont ez a személyesség – hogy saját életünk narrációjává tehessük a klasszikusokat – az, ami Tóth Péter Lórántot is ösztönzi arra, hogy útra induljon. – Tényleg nem volt elég egy idő után számomra az, hogy mindent a tankönyvekből tanulunk meg, „adathalmazként". A saját szememmel akartam látni a költők szülőhelyét, a nagy magyar történelmi helyszíneket. Amikor ott állok Petőfi kiskőrösi szülőházánál vagy Arany Jánosénál Nagyszalontán, az engem emocionálisan feltölt – magyarázza a versvándor.

A kérdésre, hogyan élte meg másodjára Radnóti útját, egy belső átalakulást emel ki. – Öt évvel ezelőtt ez egy nagyon nagy fizikai utazás volt, részben lelki is. Pontosan tudtam, mik történtek az utam állomásain. Cservenkán megöltek ezer embert a téglagyárnál, Cservenka és Zombor között megöltek még négyszázat, Pancsovánál is volt egy nagy tömegmészárlás. Az út tele volt halottakkal, ez hat a lélekre. A mostani úton értettem meg: tulajdonképpen ez egy vezeklés. Hogy pontosan miért meg hogyan, ezt majd egyszer, mielőtt meghalnék, megírom – jegyzi meg. – A mostani viszont egy rövidebb út volt: két nap alatt úgy tönkrevágtam a lábamat, hogy nem tudtam továbbmenni gyalog. Szeptember hetedikén indultam szombaton, és másnap Horvátországban már föl kellett adnom a gyalogutat. A saját egészségemet, a családomét sem akartam veszélyeztetni, nem akartam azt sem, hogy ne érjek oda az előadásokra.

– És hogy mennyit változik az ember: öt évvel ezelőtt voltak nagyon-nagyon nehéz pillanatok, amikor szinte egy helyben toporogtam, és üvöltöttem a fájdalomtól. De az öt évvel ezelőtti egóm olyan magasan volt, hogy ha beledöglöttem volna, akkor is végiggyaloglom. De most miért nem következett ez be? Mert a Jóisten nem így akarta. Nekem öt évvel ezelőtt a lábamon egyetlenegy vízhólyag sem volt 24 napig. Most két nap alatt összeszedtem annyit, hogy második nap már papucsban kellett járnom. Akkor ott az volt a feladat, hogy menjek végig, fizikailag csináljam meg ezt az utat. De most már nem kell ugyanazt az utat járnom. Most a lélek útja a lényeges, a családom a lényeges, és az, hogy Radnóti mindenkihez eljusson. És amikor ezt beláttam ott vasárnap, akkor egy óriási nagy nyomás jött le a vállamról és a lelkemről. Csak az volt a fontos, hogy eljussak az előadásokra. Mindegy, hogyan. Radnóti arra is megtanított, hogy vele szemben nekem most megvan ez a szabadságom is, én dönthetek. Ez olyan lelki megnyugvást adott, aminek a mai napig érzem a hatását.

„A mostani úton értettem meg: tulajdonképpen ez egy vezeklés. Hogy pontosan miért meg hogyan, egyszer majd megírom"

Versvándorként Tóth Péter Lóránt arra törekszik, hogy a hallgatóság ráébredjen, ráismerjen a saját életére is.

Radnótinak és sorstársainak halálmenete 1944. szeptember 17-én indult el Borból

„Most a lélek útja a lényeges, a családom a lényeges, és az, hogy Radnóti mindenkihez eljusson"

A diákoknak arra van szükségük, hogy valaki lehetőséget kínáljon nekik.

Gyurcsány Ferenc, a krimiíró

DILEMMÁK A budapesti Magvető Cafében tartották tegnap egy új bűnügyi regény, A kereszt halála sajtóbemutatóját. A könyv borítóján Kate Vargha szerepel szerzőként, ám a kiadóval, Tarjányi Péter biztonságpolitikai szakértővel és íróval egy férfi, nevezetesen Gyurcsány Ferenc volt miniszterelnök, a DK elnöke ült le beszélgetni. A jelenlévők számára ez természetesen nem volt meglepetés, hiszen egy ideje már tudni lehet róla, hogy Gyurcsány krimit írt az édesanyja nevét, emlékét idéző, angolosított művésznéven. Elmondása szerint inkognitóját részben azért fedte fel, hogy politikai ellenfelei ne leplezhessék le megalázó módon. Azt pedig már egy Facebook-bejegyzésében egyértelművé tette, hogy ez a kis kitérő nem azt jelenti, hogy búcsút mond a politikának.

A beszélgetés kerülte a könyv cselekményének spoilerezését. Nincs mese, el kell olvasni, vagy megvárni az első recenziókat. Annyit tudtunk meg, hogy a fiktív nyugati országban játszódó történet egy életveszélyes sérülésekkel megtalált kisbaba esete körül forog. A történet leírásával párhuzamosan az egyik főszereplő is feltárulkozik egyes szám első személyben.

Kiderült az is, hogy a regény elemelkedik a bűnügyi szál szintjétől. Három komolyabb kérdéskörrel is foglalkozik: a vérség fontosságának dilemmájával a gyerekekhez való viszonyban, illetve a nemi identitás és a hit problémájával. Utóbbival kapcsolatban Gyurcsány Ferenc szenvedélyes, személyes hangú gondolatokat is megfogalmazott a könyvbemutatón: „Istenhívő vagyok, csak nem tudom, mi teremtettük-e az Istent, vagy Isten teremtett bennünket. (...) Nem hittéríteni kell, hanem birtokba venni azt a közös kincsünket, hogy mi hívő lények vagyunk. Mi nem csak anyag vagyunk, van lelkünk az anyag mellett, és hitünk az anyag mellett." NÉPSZAVA

„Mi nem csak anyag vagyunk, van lelkünk az anyag mellett, és hitünk az anyag mellett"

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

INFÓ

A rendezvényen készült videónk a mobil-Népszava Youtube-csatornáján tekinthető meg.

A rendőrkapitány, aki maffiafőnök volt

MÚLTIDÉZÉS Ó, idők, ó, erkölcsök! Régen tényleg minden jobb volt? Ennek ered a nyomába egy új városi séta, ahol bepillanthatunk a 150 évvel ezelőtti budapesti alvilág mindennapjaiba.

FORRÁS: WIKIPEDIA

Thaisz Elek, Pest rendőrfőkapitánya

KUKLAI KATALIN

Mindig a fényt szeretjük mutogatni – holott az árnyék sokszor sokkal izgalmasabb. A „hosszúlépés. járunk?" szervezésében a legújabb városi sétán, amely a bizsergető, sokat sejtető Erkölcsi fertő: bűnözés és leánykereskedelem a XIX. századi Budapesten címet viseli, olyan történeteket ismerhetünk meg, amelyekre mindenki kíváncsi, de senki nem beszél róluk szívesen: korrupcióról, prostitúcióról, szervezett bűnözésről, amelyek azokban a régi szép időkben is átszőtték a főváros mindennapjait. Azaz dehogynem: Iglódi Csaba, a nemrégiben megjelent Az ígéret szép szó című könyv szerzője lelkesen kalauzolja a résztvevőket, felidézve Budapest XIX. századi történelmét – pontosabban annak az árnyékos oldalát.

A Kálvin térről indultunk, ahol túravezetőnk azzal nyitott: egy pillanatra hunyjuk le a szemünket, és képzeljük magunkat az 1800-as évekbe. Mit érzünk? Lovak, disznók, széna szagát – ugyanis régen ez volt a Széna tér, ahol vásárokat tartottak. A közelben a mai Nemzeti Múzeum épülete akkoriban a politika színtere volt, úgyhogy képviselők is mászkálnának körülöttünk. Akkoriban itt húzódott a városfal is, amelynek a környező házakban máig is őrzik egy-egy darabját bezárva az épületeken belülre, amúgy nyomát sem találni.

Az egyik modern épület helyén egy fogadó állt, a Két pisztoly, amely igen rossz hírű hely volt, igazi becsületsüllyesztő; amikor lebontották, izgalmas dolgok kerültek elő a pincéből. A vadkelet legalább annyira tragikus, mint romantikus volt abban az időszakban. Az összes kétes elem megfordult errefelé, a hamiskártyások mellett mindazok, akik más tulajdonának üzemszerű eltulajdonításában voltak érdekeltek, meg olyanok, akik az ökoszisztéma következő szintjén álltak, és az eltulajdonított javakat továbbértékesítették.

A XIX. század elején elindult a városiasodás, vidékről rengetegen

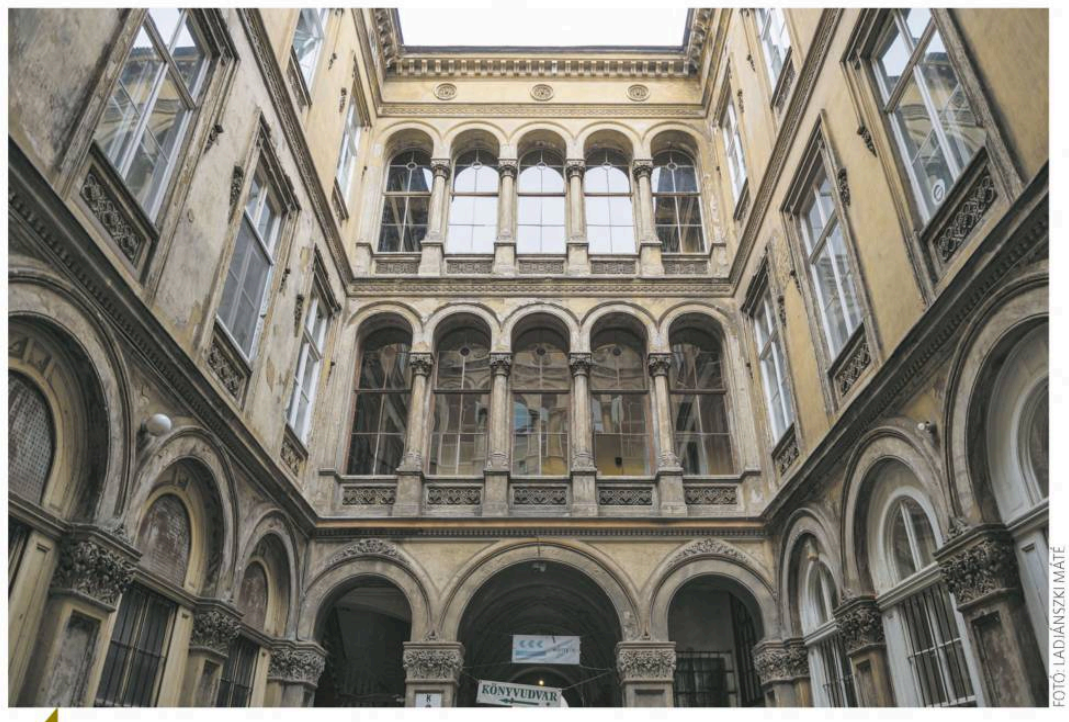

FOTÓ: LADIÁNSZKI MÁTÉ

Egy stílusos átjáró a Kálvin tér közelében

tódultak a fővárosba a munka és a jobb élet reményében. Ezek az emberek nemcsak munkát kerestek itt, de a szabadidejüket is szerették volna kellemesen eltölteni. A mai Vígszínház helyén állt a Neue Welt, az első pesti erotikus mulató, ahol a korabeli leírások szerint nem sokat költöttek a jelmezekre: a hölgyek mindössze kesztyűt viseltek. A műintézményt a legkomolyabb városi potentátok látogatták, maga Andrássy Gyula miniszterelnök is járt ide. Történt egy nap, hogy betért Thaisz Elek, Pest rendőrfőkapitánya, és legott beleszeretett a kaszszírnőbe, Reich Fanniba. Szerelmük beteljesülését csak az akadályozta, hogy a hölgy férjezett volt, azonban a derék főkapitány hathatós közbenjárására Linzer Antal hamarosan a tébolydában találta magát, ahol néhány nap múlva el is hunyt.

Innentől kezdve Thaisz Elek lett a fővárosban a prostitúció fő szervezője – ma úgy fogalmaznánk, hogy afféle maffiafőnökké lépett elő, de akkoriban ez a fogalom még ismeretlen volt nálunk. Az egyik mellékutcában, egy piros kapujú ház első emeletén működött egy közkedvelt bordély, amelynek enteriőrjéről a kor összes írója olyan részletes leírást tudott adni, ami kizárja, hogy ne jártak volna bent. Iglódi Csaba kis kitérőként itt megemlítette, hogy maga a prostitúció egyébként a keresztes hadjáratok idején kezdett el szerveződni, hiszen a rengeteg katonának valahogy ki kellett engedni a gőzt – akár egyetértünk ezzel, akár nem. Mária Teréziáról például feljegyezték, hogy tűzzel-vassal igyekezett irtani ezt a tevékenységet,

FORRÁS: MAGYAR KERESKEDELMI ÉS VENDÉGLÁTÓIPARI MÚZEUM

Régen a mai Kálvin tér volt a Széna tér, ahol vásárokat tartottak. A közelben a mai Nemzeti Múzeum épülete akkoriban a politika színtere volt

> Nem sokkal a magyar főváros egyesítése, 1873 után a prostitúció szabályozása is megjelent, és Thaisz kizárólagos hatáskörébe került a bárcák kiadása.

évente kétszer összegyűjtötte Bécsben azokat a nőket, akik ebből éltek, és egy hajót indított el velük a Dunán. A rossz nyelvek szerint Pesten szálltak ki a legtöbben – így tehát a királynő megoldás helyett tulajdonképpen exportálta Bécs problémáját a környező országokba.

Nem sokkal a magyar főváros egyesítése, 1873 után a prostitúció szabályozása is megjelent az immár Budapest nevű településen, és Thaisz kizárólagos hatáskörébe került a tevékenység engedélyezése, a bárcák kiadása. Ekkortájt készültek az első magyarországi aktfotók is, és amikor az úri közönség rájött, hogy Mayer György a nagyságos asszonyok mellett a feslett erkölcsű hölgyeket is ugyanabban a műteremben fotózza, óriási botrány tört ki. Mayer nevéhez azonban nemcsak ezek a képek fűződnek, hanem ő készítette az első magyarországi rendőrségi helyszínelő felvételeket is, méghozzá gróf Teleki László halálának helyszínén.

De visszatérve Thaisz Elekhez: hatalmával visszaélve szervezte nemcsak a fővárosi bordélyok életét, hanem a nemzetközi leánykereskedelmet is. Olyan fiatal nőket tartóztattak le, akik késő este az utcán sétáltak, majd veréssel, fenyegetéssel arra kényszerítették őket, hogy azt vallják: azért jöttek a fővárosba, mert bordélyházban szeretnének dolgozni. Amint ezt kimondták, már vitték is őket Konstantinápolyba. A rendőrfőkapitány pedig természetesen részesedett az értük kapott pénzből.

Mi tartotta mégis ilyen sokáig a pozíciójában Thaisz Eleket? Az, hogy mindeközben a közrendet fenntartotta, leverte a munkásmozgalmi törekvéseket. A kirakat tehát tökéletes volt. Végül abba bukott bele, hogy az Operaház átadásakor annyian tolongtak az épület körül, hogy a tömeg áttörte a rendőrkordont, és egy ember életét vesztette. Thaiszt hamarosan leváltották pozíciójából, de egyetlen bűnt sem lehetett rábizonyítani. Egyesek szerint valamennyi bizonyítékot elégette még időben.

Óriás gépek landoltak Ferihegyen

SORON KÍVÜL Számos járatnak kellett kitérő repülőtéren leszállnia az Iránból Izrael felé indított rakétatámadás következtében kedden. Az Emirates Budapest–Dubaj járata Isztambulba ment, a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtérre pedig négy Emirates-gép érkezett, köztük két Airbus A380-as – írta az AIRportal.hu.

Az izraeli repterek nem fogadnak és nem indítanak járatokat, Irak és Jordánia légterét lezárták, Irán egy része felett szintén légtérkorlátozások léptek életbe. Az iraki repülőtereket azóta megnyitották az érkező és induló polgári járatok előtt.

Három járat Törökország felett fordult vissza. A gépek Dublinból, Düsseldorfból és Prágából indultak Dubajba, a három gép fedélzetén összesen 1215 utas tartózkodott. A negyedik, az Emirates Nizza–Dubaj járatát teljesítő Airbus A380-800-as is Budapesten szállt le a korábban tervezett Bécs helyett.

A négy járat este 11 és szerda hajnali 3 óra között a szükséges üzemanyag felvételét követően folytatta útját Dubajba, a megszokott útvonal helyett Egyiptom és Szaúd-Arábia légterén keresztül kerülve el a konfliktusban érintett légtereket.

FOTÓ: MTI/MIHÁDÁK ZOLTÁN

Négy Emirates-járat Budapesten szállt le, köztük két Airbus A380-as

A kétszintes, négy hajtóműves utasszállító ritka vendég Ferihegyen, 13 évvel ezelőtt a Lufthansa A380-asa egy bemutatójárat, majd 2019-ben a Qatar Airways egyik A380-asa egy utas rosszulléte miatt szállt le a budapesti repülőtéren.

Az Airbus A380-as jelenleg a világ legnagyobb utasszállító repülője. A gép utastere 550 m², amely 40 százalékkal nagyobb, mint a második legnagyobbé, a Boeing 747–8-asé. Airbus A380-as – amelynek beceneve Superjumbo – 2005 áprilisában szállt fel először, és 2007. október 25-én állt forgalomba a Singapore Airlines flottájában. 2019-ben bejelentették, hogy mivel évek óta nem kapott a cég új megrendelést, az Airbus leállítja az A380-as gyártását. Az utolsóként legyártott példány 2021 decemberében állt forgalomba.

NÉPSZAVA

Airbus A380

Utastér szélessége: a főfedélzeten 6,54 m, a felső fedélzeten 5,80 m
Utastér hossza: a főfedélzeten 49,90 m, a felső fedélzeten 44,93 m
Szárny fesztávolsága: 79,8 m
Utasok száma: átlagosan 575, max. 853
Utazósebesség: 945 km/h, max. repülési sebesség 1020 km/h

LAPSZÉL

Alcaraz a bajnok

FOTÓ: AFP/GREG BAKER

A négyszeres Grand Slam-bajnok Carlos Alcaraz nyerte a 13,1 millió dollár összdíjazású pekingi kemény pályás tenisztorna férfiversenyét, miután a szerdai döntőben 3 óra 24 perces csatában 6:7, 6:4, 7:6-re verte az olasz világelső és címvédő Jannik Sinnert. MTI

Maradonát költöztetik

San Isidro város bírósága engedélyezte Diego Maradona földi maradványainak átszállítását: a néhai futballsztár lányai, Dalma és Giannina kérvényezték, hogy kivételes labdarúgó földi maradványait jelenlegi nyughelyéről, a Buenos Aires külvárosában lévő Bella Vista temetőből a jövőre elkészülő Maradona-mauzóleumba vihessék át. A lányok szerint ott bárki tisztelegheht majd az argentin futball-legenda emléke előtt. NÉPSZAVA

Gyurta új szerepe

FOTÓ: MTI/SOÓS LAJOS

A Magyar Olimpiai Bizottság frissen megválasztott új elnöksége az ötkarikás aranyérmes úszó Gyurta Dánielt választotta meg a Magyar Olimpiai Akadémia (MOA) elnökének. A Budapesti Olimpia Bizottság elnöke Bényi Szabolcs lett. A fair play bizottságot változatlan Kamuti Jenő vezeti, a gazdasági bizottságot Szalay Ferenc, a jogi bizottságot Mészáros János. MTI

Milliós büntetés

Az Európai Labdarúgó-szövetség (UEFA) 20 ezer eurós (8 millió Ft) büntetéssel sújtotta a magyar szövetséget (MLSZ), amiért a magyar drukkerek szeptember 7-én a németek elleni, Düsseldorfban rendezett Nemzetek Ligája-összecsapáson (5-0) rasszista megnyilvánulásokat tettek. Az UEFA ezen kívül egyéves próbaidővel felfüggesztve kiszabta, hogy az MLSZ nem árusíthat jegyeket szurkolóinak a következő idegenbeli tétmérkőzésre. MTI

HIRDETÉS

APRÓ

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

RÉGISÉG

FIGYELEM! Készpénzért vásárolunk könyveket, festményeket, bundákat, öltönyöket, Zinger varrógépet, karórákat, porcelánokat, ezüsttárgyakat, pénzérméket, arany ékszereket, teljes hagyatékot. Üzlet: 2. kerület, Szilágyi Erzsébet fasor 25. Tel.: 06-1/488-7910, 06-20/334-9091.

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:
Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com

Fogjon jó szelet, kapitány!

VAKMERŐ Ha kell, kihúzza a saját fogát, de szükség esetén még sebészi beavatkozásokra is képes lesz vitorlásán Weöres Szabolcs, aki Fa Nándor után második magyarként kerülne meg egyedül a földet.

VINCZE ATTILA

Nagy álma első fejezetét írja Weöres Szabolcs, akinek négy évébe telt, mire kvalifikálta magát a világ legnehezebb viadalára, a Vendée Globe földkerülő versenyre. A szólóvitorlázás legkeményebb műfaja ez, hiszen a minimum három, de akár négy hónapig tartó kerülés alatt egyedül, külső segítség és kikötés nélkül kell körbehajózni a bolygót. A magyar hajós sikeresen teljesítette a nagyon szigorú kvalifikációs feltételeket, így november 10-én New Europe nevű hajójával ott lehet a Les Sables d'Olonne kikötőjében vitorlát bontó, 40 hajót felvonultató mezőnyben. A hihetetlen kihívást eddig egyetlen magyar, Fa Nándor teljesítette, először 1993-ban, neki akkor 128 nap kellett a kerüléshez (összesen háromszor indult, ebből kétszer kerülte meg a földet, a második próbálkozásnál a váratlan és orvosolhatatlan technikai hibák miatt feladta és visszafordult).

Weöres Szabolcs a négy évenként rendezett verseny legutóbbi befutójánál, vagyis 2020-ban döntötte el, hogy megkísérli a lehetetlent, és ott lesz a következő rajtnál. Lépésről lépésre haladt még akkor is, amikor a végcél nagyon sokszor elérhetetlenül messzinek tűnt. De mindennap kicsivel közelebb került az álom beteljesüléséhez és volt, hogy az események olyannyira felgyorsultak, hogy már követni is alig tudta. Hajót vásárolt, szponzorokat hajtott, majd végigcsinálta az embert próbáló kvalifikációt, miközben folyamatosan egyre kijjebb tolta tűréshatárát. A legnehezebb ezen a versenyen alighanem az alvásmegvonás, hiszen hónapokig csak félálomban él a vitorlázó, maximum két órára pihenhet le, de a napokig tartó viharok alatt még ennyi sem jut, mert folyamatosan navigálni kell a hajót az elemekkel való küzdelem során.

A mezőny legkisebb vállalkozása a magyar hajósé, akinek csapata a kicsik között is a legkisebb. A verseny nagymenői jóval nagyobb stábbal és apparátussal dolgoznak, mindez azonban nem jelent hátrányt Weöres Szabolcsnak, tudniillik a projektben részt vállaló összes szereplő kiemelkedően elhivatott és profi szakember.

FOTÓ: SZABIRACING.COM/VINCENT CURUTCHET

A magyar hajós a legkisebb költségvetéssel és járgánnyal vág a viadalnak

FOTÓ: SZABIRACING.COM/IRINA GRACHEVA

Weöres legnagyobb kihívása az alvásmegvonás elviselése lesz

> A legnehezebb a versenyen alighanem az alvásmegvonás, hiszen hónapokig csak félálomban él a vitorlázó, maximum két órára pihenhet le.

Ugyanakkor az összes feladat, az adminisztrációtól a hajó felújításáig, a technikai fejlesztések beépítésétől a karbantartásig Weöres kezében összpontosul, vagyis a vállalkozás minden elemével tisztában van, így a parton nem érhetik váratlan helyzetek.

És a vízen sem, mert már nincsenek félelmei, mivel a felkészülés alatt rengeteg tudást halmozott fel. Áthajózott Franciaországból Amerikába és vissza, elindult a hosszabb és rövidebb viadalokon, kipróbálta magát egyedül és párosban is. Felkészülése kellően magabiztossá tette, de ezzel együtt sem tudja modellezni azt, hogy a szervezete miként reagál majd a hónapokig tartó vízen létre. Amire lehetett, arra felkészült, illetve felkészítették a szervezők: például egy tapasztalt hajóorvos vezetésével nagyon komoly egészségügyi tanfolyamot kellett elvégeznie, amelyen a szív- és keringési zavarok esetén előírt orvosi protokoll mellett azt is meg kellett tanulnia, hogy miként húzza ki a saját fogát az óceán közepén. Sőt, kisebb sebészi beavatkozásokra is felkészítették, konkrétan egy disznólábon kellett összevarrnia egy mély, vágásból eredő sebet, valamint a gyógyszerpaletta ismerete is alapvetés.

A betegség elkerülésének egyik legfontosabb eleme a helyes táplálékbevitel, de ez egy állandóan imbolygó hajó esetében nem annyira egyszerű, a hajósok nem kívánják az ételt. Pedig enni kell, mert tapasztalatai szerint neki a folyamatos súlyvesztés jelenti az egyik kihívást. Ugyanis a versenyzőknek az óceánon állandóan korrigálniuk kell egyensúlyi helyzetüket, így izmaik szinte mindig megfeszített állapotban vannak, nagyjából napi ötezer kalóriát kell bevinniük ahhoz, hogy ne fogyjanak. Kabinja ezért tele lesz por alakú, tasakokba csomagolt étellel, amelyre csak forró vizet önt és kész a kalóriabomba. Meg persze számtalan pótalkatrész is az utazó társa lesz, de ezeket nagyon óvatos logisztika mentén kell összeállítania, mert egy három hónapos úton a legkisebb fölösleges súly is napokban mérhető hátrányt jelent a többiekkel szemben. De ha meg nem visz magával egy alkatrészt, akkor az óceán nem az a hely, ahol a sufnituning működik – szóval tényleg kivételes szakértelmet kíván a csomagolás is.

Hónapokon keresztül lesz a vízen, úgy, hogy nem köthet ki

FOTÓ: SZABIRACING.COM/JEAN-LOUIS CARLI

Családja elfogadta, hogy a férjnek és apukának csak akkor teljes az élete, ha beteljesíti álmát, amiért évek óta küzd: 2022 óta kilenc nagy versenyen bizonyította kitartását és felkészültségét, mire eljutott a vitorlázás Everestjét jelentő Vendée Globe-ig.

Mi mást mondhatnánk, legyen jó szele, és vigyázzon magára, kapitány!

Izgalmasabb nem lett a sorozat

BAJNOKOK LIGÁJA Hiába alakították át a legrangosabb európai klubsorozatot, kiélezettebb küzdelmeknek híján vagyunk a főtáblán. A gólok talán kárpótolnak ezért.

NÉPSZAVA

Az európai szövetségnek (UEFA), miként a nemzetközinek (FIFA) a minél több meccs, minél több bevétel, minél több anyagi haszon szentháromságán felülemelkedve sokkal inkább azzal kellene foglalkoznia, hogy elősegítse a futballban a főszereplők között kialakult fényéves távolságokat. Mert ugyan örülünk, ha sok gól van, ám így oda az izgalom.

A BL 2. körének első játéknapján 9 mérkőzést rendeztek, és 32 találat született (meccsenként több mint 3,5), a Dortmund hat, a Barcelona öt, az Inter és a ManCity négy góllal nyert. És ezek a számok, kivált a Pozsonyban győztes angolok esetében, vissza sem adják azt a hallatlan különbséget, ami effektíve a játékban jelentkezett. A BL átalakítása egyfajta válaszlépés volt a topklubok Szuperliga-terveire, ahol a legjobbak szereplésével folyton kiélezett küzdelem lett volna. A megnövelt létszámmal, a svájci rendszerű lebonyolítással odáig jutottunk: fél gőzzel is összejöhet a fél tucat.

Leginkább a dortmundi darazsak marták meg az ellenfelüket, s kivált Karim Adeyemi, aki véghez vitte azt a bravúrt, amire német játékos legutóbb 2011-ben volt képes (Mario Gómez a Bayern színeiben), hogy az első félidőben hint egy hármast. A 22 éves nigériai–román származású német válogatott támadó ezenkívül még egy büntetőt is összehozott, úgyhogy elég jó napja lett volt még úgy is, hogy combsérülés miatt a szünet után le kellett cserélni.

„Rendkívül elégedett vagyok, főleg amiatt ahogyan a dolgunkat végeztük. Mindig előre akartunk menni, és ha így játszunk, nehéz minket legyőzni. Hihetetlenül tetszett az az erőfeszítés, amit a támadásokba fektettünk” – mondta Nuri Sahin, a Dortmund edzője.

A sárga-feketék egykori játékosa, a lengyel Robert Lewandowski duplázott a Young Boys ellen, ezzel pedig ő és Cristiano Ronaldo az egyetlen, aki három csapatban is eljutott a BL-ben a 10 gólig. Ma a Barcelonát erősíti, ám a meccs legjobbja nem ő, hanem a brazil Raphinha lett, aki élete szezonját futja.

„Az idény hosszú, a dolgok rendkívül gyorsan változhatnak. Olmo és Ter Stegen sérülése a bizonyíték erre. De a válogatottszünet után, október második felében több fontos játékos visszatérhet, és ez jó hír” – ezt Hansi Flick, a Barcelona edzője mondta, amikor arról faggatták a svájciak elleni siker után, mekkora esélyt lát a sorozat megnyerésére. Szóval a Young Boysszal nemigen törődött senki. A katalánok két vereség (a Monacóban, majd Pamplonában az Osasuna ellen) után, a jelek szerint, kiköszörülték a csorbát.

A nap rangadójának a PSG londoni vendégjátéka tűnt, ám az Emiratesben Luis Enrique francia bajnok együttese nem sok puskaporhoz jutott az ágyúsok ellen. Mikel Arteta csapata az első félidőben „berámolt” duplával nyerte meg a meccset.

„Ígéretes a jövőre nézvést, hogy a világ egyik legjobb csapata ellen nyertünk magabiztosan, úgy, hogy végig dominálni tudtunk” – mondta a spanyol tréner. Honfitársa, és kollégája, a párizsiakat pallérozó Enrique magára vállalta a felelősséget, s mint mondta, ezen a szinten az nem járja, hogy szinte valamennyi párharcukat elveszítették játékosai.

Tegnap lapzártánkig két meccs fejeződött be, a donyecki Sahtar Gelsenkirchenben fogadta az Európa-liga-címvédő Atalantát (0-3), míg a Feyenoord a Gironánál vendégeskedett (2-3).

„Ígéretes a jövőre nézvést, hogy a világ egyik legjobb csapata ellen nyertünk magabiztosan, úgy, hogy végig dominálni tudtunk” – mondta az Arsenal spanyol trénere

Adeyeni nem fukarkodott a pazar megmozdulásokkal a Celtic ellen

FOTÓ: AFP/BERND THISSEN

BL, 2. forduló

KEDD	
Salzburg–Brest	0-4
Stuttgart–Sparta Praha	1-1
Inter–Crvena zvezda	4-0
Dortmund–Celtic	7-1
Barcelona–Young Boys	5-0
Leverkusen–Milan	1-0
Arsenal–PSG	2-0
PSV–Sporting	1-1
Slovan Bratislava–Manchester City	0-4

SZERDA	
Sahtar–Atalanta	0-3
Girona–Feyenoord	2-3
Liverpool–Bologna	
RB Leipzig–Juventus	
Benfica–Atlético Madrid	
Dinamo Zagreb–Monaco	
Lille–Real Madrid	
Aston Villa–Bayern München	
Sturm Graz–Bruges	

(A többi találkozó lapzárta után ért véget.)

A legnehezebb riválisérkezik

LABDARÚGÁS Jó volna állítani, hogy a Ferencváros ma este 18.45 órától (M4 Sport) megpróbál egyenesbe kerülni az Európa-ligában a két héttel ezelőtt, Brüsszelben elszenvedett vereség után (1-2 az Anderlecht otthonában), ám az az igazság, hogy nem olyan időket élünk, amikor a nemzetközi porondon a magyar delegálttól elvárható volna a győzelem, de még a pontszerzés is ritkán. A mai sem ilyen nap: a vetélytárs Angliából érkezik, a trófea elhódításánál is számításba vett Tottenham vendégeskedik az Üllői úton.

Ange Postecoglu együttese nem kezdte jól a szezont, a bajnokságban az eddigi 6 fellépése felét nyerte meg, s van két veresége is, igaz, a hétvégén voltaképp megalázta a Manchester Unitedet (3-0 az Old Traffor又don). A gárda a nyolcadik a tabellán, ám csak idő kérdése, mikor lép előrébb: a statisztikák alapján előkelőbb helyen kellene állnia, főleg mert a Premier League-ben csupán a Manchester City dominánsabb, azaz van többet nála labda, amihez a kegyetlen letámadás is elengedhetetlen. Önmagában a fentiek alapján kijelenthető volna, hogy szenvedős 90 perc vár az FTC-re, de akkor arról még nem is beszéltünk, hogy az angol keret összértéke 787,3 millió euró, a magyar bajnoké nincs 60, s az is számottevő körülménynek tűnik, hogy az angol meg a magyar bajnokság mennyiben képes felkészíteni a nemzetközi összecsapásokra... (A holland Pascal Jansen vezette fővárosi gárda könnyedén lépett át vasárnap az eladdig listavezető Felcsúton: szintén 3-0). A szakember, persze nyilván nem csinálhat úgy, mint aki feltett kézzel küldi csatába övéit, ettől függetlenül azért az elég erősnek hatott, amikor kijelentette: „Ki kell használni a riválisgyengeségeit.”

Így folytatta: „Az EL más szint, itt nem elég kialakítani a helyzeteket, ki is kell azokat használni. Ami jó volt Belgiumban, azt próbáljuk ezúttal is megvalósítani, és még jobb teljesítményt nyújtani. Aztán hogy ez mire elég, meglátjuk, de a cél, hogy minél jobb eredményt érjünk el. Talán az eddigi legerősebb ellenfelünk ellen lépünk pályára, de ez nem változtat a felkészülésünkön.”

NÉPSZAVA

A brazil Saldanha a Felcsút ellen tarthatatlan volt – ma milyen lesz?

FOTÓ: MTI/ILLYÉS TIBOR

EL, 2. forduló

18:45 órától: Ferencváros–Tottenham, Hoffenheim–Dinamo Kijev, Lazio–Nice, Maccabi Tel-Aviv–Midtjylland, Olimpiakosz–Braga, Qarabag–Malmö, Real Sociedad–Anderlecht, Riga FS–Galatasaray, Slavia Praha–Ajax

21 órától: Athletic Bilbao–AZ Alkmaar, Besiktas–Frankfurt, Elfsborg–AS Roma, Porto–Manchester United, Glasgow Rangers–Lyon, PAOK–FCS Bukarest, Plzen–Ludogorec, Royale Union SG–Bodø/Glimt, Twente–Fenerbahce

HIRDETÉS

DRAVA HOTEL
THERMAL RESORT ★★★★
HUNGARY HARKÁNY

Teljes kikapcsolódás a Dráva Hotel Thermal Resort****-ban!

WELLNESS

BOWLING

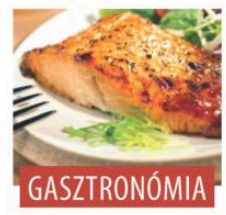
GASZTRONÓMIA

KALAND

DRAVA HOTEL
THERMAL RESORT ★★★★
HUNGARY HARKÁNY

www.dravahotel.hu

Dráva Hotel Thermal Resort****
7815 Harkány, Bartók Béla u. 1.
Telefon: +36 72/580 980
reservation@dravahotel.hu

MICE

facebook. Dravahotel Thermal Resort Harkány**** Instagram drava_hotel

Nemzeti Vágta Szilvásváradon

Pénteken kezdődik az idén háromnapossá bővült 17. Nemzeti Vágta Szilvásváradon, a Lipicai Lovasközpontban, ami nagyszerű talajjal rendelkezik. Ez rendkívül fontos a lovak egészsége, védelme szempontjából. Újdonság, hogy a nulladik napon, pénteken a Nemzetközi Rendőr Lovasverseny részeként 10 ország lovas rendőrei mérik össze tudásukat. MTI

Sajt, amihez nincs szükség tehénre

A DairyX nevű izraeli cég áttörő eredményt ért el a tehéntej nélküli nyúlós sajt előállításában azáltal, hogy élesztőtörzsek segítségével kulcsfontosságú tejfehérjéket sikerült létrehozni, ami textúrájában az eredetire hasonlító terméket eredményez. Sok létező növényi alapú tejtermék nem képes teljes mértékben visszaadni a szokásos tejtermékek rugalmasságát és krémességét. QUBIT

Óriási óriáspöfeteg termett Zalában

Három család lakott jól abból az óriáspöfetegből, amit egy letenyei férfi talált, az egyik barátja kertjében. A gomba átmérője 43 centiméter volt, tömege pedig meghaladta a hat kilogrammot. Nem hasonlít a klasszikus gombák formájához, ugyanis a termőtest nem különül el a kalapra, szárra és a tönkre, hanem az egész gömb alakú. AGROINFORM

Gyerekkor a fegyverek árnyékában

SORSOK A háborús övezetben felnövő gyerekek élete volt a témája az UNICEF Magyarország által szervezett beszélgetésnek, amelynek résztvevői olyan haditudósítók és fotóriporterek voltak, akik néztek már bele ilyen helyen élők szemébe.

KRAUSZ VIKTÓRIA

Jelenleg 110 fegyveres konfliktus zajlik a világban. Ez a szám emberemlékezet óta nem volt még ilyen magas. A háború sújtotta területeken is mindennap születnek gyerekek, akik a tanulás, fejlődés és szabad játék helyett a túlélésért küzdenek. Ők azok, akik a legkevésbé felelősek a történésekért, a következmények mégis őket sújtják a legjobban. Nekünk, akik békében élhetünk, egyetlen eszköz van a kezünkben: a segítségnyújtás. Ezzel a céllal fogott össze az UNICEF Magyarország és számos ismert hazai haditudósító, akik testközelből látták a világ legveszélyesebb helyeit és személyesen tapasztalták meg, hogy mit élnek át a gyermekek és családjaik, hogyan képesek a háborúban tovább élni. Személyes megélésüket egy kötetlen beszélgetés során osztották meg.

„Gyerekek olyan dolgokkal és úgy játszanak, ami nekik természetes, de egy hétköznapi embernek rémisztő és szinte felfoghatatlan. Sok tízezres létszámú menekülttáborokban láttam, ahogy 12 év körüli fiúk veszik át a családfői szerepet, vigasztalják anyjukat és kisebb testvéreiket. Túl hamar kell felnőniük" – idézte fel legutóbbi, ukrajnai emlékeit Földes András, a HVG újságírója, aki többször járt már haditudósítóként Irakban, Ukrajnában, de Törökországban, Afganisztánban , Kenyában és Líbiában is.

Al Ghaoui Hesna szinte elcsukló hanggal mesélt háborús élményeiről. A Szudánt, Líbiát, Afganisztánt, Pakisztánt, Izraelt is megjárt tudósító kiemelte, hogy a háború árnyékában élő gyerekek olyan megrázkódtatásokon, testi, lelki abúzusokon mennek keresztül, amelyek egy életen át nyomot hagynak bennük. Éppen ezért egy norvég pszichológussal létrehoztak egy több nyelven is elérhető applikációt az ilyen szörnyű traumákat átélt gyerekek megsegítésére. „Teljesen más dimenzió egy békés országból, anyaként látni a háborús híreket, mint átélni. A második lányom születése után mentálhigiénés oldalról próbálom segíteni az ilyen területeken élő vagy onnan elmenekült gyerekeket. Olyan folyamatos stresszt élnek át, hogy egyfolytában sírnak. A mentális és pszichés sérülések miatt pánikrohamaik, hosszú távú, súlyos szorongásaik, evési zavaraik vannak. A háborút átélt gyerekek nagyobb része önbántalmazó. A traumatizáltakhoz különös érzékenységgel lehet csak közeledni, fontos, hogy nem szabad újratraumatizálni őket például kérdésekkel" – magyarázta az újságíró.

FOTÓ: AFP/SAMEER AL-DOUMY

Egyik pillanatról a másikra változik meg végérvényesen az életük, egyből elveszítik a gyerekkorukat

Huszti István, a Telex fotósa eddig összesen hét hónapot töltött Ukrajnában, de a menekültek európai útvonalait is bejárta, Koszovóban is dolgozott. „Az első emlékem, hogy Ukrajnában, ahogy haladtunk, mindenki szembejött, csak mi haladtunk abba az irányba. A szembejövő autókat nők vezették, hátul gyerekek, csomagok mindenhol. Egyik pillanatról a másikra változik meg végérvényesen az életük, egyből elveszítik a gyerekkorukat. Akik ott maradnak, nem embernek való díszletek között próbálnak túlélni, a gyerekek sorba állnak egy falat élelmiszerért. Megmaradtak gyerekek tekintetei vonatutakról vagy pincékben töltött órákról, ahogy a sötétben uzsonnáztak."

> Olyan megrendítő történeteket meséltek, hogy többször lett néma csend a teremben.

Vörös Szabolcs is járt már a gázai övezetben, Libanonban, Líbiában és Ukrajnában már 100 napot töltött 2015 óta. „Vannak vakuélmények, amik beleégtek az agyamba, például amikor először láttam gyerekkatonákat. Gépkarabéllyal felügyelték a jegyre osztott kenyérért és hagymáért sorban állókat. Vagy, hogy mennyire nem látni férfiakat, csak gyerekeket és nőket. Harkivban öt metróállomáson alakítottak ki föld alatti iskolákat, mert már öt éve milliónyi gyereknek online zajlik az iskola. Bunkereket építenek, hogy legalább napi négy órát mindenki ott lehessen, találkozhasson a társaival, tanárokkal. Volt olyan, hogy utólag úgy éreztem, ezt nem csinálnám újra".

Mészáros Antónia, az UNICEF Magyarország ügyvezető igazgatója, aki korábban a BBC haditudósítója is volt, elmondta, jelenleg 450 millió gyerek él háborús övezetekben a világban. Kiemelte: világszintű a probléma, nem lehet elégszer felhívni a figyelmet az ártatlan gyerekek szörnyű helyzetére és az őket segítő szervezetek támogatásának fontosságára.

FELHŐS, ESŐS, ZÁPOROS IDŐ

Boldog névnapot, Helga!

A Helga női név az óészaki heilagr (szent vagy megszentelt) szóból ered.

KENÓ Október 2.

4	7	11	16	19	24	28	34	36	42
46	50	51	54	61	68	71	74	78	79

Cél a tömeges kihalás megelőzése

GÉNBANK A Colossal Biosciences, egy amerikai bio- és géntechnológiai vállalat egy új nonprofit szervezetet hoz létre, a Colossal Alapítványt. Az 50 millió dollárral megalapított szervezet célja a kihalási válság megállítása. Elsőként napjaink veszélyeztetett fajainak megmentésére koncetrálnak, ezek között van a kaliforniai disznódelfin, az északi fehér és a szumátrai orrszarvú, az elefántcsontcsőrű harkály és a rózsás galamb. Ennek érdekében biobankot hoznak létre, ahol ezeknek a fajoknak a genetikai állományát tárolják lefagyasztva. A másik kulcsfontosságú cél a holnap biológiai sokféleségének biztosítása.

A biobankok fejlesztésétől azt remélik, hogy ezek egyfajta biztonsági hálót jelenthetnek a kihalás előtt álló fajok számára. A kihaláshoz legközelebb álló fajokra fognak összpontosítani, hogy ne vesszen el a genetikai sokféleségük, és ha bekövetkezne a legrosszabb, rendelkezzünk azzal a génállománnyal, amire szükségünk van ahhoz, hogy potenciálisan visszahozzuk őket. Az alapítvány kész bevetni a mesterséges intelligenciát, a gépi tanulást és a számítógépes biológiát hasznosító technológiákat annak érdekében, hogy jobban megértsük az állatok viselkedését, valamint megnyissák az utat az innovatív, adatvezérelt megközelítések előtt a tömeges kihalás megelőzésére. „A kihalás szélén álló fajok megőrzése és az állományuk helyreállítása a biológiai sokféleség, stabilitás megteremtésének szerves részét képezi" – mondta el Ben Lamm, a vállalat társalapítója az IFLScience-nek.

K. K.

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

A kaliforniai disznódelfin is a veszélyeztetett fajok közé tartozik

NÉPSZAVA
Szociáldemokrata napilap • Alapítva: 1873-ban
Fejtő Ferenc 1909-2008; Andrassew Iván 1952-2015
Online főszerkesztő: ÁGOSTON ZOLTÁN • Szerkesztő: ANGYAL GÁBOR, MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BODA ANDRÁS (belpolitika), HÁRS KATALIN (fotó), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÓNAY TAMÁS (külpolitika), SZABÓ BRIGITTA (gazdaság), VARGA T. RÓBERT (sport) • Mellékletek: BALASSA TAMÁS, BÁLINT ORSOLYA (Visszhang), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, CSÁKVÁRI GÉZA, DANÓ ANNA, GÁL MÁRIA, MARNITZ ISTVÁN, SZALAI ANNA. Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu; e-mail cím: nepszava@nepszava.hu
Főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő-helyettes: HORVÁTH GÁBOR, VARGA DÓRA
Kiadja a XXI. Század Média Zrt. (1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C Központi telefon: 06 1 477-9000) • Felelős kiadó: a Zrt. vezetője • Előfizetéssel kapcsolatos ügyek: 06 1 477 9008 / 06 1 999 9508, terjesztes@nepszava.hu • Hirdetés: 06 1 999-9528 / 06 1 489-8811, hirdetes@nepszava.hu. • Előfizetési díj egy hónapra 8600 Ft, negyedévre 25 350 Ft, fél évre 49 800 Ft, egy évre 97 800 Ft • Árusításban terjeszti: Lapker Zrt. • Előfizetésben terjeszti: Médialog-DMHM Zrt. (mlog.hu) 06 1 999 9689 vagy 06 1 460 2753 ugyfelszolgalat@mlog.hu • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 • ISSN Vidék 0237-3785. • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti.
Partnereink: IMEDIA OBSERVER

NÉPSZAVA

Szociáldemokrata napilap

2024. október 4., péntek | 152. évfolyam, 232. szám | Ára: 560 forint

4 OLDALAS
MELLÉKLET A MAI LAPSZÁMUNKBAN

AJÁNLÓ

Nem erősek, szorgosak

Elsősorban a „teremtő Istennek" szeretne megfelelni Aba-Horváth István, a romák országos önkormányzatának új elnöke. „Ámen!" – reagáltak többen is a teremben. **4. oldal**

Alkotmányos kiskapu

Ha minden jó megy, az államadósság terén majd 2026-ban tartunk ott, mint ahol 2008-ban voltunk. Szerencsére rendkívüli jogrend van érvényben, nem számít az Alaptörvény. **6. oldal**

Főszereplő nélküli film

Lelkes kritikusunk jól lehangolódott Szimler Bálint új filmjén. A Fekete pont rendezőjét nem érdeklik a karakterek, a sorsok, egy világról, a rendszerről akar beszélni, mely ma is, tegnap is érvényes volt, és semmi remény arra, hogy holnap ez nem így lesz. **12. oldal**

Kibiztosított gránátok

VESZÉLY Irán és Izrael készülődő háborúja többszereplős lesz és az egész Közel-Keletet lángba boríthatja.

GÁL MÁRIA

Washington csupán tanácsot ad Izraelnek, nem pedig megenged vagy nem enged meg valamit – felelte Joe Biden amerikai elnök arra a kérdésre, hogy megengedi-e, hogy Izrael még csütörtökön válaszoljon az ellene intézett iráni rakétatámadásra. Izraeli válasz mindenképpen lesz, bár a nemzetközi, főképp az amerikai diplomácia azon van, hogy az minél visszafogottabb legyen. Csakhogy Izraelben sokasodnak az iráni nukleáris létesítmények megsemmisítését követelő hangok, aminek megvalósítása esetén borítékolható az egész térségre kiterjedő háború. Egy esetleges nyílt konfliktus esetén a zsidó állam aligha számíthat az arab országokat is felölelő áprilisi koalícióra, a libanoni offenzíva tovább mélyíti a térségben az Izraellel szembeni ellenérzéseket. Irán szövetségeseivel még a világ egyik legütőképesebb hadseregének számító IDF számára is komoly kihívást jelent.

RÉSZLETEK A 8. OLDALON

Az izraeli hadsereg tegnap már Bejrút központját is bombázta, és 25 dél-libanoni település lakóit szólította fel azonnali evakuálásra. A Hezbollah–Izrael-konfliktusnak 1974 áldozata van.

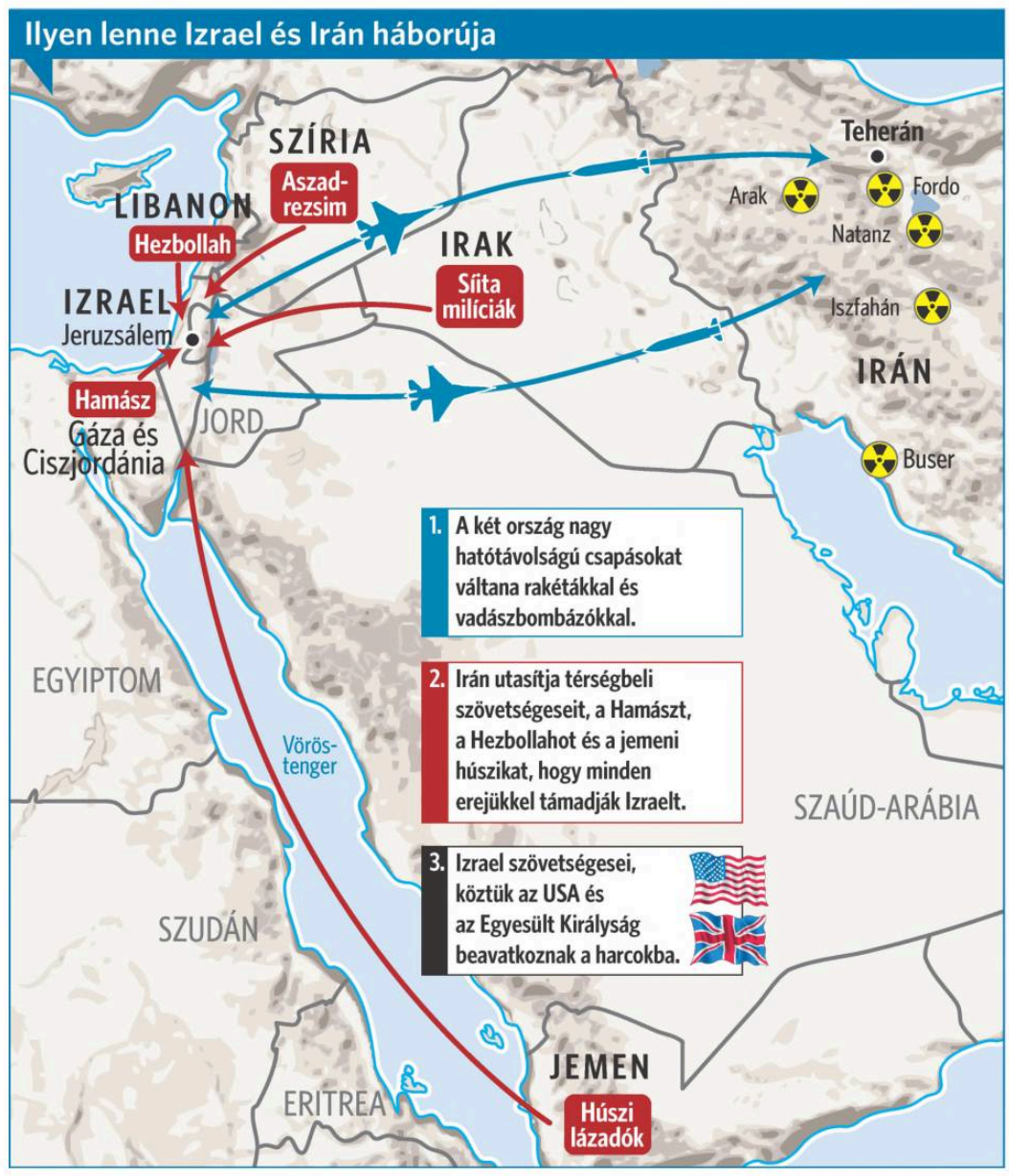

Magánterápiát venne az állam

TERV Egy jogszabálytervezet még több lehetőséget teremthet a magánszolgáltatók számára az állami, közfinanszírozott ellátásban. A lapunkhoz eljutott javaslat ugyanis a közfinanszírozott szolgáltatók közé beemel egy új kategóriát, amit úgy neveznek: „hiánypótló állami szolgáltatást nyújtó magántulajdonú egészségügyi szolgáltató". Az ide tartozóktól azt várják, hogy olyan szolgáltatást nyújtsanak, amire – például szakemberhiány miatt – nem képes az állam.

Érkezhet a közpénz a magánszolgáltatókhoz

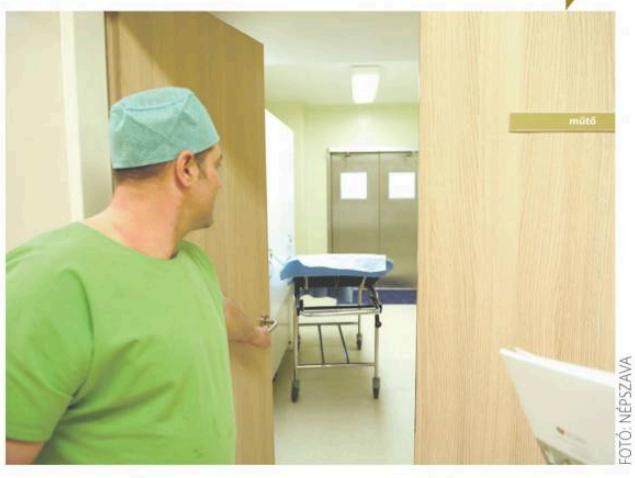

FOTÓ: NÉPSZAVA

A lapunk által megkérdezett szakértők szerint a tervezett jogszabály-módosítással az érintettek lényegében közpénzhez juthatnak a szolgáltatásaik működtetésére. A mostani – társadalmi egyeztetésen lévő – tervezetből azonban nem derül ki, hogy pontosan milyen feltételek mellett kell a magánszektornak ellátnia az állami finanszírozással oda kerülő pácienseket. Nem világos, kérhetnek-e például kiegészítő díjakat az érintettektől vagy meg kell elégedniük az ellátásáért járó közfinanszírozás összegével.

FOLYTATÁS A 3. OLDALON

Egy nap, két eljárás Orbán kormánya ellen

BRÜSSZEL Az Európai Bizottság kötelezettségszegési eljárást indított Magyarország ellen a kiskereskedelmi különadó miatt. A megküldött levél szerint a magyar ágazati adózási rendszer sérti az EU letelepedési szabadságának elvét. A magyarázat szerint a külföldi tulajdonú társaságokra jóval magasabb különadókat vetnek ki, mint a hazai, hasonló méretű kiskereskedőkre. A másik eljárás már túl van a kötelezettségszegésen, ott az Európai Bizottság az EU Bíróságához fordul a szuverenitásvédelmi törvény miatt. Mint lapunk megtudta, a Bíróság gyorsított eljárásban tárgyalja majd az ügyet, így akár néhány hónap alatt ítéletet hozhat.

BŐVEBBEN A 4. ÉS A 6. OLDALON

Vitézy: Nem az egók harca fontos Budapesten

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

Erősen terhelt viszonyok. Vitézy nem fogadná el, ha a főispán tenné meg főpolgármester-helyettesnek

RAJT – Karácsony Gergely elbliccelte az utóbbi három hónapot, pedig egy új ciklus előkészítésére még soha egy városvezetőnek sem volt ennyi ideje – mondta a Fővárosi Közgyűlés mai alakuló ülése előtt a lapunknak adott interjúban Vitézy Dávid. Az LMP-s, illetve civil (majd Szentkirályi Alexandra visszalépése után a Fidesz által is támogatott) volt főpolgármester-jelölt azt mondta: nem helyes, hogy Karácsony Gergely nem jelölt helyettest, mert ezzel a Fidesznek játssza át a jogot, hogy a főispán révén kijelölje Budapest második emberét. Ez esetben nem vállalna ilyen felkérést – tette egyértelművé. Szerinte szélsőségesen centralizált lett a főpolgármesteri hatalomgyakorlás, de már nincs többsége Karácsonynak, akivel „erősen terhelt" a viszonyunk. Igaz, Budapest számára – folytatta – nem is az egók harca a fontos.

INTERJÚ AZ 5. OLDALON

Nem helyes, hogy Karácsony nem jelölt helyettest, mert ezzel a Fidesznek játssza át a jogot.

Zsebünk alapján szavaztunk

EP-VÁLASZTÁS A magyarokat még az uniós átlagnál is kevésbé foglalkoztatta a migráció. Ez derül ki az Eurobarométer felméréséből, amit közvetlenül a júniusi európai parlamenti választások után készítettek az Unió 27 tagállamában arról, hogy az európai szavazópolgárok miért vettek részt a voksoláson.

A csütörtökön nyilvánosságra hozott adatok alapján a magyar választókat az emelkedő árak és megélhetési költségek, valamint a gazdasági helyzet ösztönözte leginkább arra, hogy az urnákhoz járuljanak. A magyarok 53 százaléka nevezte meg az emelkedő árakat és a megélhetés költségeit, 46 százalék pedig a gazdasági helyzetet mint a választási részvétel fontos szempontját. Hazánkban messze az EU-s átlag fölött jelölték meg a válaszadók a szociális ellátást és egészségügyet.

ÍRÁSUNK A 7. OLDALON

Mástól félünk. A magyarokat még az európai átlagnál is kevésbé izgatta az illegális bevándorlás

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Hajszál híján elnökök

FIFTI-FIFTI Példátlanul szoros versenyt hozhat a november 5-i amerikai elnökválasztás, amelyen Kamala Harris demokrata alelnök és az egy elmarasztaló ítélet mellett már két merényletkísérletet is átélt republikánus Donald Trump mérkőzik meg egymással.

MOSOLYGÓ MIKLÓS

Egy hónap és egy nap van hátra a választási törvény szerint „november első hétfőjét követő kedden” tartandó amerikai elnökválasztásig. A leginkább csak „hangulatfelmérésre” szolgáló popular vote (országos szavazási hajlam) versenyében a legfrissebb felmérések átlagában Kamala Harris 48,6-45,9 százalék arányban vezet a volt elnök Donald Trumppal szemben. Az amerikai elnökválasztás sajátos elektori rendszere miatt azonban nem ez, hanem az államok által delegált elektorok döntik majd el, hogy ki esküdhet fel az amerikai alkotmány védelmére a január 20-i beiktatási ceremónián.

Az Egyesült Államok 50 államában (nem számolva az USA ún. külbirtokait) összesen 435 elektori mandátum szerezhető meg, ez kiegészül még Washington főváros szövetségi körzetének 3 mandátumával. A rendszer logikájából adódóan léteznek stabil demokrata (kék) és republikánus (piros) fellegvárak, s az úgynevezett lila, azaz „billegő államok”.

Az Egyesült Államokban tízévente népszámlálást tartanak, a nemzeti választási bizottság pedig a lélekszám arányában módosítja az államok ún. elektori térképét. A nagymértékű belső migráció és a változatos kulturális-etnikai hátterű bevándorlók érkezése miatt a stabil és billegő államok listája folyamatosan változik.

A The New York Times elemzése szerint Harris 225, míg Trump 219 elektori szavazatot tudhat előre biztosan a magáénak. 270 a bűvös szám, ennyi elektori szavazat elérésével hirdetnek győztest az elnökválasztáson. A demokrata- és republikánus kampányok így minden erőforrásukat az említett billegő államok szavazóinak a meggyőzésére fordítják.

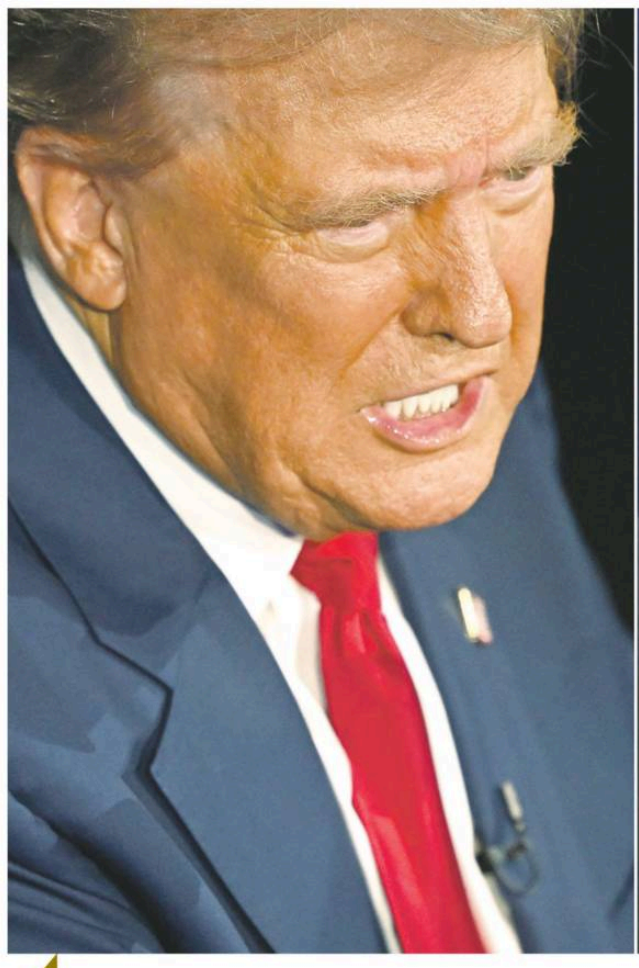

FOTÓ: AFP/ SAUL LOEB

Az elnökjelöltek közötti verseny kiélezettségét jól mutatja, hogy egy közvélemény-kutató sem meri megjósolni a novemberi választás győztesét

Az idei választáson ezekből összesen hetet számolhatunk össze; tulajdonképpen csak Nevada, Arizona, Georgia, Észak-Karolina, Wisconsin, Michigan és Pennsylvania államok elektori szavazataiért zajlik az ádáz harc Harris és Trump között. A legfrissebb közvélemény-kutatási eredmények szerint a jelöltek között e kulcsfontosságú államokban rendkívül szoros a verseny állása.

> Trumpnak egy északi billegő államra is szüksége van a győzelemhez.

A déli „Sun Belthez” (napfényövezet) tartozó Arizona, Georgia és Észak-Karolina államokban a felmérések 1 százalékos Trumpnak előnyt mutatnak. Itt az egyetlen kivétel a szerencsejáték-iparáról ismert Nevada, ahol Harris vezet 1 százalékponttal. Mindkét eredmény bőven a 3 százalékos hibahatáron belül van. A választási matematika alapján ha Trump győzne is a négy déli államban, a 270 elektori szavazathoz még mindig szüksége lenne egy északi (közép-nyugati) billegő államra.

Az egykor fejlett acél- és gépiparáról ismert Rust Belt (rozsdaövezet) három államot – Wisconsin, Michigan és Pennsylvania – foglal magában. Harris ezekben az államokban 2-2, illetve 1 százalékponttal vezet. A három közül a 19 elektort adó Pennsylvania jelenti a leginkább áhított trófeát. Utoljára 2000-ben, Al Gore demokrata párti jelölttel fordult elő, hogy bár „elhozta” ezt az államot, de elveszítette az elnökválasztást. Harris szemei előtt most egyértelmű cél lebeg: ha megnyeri a hagyományosan a demokraták felé hajló „kék fal” három államát, akkor szinte bizonyosan ünnepelhet.

Izgalmas kiegészítésül szolgál a közép-nyugati prérin elterülő Nebraska állam, amelynek omahai választókörzete egy bónuszmandátumot kínál a demokrata párti jelöltnek. Nebraskában (és Mainben) ugyanis „a győztes mindent visz” elv helyett az elektori szavazatok arányosabb megosztása mellett döntöttek az állam törvényhozói. A több szavazatot kapott jelölt a rendelkezésre álló öt mandátumból csak kettőt kap meg biztosan, a fennmaradó három mandátum a három kongresszusi választókerületben győztes jelölthöz kerül. A legnépesebb város, Omaha és környékének 3-as számú választókörzetében jobbára liberális szavazók élnek, így Harris várhatóan plusz egy mandátummal gazdagodik az egyébként „rubinvörösnek” nevezhető államban. Trump ugyanezt a sormintát követheti a Kanadával határos Maine államban. A Bill Clinton 1992-es győzelme óta töretlenül demokrata állam 2-es számú, ritkán lakott vidéki választókörzetében hozhat el egyet a négy mandátumból.

Fontos adalék, hogy szeptember végétől 47 államban áll nyitva a lehetőség az előre hozott szavazásra személyesen vagy levélszavazat formájában. Ennek azért van jelentősége, mert az október 1-jén New Yorkban megrendezett alelnöki tévévitán látottak sok regisztrált demokrata és republikánus szavazó álláspontját már nem befolyásolhatják, hiszen ők már korábban leadták a voksukat.

Azt a körülményt is érdemes szem előtt tartani, hogy a Trump kampányát segítő MAGA-aktivisták, akik nyíltan tagadják Joe Biden 2020-as választási győzelmét, több billegő államban is helyet kaptak a voksokat érvényesítő választási bizottságokban, sőt, alsóbb választókerületi szinten a szavazatszámlálók munkájában is részt vesznek. Nem kizárható tehát, hogy az összeesküvés-elméletekben hívő Trump-párti fanatikusok könnyűszerrel szabotálhatják a szavazatok számlálásának és érvényesítésének törvényes folyamatát az olyan billegő államokban, mint Georgia, Arizona vagy éppen Michigan.

Váratlan kampánycsapdák

VIS MAIOR A Helene hurrikán délkeleti államokban okozott pusztítása újra a politikai közbeszéd részévé tette a klímaváltozás témáját. A Floridát, Georgiát, Észak- és Dél-Karolinát, Tennessee-t is érintő, az öt fokozatú skálán 4-es erősségű vihar legkevesebb 183 ember halálát okozta. Az extrém erejű szél és az Appalache-hegység településeit sújtó villámáradások rég nem látott pusztítást okoztak. Házak dőltek romba, és az elektromos hálózat is súlyos károkat szenvedett, több helyen a mobiltelefon- és internetszolgáltatás is szünetel.

Georgia és Észak-Karolina két olyan déli állam, amelyet Donald Trump republikánus elnökjelöltnek feltétlenül meg kell nyernie, ha egy második elnöki ciklusról álmodik. A tragédia árnyékában rosszul csengenek a volt elnök korábbi szavai, miszerint „a klímaváltozás egy kamu”, egy keddi kampányrendezvényen pedig éppenséggel „a Föld általános lehűléséről” elmélkedett. Kamala Harris szerdán Georgiába utazott, ahol a legsúlyosabban érintett településeket látogatta meg két nappal azután, hogy Trump nyilvánosan kritizálta az alelnök késlekedését. Joe Biden elnök pedig aznap helikopterrel járta be Észak- és Dél-Karolina érintett részeit, a héten pedig Georgiába és Floridába is ellátogat.

Másféle pusztítást végzett Mark Robinson, Észak-Karolina kormányzóhelyettese az elnökválasztással párhuzamosan a kormányzóságért folyó kampányában. A fekete republikánus politikus múltjában se szeri, se száma a szélsőséges megnyilvánulásoknak, ennek dacára korábban Donald Trump még támogatásáról biztosította. Holokauszttagadó, nőgyűlölő kijelentései mellett Robinson fekete náciként is hivatkozott magára, aki szerint „a rabszolgaság nem rossz dolog, egyeseknek pedig rabszolgának kellene lenniük”. Mindezt tetézni tudta a CNN által kirobbantott botránnyal: 2008 és 2012 között a Nude Africa internetes pornóoldalon tett közzé – álnéven – olyan kommenteket, amelyekben magára „perverzként” hivatkozik, aki előszeretettel néz transzneműekről készült pornófilmeket. Robinson kirohanásai és politikai vállalhatatlansága a Trump-kampány szerint is veszélybe sodorhatja a republikánus elnökjelölt sikerét az államban, így Trump és J. D. Vance alelnök is látványosan távol tartotta magát Robinsontól az államba tett látogatásai során. A kármentés persze így sem hatásos, Josh Stein demokrata kormányzójelölt a szeptemberi felmérések átlaga szerint 12-16 százalékos előnnyel vezet Robinson előtt.

A kampányhajrát megnehezítő kihívások sora pedig még nem ért véget. Az International Longshoremen’s Association (ILA), Észak-Amerika kikötői munkásokat képviselő legnagyobb szakszervezete hétfő éjféltől sztrájkot hirdetett. 36 kikötő mintegy 40 000 dokkmunkása tart jelenleg munkabeszüntetést. A céljaik a pandémia óta különösen égetővé vált bérfejlesztés és szerződéses garancia arra, hogy a kikötőket üzemeltető cégek nem az emberi munkaerő rovására tervezik majd a meglévő géppark fejlesztését. A tét nagy. Az USA importjának mintegy felét a keleti parton található kikötők fogadják, egyes terméktípusoknak kizárólagos lerakodóállomásai vannak. Az importált gépkocsik többsége a marylandi Baltimore kikötőjébe fut be, New Orleans pedig az ázsiai és dél-amerikai országokból érkező kávé, vegyi anyagok és faáru első számú célpontja. A sztrájk elhúzódása kimerítheti a forgalmazók felhalmozott készleteit és az ellátási láncok megszakadásához, kritikus esetben áruhiányhoz vezethet.

Joe Biden elnök egy éve történelmet írt a UAW autóipari szakszervezeti sztrájkolóknál tett szolidaritási látogatásával; ebből alelnöke, Kamala Harris is profitálhat. Egy elhúzódó sztrájk viszont beláthatatlan következményekkel járna a közép- és munkásosztályt sújtó megélhetési válságra, így a demokrata párti elnökjelölt esélyeire nézve is. M. M.

FOTÓ: AFP/BRENDAN SMIALOWSKI

Kamala Harris a hurrikán sújtotta Georgia államba utazott, hogy felmérje a károkat és találkozzon a vihar túlélőivel